

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
(EĞİTİM EKONOMİSİ VE PLANLAMASI PROGRAMI)

POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARI ETKİLİLİĞİNİN MEZUNLARIN
NİTELİKLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

DOKTORA TEZİ

Sami Ünal

Ankara

Aralık, 2009

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
(EĞİTİM EKONOMİSİ VE PLANLAMASI PROGRAMI)

POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARI ETKİLİLİĞİNİN MEZUNLARIN
NİTELİKLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

DOKTORA TEZİ

Sami Ünal

Danışman: Prof. Dr. Nejla Kurul

Ankara

Aralık, 2009

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne

Bu alışma, j¼rimiz tarafından Eğitim Y¼netimi ve Politikası Anabilim Dalında (Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Doktora Programında) DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan; Prof. Dr. Meral Uysal

¼ye; Prof. Dr. Kasım Karak¼t¼k

¼ye; Prof. Dr. Nejla Kurul

¼ye; Prof. Dr. Y¼ksel Kavak

¼ye; Doç. Dr. Hasan H¼seyin Aksoy

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylıyorum.

/12/2009

Enstit¼ M¼d¼r¼
Prof. Dr. Ayşe akır İlhan

ÖNSÖZ

Kişilerin, ülkemiz ve dünyada meydana gelen güvenlik alanlarındaki gelişmeleri izleyebilen, çağın gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve mesleki yeterliklere sahip, içinde buldukları toplumun sosyo - kültürel yapısını göz önünde bulunduran ve görevlerini insan haklarına uygun olarak başarı ile yerine getiren polisler olabilmeleri ancak başarılı eğitim programları ile sağlanabilir.

“Polis Meslek Yüksek Okullarındaki eğitim anlayışı”nı tartışmaya açmayı amaçlayan bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemi, amacı ve önemi, ikinci bölümde konunun kavramsal çerçevesi, üçüncü bölümde evren, örneklem, verilerin toplanması, dördüncü bölümde araştırma sonunda elde edilen bulgular ve yorumlar, beşinci ve son bölümde ise araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara göre geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Bu çalışmanın her aşamasında birçok kişi ve kurum katkıda bulunmuştur. Öncelikle, araştırmanın her evresinde bana sürekli destek olan, yönlendiren değerli danışmanım ve hocam Prof. Dr. Nejla Kurul’a teşekkür ederim. Yine çalışmam sürecinde bilgi ve önerilerinden sürekli yararlandığım sevgili hocalarım Prof. Dr. Meral Uysal’a, Prof. Dr. Yüksel Kavak’a ve Doç. Dr. Hasan Hüseyin Aksoy’a teşekkürlerimi sunarım. Burada ismini saymadığım değerli dostlarıma da teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak, sevinçlerimi paylaşan, her zaman sevgileri ile yanımda olan aileme ne kadar teşekkür etsem azdır.

Ankara, 2009

Sami Ünal

ÖZET

POLİS MESLEK YÜKSEK OKULLARI ETKİLİLİĞİNİN MEZUNLARIN NİTELİKLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Ünal, Sami

Doktora Tezi, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nejla Kurul

Aralık 2009, 201 + xviii sayfa

Bu araştırma ile kamu güvenliği hizmetini yürüten polislerin yetiştirildiği Polis Meslek Yüksek Okullarından (PMYO) mezun memurların mesleğine ilişkin tutumları, sosyal, kültürel durumları ve okullarında verilen ders konularını öğrenme ve uygulama düzeylerinin kendileri ve amirlerinin düşünceleri alınarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma ile PMYO mezunlarının sosyo-ekonomik özellikleri, mezunların polislik mesleğine ilişkin görüşleri, mezunların ve amirlerinin, PMYO O'larda verilen eğitimin yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri ve son olarak da PMYO mezunları ile amirlerin okullarda edinilen bilgiyi uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında bir farklılık olup olmadığı betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada bu tür çalışmalara uygun araştırma modeli olan "betimsel tarama modeli" kullanılmıştır. Araştırma evreni, İstanbul'daki PMYO mezunu on üç bin polis memuru ve bin yüz rütbeli personelden oluşmaktadır.

Araştırmada, "Polis Meslek Yüksek Okulları etkililiğinin, mezunların nitelikleri bağlamında değerlendirilmesi" konusunda polis memuru ve amirlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Polis Meslek Yüksek Okulları Mezunları Yeterlik Anketi" kullanılmıştır.

Veri analizinde, SPSS istatistik paket programı kullanılarak yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistik teknikleri, ilişkisiz t testi, ilişkisiz varyans analizi (ANOVA) gibi istatistik teknikleri uygulanmıştır. Anlamlılık testlerinde $\alpha=.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Polis memurlarının sosyo-ekonomik düzeyleri incelendiğinde yarıya yakınının bir yıllık memurlardan oluştuğu, toplumun orta gelir kesiminden geldikleri görülmektedir. Genellikle polis ailelerinin aylık gelirinin 500 ila 1500 TL arasında olduğu görülmektedir. Toplumun üst ve alt gelir gurubuna ait ailelerin çocuklarının polislik mesleğini tercih etmedikleri dikkat çekmektedir.

Tek çocuklu ailelerin polislik mesleğini daha az tercih ettikleri görülmektedir. Çok çocuklu ailelerin polislik mesleğini daha fazla seçmelerinin nedenlerinden biri de ailedeki tüm çocukların ekonomik özgürlüklerini tek başlarına sağlamaya güçlerinin yeterli olamamasıdır.

Polis memurlarının, polislik mesleğinin nitelikleri boyutunda en fazla katıldıkları yargı ve görüş ifadesi “Polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir” olmuştur. Polis memurlarının en az katıldıkları yargı ve görüş ifadesi ise “Polislik mesleği farklılıkları hoş görür” ifadesidir. Polis memurlarının bu yargı ve görüşe az katılmalarının sebepleri farklılıklardan hoşlanmamaları ve okudukları derslerin insan hakları ile ilişkilendirilmemesi olabilir.

Polis memurlarının polislik mesleğinin aidiyet boyutunda en fazla katıldıkları yargı ve görüş “Bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim” ifadesidir. Polisliğin diğer mesleklere göre sosyal ve mali imkanlarının iyi olması ayrıca mağdur kişilere sadece polislere verilen yetkilerle yardım ediliyor olması iş doyumunu artırdığından polislik mesleğinin tercih edilmesini sağlayan unsurlardır.

Polis memurlarının polislik mesleğinin insan hakları boyutunda en fazla katıldıkları yargı ve görüş “Polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor.” ifadesidir. Bu ifade ile polis memurlarının insan haklarını ilgilendiren olaylarda insanın saygınlığından önce meslek saygınlığını düşündükleri söylenebilir. Bu bağlamda insan haklarının öznesinin insan olduğu bu nedenle öncelikle insan saygınlığının korunması gerektiği anlayışının eğitim süresince yeterince kazandırılmadığı ifade edilebilir.

Polis memurları dersleri öğrenebilme düzeyleri olarak “silah bilgisi ve atış”, “halkla ilişkiler”, “insan hakları ve kamu hürriyetleri” derslerini “çok” düzeyde “mesleki teknik yazışma”, bilgisayar”, “polis taktikleri”, “beden eğitimi ve yakın savunma”, “önleyici polis hizmetleri” ve “devlet güvenliği ve haber alma” derslerini ise “orta” düzeyde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçtan “Orta” düzeyde öğrenilen derslerin müfredatlarında sorun olduğu ve öğrenmeyi artırıcı yöntem ve tekniklerden faydalanılmadığı veya dersleri alanında uzman kişilerin vermediğini anlaşılmaktadır.

Polis memurları, derslerin uygulamalarını “bilgisayar” dersini “yeterli”, “beden eğitimi ve yakın savunma”, “mesleki teknik yazışma”, “polis taktikleri”, “halkla ilişkiler”, “silah bilgisi ve atış”, önleyici polis hizmetleri”, “insan hakları ve kamu hürriyetleri” ve “devlet güvenliği ve haberalma” derslerini “oldukça yeterli” seviyede olduğunu belirtmişlerdir. “Bilgisayar” dersi uygulaması bazı derslere göre daha kolaydır. Bilgisayar dersinin işlenmesinde yeterli bilgisayar laboratuvarından ve alanında uzman bilgisayar öğreticilerinden faydalanılmadığı anlaşılmaktadır.

Polis memurlarının bilme ile uygulama ifadeleri arasında farklılık olması derste öğretilenlerle uygulama arasında bağlantı olmadığını da düşündürmektedir.

Polis memurlarının ve amirlerinin bazı yeterlilik alanları ile ilgili olarak farklı görüşte oldukları da araştırmanın bulguları arasındadır.

ABSTRACT

ASSESSMENT OF EFFICIENCY OF POLICE HIGHER VOCATIONAL SCHOOLS IN THE CONTEXT OF THE QUALITIES OF GRADUATES

Ünal. Sami

Ph. D. Thesis

Department of Educational Administration and Policy

Thesis Advisör Prof. Dr. Nejla Kurul

December 2009, 201+xviii pages

This study aims to evaluate conduct, social and cultural status regarding profession of policing of the graduates from The **Police Higher Vocational Schools (PHVS)** where police officers, who enforce public security services, are educated and the level of learning and application of subjects taught them at PHVS by taking their and advisör opinion.

In this study, I tried to describe socio-cultural qualities of the graduates from PHVS, the opinions of graduates about policing, (the profession of police), the opinions of the graduates and superior officials regarding the level of efficiency of education given at PHVS and finally whether there is a difference between the opinions of the graduates of PHVS and the superior officials regarding the applicable level of knowledge they gained at Higher Education. The suitable survey model in such studies is scanning.

The survey field is thirteen thousand constables in İstanbul who graduated from PHVS and one thousand one hundred and fifty ranked officials.

'An Efficiency Questionnaire on Graduates of Police High Professional Schools' which prepared by the surveyor was used in the survey in the matter of assessing Efficiency of Graduates of Police High Professional Schools in the context of the qualities of graduates in order to value the opinions of both constable and ranked officials .

The descriptive techniques such as percentage, frequency, arithmetic mean, standard deviation and statistical techniques such as irrelevant t test, irrelevant variations analyses (ANOVA) were applied in analysis of data by using (Statistical Package for Social Sciences) of SPSS. In the tests of significance, $\alpha = .05$ was used as level of significance

When we examine socio-economic status of police constables, we see that almost half of the police constables have one year public services; they come from middle income class, annual income of the great majority of their families is between 500.- and 1,500.- Turkish Liras. We also see that there is a limited number of constables from high-income group and low-income group of the society. It can be seen that families that have only a child prefer their child to be police less likely. One of the reasons for families with a lot of children in preferring policing more likely is that parents are not themselves sufficient to obtain an economic freedom for each juvenile.

The most shared opinion and judgment by police constables in the qualitative dimension of policing is that “they find policing as job to have a good communication with public”. The least shared opinion and judgment by police constables in the qualitative dimension of policing is that they find “policing as job that sees no difference among multi-cultural people”. The fact that police constables share such opinion and judgment not very much also indicates that they don't like difference much and while school subject are taught to them they are not associated with human rights /instructors don't make reference to human rights.

The most shared opinion and judgment by police constables in the sense of belonging to Policing is that “In spite of its difficulties, I prefer being police”. Comparing to other jobs policing has more social facilities and better in economic sense. Besides, the fact that the State gives authority polices to help the poor gives a sense of satisfaction with the job and thus it gives a rise to policing to be preferred.

The most shared opinion and judgment by police constables in the dimension of human rights is that “That the police have frayed at the edges due to news in the media annoys me.” We can infer from this idea that police constables are worried about their professional prestige rather than dignity of human being in matters regarding human rights. It can be said that the human being is the subject of the human rights, and for that reason the idea to preserve dignity of human being isn't taught enough through education process.

Regarding the level of learning school subject, police constables stated that they learnt “Knowledge of Firearms and Shooting”, “Public Relations”,

“Human Rights and Public Freedom” at higher level, “Professional Technical Correspondence”, “Using Computer”, “Police Tactics”, “Physical Education and Body Guarding”, “Preventive Police Services” and “State Security and Intelligence” at medium-level. When it comes to school subjects which were learnt a medium level, we can understand that there may be a problem in curriculum and they didn’t get benefit from the methods and technique which increase /motivate learning or such subjects mightn’t be taught by specialized instructors

Regarding the level of practicing school subject, we see that police constables stated that they learnt “Using Computer” at sufficient level, “Physical Education and Body Guarding”, “Professional Technical Correspondence”, “Police Tactics”, “Public Relations”, “Knowledge of Firearms and Shooting”, “Preventive Police Services”, “Human Rights and Public Freedom”, and “State Security and Intelligence” at quite sufficient level. As school subject “Using Computer” is easier with respect to other applied courses. We can say that that while they were having computers course they didn’t make use of computer lab or specialized computer instructors sufficiently.

The fact that there is a difference between knowledge and application regarding subjects indicates that there isn’t connection between what taught in the lessons and applications/practice.

The fact that police constables and ranked officials have different opinions regarding some efficiency fields have also been found out in this study.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	ix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem	1
Amaç	8
Önem.....	8
Sayıtlar.....	10
Sınırlılıklar.....	10
Tanımlar	10
BÖLÜM II	11
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	11
Hukuk Devleti ve Polis	11
Hukuk Devletinin Biçimsel Öğeleri	13
Devletin Bir Hukuk Metni ile Sınırlandırılması	13
Devlet Gücünün Değişik Organlar Arasında Paylaştırılması	14
Yargısal Denetime Tabi Olma	15
Hukuk Devletinin İçeriksel Öğeleri.....	15
Bireye Dayanan Devlet Anlayışı	16
İnsan Haklarına Dayalı Özgürlük Anlayışı.....	16
Kişinin Hakları ve Ödevleri.....	18
Sosyal ve Ekonomik Haklar.....	18
Siyasal Haklar.....	19
Evrensel İlkelere Dayalı Demokrasi Anlayışı.....	19
Kolluk Hukukunun Özellikleri.....	24
Kolluk Hukukunun Demokratik Hukuk Devletine Uygun Olması.....	25
Kolluk Hukukunun İdare Hukukunun Parçası Olması.....	25
Kolluk Yetkilerinin Anayasadan Kaynaklanması	25
Ölçülülük	25
Polis Yetkileri.....	26
Genel Yetkiler	27
Standart Yetkiler	27
Yeni Yetkiler.....	27

Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri Açısından Polisin Arama, Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yetkisi	28
Arama	28
Yakalama	29
İdari Amaçlı Yakalama (Önleme Yakalaması).....	31
Adli Amaçlı Yakalama.....	32
Gözaltı.....	32
İfade Alma	32
İnsan Haklarının Gelişimi	34
Türkiye’de İnsan Haklarının Gelişimi	37
Polis ve İnsan Hakları	39
İşkence ve Kötü Muamele.....	43
Avrupa Ülkelerinde Polis Eğitimi.....	45
Fransa	46
İngiltere	46
Belçika	47
Danimarka.....	47
Almanya	47
Finlandiya.....	48
Yunanistan	48
Hollanda	49
Norveç.....	49
Avusturya	49
Portekiz	50
İsveç.....	50
İsviçre.....	50
Türkiye’de Polis Eğitimi Kurumları.....	51
Polis Koleji.....	54
Polis Meslek Eğitim Merkezi (POMEM)	54
Polis Meslek Yüksek Okulları	54
Polis Meslek Yüksek Okulu Giriş Koşulları.....	56
Polis Akademisi	57
BÖLÜM III	58
YÖNTEM.....	58
Araştırmanın Modeli.....	58
Araştırma Evreni	58

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	60
Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	64
Verilerin Çözümlemesi	69
BÖLÜM IV	71
BULGULAR VE YORUM	71
Polis Memurlarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	71
Polislik Mesleği İle İlgili Yargı ve Görüşlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	81
Polislik Mesleğinin Niteliklerine İlişkin Bulgular ve Yorum	81
Polislik Mesleğinin Aidiyet Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	84
Polislik Mesleğinin İnsan Hakları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum..	87
Polis Memurlarının Yeterliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	90
Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Ders Boyutu	90
Mesleki Teknik Yazışma Ders Boyutu	98
Polis Taktikleri Ders Boyutu	112
Halkla ilişkiler Ders Boyutu	120
Silah Bilgisi ve Atış Dersi Boyutu	127
Önleyici Polis Hizmetleri Ders Boyutu	135
Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Boyutu	142
İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Boyutu	149
Polis Memuru ve Amirlerin Sorulan Açık Uçlu Soruya Verdikleri Yanıtlar.	163
BÖLÜM V	176
SONUÇ VE ÖNERİLER	176
SONUÇLAR	176
Polis Memurlarının Sosyoekonomik Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	176
Polislik Mesleğine İlişkin Sonuçlar	177
Amirlerin ve Polis Memurlarının Ders Konuları Bilme ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar	177
Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	179
Mesleki Teknik Yazışma Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	179
Polis Taktikleri Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	180
Halkla İlişkiler Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	181
Silah Bilgisi ve Atış Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	181
Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	182
Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar ..	182
İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar	183

ÖNERİLER.....	184
KAYNAKLAR.....	186
EK 1 Anket.....	192

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. Şüphedeğerleri	26
Çizelge 2. Polis Meslek Yüksek Okullarında Okutulan Derslerin Sınıflara Göre Dağılımı	56
Çizelge 3. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Kadrosunda Görevli Personelin Dağılımı	59
Çizelge 4. Polis Meslek Yüksek Okulları Mezunlarının İstanbul İlindeki	59
Çizelge 5. İstanbul Emniyet Müdürlüğünden Döner ve Geçerli Olan Anket Sayısı	60
Çizelge 6. Polislik Mesleğine İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin Faktör ve Madde Analiz Sonuçları	65
Çizelge 7. Polislik Mesleğine İlişkin Yeterlik İfadelerinin Faktör ve Madde Analiz Sonuçları ...	67
Çizelge 8. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	71
Çizelge 9. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Dağılımı	72
Çizelge 10. Polis Memurlarının Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı	73
Çizelge 11. Polis Memurlarının Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı	73
Çizelge 12. Polis Memurlarının Çocukluğunu Geçirdiği Yere Göre Dağılımı	74
Çizelge 13. Polis Memurlarının Mezun Olunan Liseye Göre Dağılımı	74
Çizelge 14. Polis Memurlarının Mezun Olunan Lise Yerine Göre Dağılımı	75
Çizelge 15. Polis Memurlarının Gazete Okuma Durumlarına Göre Dağılımları	75
Çizelge 16. Polis Memurlarının Hobilerine Göre Dağılımı	76
Çizelge 17. Polis Memurlarının Son Bir Yılda Yaptıkları Etkinliklerin Sıklığına Göre Dağılımları	77
Çizelge 18. Polis Memurlarının Annelerinin Eğitime Göre Dağılımları	79
Çizelge 19. Polis Memurlarının Babalarının Eğitime Göre Dağılımları	79
Çizelge 20. Polis Memurlarının Annelerinin Mesleğine Göre Dağılımları	80
Çizelge 21. Polis Memurlarının Babalarının Mesleğine Göre Dağılım	80
Çizelge 22. Mesleğin Niteliklerine İlişkin Boyutu Oluşturan İfadelerin Frekans ve Yüzde Değerleri	81
Çizelge 23. Mesleğin Nitelikleri Boyutuna İlişkin İfadelerin Ortalama ve Sıra Değerlerinin Dağılımı	82
Çizelge 24. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Mesleğin Nitelikleri Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin t- Testi Sonuçları	83
Çizelge 25. Polis Memurlarının Kıdemine Göre Mesleğin Nitelikleri Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin Anova Testi Sonuçları	84
Çizelge 26. Mesleğin Aidiyet Boyutunu Oluşturan İfadelerin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı	85
Çizelge 27. Mesleğin Aidiyet Boyutunu Oluşturan İfadelerin Ortalama ve Sıra Değerlerinin Dağılımı	86
Çizelge 28. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Mesleğin Aidiyet Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin t- Testi Sonuçları	86
Çizelge 29. Polis Memurlarının Kıdemine Göre Mesleğin Aidiyet Boyutuna İlişkin Yargı ve	

Görüş İfadelerinin Anova Testi Sonuçları	87
Çizelge 30. Mesleğin İnsan Hakları Boyutunu Oluşturan İfadelerin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı	88
Çizelge 31. Mesleğin İnsan Hakları Boyutunu Oluşturan İfadelerin Ortalama ve Sıra Değerlerinin Dağılımı	89
Çizelge 32. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Mesleğin İnsan Haklarına İlişkin Boyutun Yargı Görüş ifadeleri t- Testi Sonuçları	89
Çizelge 33. Polis Memurlarının Kıdemine Göre Mesleğin İnsan Hakları Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerin Anova Testi Sonuçları	90
Çizelge 34. Polis Memurlarının Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Bilme Düzeyine ilişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	91
Çizelge 35. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	93
Çizelge 36. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	93
Çizelge 37. Polis Memurlarının Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzdeleri	94
Çizelge 38. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Boyutuna İlişkin t -Testi Sonuçları.....	95
Çizelge 39. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	96
Çizelge 40. Amirlerin, Polis Memurlarının Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersini Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	96
Çizelge 41. Amirlerin Rütbelerine Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	98
Çizelge 42. Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Bilme Düzeyine ilişkin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı	98
Çizelge 43. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-testi Sonuçları	100
Çizelge 44. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	100
Çizelge 45. Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine ilişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	101
Çizelge 46. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	102
Çizelge 47. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	103
Çizelge 48. Amirlerin, Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	104
Çizelge 49. Amirlerin Rütbelerine Göre Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi	

Konularını uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Test Sonuçları	105
Çizelge 50. Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	106
Çizelge 51. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Bilgisayar Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	107
Çizelge 52. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Bilgisayar Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	107
Çizelge 53. Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	108
Çizelge 54. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	109
Çizelge 55. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	110
Çizelge 56. Amirlerin Polis Memurlarının Bilgisayar Dersini Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Ortalama, Yüzde ve Sıra Dağılımı.....	110
Çizelge 57. Amirlerin Rütbelere Göre Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	112
Çizelge 58. Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı	113
Çizelge 59. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	114
Çizelge 60. Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	115
Çizelge 61. Polis Taktikleri Dersi Yeterlik İfadelerini Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde, Ortalama ve Sıra Değerleri	116
Çizelge 62. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	117
Çizelge 63. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	117
Çizelge 64. Amirlerin, Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	118
Çizelge 65. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	120
Çizelge 66. Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri Dağılımı	120
Çizelge 67. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	122
Çizelge 68. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	122
Çizelge 69. Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin	

Frekans ve Yüzde Değerleri	123
Çizelge 70. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konuları Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	124
Çizelge 71. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	125
Çizelge 72. Amirlerin, Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	126
Çizelge 73. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	127
Çizelge 74. Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	128
Çizelge 75. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	129
Çizelge 76. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	130
Çizelge 77. Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	130
Çizelge 78. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	131
Çizelge 79. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	132
Çizelge 80. Amirlerin, Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	133
Çizelge 81. Amirlerin Rütbelere Göre Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	134
Çizelge 82. Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	135
Çizelge 83. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	137
Çizelge 84. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	137
Çizelge 85. Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	138
Çizelge 86. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	139
Çizelge 87. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	140
Çizelge 88. Amirlerin Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	140
Çizelge 89. Amirlerin Rütbelere Göre Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi	

Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	142
Çizelge 90. Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri Dağılımı	142
Çizelge 91. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	144
Çizelge 92. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	144
Çizelge 93. Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri	145
Çizelge 94. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	146
Çizelge 95. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Devlet Güvenliği Ve Haber Alma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	147
Çizelge 96. Amirlerin, Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Yeterlik İfadelerinin Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Ortalama ve Yüzde Dağılımı	148
Çizelge 97. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	149
Çizelge 98. Şikâyette Bulunan Kişi Sayısı İle İhlal Edildiği İddiasında Bulunan Hak Çizelgesi	151
Çizelge 99. Şikâyet Edilen Kurum ve Sayısı.....	153
Çizelge 100. Polis Memurlarının İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi	154
Çizelge 101. Polis Memurlarının Cinsiyete göre İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	156
Çizelge 102. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	156
Çizelge 103. Polis Memurlarının İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri.....	158
Çizelge 104. İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Uygulama Boyutunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları	159
Çizelge 105. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre İnsan Hakları Ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları	160
Çizelge 106. Amirlerin, Polis Memurlarının İnsan Hakları Ve Kamu Hürriyetleri Dersi Yeterlik İfadelerinin Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Ortalama ve Yüzde Dağılımı	161
Çizelge 107. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının İnsan Hakları ve	163
Çizelge 108. Amirlerin ve Polis Memurlarının Derslerin Bilme ve.....	163
Çizelge 109. Polis Memurlarının PMYO Eğitim ve Öğretimine İlişkin Önerileri	170
Çizelge 110. Polis Memurlarının Okula İlişkin Önerileri	172
Çizelge 111. Amirlerin Eğitim ve Öğretime İlişkin Önerileri	173

Çizelge 112. Amirlerinin Okula İlişkin Önerileri	174
--	-----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Modern, demokratik, hukuk devleti toplumlarında kolluk kuvvetlerinin yerine getirdiği görevler, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak, suçları önlemek, suçla mücadele etmek, suçları ortaya çıkarmak, kamunun huzurunu, kamu düzenini ve kanun hâkimiyetini sağlamak, halka yardım etmek ve halkın hizmetinde olmak şeklinde özetlenebilir. Bu görevleri yerine getiren polislerin gerek hizmet öncesinde (eğitim aşamasında) ve gerekse hizmet içinde yetiştirilmesi büyük önem taşır. Polisleri yetiştiren kuruluşların etkililik düzeyi de büyük ölçüde mezunlarının nitelikleri açısından değerlendirilir.

Problem

Kıta Avrupasında, Fransız Devrimi'nden bu yana "polis devleti" anlayışı, yerini "hukuk devleti" anlayışına bırakmıştır. Kamu yönetiminin hukuka bağlılığına, Kıta Avrupası ülkelerinde "hukuk devleti", Anglo-Amerikan ülkelerinde "hukukun egemenliği" ya da "hukukun üstünlüğü" denilmektedir. Hukuk devleti deyimi, yönetilenlere hukuk güvenliği sağlayan devlet düzenini anlatır. Bunun anlamı, devletin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak betimlediği temel niteliklerini yasalarına yansıtması, kendini bu yasalarla bağlaması, böylece devlet görevlerinin belli hukuk kuralları içinde yürütülmesidir. Bu bağlamda toplumsal yaşamda hukuk normları temel bir referans kaynağı olarak benimsenmektedir (Gözübüyük, 1998, 21).

Şenel'in (2004, 322) yeniçağ felsefesi olan Hobbes'ten aktardığına göre doğal durumda insanlar arasında eşitlik vardır. İnsanlar bu eşitlik içinde kendileri için iyiyi ararken aynı zamanda bencillik ve iktidar sahibi olma isteği ile hareket ederek güvensizlik oluşturur. Güveni sağlayabilmek için insanlar kendi içlerinde toplumsal bir sözleşme yapmışlar ve sözleşmeye uymayı sağlayacak otoriteyi sağlamak için de devleti kurmuşlardır. Toplumsal sözleşmenin varlık nedenlerinden biri can ve mal güvenliğinin korunmasıdır. Böylece insanlar doğa durumundan uygar toplum durumuna geçmişlerdir.

Türkiye'de, hukuk devleti ilkesinden söz edilirken hangi gereklerin karşılanması gerektiği üzerinde durmak gerekmektedir. Hukuk devletinin önemli gerekliliklerinden biri, temel hakların (koruyucu haklar, isteme hakları

ve katılma hakları) güvence altına alınmasıdır. Bunları, kamu yönetimini oluşturan kuruluşların, bunların görev ve yetkilerinin yasal dayanağı olmasını anlatan yasal yönetim, yönetimin yargısal denetimi, yasaların anayasal denetimi, erklerin (yasama, yürütme ve yargının) ayrımı ile hukuk devleti anlayışının yerleşebilmesi ve gelişebilmesi için o ülkede siyasal özgürlüğe dayanan demokratik bir rejimin bulunması izler. Hukuk devleti anlayışının toplumsal yaşama uygulanmasında yardımcı olan kurumlardan biri emniyet örgütüdür. Polisler, emniyete ait birimlerde halkla etkileşim halinde olan ya da karşı karşıya gelen görevlilerdir. Polisin hukuk devleti ilkelerine uygun hareket etmesi, hukukun üstünlüğünü içselleştirmesi, kişi hak ve özgürlüklerini gözetmesi ve kamu güvenliğinin layıkıyla tahsisi için hizmet öncesi ve hizmet içinde iyi yetiştirilmesi oldukça önemlidir (Gözübüyük, 1998, 21).

Düzen ve özgürlük arasındaki denge, diğer bir deyişle “her ikisinin birlikte uyum içinde var olabildiği bir ortam nasıl kurulmalıdır” sorusu, demokratik toplumlarda tartışmaların sürekli odak noktasını oluşturmuştur. Bu nedenle, demokratik hukuk devletinde de kolluğun görev ve yetki alanlarının belirlenmesi her zaman tartışılan önemli bir sorun alanı olmuştur. Çünkü kolluk hem geniş yetkilere sahip hem de tüm vatandaşların en çok ilişkiye girdiği bir kamu kurumudur. Ayrıca, hukuk devletinin önemli koşullarından birisi de bireylerin en temel haklarının ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasıdır. Kolluk güçleri, sahip oldukları yetkiler ve görevleri itibarıyla toplum içinde çok önemli bir işlevi yerine getirmektedirler. Meşru fiziksel güç kullanma yetkisinin yanı sıra kişiler üzerinde yaşamsal önemde etkileri olan yetkileri de kullanmak durumundadırlar. Demokratik hukuk devleti açısından üzerinde ciddi olarak durulması gereken bu konu, bu yetkilerin keyfilikten uzak, hukuka bağlı ve insan haklarına saygılı bir biçimde kullanılmalıdır (Polat, 2004).

Kolluk görev ve yetkilerinin yasal dayanağı olması, bu yetkilerinin kötüye kullanılması karşısında vatandaşları koruyacak denetim mekanizmalarının varlığı, kolluğu yaptığı eylemlerden sorumlu tutacak ve hesap vermesini sağlayacak etkin bir yasal düzenleme ve sistemin egemen olması, herkese eşit davranan, tarafsız ve politikadan bağımsız olması gibi ilkeler demokratik hukuk devletinde kolluğun sahip olması gereken temel ilkeleridir. Bu ilkeler o ülke kolluğunun demokratikliğini gösteren ilkelerdir. Kendini demokratik hukuk devleti olarak kabul eden tüm ülkelerin bu ilkelere uyan bir kolluğa sahip

olmaları beklenir (Polat, 2004).

Polis, toplum ve birey güvenliğini sağlamaya çalışırken, çok çeşitli koşullarda, farklı birçok durumla yüz yüze kalan, otoritesini vatandaşa kişisel olarak doğrudan uygulayabilen oldukça kritik görev üstlenmiş kişidir. Bu görevi yapabilmeleri için insan hakları alanında çok iyi eğitim almış, özdenetimli, tutarlı ve çabuk kararlar verebilen, zamanında ve çabuk davranabilen niteliklere sahip kişiler olması gerekmektedir. Demokratik bir toplumda polis tutum, davranış ve yaklaşımlarıyla toplumun gözü önünde eleştiriye açık olduğundan polisin eğitimi önemlidir.

İnsanların güven ve huzur içinde mal ve can korkusu olmadan yaşayabilmeleri polisin sorumlulukları arasında yer almaktadır. Yeni bir çağın eşiğinde olan insanlık hızlı bir değişim ve gelişim içindedir. Polis, görevi gereği yaşamının hemen hepsini halkın arasında geçirir. Halkla çok sıkı ve sürekli bir etkileşim içerisindedir. Bu yönüyle devleti ve kanunları temsil eden polis, halkın saygınlığını kazandıracak davranışlar sergilemelidir. Ayrıca adaletin yargıdan önce polis tarafından gerçekleştirildiği de bir gerçektir. Haklının haksızdan, suçlunun suçsuzdan ayrılması görevi ile vazifeli olan yargı organının karar aşamasında en büyük dayanağı polis olmaktadır. Polisin bu çok önemli görevinin bilincinde olan hatta yaptığı işin çok önemli bir hizmet olduğunu anlayan gelişmiş ülkeler, polisine tüm imkânlarını seferber etmiş, eğitimine ve modernizasyonuna önem vermeye başlamışlardır (Yılman, 2000, 34).

Polis eğitimi, polisin mesleki bilgi, görgü ve kültürünü arttırma ve ileriye bakışını geliştirme çabasıdır. İnsan haklarının evrensel bir nitelik ve duyarlılık kazandığı çağımızda polis eğitimi ayrı bir önem kazanmıştır. Demokratik ülkelerdeki polis eğitimi ve felsefesinin üzerinde durdukları kavramlar giderek değişmekte ve gelişmektedir. Güvenlik uygulamalarında “demokratik olma” , “hizmet yaklaşımı”, “profesyonellik” ve “meslek etiği” gibi kavramlar giderek daha fazla işlenmeye başlamıştır. Polis eğitiminde amaç, aday öğrencilere sadece polislik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmak değil, kendisinin de üniformalı bir vatandaş olduğunun ve içinden çıktığı toplumun bir bireyi olarak, insan haklarına saygılı olması gerektiğinin bilincine vardırılmasıdır (Fındıklı, 2000, 17).

İnsanı yetiştirmek, değişen koşul ve gereksinimleri karşılayacak eğitim

sistemiyle olanaklıdır. Gereksinim duyulan insan kaynağını yeterlik düzeyine getirme, ancak bilgi ve becerileri geliştirme yoluyla olanaklıdır. İnsanı geliştirme yönünde gösterilen çabalar çerçevesinde vatandaşla ilgilenecek olan polis de kendi alanının uzmanı olarak yetiştirilmesi, özel bilgi-beceri ve davranış kazandırılması büyük önem taşımaktadır.

Fındıklı'ya göre (2000,17) polis eğitiminin belli bir eğitim politikası yoktur. Polis eğitiminden ne anlaşıldığı, ne beklendiği ne tip bir polis yetiştirilmek istendiği belirsizdir. Oysa eğitim anlayışı ve süreci her şeyden önce bir sistem yaklaşımına dayanır. Polis eğitimi istikrarlı bir sisteme bağlanamadığından bir yaz boz tahtası haline gelmiştir. Durum böyle olunca, iktidarlar polis eğitime sık sık müdahale etmekte, kendi siyasi tercih ve takdirlerine göre eğitimi yönlendirmeye çalışmaktadırlar. İktidarların, müdahaleleri ile polis eğitim sistemini yönlendirmeleri, imtihan sayılarını arttırmaları, hiçbir yüksek öğretim kurumunda görülmeyen başarısız öğrencilerin zorla sınıf geçirilmeye çalışılması, eğitimin ciddiyetini ve bu arada eğitimin kalitesini bozmaktadır. Bu durum, öğrenciyi olumsuz etkilemekte ve eğitim faaliyeti öğrenci tarafından bir formalite, adeta geçirilmesi zorunlu bir meşgale olarak görülmektedir. Kurumların kendilerine özgü yerleşik bir eğitim politikası yoksa siyasi müdahalelere ve yozlaşmaya her zaman açık demektir. Oysa gelişmiş ülkelerin kendine özgü belli bir polis eğitim politikaları vardır. Polis eğitimi bu belirlenen politikalar doğrultusunda hareket eder ve siyasi iktidarlar polis eğitime müdahale edemezler. Bu durum aynı zamanda polisin saygınlığını da arttırmaktadır (Fındıklı, 2000, 17).

Türkiye koşullarında polislik mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı polis eğitiminde, teknolojik bilgi gerektiren suç çeşitliliğinin artması, eğitimin daha uzun süre olmasını gerektirdiği, ayrıca insan hakları, toplum psikolojisi gibi derslerin de bu eğitimler sırasında verilmesi fikri, uzman eğitimciler tarafından da desteklendiğinden bir kurs olan polis okulları kaldırılarak yerine iki yıl eğitim veren Polis Meslek Yüksek Okulları kurulmuştur (Dursun ve Ürk, 2000: 33).

Bugün polis eğitimi dört kaynaktan verilmektedir. Bunlar polis memurlarının yetiştirdiği Polis Meslek Yüksek Okulları, polis amirlerinin yetiştirdiği Polis Akademisi, Polis Koleji ile Eğitim Daire Başkanlığı'dır.

Polis Kolejleri lise seviyesinde eğitim veren bir kurumdur. Müfredat

olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan ve Fen Lisesi düzeyinde eğitim veren bu kurumun eğitim süresi 4 yıldır. Polis Akademisi amir sınıfı personelin yetiştirildiği bir okuldur. Polis Kolejinde mezun olan öğrenciler ile ÖSS sınavında belli bir puanı tutturan öğrencilerin alındığı Polis Akademisinde 4 yıllık üniversite düzeyinde lisans eğitimi verilmektedir. Ayrıca Polis Akademisi bünyesinde kurulan Polis Bilimleri Enstitüsü vardır. Polis Bilimleri Enstitüsü'nde yüksek lisans ve doktora çalışmaları yaptırılmaktadır. Polis Eğitim Merkezleri Eğitim Daire Başkanlığı'na bağlıdır. Polis Eğitim Merkezlerinde yeni bir uygulama ile dört yıllık üniversitelerden mezun olanlar altı aylık bir kurs ile polis memuru adayı yapılmaktadır. Kurum; eğitim gereksinimlerini her alanda tespit ederek, bunlara uygun eğitim planı ve müfredat programı hazırlamakla görevlidir.

İlk polis okullarının hizmet vermeye başladığı 1900'lü yılların başından günümüze kadar polis yetiştirmek üzere ülkemizin çeşitli illerinde kurulan, polis okullarında yetişen polislerin, özellikle toplumsal olaylara müdahale biçimleri (eğitiminin yetersiz oluşları, gereksiz ve sınırını aşan kuvvet kullanmaları vb.) kamuoyu tarafından eleştirilmekte idi. Bundan dolayı polis okulları kapatılarak yerine PMYO'ları kurulmuştur. Polis Meslek Yüksek Okulları; (Emniyet Teşkilatına polis memurları yetiştirmek için 2001 yılında 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile açılan) Polis Akademisi'ne bağlı 2 yıllık ön lisans düzeyinde eğitim-öğretim veren, parasız, yatılı ve üniformalı eğitim-öğretim kurumudur. Günümüze kadar yedi dönem mezun vermiştir. Polis Meslek Yüksek Okullarının verdiği mesleki, hukuki, sosyal, kültürel dersler ve uygulamaları içeren ön lisans eğitimiyle, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ihtiyacı olan polis memurları yetiştirilmektedir. Meslek Yüksek Okullarının öğretim süresi dört yarıyıl, ders geçme esasına göre iki öğretim yılıdır. Eğitim ve öğretim yılı iki yarıyıldan oluşmaktadır. Her yarıyılta sınavlar dışında on dört hafta ders yapılmaktadır. İki yarıyıl arasında en az on beş gün dinlenme izni verilmektedir. PMYO'da dersler yıl boyunca sürmektedir. Amaçlara dayalı olarak geliştirilmiş bir öğretim içeriği olmadığından derslere ayrılan zaman bilimsel olmayan yöntemlerle belirlenmektedir. Bu bağlamda okutulan derslerin içerikleri ve sürelerinin yeniden gözden geçirilmesine gereksinim duyulmaktadır.

Günümüzde PMYO'ların sayısı 26'dır. Bu okulların öğrenci kapasiteleri

200 ila 1000 kişi arasında değişmektedir. Her biri farklı Şehirlerde olan bu okulların bazılarının buldukları iller, okula yeterli sosyal imkânı sağlayamayacak niteliktedir. Okullarda yetiştirilecek öğrencilerin niteliğinden çok niceliğine önem verilmektedir. Oysa gelişmiş iki veya üç ilde kapasiteli okullar açılarak hem ekonomik hem de daha iyi eğitim vermek mümkün olabilir.

Mezunların büyük ölçüde istihdam güvencesi vardır. Bu tanımın çerçevesi genişletildiğinde eğitim-istihdam ilişkisinin nicel ve nitel olarak irdelenebileceği ortaya çıkar. Eğitim-istihdam ilişkisinin nicel açıdan güçlü olması, belli bir öğretim tür ya da düzeyinden mezun olanların yetiştikleri alanla ilgili görevlerde derhal istihdam edilebilirliğini gösterir. Bu açıdan Polis Meslek Yüksek Okullarında nicel yönden eğitim ve istihdam ilişkisinin güçlü olduğu rahatça söylenebilir. Öte yandan, eğitim-istihdam ilişkisinin nitel boyutu, eğitim sürecinde kazandırılan bilgi-beceri ve tutumların çalışma yaşamında ne ölçüde kullanıldığı ile ilgilidir. Yani burada sorun program ve çalışma yaşamının gereksinmelerinin ne ölçüde çakiştiğidir. Çakişması beklenen bu iki etken birbirinden uzaklaştığında eğitim-istihdam ilişkisi zayıflar. Kurumlarda görüldüğü gibi, eğitim-istihdam ilişkisi işverenlerin ya da yöneticilerin işgücü isterken, onu kullanırken, eğitimi algılayış biçimini yansıtan işe alma, yetiştirme, ücretlendirme ve yetiştirme davranışları çerçevesinde tanımlanmaktadır (Doğrusoy, 1998).

Fındıklı' ya göre (2000) her mesleğin kendisine has özellikleri olduğu gibi polislik mesleğinin de kendine has bazı özellikleri vardır. Bu nedenle mesleğe alınacak veya mesleki görevlere atanacak polis görevlilerinde çeşitli özellikler aranmakla beraber bu özelliklerden akli, fiziki ve duygusal nitelikler ile ilgili olarak bazı farklılıklar görölmektedir. Bu konuda yazarlar arasında farklı görüşler mevcuttur. İyi bir polis görevlisi, iyi bir fiziki görünüşe sahip olmalı, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmeli, sağlam bir karaktere sahip olmalı, disipline riayet etmeli, ağır bir eğitime dayanıklı olmalı, barış yanlısı olmalı, kararlı olmalıdır.

Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın hazırladığı Meslek Standardı Kitapçıda (1998) poliste olması gereken çeşitli yeterlikler sıralanmıştır. Buna göre, polisin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumların bazıları Şöyle sıralanmıştır:

- a) İnsan psikolojisi bilgisi,
- b) Dinleme yeteneği,
- c) Ekip içinde çalışma yeteneği,
- d) İkna yeteneği,
- e) Öğretme yeteneği,
- f) Problem özme yeteneği,
- g) Suçlu psikolojisi bilgisi,
- h) Toplum psikolojisi bilgisi,
- l) Kültürel farklılıkları bilmek,
- i) İletişim yeteneği.

Özetle polisin, sağduyu sahibi, evik ve uyanık, mesleki bilgi sahibi, iyi eğitim görmüş, dürüst, sorumluluk sahibi, kararlı, güvenilir, iyi görünümlü, kendine güvenli, önyargısız, nazik, empatik, üniformaya saygılı, mesleğini seven, sabırlı, insanlara saygılı, eğitici, hoşgörölü olabilen, eşit, adil ve tarafsız davranabilen, iyi iletişim kurabilen ve insan haklarına saygılı vb özelliklere sahip olması beklenmektedir.

Özmen'in, (2001) Violanti' den (1997,7) aktardığına göre, polisi mesleğe hazırlamada verilen hizmet öncesi eğitim ve mesleğin icrası sırasında sahip olunan otoritenin, polisleri, kendilerini bir çeşit "süper insan" gibi görme şekilde bir yanlış algılamaya düşürdüğünü ileri sürmektedir. Bu durumun, polisleri, toplumda hoş karşılanmayan, zora dayalı birtakım tutum ve davranışlara ittiği belirtilmektedir. Ayrıca, heyecan ve stresi yoğun olan bu mesleği uzun süre yapan polislerin, bu heyecana alıştıkları ve normal yaşam ortamına uyum gösteremeyerek kendilerini toplumdan soyutladıkları ve intiharlara kadar giden birtakım davranış bozuklukları gösterdikleri öne sürölmektedir.

PMYO ile ilgili araştırmalar yeterli değildir. Alanla ilgili yalnızca bir araştırma bulunabilmiştir. Bu araştırma "PMYO'ları Eğitim Süreci Değerlendirme Raporu" olup İrfan ifti, Deniz elik ve Zeki Volkan'na Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılmış (2005) PMYO'dan mezun olmuş 7262 polis memuru ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın amacı, PMYO'larda verilen eğitimin bu okullardan mezun olan polis memurlarının görüşlerine dayalı olarak okullarda verilen eğitimin niteliğine ilişkin genel

görüşlerinin neler olduğu, öğretim elemanlarının yeterliliği ve derslerin polislerin meslek hayatına hazırlamadaki etkisine ilişkin görüşlerinin neler olduğuna ilişkin bir araştırmadır.

PMYO mezunu polislerin sosyo-ekonomik durumları, mesleğiyle ilgili algı ve görüşleri, ayrıca okullarında kazandırılan yeterliklerin İstanbul'da görev yapan PMYO mezunu polisler ve amirlerinin görüşleri ile öğrenme ve uygulama düzeylerinin ortaya çıkarılması bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Polis Meslek Yüksek Okullarından mezun memurların mesleğine ilişkin tutumları, sosyal, kültürel durumları ve okullarında verilen ders konularını öğrenme ve uygulama düzeylerinin kendileri ve amirlerin düşünceleri alınarak değerlendirilmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. PMYO mezunlarının sosyo - ekonomik özellikleri nelerdir?
2. PMYO mezunlarının polislik mesleğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. PMYO mezunlarının ders konularını bilme ve uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Polis amirlerinin, PMYO mezunlarının ders konularını uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. PMYO mezunlarının ders konularını uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri ile amirlerin, PMYO mezunlarının ders konularını uygulayabilmesi düzeyine ilişkin görüşleri arasında bir farklılık var mıdır?

Önem

Yirmi birinci yüzyıl polisi, toplumun içinde ve halkla işbirliği içinde çalışarak hem kendine hem de çevresine güven veren bir meslek elemanı olmalıdır. Amacı, yalnızca suç ve suça ilişkin unsurlarla mücadele etmek değil, aynı zamanda danışman rolünü de yerine getirmek olmalıdır. Polisin toplumun beklentilerine cevap verebilme ve sorunları çözebilmesi için; sağlam ve dengeli bir kişilik geliştirmiş olması, nitelikli bir eğitim programından geçmiş olması, yüksek motivasyon düzeyine erişmesi, mesleğini severek ve benimseyerek yapması, her durumda kendisinden beklenen davranışları gerçekleştirmesi, iletişim ve etkileşim yeteneğinin bulunması ve eğitimde devamlılığı sağlama gibi niteliklere sahip olması gerekir.

Günümüzün hızla değişen şartları polisin rollerinin de sürekli değişmesine ve gelişmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle polis, kendisine verilen her türlü görevi başarıyla gerçekleştirebilecek niteliklere sahip olmalıdır. Ancak bu takdirde polisin bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ve sorunlarına çözüm getirebilmesi mümkün olabilir. Bu da ancak polisin nitelikli yetiştirilmesi ve meslek içerisinde sürekli geliştirilmesi ile sağlanır. Bir toplumsal kurumu oluşturan bireylerin sahip olduğu nitelikler, o kurumun başarı ya da başarısızlığının en belirleyici etmenleridir. Diğer bir ifadeyle kuruluşlar sahip oldukları insan gücünün kalitesi oranında hizmet sunabilirler. Kurum ve kuruluşların görevlerini etkin bir biçimde gerçekleştirebilmeleri, büyük ölçüde bünyesindeki insan gücünün eğitime ve sürekli geliştirilmesine bağlıdır. Bu nedenle bu araştırma ile PMYO daki eğitimde etkililik düzeyi araştırılarak "nasıl bir polis memuru yetiştirilmesi" gerektiği konusunda tartışma yaratılması amaçlanmıştır. Yalnızca beş dönem mezun veren bu okulların mezunların niteliklerinin incelenmesi, yeni siyasaların oluşturulmasına katkı getirmiştir.

Yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular polis yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, polislerin hizmet öncesi eğitiminde, polis seçiminde, polislerin denetlenmesi ve performanslarının değerlendirilmesinde, polislerin hizmet içi eğitimlerinde, polislerin kendilerini geliştirmesinde kullanıldığında faydalı olacaktır. Polis yetiştirmede yeterliklerin belirlenmesi konusunda uzmanların detaylı bir araştırma ile bu yeterlikleri geliştirilerek yeniden ortaya çıkarılması ve uygulamaya konulmasıyla; alanında yeterli polis yetiştirilmesinde ve polisin rekabet gücünün artırılmasında önemli gelişmeler sağlanması umulmaktadır.

Araştırmanın önemi aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Bu araştırma PMYO ile ilgili eğitim politikası oluşturanlar ile uygulayıcılara (özellikle eğitim bilimleri bakış açısı ortaya konmuş araştırma sonuçları sunarak) demokratik bir toplumun polislerini yetiştirmede katkıda bulunabilir.

Etkili okulun önemli elemanlarından ikisi yönetici ve öğretim elemanıdır. Bu araştırma ile; yönetici ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesine de yol gösterebileceği düşünülmektedir.

Sayıtlılar

Polis Meslek Yüksek Okulları mezunlarının yeterliklerini değerlendirmek amacı ile mezunların ve birim amirlerinin tümüne gönderilen ve gönüllü katılımcılardan geri dönen geçerli anket sayısının polis memurları için % 10'u ve amirler için % 19'nun evreni temsil etmeye yeterli olacağı varsayılmıştır. Bu sayıtlının kurulmasında büyük evrenler için kabul edilen optimum örneklem büyüklükleri için saptanan (Balcı,1997,s. 95) örneklem büyüklüğü eleman sayısının ulaşılandan daha az ya da buna yakın olması da destekleyici olmaktadır.

Sınırlılıklar

Mezunların yeterlikleri, birim amirleri ve PMYO mezunlarından elde edilen verilerle değerlendirilmiştir. Araştırma İstanbul'da görev yapan PMYO mezunları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramların tanımları aşağıdadır:

Polis meslek yüksek okulunun etkililiği: PMYO'ları için örgütsel etkililik, okulun çevre ile iç içe olduğu açık bir sistemde varlığını sürdürebilmesi için; öğrenciler, personel, mezuniyetinden sonra istihdam edenler ve içinde bulunulan toplum gibi önemli çıkar gruplarının istemlerini karşılayabilmek amacıyla iç ve dış çevre koşullarına uyum göstererek iyi bir eğitim süreci için, gerekli araçlarla hedeflenen amaçları gerçekleştirme derecesidir.

Birim amiri, yönetici: Emniyet müdür yardımcıları, karakol ve çevik kuvvet müdür, müdür yardımcılarını kapsamaktadır.

Mezun: PMYO'lardan (2003 yılından 2007 yılına kadar olan) beş dönem mezunları kapsamaktadır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kavramsal çerçeve ile ilgili alanyazın incelemesine yer verilmiş ve araştırma konusu ile ilgisi olan çalışmalar ele alınmıştır.

Hukuk Devleti ve Polis

Yasalara bağlı devletin kurulması ile ilgili siyasal düşünceler incelendiğinde farklılıklar olduğu gözlenir. Doğal hukuk anlayışının temelini, “toplumsal ve siyasal kurumlara her zaman hakim olan ve akılla bulunan evrensel ilkelerin olması” düşüncesi oluşturur. Ortaçağ düşünürü Thomas Aquinas (1225-1274) bu ilkelerin tanrı tarafından konduğunu belirtmiştir. Yeniçağ felsefecisi Locke’ye göre ise tanrı tarafından verilmiş olan doğal haklar doğal hukuk kuralları ile barış içinde yaşanabilir. Doğa durumundaki çatışmalar doğa durumundan değil, izlenmesi gereken kuralların bulunamamasından kaynaklanıyordu. Bireyler siyasal bir topluma girdiklerinde mülkiyet, hayat ve hürriyet haklarını korumak işi siyasi toplumun yöneticisi olan tek bir otorite tarafından yerine getirilir. Bu hakları çiğneyenler siyasi otorite tarafından doğal hukuk kuralları yorumlanarak cezalandırılır. Bireyler beğenmedikleri siyasi otoriteyi yıkma hakkına da sahiptirler (Erdoğan 2007, 29). Yakınçağ filozofu olan Machievelli Bodin ve Hobbes gibi düşünürler siyasal gücün tanrıda değil insanların birleşmesinde olduğunu savunarak siyasal düşüncüyü laikleştirmişlerdir. Hobbes’e göre toplum ve devletin olmadığı önceki dönemlerde insanlar bir birbirlerine eşitti ve bu eşitlik güvenlik gereksinimini ortaya çıkardı. Hobbes güvenli yaşama toplum sözleşmesi yazılıp, devlet yaptırımı ile doğal durumdan çıkılarak başarılabileceğini bunun ise akılla olabileceğini belirtmiştir (Şenel, 2004, 302-349)

Rousseau’ya göre doğa durumunda insanlar az sayıda olmalarından dolayı gereksinimlerini karşılayabilirken zamanla gelişmeleri sonucunda gereksinimlerini karşılayamaz hale geldiler. Mülkiyet kavgaları olmaya başladı. İnsanlar tekrar özgürlüklerini kazanmak ve kavgalara son vermek için genel idareye dayanan toplum sözleşmesini imzalamışlardır. Böylece toplum üyeleri genel idareye itaat ederek özgürlük ve güvenliklerini topluma veya devlete teslim edeceklerdir (Şenel, 2004, 302-349).

Günümüze kadar devlet hakkında birçok tanımlar yapılmıştır. Literatürde, bilim insanlarının çoğu tarafından benimsenen ortak bir devlet tanımı bulunmamaktadır. Pierson (2000) devleti, idari personeli olan, fiziki güç ve şiddetin meşru kullanımını başarı ile elinde tutan, sürekli işlemler yapan yaptırımcı bir siyasal örgütü devlet olarak tanımlamaktadır. Devlet belli bir ülke üzerinde yerleşmiş, zorlayıcı yetkiye sahip bir üstün iktidar tarafından yönetilen bir insan topluluğunun meydana getirdiği siyasal bir kuruluştur (Kapani, 1987).

Devlet tanımındaki belirsizlikten ve yine yapısal durumu etkileyen güncel gelişmelerden dolayı devlet unsurlarının farklı yazarlara göre değiştiğini görmekteyiz. Temel klasik eserlere göre devletin üç unsuru karşımıza çıkmaktadır:

- a) Devletin insan ögesi (topluluk)
- b) Devletin ülkesi
- c) Devlet gücü (egemenliği) (Doehring, 2002; Gözübüyük, 2003, 15)

Devletin varlığının nedenlerinden ilki topluluk yani ulus veya halktır. İkincisi ülke, devletin yerleştiği yerdir. Üçüncüsü ise devletin varlık koşullarından devletin emretme gücü yani egemenliktir. Egemenlik şartı siyasal iktidar vasıtası ile kullanılır. Ayrıca toplumu yönlendirme ülkede uygulanan yönetim şekline de bağlıdır. Çünkü siyasal iktidar bu yönetim şekline göre belirlenir. Demokratik yapıdaki bir siyasal iktidar topluma karşı daha çok sorumlu olurken hukuksal değişiklikler toplumu oluşturan bireylerin istekleri yönünde olur. Ayrıca devletin de kamu yararı için konan düzeni, var olan hukuk kurallarına uyarak koruması gerekir. Bu hukuk, evrensel olarak kabul gören “genel hukuk ilkeleri” ve “ulusal üstü” hukuk belgelerinde yer alan hukuk kurallarıdır. Bu nedenle, devletin hukuka uygun hareket etmesi yani hukuk devleti olması önemlidir.

Sezer, Kırıt ve Boyar, (2003) hukuk devletini, vatandaşlara hukuk güvenliğinin sağlandığı, hak arama özgürlüğünün güvence altına alındığı, devletin işlem ve eylemlerinde hukuk kurallarına bağlı olduğu, hangi türde olursa olsun bu işlem ve eylemlerin yargı denetimine açık olduğu ve yargı denetiminin bağımsız yargı organınca gerçekleştirildiği bir devlet olarak belirtmiştir. Demokratik hukuk devleti “demokrasi”, “hukuk” ve “devlet” unsurlarının bir arada yapılanmasını ifade etmektedir. Yani demokratik bir

ortamda hukukun devlet üzerindeki egemenliğidir.

Anayasa Mahkemesi 1 Temmuz 1998 tarih ve K.1998/45 sayılı kararında hukuk devletinin çerçevesini şu şekilde çizmektedir:

"Hukuk Devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Böyle bir düzenin kurulması, yasama, yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin, anayasal güvenceye bağlanmasıyla olanaklıdır"

Bir devletin hukuk devleti olabilmesi için aşağıda verilen koşulları sağlaması gerekmektedir (Sezer vd, 2003):

- a- Yasaların Anayasa'ya uygunluğunun sağlanması;
- b- Yönetimin hukuka bağlılığının sağlanması;
- c- Yargı organlarının ve yargıçların bağımsızlığının sağlanması;
- d- Temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması;
- e- Yasaların genelliğinin ve yasa önünde eşitlik ilkesinin sağlanması;
- f- Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığının sağlanması.

Hukuk devleti ile ilgili bütün tanımlarda devlet gücünün hukuka bağlanması ve sınırlanması gerektiği belirtilir. Yani devlet gücünü kullanırken bir veya birkaç kişinin keyfiliği değil, yasalar egemen olmalıdır (Sancar, 2000). Devlet bu gücünü kolluk gücü ile kullanır. Bu nedenle polisin görevi gereği zor kullanırken gereksiz, ölçsüz, keyfi olması yani yasaları uygularken hukuk kurallarına uymaması, hukuk devletlerinde polis eğitimi açısından önemlidir.

Devlet gücünün hukuka bağlanması ve sınırlanması amacının gerçekleşmesi için başvurulan araçlar, "biçimsel" ve "içeriksel" (maddi) unsurlar olmak üzere iki grupta toplanmaktadır (Sancar, 2000; Sezer vd, 2003).

Hukuk Devletinin Biçimsel Unsurları

Biçimsel araçlar; devleti bağlayıcı bir hukuk metni ile sınırlanması, devlet gücünün değişik organlar arasında paylaşılması, bütün devletsel faaliyetlerin hukuk kurallarına bağlanması ve bu bağlılığın bağımsız yargı organlarınca yürütülecek bir yargısal denetime tâbi olması sayılmaktadır. (Sezer vd, 2003).

Devletin Bir Hukuk Metni İle Sınırlandırılması

Devletin bir hukuk metni ile sınırlandırılması konusu devletin uyacağı

hukuk normlarını içine alır. Hukuk normlarının konularına göre sınıflandırılmış ve Anayasa, yasa, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik ve idari işlemler şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca normlar birbiriyle uyumlu olmalı, çelişkili olmamalıdır. Bir norm bir konuda ceza öngörürken, bir diğeri aynı durumda farklı bir ceza öngörmemelidir. Yapılması gereken, daha ayrıntılı normların, daha genel ve soyut norm türlerine uygunluğunu sağlamaktır. Bu çerçevede, "en genel", "en soyut", "en üst" norm olan Anayasa, diğer tüm normların ayrıntıya ineceği konuları ana hatlarıyla düzenleyen temel metin olup, devlet, toplum ve bireye bir bakış açısı yansıtır. Yasa, tüzük, yönetmelik ve diğer idari işlemler ise, Anayasa'nın normlarını daha ayrıntılı biçimde düzenlerken, Anayasa normlarına ve bakış açısına uygun olmak zorundadır (Sezer vd, 2003).

Devlet Gücünün Değişik Organlar Arasında Paylaşılması

Devlet gücünün değişik organlar arasında paylaşılmasının fikir babası Montesquieu'dur (Doehring, 2002). Buradaki güç ifadesi kural koyma, kuralları uygulama ve yargılamayı ifade etmekte olup bunlar birbirlerinden bağımsızdır. Tek kişi tarafından yönetilen ülkelerde yasama, yürütme ve yargı erki tek kişi elinde bulunduğu o tek kişi kuralları tek başına ve hiç kimseden fikir almaksızın koyacak; koyduğu kuralları yürütürken, hiç kimseye hesap vermeden, istediği kuralı, istediği kişiye ve istediği gibi uygulayacaktır. Aynı durumdaki kişilere farklı cezalar vermesi engellenemeyecek ve keyfilik artacaktır. Yasama organı parlamentodur. Temsili demokratik bir sistemde parlamento, halkın demokratik seçim koşullarında seçtiği temsilcilerden oluşur. Meclis üyelerinin halka ait olan egemenliği kullanma yetkisine sahip olması, demokratik bir yönetim sisteminin gereklerindendir. Yasama organının demokratik bir yapıda olabilmesinin bir başka koşulu, meclisin kendi iç örgütlenmelerine ve işleyişlerine, çalışmalarına, muhalefet partilerinin de haklarını gözeterek, hakim olabilmesi, yetkilerini kendi alacağı kararlarla kullanabilmesi, görevlerini başka bir organın müdahalesi olmadan görebilmesi ve dokunulmazlık kurumlarından yararlanmaları da demokrasinin gereklerindendir. Ülkemizde kanun-ı esasi ile ilk meclisler kurulmuştur (Türkiye Sanayici İş Adamları Derneği [TÜSİAD], 2006). Demokratik bir sistemde yürütme görevi, hükümete aittir. Parlamenter hükümet sisteminde devlet başkanı ve bakanlar kurulu olmak üzere iki taraflı bir yürütme söz

konusudur: Devlet başkanı, cumhuriyet yönetimini benimseyen devletlerde seçilmiş cumhurbaşkanıdır. Bakanlar kurulunun, üyeleri demokratik seçimlerle belirlenmiş parlamentoya dayanması, siyasi bakımdan parlamentoya karşı sorumlu olması gerekir. Yasama ve yürütme siyasi niteliklidir. Yürütme kendi kendini, toplum tarafından veya ulusal üstü organlar tarafından sınırlayabilir. Eğer devlet kendi kendini sınırlıyorsa hukuk devleti, toplum tarafından sınırlanıyorsa hukuk toplumu öne çıkar (TÜSİAD, 2006).

Yargısal Denetime Tabi Olma

Yargı erki, hukuku temsil eder, sonucu, çözümü gösterir; doğruyu yanlıştan, haklıyı haksızdan ayırır; haksız kişiyi cezalandırır, yanlış işlemi ortadan kaldırır. Dolayısıyla yargı, hukuk devletinde "hukuk düzeninin gözcüsü" konumundadır. Yasama veya yürütmenin denetimi söz konusu değildir. Bu ifade yargı kararlarının hiçbir biçimde denetlenemeyeceği anlamına gelmemelidir. Yargının siyasi nitelikten uzak olması, mahkeme ve yargıçlara etkiye bulunulmaması gereklidir. Yargı'nın görevi kanun denetimi yaparak, aykırı işlemi hukuk düzeninden ayıklamaktır. Aykırıları kaldırmak üzere farklı yargı dalları ortaya çıkmıştır (Sezer vd, 2003): Yasanın bizzat kendisi Anayasa'ya aykırı ise anayasal yargı, yasa idare tarafından yanlış uygulanıyor ise idari yargı, yasaya bireylerce uyulmuyor ise adli yargı dalları vardır.

Yasaya uymayan bireylerin adli yargıya teslim edilmesi işlemlerinde polise önemli görevler düşmektedir. Polis bu görevi yaparken kolluk hukukuna uymalıdır. 20. yüzyılda askerî karakter özellikler taşımayan sivil polis teşkilatlarının kurulması ile faaliyetlerinin yazılı olarak belirlenmesi önem kazanmış ve görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesi ile kolluk hukuku ortaya çıkmıştır. Kolluk hukuku ile polisin başta zor kullanma olmak üzere, pek çok yetkiyi devlet adına yaptığı hareketli işlemlerin, yani eylemlerinin sınırı çizilmeye çalışılmıştır. Avrupa ülkelerinin tamamında polisin müdahale alanının sınırlarını gösteren "Polis Kanunu" mevcuttur. Kolluk hukuku, idare hukukunun en önemli parçası olarak algılanmıştır (Würtemberg, 2008).

Hukuk Devletinin İçeriksel Unsurları

Devlet gücünün hukuka bağlanması ve sınırlanması amacının gerçekleşmesi için başvurulan araçlardan içeriksel unsurlar; bireye dayanan

devlet anlayışı, insan haklarına dayalı özgürlük anlayışı ve evrensel ilkelere dayalı demokrasi anlayışı olmak üzere üçe ayrılabilir (Sezer vd, 2003).

Bireye Dayanan Devlet Anlayışı

Devlet olmanın gereklerinden biri de kişilerin dokunulmaz alanlarının güvence altına alınmasıdır. Bu devlet iktidarının sınırlandırılmasıdır. Buna gerek duymanın nedeni ise insan haklarını teminat altına alabilmektir. İnsan haklarının tanınması ve korunması anayasal demokratik hukuk devletinin niteliklerindedir (Erdoğan, 2003,139).

Erdoğan'ın Oren'den (2002) aktardığına göre; genel bir ahlaki hak olarak insan hakkı, kişinin hak ettiği asgari muamele meselesi olarak her insana borçlu olunan ve haklı gerekçeleri bulunan üstün öncelikli bir iddia olarak tanımlanabilir (Erdoğan, 2007, 21). İnsan hakları düşüncesi 'ahlaki eşitlik ve insan merkezci'dir. Ahlaki eşitlikten anlatılmak istenen 'insan onuru'na eşit davranılmasıdır. İnsan merkezci düşüncenin arkasında insanların diğer canlılara göre üstün özelliklerinin olması ve mensubu olduğumuz türe daha fazla yakınlık ve ilgi duymamızdır (Erdoğan, 2007, 27).

İnsan Haklarına Dayalı Özgürlük Anlayışı

İnsan haklarının kaynağı özgürlüktür. Özgürlük, Fransız İnsan Hakları Bildirgesinde (1789) "başkalarına zarar vermeyen her şeyi yapabilmektir" (Arblester,1999, 134). Özgürlük, hapiste olmama, ceza korkusu altında yaşamama ve bireyin engellenmemesidir (Mumcu,1994, 16). Özgürlük, insanın ahlaki doğasını gerçekleştirme üzere tercihlerde bulunmasıdır. Ayrıca bazı yazarlar özgürlüğün bir kısıtlanma veya engellenmeden daha çok bir şeyi yapabilme gücü olduğunu, diğer bir yazar grubu ise kişilerin özgürlüğü kullanırken yalnızca dış engellerin olmayacağını, iç engellerin de (bilinçsizlik gibi) olabileceğini belirterek özgürlüğü 'özerklikle' özdeşleştirmişlerdir (Erdoğan, 2007, 27).

İnsan doğduğunda devlete karşı ileri sürülebilir hak ve özgürlükleri vardır, fakat devlet içinde yalnızdır. Oysa özgür olmanın mutlu olmak ve maddi, manevi gelişmeyi gerçekleştirebilmek için yeterli olmadığı, devletin tüm kişilerin gelişmesini sağlamak için gerekli koşulları hazırlaması gerektiği anlaşılmıştır. Gerek ekonomik gerekse sosyal eşitliğin sağlanabilmesi için fırsat eşitliği oluşturulmaktadır. Sosyal devlet sisteminde birey, devletin amacıdır. Bireye gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamakla yükümlüdür

(Göze,1976).

Özgürlük, devletin bireylere müdahale etmemesi şeklinde ifade edilmektedir (Touraine,1997, 162). Sadece devletin değil aynı zamanda toplum içindeki güçlü grupların zayıf gruplar üzerinde baskı oluşturmaması özgürlük anlayışında gereklidir. Fakat burada şu soruyu da göz önünde bulundurmalıyız. Devlet gerçekten topluma özgürlük anlamında hiç karışmamalı mıdır? Yılman'ın (2000) Handlin'den aktardığına göre negatif hakların özgürlükleri sınırlanması gereklidir. Devletin bireylere özgürlüklerini kullanabileceği ortamları oluşturması gereklidir. Örneğin parası olmayan birinin özgürce muayene olma şansı hemen hemen yoktur. Devlet burada ekonomik koşulları zayıf olanların lehine olacak şekilde düzenlemelidir. Bu sayede güçlülerin zayıf olanları yok etmesi engellenmiş olur. Liberal demokrasiler devletin hiçbir alana karışmamasını savunurken günümüz demokrasilerinde belli alanlara müdahale edilebileceğini savunmakta ve buna da demokratik özgürlük denilmektedir (Yılman, 2000). Özgürlüğün kötüye kullanılması demek, özgür bir ortamdan yararlanarak işbaşına gelmek ve başa geçince bu özgür ortamı ortadan kaldırmak demektir. Totaliter rejimlere baktığımızda bunların ancak halk tarafından belirli bir oranda desteklendikleri sürece işbaşında kalabildiklerini görüyoruz. Devlet demokrasiyi korumak için gerektiğinde özgürlükleri kısıtlayıcı yönde müdahale etmelidir. Devlet, özgürlükleri sadece korumakla değil, aynı zamanda özgürlüğün ortamını kurmak ve sürdürmekle de yükümlüdür. Devlet hem bugünkü, hem de yarınki özgürlüğü korumak zorundadır (Ateş,1994).

Birey özgürlükleri eşitlikle tamamlandığında anlamını bulur. Eşitlik kavramı da özgürlük kavramı gibi farklı şekilde yorumlanmaktadır. (Akın,1980). Özgürlük olup da eşitlik olmazsa bu durumda ayrıcalıklar ortaya çıkar bu da toplumsal sorunların ortaya çıkmasına neden olur. Özgürlük olmadan eşitlik ise hapisanedeki mahkûmların durumuna benzetilebilir. Liberal görüşte özgürlüklerin eşitliği sağlayabileceği savunulurken Marksist görüşte insanların eşit olduğunda özgür oldukları savunulur (Akın,1980). Hukuk devletlerinde ve demokrasilerde özgürlük birey özgürlüğüdür. Fakat birey özgürlüklerinin demokratik toplum düzeni için sınırlandırılması da gerekir. Özgürlükler devlet tarafından sınırlanır. Eğer devlet sınırlamaları olması gerekenden fazla olursa o devlet polis devleti haline gelir. Bu nedenle

devlet otoritesi ile birey özgürlükleri arasında sınır olması gerekir. Bu sınır ne devleti ne de bireyi kayıracak yönde olmalıdır. Demokratik devletlerde bu sınırı insan hak ve özgürlükleri çizmektedir. Yani devlet ve devleti temsil eden kuruluşlar bireylerin özgürlüklerini kısıtlarken insan hak ve özgürlüklerine uymak durumundadır (Çeçen, 2000, 107).

Topluluk içinde yaşayan birey toplumla ve diğer kişilerle ilişki kurmak zorundadır. Bundan dolayı da ister istemez takas yapmak zorunda kalmaktadır. Örneğin ekonomik takaslarda zayıfların korunması gerekmekte devletin de bu durumda insanların mutluluğu için insanlara olumlu yönde karışması gerekmektedir. Bu durumda sosyal devlet, sosyal adalet ilkeleri yani sosyal eşitlik söz konusu olmaktadır. Sosyal devlet ekonomik ve sosyal hayatı düzenleyerek toplum yararına kendisinden beklenen ödevleri yerine getirmelidir. Siyasal eşitlik ise kişilerin hiçbir etki altında kalmadan oy kullanmasıdır. İnsanların kendilerini yönetecek insanları belirlemek istemesi, yasal ve sosyal eşitliğin yanında siyasal eşitliği de getirmiştir (Akın, 1980).

Bugünkü Türkiye'nin devlet düzeni, 1982 Anayasası ile oluşmuştur. Bu yeni yapılanmada, insan hakları ve demokrasi, yine devletin temel nitelikleridir. Ancak, devletin yetkileri arttırılmış, hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, gerektiğinde kullanımının durdurulması konusunda devlet organlarına geniş yetkiler tanınmıştır. Bugünkü Anayasa, insan haklarını ayrıntılı olarak düzenlemiş bulunmaktadır. Diğer çağdaş anayasalara benzer şekilde, hak ve özgürlükler üçe ayrılmıştır (Uygun,1996; Korkusuz,1998). Bunlar sırasıyla: "Kişinin hakları ve ödevleri"; "Sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler"; ve "Siyasal haklar ve ödevler"dir.

Kişinin hakları ve ödevleri. "Kişinin hakları ve ödevleri" bölümünde düzenlenen hakların temel özelliği, bu haklar ile kişiye ait, dokunulmaz özel bir alanın oluşturulmuş olmasıdır. Bu hak ve özgürlüklere koruyucu hak ve özgürlükler de denir. Kişiler, bu haklar sayesinde, düşüncelerini özgürce söyleyebildikleri, ibadetlerini yerine getirebildikleri, diledikleri gibi seyahat edebildikleri özel bir alana sahiptirler (Uygun,1996; Korkusuz,1998).

Sosyal ve ekonomik haklar. "Sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler" bölümünde düzenlenen hakların bir kısmı, kişiyi devlete karşı koruyan, devletin karışmasını engelleyen düzenlemelerdir. Bu hak ve ödevlere isteme hakları da denir. Bazı sosyal haklar ise farklı niteliktedir. Bu hakların kul-

lanılabilmesi için, devletin kişiye karışmaması değil, bilakis karışması gereklidir. Örneğin; sağlık ve eğitim haklarından yararlanabilmek için, devletin kişiye karışmaması, onu özgür bırakması yetmez. (Uygun,1996; Korkusuz,1998).

Siyasal haklar. Anayasa'nın, "siyasal haklar ve ödevler" bölümünde düzenlenen hakların temel özelliği, yurttaşların ülke yönetimine katılmasına ve ülkeyi yönetenleri denetlemesine imkân vermesidir. Bu hak ve ödevlere katılma hakları da denir. (Uygun,1996; Korkusuz,1998).

Evrensel İlkelere Dayalı Demokrasi Anlayışı

İnsanlar birlikte yaşarlarken, aralarında oluşan toplumsal yapılar ve süreçlerin nasıl olması gerektiği, örneğin yönetici ve yönetilenlerin kimler olacağı, yöneticilerin nasıl belirleneceği, aralarındaki ilişkilerin nasıl süreceği, yöneten ve yönetileceklerin haklarının nasıl ve neler olacağı üzerinde sürekli arayış içinde olmuşlardır. İnsanların kendi aralarındaki toplumsal ilişki arayışlarında beliren en önemli kavramlardan birisi de demokrasi olmuştur (Kalaycıoğlu, 2002,131).

Demokrasi kelime anlamı olarak halkın yönetimi demektir. Demokrasi, Yunan'cadaki "Demos" (halk) ve "Kratos" (iktidar) kelimeler birleşmesi ile meydana gelmiştir. Abraham Lincoln demokrasiyi "halkın, halk için, halk tarafından yönetimi" olarak ifade etmiştir. Bu tanım demokrasinin en öznlü anlatımı olarak kabul edilebilir (Kalaycıoğlu, 2002). Demokrasi "halkın egemenliğine dayanan yönetim şekli" olarak veya "Özgür bir seçim sistemi sonucunda seçilen temsilcilerden kurulan halk yönetimidir." şeklinde tanımlanır. Böylece halk kendi arzu ve iradesi ile yönetime yön verir (Doğan, 2001). Tanımlar, günümüzde demokratik olarak nitelenen ve birbirinden çok farklı uygulamalara sahip olan sistemleri ve ilkeleri değerlendirmek konusunda da yeterince açıklayıcı ve aydınlatıcı değildir. Günümüzde birbirinden oldukça farklı, hatta bazen birbirine zıt uygulamalar demokratik olarak nitelendirilebilmektedir. Bazı demokrasilerde özgürlük öne çıkarken, diğerleri "eşitlik" felsefesini ön plana çıkarabilmektedir. Bazen demokrasi "bireycilik" ile bir tutulurken, bazen de kamu yararı veya azınlık haklarıyla bir tutulabilmektedir. Burada vurgulanmak istenen şey; tüm uygulamaları kapsayabilecek bir demokrasi tanımı yapmanın güçlüğüdür. O yüzden siyaset felsefecileri ve siyaset bilimciler demokrasiyi tanımlamaktan çok,

demokrasinin unsurlarını ve demokratik değerlerin neler olduğunu belirlemeye çalışmaktadırlar (www.decev.org.tr).

Demokrasi her şeyden önce toplumun örgütlenmesine ortam sağlanan bir kavramdır. Demokrasi, toplumu oluşturan bireylerin özgür iradelerini ifade edebildikleri hem de uygulayabildikleri bir toplumsal örgütlenme biçimidir. Demokrasi, dar anlamda bir rejim sorunu, bir siyasal tercih biçimi, bir ara rejim veya yöneticilerin seçilmesi demek değildir. Demokrasi aynı zamanda bir yaşam biçimi ve bir kültürdür. Demokrasi, çoğunluğun taleplerinin öne çıktığı bir rejimdir. Fakat toplumun bir kesiminin diğer kesimler üzerine dayatma yapması, demokrasi ilkelerine ters düşer. Çünkü demokrasi çoğunluğun azınlığa veya azınlığın çoğunluğa kendi isteklerini kabullendirmesi değildir, örneğin çoğunluk temel özgürlükleri kısmak istese, çoğunluğun da istemiş olmasına rağmen bu istek demokrasi dışıdır. Çünkü demokraside ilkeler vardır ve istekler bu ilkelere göre değerlendirilir. Bu durum demokrasinin evrensel ilkeleri olması gereğidir. Demokraside çoğunluğun kararlarında yasallık ve meşruluk esas olmayıp, evrensel ilkelere uygunluğu esas alınır. Bu nedendir ki demokrasi azınlığın özgür olmasına ve çoğalabilme hakkına sahip olduğu ve çoğunluğun iradesinin de yansıdığı bir yönetim şeklidir. Çoğunluğun iradesi sınırsız değildir. Bu sınır demokrasinin kuralları ile getirilir. Böylece çoğunluk ve azınlıklar arası çatışmalar demokrasinin ilkeleri ile en aza indirilmiş olur. Demokrasiler azınlıkta kalanlara her zaman çoğalma hakkı tanır (Petrol iş,1993). Ayrıca demokrasiye devlet ve birey açısından bakılacak olursa demokratik devlet ve demokratik toplum kavramlarından da söz etmek gerekir (Sezer vd, 2003).

Demokratik devletlerdeki rejimlerin ortak unsurları şu şekilde sıralanmıştır (Sezer vd, 2003).

- a) Siyasal organların seçimlerle saptanması
- b) Temel hak ve özgürlüklerin tanınması ve güvence altına alınması
- c) Birden çok sayıda siyasal partinin iktidar için yarışması
- d) Muhalefete söz hakkı tanınması ve iktidar olma yollarının açık tutulması
- e) İdeolojik, siyasal, kurumsal ve ekonomik çoğulculuğun sağlanmasıdır.

Demokratik devlet kavramı ise devlet organlarının kuruluş, örgütlenme ve işleyişinin demokratik ilkelere uygunluğunu ifade eder. Demokratik toplum

kavramı ise, sivil toplum üyelerinin demokrasiye olan inancını ve uyma iradesini gösterir. Ayrıca katılımcı demokrasilerde sivil toplum örgütleri en etkili araçlardır Örgütler belli hukuk kurallarına göre kurulur ve üyelerin girişi, faaliyetleri ve çıkışı belli kurallara göre olur. Demokratik toplum kavramının unsurları "çoğulculuk" (Plüralizm)", "hoşgörü (tolerans)" ve "açıklık (şeffaflık)"olarak sayılmaktadır (Sezer vd, 2003).

Demokrasi her ne kadar farklılıkların ortaya çıkmasını ve birlikte yaşanmasını istiyorsa da bunun olabilmesi için ortak bir paydada buluşulması gerekir. Fakat bu durum her zaman mümkün olmaz. Toplum birden fazla azınlık grubuna ayrılmışsa, ortak karar almalarında, taleplerin fazlalığı, çoğulcu demokrasiyi kolayca işlemez hale getirebilir. Her bireyin oyunun diğerlerinininkiyle matematiksel olarak eşit sayılması bazı oyların hiçbir etkisinin olmaması anlamına da gelmektedir. Böyle bir durumda çoğunluğun karar alması genel rızaya dayandırıldığında azınlıkların çoğu çoğunluk ilkesini kabul etmekten memnun olacaklardır. Çoğunlukçuluğun kötü yanlarından biri çoğunlukların daima bir başka alanda azınlık oluşturabileceklerini düşünmemek, diğeri ise, etkin demokratik politikalarda var olan çoğunluğun tüm konular üzerinde karar verme hakkına sahip olmaları gerektiği varsayımıdır(Arblaster,1984). Sezer (2003) çoğunlukçu demokraside karar alırken kararın yalnızca çoğunluğun istediği yönde alınmasını ve azınlığın kendini ifade etme hakkı tanınmaması olarak belirtirken çoğulcu demokrasi ise karar alınırken azınlığın isteklerinin de dikkate alınması olarak belirtmiştir.

Hoşgörülü olmak, çağdaş polisliğin niteliklerindedir (Fındıklı, 1992). Türkçe sözlükte hoşgörü; hoş görme, tolerans ifadeleri ile açıklanmaktadır. Hoşgörü kelimesinin Fransızca'sı, tolérance; İngilizce'si tolerance kelimeleridir. Hoşgörü; farklı dil, cins, din, inanç, düşünce ve anlayış bakımından başkalarının varlıklarından rahatsızlık duymama halidir. Hoşgörü kavramının düşünce ve duygu, psikolojik, ahlaki ve zihinsel boyutları vardır. Toleransta istemeyerek bir tahammül, katlanma varken; hoşgörüde, kabullenme ve olumlu bir yaklaşım söz konusudur. Bundan dolayı tolerans kelimesi hoşgörüden bazı durumlarda ayrılmaktadır (Aslan, www.cumhuriyetuniversitesi.edu.tr).

Büyükkaragöz ve Kesici'nin (1998) Akçam'dan aktardığına göre hoşgörü; kendimize yakın bulduğumuz başkalarını, davranış ve düşüncelerinde serbest

birakma, kendi görüşümüze ya da çoğunluğun görüş biçimine aykırı düşünceleri sabırla hem de yan tutmadan dinleyebilmektir. Hoşgörü için anlayış gösterme, saygı duyma, medenî olma, rahatsız olmama, farklı görüşlere sınır koymama, onlara tepki göstermeme ve fikirlerin karşılıklı olarak tartışılmasında ikna etme, sevgi, güven duyma gibi değişik anlamlarla ifade edilebilir.

Hoşgörünün alt ve üst sınırlarının olduğunu bilmek gerekmektedir. Sınırsız bir hoşgörüden bahsetmek anlamsızdır. Örneğin hoşgörü adına sıralamış olduğumuz ırk, dil, inanç ve düşünce gibi hususlar, normal şartlar altında geçerlidir. Esaret gibi durumlarda hoşgörüden bahsedilemez. Hoşgörünün kendine özgü bir alanı vardır. Saygısızlık yapmak hoşgörünün alanına değil; ahlâk alanına girmektedir. Etnik yapı, cinsiyet, renk, dil, din, inanç ve düşünce gibi insan olmaya bağlı farklı olgular hoşgörü kapsamı içerisinde yer almaktadır. Hoşgörü, insan olmaktan kaynaklanan her türlü farklılığı doğal kabul eden ve bu yönüyle de kınamaya yer vermeyen ahlâkî bir olgudur. Hoşgörünün temelinde insan olma vardır. ırk, dil, cinsiyet, inanç ve düşünce gibi doğuştan getirdiği temel olgu ve özellikler hoşgörü çerçevesi içerisinde yer alırken; insanın niyetleri, inanışların formu, davranış, yaşayış ve söylem biçimlerine göre şekillenmiş değerler, bazen hoşgörü bazen de tolerans çerçevesi içerisinde yer alabilmektedir (Aslan, www.cumhuriyetuniversitesi.edu.tr).

Demokrasinin tüm ilke ve kurumlarıyla yerleşmesi, bir yaşayış biçimi olarak benimsenmesiyle mümkündür. Bireylerin eğitilerek demokrasiyi benimsemiş bireyler haline getirilebilmesi için eğitim kurumlarının da demokratik kurumlar olması gereklidir. Ayrıca eğitimin demokratikleşmesi süreklilik arz etmektedir. Okul binalarının yapılması, eğitim öğretim faaliyetlerinin geniş kitlelere ulaştırılması eğitimin demokratikleşmesinde önemli şartlardandır. Eğitimin demokratikleşmesi açısından eğitim uygulamalarına bakacak olursak geleneksel otoriter toplumlardaki eğitimde öğretmen ve içerik ön plandadır. Öğrenci pasif, öğretmen sürekli aktiftir. Demokratik eğitimde, geleneklere saygılı olmakla birlikte, daha iyi bir şekilde geliştirebilmeyi düşünebilen, hür düşünceli insanların yetiştirilmesi esastır. Öğrenci sürekli aktiftir. Öğretmen sınıf içinde rehber rolündedir. Öğrencileri düşünmeye, araştırmaya yöneltmek, demokratik eğitimin özünü

oluşturmaktadır. Demokratik eğitimin genel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz: Fertleri sosyalleşmiş, yaratıcı, aktif kritik edebilen hür vatandaşlar olabilmek için eğitmektir. Yeniliklere açık, elastik ve merkezi olmayan bir sistem mevcuttur. Çok sayıda imkânlar sunar ve ayırım yapmaksızın herkese açıktır. Okul yönetimine katılım ve işbirliği mevcuttur. Okul programları yeteneklerin geliştirilmesine dayalıdır. Öğretim personeli öğretimde aktif metotlara yer verir. Bireyin kendini yönetme ve girişimcilik kapasitesini güçlendirilmesine izin verir. Bireyin kişiliğini kontrol altında tutmasına yardım eder. Öğrenci öğretmen ilişkilerinin demokratik olmasını sağlar. İşbirliği gerektirir (Büyükkaragöz ve Kesici, 1998).

Açıklık ilkesi, toplum üyelerinin, kendilerini ilgilendiren haber, olay ve düşünceler hakkında zamanında ve yeterli bilgi sahibi olmasını gerektirir. Bu nedenle demokratik devlette bilgi edinme yaşamsal bir önem kazanmaktadır (Sezer, 2003).

Vatandaşların bilgi ve ihbarlarının, güvenlik taleplerinin değerlendirilmesi polis işlevinin en önemli parçasıdır. Polis bu sayede halka daha yakınlaşabilir. Polis organizasyon sisteminin demokratik bir polislik anlayışına uygun olup olmaması iki başlık altında toplanmaktadır: Polis uygulamalarının denetlenmesi (açıklık) ve şikâyet sisteminin oluşturulması (Bahar, 1998, 121).

Polisin halka karşı davranışlarının demokratik olmasının istenmesinin önemli nedeni, AB üye ve üye olmak isteyen ülkelerden ortak kriterlere uyulması isteği olmasıdır. Demokrasinin eşitlik, özgürlük, adalet gibi kriterlerinin yanı sıra halkın daha fazla yönetime katılmasını sağlama isteğidir. Ayrıca demokratikleşme içinde idarenin şeffaflığı, halkın güvenlikle ilgili idari karar süreçlerine katılımı, zorlayıcı polis yetkilerinin bireysel özgürlükleri kısıtlamaması vardır. Polis toplumsal yapıda olumsuzluklar oluşturabilecek bölgesel, dinsel ve ırksal farklılıklarından dolayı siyasal taleplerde bulunan gruplara demokratik sınırlar içinde düzenlemeler ve inisiyatifler kullanarak görev yapmalıdır (Bal, 2003, 243).

Demokratik bir toplumda polisin nasıl olması gerektiğine yönelik olarak 1970'li yıllardan itibaren sürdürülen tartışmalar, suçlardaki artışın ve toplumlardaki yaygın sosyal düzensizliğin de etkisiyle, toplumu bir ortak olarak gören ve toplumla birlikte çalışma temeline dayanan yeni bir polislik yaklaşımının gündeme gelmesine neden olmuştur. Demokrasiyi benimseyen

ülkelerde polis uygulamalarının ortak bir noktada birleştiği görülmektedir. Bu ortak noktanın temelini "halkın ihtiyaçlarına göre polislik anlayışı" oluşturmaktadır. Özellikle bugün batı ülkeleri, toplum destekli polislik ve problem çözümlü polislik teknikleri geliştirmişlerdir. Teknolojideki ilerlemeler ile devletler her alanda iletişim ve etkileşim içine girerken, emniyet güçleri de, özellikle uluslararası suç örgütleriyle mücadele edebilmek ve ulusal düzeyde etkili olabilmek için, birbirlerinin yardım ve desteklerine gereksinim duymaktadırlar. Bu durum, polisin yaklaşım ve uygulamalarında çağdaş ve demokratik olması ve suç eylemi gerçekleşmeden engellemeyi amaçlayan toplum destekli stratejilere ağırlık vermesi yönünde bir beklenti oluşturmaktadır. Gelişmiş ülkelerde, emniyet güçlerinin görevlerini etkili şekilde gerçekleştirebilmeleri için, toplumu yanlarına alarak ve toplumla işbirliği içinde yeni birtakım yaklaşım ve uygulamalar içinde oldukları görülmektedir (Özmen, 2001).

Demokratik bir toplum düzeninde polis görevleri için altı prensipten söz etmek mümkündür. Bunlar etkililik, verimlilik, erişilebilirlik, hesap verilirlik, uyum ve genel düzen olarak belirtilmektedir. Etkililik, belirtilen amaçların gerçekleştirilebilmesi; verimlilik, polise aktarılan kaynakların kötü planlama veya kötü icraat ile israf edilmemesi; erişilebilirlik, polisin, kendisinden yardım ve hizmet talep edenlere en kısa zamanda en uygun yanıtı vermesi; mesleki çalışmalarını halka, medyaya ve bilimsel araştırmaya açık hale getirmesi ve eleştiriye ve reforma açık olması şeklinde açıklanması; hesap verir durumda olma polisin, devlet ve toplumla olan ilişkilerinde yaptıklarının sorumluluğunu taşıması, iyi veya kötü işleri için hesap verir olması; uyum, polis uygulamalarının ülkenin kültürel, ideolojik ve yasal özellikleriyle bağdaşması ve yerel koşullara uygunluğu olarak belirtilmektedir. Genel düzen ise, yasalar dâhilinde ve adil olarak, bireysel ve toplumsal huzur ve istikrara hizmet etmek olarak belirtilmektedir (Özmen, 2001).

Kolluk Hukukunun Özellikleri

Temel hakların teminat altına alınması bakımından, polisin iki tür görevi vardır. Öncelikle polis kendisi temel haklara saygılı olmalı ve bunlara haksız müdahalelerden kaçınmalıdır. Diğer taraftan haklarını kullanmak isteyen kişileri korumalıdır. Anayasaya ve yürürlükteki kanunlara göre temel haklarını

kullanmak isteyen grubun amaçlarına uygun ortamı hazırlamak polisin görevidir. Polisin temel hak ve özgürlüklere müdahalesi kanun koyucu tarafından net olarak kanunda belirlenmelidir. Kolluk hukukunun hangi esaslar üzerine dayandığı önemli bir konudur. Kolluk hukuku hazırlanırken demokratik hukuk devletine uygun olması, kolluk hukukunun idare hukukunun parçası olması, kolluk yetkilerinin Anayasadan kaynaklanması, ölçülülük özelliklerini bulundurması gereklidir (Würtenberg, 2008).

Kolluk hukukunun demokratik hukuk devletine uygun olması

19. yüzyılda hukuk devleti ilkesi gelişmiştir. Önceden, iç güvenlik ve asayiş yöneticinin istediği şekilde sağlanırdı. Hukuk devleti ilkelerinin benimsenmesi ile birlikte polisin insan haklarına müdahalesini önlemek için birtakım esaslar benimsendi.

Kolluk hukukunun, idare hukukunun parçası olması

Bu alanda kabul görmüş iki yaklaşım vardır. Fransız yaklaşımında, idari yaptırımlar polis tarafından uygulanır. Kendisine idarî yaptırım uygulanan kişi, itirazını adli makamlara başvurarak yapar, böylece iki alan arasında geçişlilik sağlanmış olur. Alman yaklaşımında ise, kolluk hukukunun idare hukuku alanında olduğu kabul edilmiştir. Böylece idari yaptırıma itiraz olduğunda idare mahkemesine gidilmektedir.

Kolluk yetkilerinin Anayasadan kaynaklanması

Anayasa polise, toplumu tehlikelerden koruma görevini vermiştir. Dolayısıyla kişinin korunması yetkisi Anayasa'dan kaynaklanır.

Ölçülülük

Kişi haklarına saldırı ne kadar çok olursa, polis o kadar çok müdahil olmalı, saldırı ile müdahale arasında orantılılık bulunmalıdır. Kolluk her müdahalesinde kendisine şu soruları sormalıdır: Bu haklara müdahale ne kadar gereklidir ve bunu gidermek için hangi ölçüde davranılmalıdır? Polis müdahalesinin demokratik hukuk devleti açısından haklı olması için ne yapılmalıdır? Kanunlarla açık ve net düzenleme yaparak, polisin yetkilerinin sınırını ve ne yapıp ne yapamayacağını açıkça ortaya koymalıdır. Bu hukuk devletinin bir gereğidir (Würtenberg, 2008; 9).

Würtenberg'e (2008) göre kolluk hukuku, zararın meydana gelmesi veya suçun işlenme tehlikesinin oluşması ile başlar. Polis müdahale edebilmesi için, tehlikeye ilişkin bir öngörü yapması gerekir; bu öngörünün

haklı olması, işlemin hukuka uygunluğunu gösterir. Klasik bakış açısıyla "Tehlike" polisin koruması gereken hukuki menfaatleri tehdit edilmesidir ve somut bir tehlike olması gerekir. Yeni bakış açısında ise, tehlikenin doğmasını önleyecek tedbir almak da polisin görevi olarak görülmektedir. Eğer bir olaya müdahale edilmiş ise kolluk hukukuna göre, "somut bir tehlike" olmalıdır. Suç soruşturması söz konusu ise, Ceza Muhakemesi Kanunu devreye girer ve soruşturmaya başlamak için de, "makul şüpheler" gerekir ve ceza muhakemesinin amacı yargılama ve cezalandırmadır. Buna karşılık kolluk hukukundaki amaç ise kişi hayatına ve malvarlığına yönelik tehlikelerin önlenmesidir. Polisin tehlikeyi önleme ve suçu soruşturma görevi vardır. Polis, yetkilerini bu amaçla kullanmalıdır.

Polis bazı olaylarda yetkilerini kullanırken şüpheli bir durumun olması gerekir. Çizelge 1' de şüpheler dereceleri ve kullanabileceği yetkiler verilmiştir.

Çizelge 1. Şüpheler dereceleri

Mahkumiyet hükmü						Kanaat
Yakalama tutuklama					Kuvvetli şüpheler	
Kamu davasının açılması				Yeterli şüpheler		
Soruşturmanın açılması			Makul şüpheler			
Arama, durdurma		Basit şüpheler				
Bilgi toplama	Başlangıç şüphesi					

Kaynak: Yenisey, Nuhoğlu, (2008)

Polis Yetkileri

Polisin temel görevi ülkede güvenliği sağlamak, suçu önlemek ve olayları aydınlatmaktır. Görev, hizmetin gereklerini yapmak yani hukuk normlarının kanun, yönetmelik, tüzük, yönerge ve kararnamelerin yapılmasını veya yapılmamasını isteği hususlardır. Bu görevlerin bazıları; suçun işlenmesine veya işlenen suçun tekrarlanmasının engellenmesi, izinsiz toplantı ve yürüyüşlere engel olunması ve bununla ilgili önlemler alınması, halkın huzurunu bozan, kaçak mal, uyuşturucu madde alan ve satan, aşırı derecede sarhoş olanları yakalayıp yargı organlarına teslim edilmesi,

haklarında yasal işlemler başlatması ve trafik düzenini ve akışını sağlamaktır. Polisler bu görevleri yaparken yetkilerini kullanmaktadırlar. Polisin yetkilerinin temel amacı, kamu otoritesini ve kamu yararını sağlamaktır (www.msxlab.org).

Würtenberger'e (2008) göre polisin yetkileri iki grupta toplanabilir. Genel yetkiler ve özel yetkililerdir. Polis tarafından kullanılan bütün yetkiler idare mahkemesi tarafından denetlenir.

Genel yetkiler

Polisin kamu güvenliği ve düzeni ile asayiş sağlama yetkileri vardır. Polis bireylerin; medeni ve siyasi haklarını engelleme olmaksızın kullanmalarını, yaşama, özgürlük, şeref ve mülkiyet haklarından faydalanmalarını ve demokratik düzenin işlemesini sağlamalıdır. Bu durum kamu güvenliği olarak da ifade edilir. Eğer bireyin temel hakları kullanmasını sınırlandıran bir şey varsa, polis bunu önlemek için müdahale etmelidir. Kamu düzeni, toplumu oluşturan bireylerin bir arada yaşamalarını sağlamak açısından uyulması zorunlu olan ve toplumda geçerli olan sosyal ve etik değerlere göre belirlenen kuralların tümünü ifade eder.

Standart yetkiler

Aşağıdaki yetkiler polisin standart yetkileridir (Würtenberg, 2008).

- 1- Kimlik sorma ve kimlik tespit etmesi
- 2-Toplum açısından tehlike arz eden kişilerin polis merkezine davet edilmesi
- 3- Muhafaza altına alma
- 4- Kişilerin üzerinde arama yapma
- 5- Eşyanın ve araçların aranması
- 6- Konuta girme ve arama
- 7- Tehlike oluşturan eşyaya elkoyma
- 8- Parmak izi alma ve fotoğraf çekme

Yeni yetkiler

Bu yetkiler yeni gelişen alanlarla ilgili yetkililerdir (Würtenberg, 2008).

- 1- Kamusal alanlarda aleni konuşmaları dinleme,
- 2- Kamera ile futbol maçları ve diğer spor faaliyetlerini gözetleme,
- 3- Toplantıları kamera ile kayda alma,

- 4- Evin içini teknik cihazlarla dinleme
- 5- Verileri karşılaştırma (benzer özellik taşıyan, ancak henüz şüpheli durumda olmayan kişilere ilişkin verileri inceleme)

Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri Açısından Polisin Arama, Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yetkisi

Temel hak ve özgürlüklerin kanunlarla sınırlandırılması polisin yetkilerinin de kanunla düzenlenmesi zorunluluğunu getirmiştir. Polis kanunlardan yetki almadıkça temel hak ve özgürlüklerde kısıtlama yapamaz.

Polisin arama, ifade alma, yakalama ve gözaltı yetkileri kişilerin temel hak ve özgürlükleri kullanmaları açısından önemlidir.

Arama

Arama, saklı olan bir kişinin veya gizlenmiş olan bir eşyanın ele geçirilmesi amacıyla yapılan işleme denir. Arama yetkisi iki bölümdür. "Önleme araması" ve "adli arama" dır (Galeri, 2002, 203). Hakim kararı olmadan ve gecikmesinde tehlike olan durumlarda da, yetkili mercinin yazılı emri olmadan, arama yapılamaz. Arama yapabilmenin ilk şartı "makul şüphe", "makul sebep" veya "gecikmesinde tehlike" olan bir "olay" mevcut olması, ikinci şartı ise hakimden karar alınmasıdır. Kararda aranan kişi veya şey belirtilmelidir. Kolluğun hakim kararı almadan yaptığı "adli arama" istisnadır. Kolluk tarafından yapılan aramada "özel hayatın gizli alanına" girilmiyorsa, hakim kararı alınmaz: ikametgah olmayan boş evi aramak, bavulu köpeğe koklatmak, arama değildir.

Özel hayatın gizliliğine yapılacak müdahalede üç temel unsur üzerinde durulmuştur (Yenisey. Nuhoğlu, Güzel, 2004):

- a) Kısıtlayıcı tedbirin kanunla düzenlenmiş olup olmadığı,
- b) Kısıtlama ile güdülen amacın meşru olup olmadığı,
- c) Müdahale teşkil ettiği iddia edilen işlemin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığının saptanması gerekir.

Avrupa İnsan Hakları Beyannamesinin 8. maddesi özel hayatın ve aile hayatının korunmasının ne şekilde sınırlandırılacağını düzenlenmektedir.

Madde 8 - özel hayatın ve aile hayatının korunması

1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.
2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal

güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

Uluslararası Bildirgenin 17. Maddesi ise özel hayatın korunmasının ne şekilde olacağını düzenlenmektedir.

Madde 17

1. Hiç kimsenin özel hayatına, ailesine, evine ya da haberleşmesine keyfi ya da yasadışı olarak müdahale edilemez; hiç kimsenin şeref ve itibarına yasal olmayan tecavüzlerde bulunulamaz.

2. Herkesin, bu gibi müdahalelere ya da tecavüzlere karşı yasalarca korunma hakkı vardır.

Yakalama

Yakalama; koruma tedbiri veya ceza muhakemesi ön tedbiridir. Kişinin iradesi dışında özgürlüğünün kısıtlanmasıdır. Kamu güvenliğine, kamu düzenine veya kişinin vücut veya hayatına yönelik var olan bir tehlikenin giderilmesi için denetim altına alınması gereken, ya da suç işlediği yönünde hakkında kuvvetli iz, eser, emare ve delil bulunan kişiyi gözaltına alma ve muhafaza altına alma işlemlerinde hakim kararı olmaksızın özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanmasıdır. Örneğin; kimlik sormak için durdurulan bir kişi yakalanmış sayılmaz (Kunter, Yenisey, 2000, 1). Yakalama, bir kimsenin suç işlemesini önlemek veya suç işlemesi halinde denetim ve gözetim altına alınarak hürriyetinin geçici olarak sınırlandırılmasıdır. Muhafaza altına alma, kanunun yetki verdiği hallerde yetkili merci önüne çıkarılması gereken kişilerin ilgili kurumlar veya kişilerce teslim alınana kadar sağlıklarına zarar vermeyecek şekilde özgürlüklerinin kısıtlanıp alıkonulmasıdır (Gündoğan, Koç, Özbudak, [2007]; Würtenberg, 2008).

Resmi Gazete’de (1 Ekim 1998) yayımlanarak yürürlüğe giren “Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği”nde yakalamanın tanımı ; “kamu güvenliğine, kamu düzenine veya kişinin vücut ya da hayatına yönelik bir tehlikenin giderilmesi için denetim altına alınması gereken veya suç işlediği yönünde, hakkında kuvvetli iz, eser, emare ve delil bulunan kişinin gözaltına alma veya koruma altına alma işlemlerinden önce hakim kararı olmadan özgürlüğünün geçici olarak ve fiilen kısıtlanarak denetim altına alınması” şeklindedir.

Demokratik ülkelerde bir kimseyi yakalayıp özgürlüğünü kısıtlamak

veya mahrum etmek, ağır bir tedbir olarak değerlendirilmektedir. Gerçekten kişisel özgürlük, uygar bir toplumun bireylere sağladığı en önemli özelliktir (Arblaster,1994. 45). Kişiler kendilerini özgür oldukları müddetçe mutlu hissederler. Bu nedenle kişilerin mutlu ve huzurlu yaşam sürdürmesi polis için olduğu kadar halk için de büyük önem taşımaktadır.

İnsan hakları açısından “yakalama” insan hakları ihlallerinin başlangıcıdır. AİHS'nin 5. maddesi ve polis deklarasyonunun 8. maddesi özgürlüklerle ilgilidir. Buna göre herkesin özgürlük ve şahıs güvenliği hakkı vardır; hiç kimsenin keyfi olarak tutuklanamayacağını, gözaltına alınamayacağını ve yasal zemin ve işlemler dışında özgürlüğünden yoksun bırakılamayacağını belirtir. Polisin kişileri gözaltına alma ve tutuklama yetkilerinin, “kamuoyuna güven vermek için” yasal bir çerçeveye oturtulması gereklidir. Bu yetkiler akla ve kanuna tamamıyla uygun olarak kullanılmalıdır. Bireylerin özgürlüklerinin kısıtlanması için ancak makul bir şüpheye sahip olmaları gereklidir. Profesyonel polis memurlarının, bir olay karşısında nasıl davranacaklarını belirleyebilmesi ancak iyi bir eğitimle kazanılabilir. AİHS'in 5. maddesi yakalama ve gözaltına alma yetkilerinin keyfi olarak kullanılmaması ve polislerin bir kimseyi tutuklamaları halinde, özgürlüklerinin hukuki sınırlar içinde kısıtlanabilmesi için alınacak önlemleri düzenlemiştir (Taylor, 2000).

Sözleşmenin 5. maddesinde kişi güvenliği ile ilgili olarak hakkın sağlanmasını sağlayan önlemler 3 grupta toplanabilir (Gök, 2007).

- 1) Kişi özgürlüğünü garanti altına alma işlemlerinin hukuk güvencesine alınması.
- 2) Kişi özgürlüğünün kısıtlanması durumlarının net ve sınırlı olarak belirtilmesi.
- 3) Özgürlüğü kısıtlanana bazı haklar tanınması.

Avrupa İnsan Hakları Beyannamenin 5. maddesi özgürlük ve güvenlik hakkını düzenlemektedir.

Madde 5 - Özgürlük ve güvenlik hakkı

1. Herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı vardır. Aşağıda belirtilen haller ve yasada belirlenen yollar dışında hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.
 - b) Bir mahkeme tarafından, yasaya uygun olarak, verilen bir karara riayetsizlikten dolayı veya yasanın koyduğu bir yükümlülüğün yerine getirilmesini sağlamak için usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulu durumda bulundurulması;
 - c) Bir suç işlediği hakkında geçerli şüphe bulunan veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olmak zorunluluğu inancını doğuran makul nedenlerin bulunması dolayısıyla, bir kimsenin yetkili merci önüne

- çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulu durumda bulundurulması;
- f) Bir kişinin usulüne aykırı surette ülkeye girmekten alıkonmasını veya kendisi hakkında sınırdışı etme ya da geriverme işleminin yürütülmekte olması nedeniyle usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulu durumda bulundurulması;
2. Yakalanan her kişiye, yakalama nedenleri ve kendisine yöneltilen her türlü suçlama en kısa zamanda ve anladığı bir dille bildirilir.
3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır; kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir.
4. Yakalama veya tutuklu durumda bulunma nedeniyle özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar vermesi ve yasaya aykırı görülmesi halinde kendisini serbest bırakması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.
5. Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutulu kalma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır.

Hakim kararı olmadan yakalama ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir. Yakalama, geçici nitelikli bir eylem olduğundan yakalanan kişi gecikmeden hakim önüne çıkarılır. Hakim tutuklama kararı verirse, yakalama tedbiri sona erer ve tutuklama tedbiri başlar. Yargıç tutuklama kararı vermezse, yakalanan kimse serbest bırakılır. Yakalanan kimse mukavemet ederse, şartların zorunlu kıldığı sınırı aşmamak üzere zor kullanılır ve kişinin sağlığına zarar vermemek kaydı ile her türlü önlem alınabilir. Ancak yakalayanın, yakaladığı kişiye eziyet ve hakaret etmeye, dövmeye, yaralamaya ve her türlü kötü işlemde bulunmaya hakkı yoktur, suçtur. Yakalama iki şekilde olur; birincisi mahkemenin vereceği yakalama ve tutuklama kararı, ikincisi ise mahkeme kararı olmaksızın suçüstü halinde veya görev esnasında görerek doğrudan yakalama olabilir. Ayrıca herkes, kişiyi suç işlerken görmesi halinde yakalama görevi yapabilir. Yakalama gece veya gündüz yapılabilir, belli bir zamanı yoktur. Yakalanan kişinin üzeri aranır, sağlık raporu alınır, bilgi verilir, yakalanma sebebi ve hakları kendisine bildirilir ve hakim önüne çıkartılır (Gündoğan vd, 2007).

Kamu emniyeti ve düzeninin korunması bakımından gerekli olan hallerde, bir suç işlenmiş olmasa bile, polis kişi özgürlüklerini kısıtlayabilir. Polisin bu amaçla yaptığı yakalama, idari yakalamadır. Polisin suç işlendikten sonraki yakalama faaliyetleri adli yakalamadır (Gündoğan vd, 2007).

İdari amaçlı yakalama (Önleme yakalaması). Herhangi bir suç işleme şüphesi altında olmayan fakat, her an suç işleme veya kendisine karşı suç işleme ihtimali olan kişilerin güvenliğinin ve kamu düzeninin sağlanması

amacıyla mahkemeye çıkarma amacı olmaksızın, kişilerin geçici bir süre koruma veya gözetim ve denetim altına alınarak özgürlüklerinin kısıtlanması işlemine önleme amaçlı yakalama denir (Yenisey vd, 2004, 67).

Adli amaçlı yakalama. Adli amaçlı yakalama; hakkında suç işlediğine dair kuvvetli şüphe bulunan kişinin yetkili adli makama çıkarılmak üzere, özgürlüğün geçici bir süre kısıtlanarak denetim ve gözetim altına alınması işlemine denir. Polisin adli yakalamaya başvurabilmesi için yakalanacak şahıs tarafından işlendiği yolunda kuvvetli şüpheye sahip olunması gerekmektedir (Yenisey vd, 2004:73).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 4 Numaralı Protokol Sözleşmesinin 5. maddesindeki kişi özgürlüğünün güvence altına alındığı diğer durumlar protokol'ün 1. maddesinde düzenlenmiştir. Protokolün 12. maddesinde, her yakalamanın; yakalama nedeni, zamanı, nezarethaneye gönderilme saati, bir yargı makamı önüne çıkarılma gün ve saati, kimliği, tutuklama yerine ilişkin bilgiler ve sorgulama konusunda ayrıntıların bir tutanakla belirlenmesinin gerektiği ifade edilmektedir. Protokolün 16. maddesinde ise yakalanan kişinin ailesine en kısa süre içinde gözaltına alma ve tutuklama yeri konusunda bilgi verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Gözaltı

Gözaltına alma, kanunun verdiği yetkiye göre, yakalanan kişinin hakkındaki işlemlerin tamamlanması amacıyla, yetkili hâkim önüne çıkarılmasına veya serbest bırakılmasına kadar geçen kanunî süre içinde sağlığına zarar vermeyecek şekilde özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanıp alıkonulmasını ifade eder (Bakıcı, 2007).

Yakalanan kişi Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. Gözaltı süresi, yakalama yerine yakın hakim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç yakalama anından itibaren 24 saati geçemez. Yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre 12 saatten fazla olamaz (Gündoğan vd, 2007).

İfade alma

Şüphelinin kolluk görevlileri veya Cumhuriyet Savcısı tarafından soruşturma konusu olan suçla ilgili olarak dinlenmesi ve tutanağa

geçirilmesidir. Sorgu, herhangi bir suçu işlediği kuşkusu altında bulunan veya sahip olduğu bilgiyi tam olarak vermeye niyetli olmayan kimsenin sistematik şekilde sorulara hedef tutarak bildiklerinin öğrenilmesi işidir (Gündoğan vd, 2007; Würtenberg, 2008).

İfade alma, işlediğinden şüphe edilen fiil bildirilip, susma ve müdafiden yararlanma hakkı ile şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılarak ve eldeki bilgi veya bulgulardan yararlanılarak, suç işlediği şüphesi altında bulunan kişilerin kolluk kuvveti tarafından dinlenmesi ve tutanağa geçirilmesi işlemidir (Kunter, Yenisey, 2000, 83). Bilgi alma ise bir suçun tespiti veya aydınlatılmasına yönelik olarak, müşteki ve suçtan zarar gören ile suç işleme şüphesi altında bulunmayan diğer kişilerin dinlenmesini ve tutanağa geçirilmesini ifade eder (Bakıcı, 2007).

Polis, suç işlediğinden şüphe edilen kişiler hakkında adli takibat işlemlerini yapma, suçları önleme, kamu düzenini koruma ve görevleri gereği, her gün bilgi toplama durumundadır. Kanun, tüzük, yönetmelik gibi adı ne olursa olsun, mevzuatın, AİHS'e uygun olma zorunluluğu vardır. Halkın polisle ilgili şikâyetlerin büyük çoğunluğunu, temelde sözleşmenin 3. ve 15. maddeleri, polis bildirgesinin 3.maddesi ve Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Davranışları veya Cezaları Önleme Sözleşmesi ihlali işkence ve kötü muamele ile ilgilidir. Bu maddelerde "hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı veya alçaltıcı bîr cezaya veya muameleye tabi tutulamaz" demektedir. Bu bakımdan, bu maddeye aykırı davranışta bulunan bir polis, hiç bir mazeret ileri süremez. Polislerin söz konusu maddeyi çiğneme sonucunu doğuracak emirleri yerine getirmeyi reddetme hakkı vardır (Alderson,1989,49).

Avukat olmaksızın kollukça alınan ifade, hakim veya mahkemece doğrulanmadıkça delil olarak kabul edilemez. Sorgu yasalara uygun yapılmalıdır. İfade almada ve sorguda kişinin serbest iradesi zorlanmamalıdır. Özgür iradeyi engelleyici nitelikte kötü muamele, işkence, zorla ilaç verme, yorma, aldatma, bedensel cebir ve şiddette bulunma, bazı araçlar kullanma ve uygulama gibi müdahaleler yapılamaz (Taylor, 2000).

İnsanlık dışı muamele; kasıtlı olarak zihinsel ya da fiziksel ıstıraba neden olan muameledir. Eğer bir bireye yapılan muamele ya da verilen ceza belirgin biçimde birini diğerlerinin önünde küçük düşürücü ise ya da iradesi veya isteği

dışında davranmaya zorluyorsa "onur kırıcı"dır. İşkence ise; ceza verme, itiraf ya da bilgi alma gibi amaçları olan ağırlaştırılmış insanlık dışı muameledir. Polis memurları, yaptıkları işin yasaya uygun olması ve hem de uzmanlaşmak için şüphelilerin "sorgulanması konusundaki teknik ve araştırma yeteneklerini" geliştirmelidir. Bu nedenle, kanıtların toplanması için eğitim özellikle önemlidir. Örneğin; DNA analizi teknikleri kişinin masum ya da suçlu olduğunun belirlenmesinde önemli bir tekniktir (Taylor, 2000). Bu teknikle insanların özgürlükleri kısıtlanmadan (suçlunun belirlenmesi anlamında) kesin sonuca ulaşılabilmektedir.

İnsan Haklarının Gelişimi

Gülmez (2001, 5) insan haklarını, öznesinin insan olduğu, onun tüm yönleri ile kişiliğini ve değerini korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan evrensel ilke ve kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır. Uygun'a (1996, 6) göre insan hakları, dil, din, ırk, cinsiyet, ekonomik ve sosyal durum gibi, hiçbir ayırım gözetilmeksizin, bütün insanların yalnızca insan olmalarından dolayı, insanlık onurunun gereği olarak sahip olmaları gereken hakların tümüdür.

İnsan hakları tanımını yapmak son derece zordur. İnsan hakları modern ve politik bir kavramdır ve insan hakları düşüncesi kişilerin siyasi baskıdan korunması için oluşturulmuştur. İnsan hakkının ne olduğunu anlamak, önemli ölçüde "hak" teriminin anlamını bilmeye bağlıdır. Hak, hem ahlâkî hem de hukukî bir kavramdır. Erdoğan'ın Orend'den (2006, 14) aktardığına göre her iki alanda da hak, bir kişi, bir kurum veya bir şey üzerindeki gerekçelendirilmiş bir iddia veya talebi ifade eder. Hak sahibi, başka insanlar veya sosyal kurumlar tarafından kendisine belli bir şekilde davranılmaya hakkı olduğunu ileri sürer. Ayrıca insanların pek çok türden hakkı olabilir; ahlaki iddialar olarak insan hakları bunlardan sadece biridir. İnsan haklarına "özel" liğini veren de onların hiyerarşik olarak en üstün ahlâkî haklar niteliğinde olmalarıdır. Hukuki haklar söz konusu olduğunda, bu tanınma ve saygı gösterilme talebi, siyasî otorite tarafından zorla yerine getirmeye zorlanabilir. Hak sahibi, hakkını tanımayan veya ihlal edenlere karşı yasal yollara başvurabilir (Erdoğan, 2006, 16). Hakkın varlığından söz edebilmek için yetki, talep, saygı gösterme unsurlarını içermelidir. Yetki hak edileni yapıp yapmama serbestliğidir. Talep, hak sahibine hakkını kullanırken talepte bulunma yetkisini verir. Saygı

gösterme ise hak sahibine hakkını kullanırken saygı gösterilmesidir (Erdoğan, 2003, 141).

Hakların niteliğini açıklamaya çalışan irade ve çıkar teorileri vardır. İrade teorisinde hakların korunması gereken tercihler olarak açıklanırken çıkar teorisi ise bir kişinin çıkarı diğer bir kişinin ödevi ise o kişinin hakka sahip olduğunu belirtmektedir. Teori, eleştirmenlerce ahlaki haklar anlamında her ödev bir hak doğurmayacağı şeklinde eleştirilmektedir. Yani yardım sever olmak her zaman yardım alanların lehine hak doğurmayacağı gibi (Erdoğan, 2007, 13).

İnsanların insan hakları ile ilgili talepleri devlete karşı taleplerdir. Bu talepler dört şekilde olur. Bunlar tanıma, dokunmama, koruma ve temin etmedir. Tanımak; devletin insan olarak değerimizi ve bu değerden türeyen haklarımızı tanıma zorunluluğudur. Dokunmama; devlet, sivil, kamusal ve siyasal alanda insan hakları kullanımlarına karışmamalıdır. İnsanlar, devlet müdahalesinden korunmuş bir şekilde kendi dünya görüşleri ve hayat tarzı tercihlerine göre kendi yaşamlarını tanzim edebilmelidir. Koruma; devletin aynı zamanda insan haklarıyla korunan temel değerlere yönelik olarak başka kişi ve gruplardan gelecek saldırıları caydırmak ve önlemek, görevleri vardır. Bu görev, somut olarak, devletin insan haklarını korumak üzere etkin bir polis ve mahkeme düzeni kurmasını gerektirir. Temin etme; insan hakları kişilerin devletten kendilerine karşılıksız avantajlar sağlamasını talep etmeleri yani temin etme hakkını vermesidir. Devlet sakatlar, yaşlılar, kimsesiz çocuklar gibi kesimler için geçimlerini veya bakımlarını sağlamalıdır. Yine devlet tamamen karşılıksız olmamak şartıyla, sosyal güvenlik düzenlemeleri yapabilir (Erdoğan, 2006, 18).

İnsan haklarının felsefi temelleri incelendiğinde tarihsel olarak önce doğal hukuktan türeyen veya insanların doğa halinde sahip oldukları doğal haklar olarak anlaşılmıştır. Doğal haklar; devredilemez, vazgeçilmez, mutlak, evrensel olup ayrıca toplum öncesidir yani toplumun eseri değildir. İnsan haklarını doğal hukuka ve doğal haklara atıf yapmadan doğrudan ‘insanın ahlaki doğası’na dayandıran görüş de vardır. Bu görüşün temelini insan doğasını zorlamadan kaçınma ve akıl sahibi olmak oluşturmaktadır. İnsan haklarının diğer felsefi temeli incelendiğinde hakların kaynağı “sahip olma ilkesi” ile açıklanır. Yani kişilerin hayat, hürriyet ve mülkiyet gibi doğal

haklarının kaynağı bu ilkedir ve bu hak “devredilemez, vazgeçilmez”dir. Bazı insan hakları teorisyenleri ise insan hakları anlayışının temelinde insan onurunun olduğunu belirtirler. İnsan onuru; saygı, sağlık, yetenek, sevgi, dürüstlük gibi diğer değerleri kapsayan, şekillendiren bir üst değer olarak da tanımlanmıştır. Bazı düşünürler insan haklarının temelini vicdan özgürlüğü, fayda ve din olarak belirtmektedirler. İnsan haklarının felsefi temellerinin incelenmesi insan hakları ile ilgili olarak dinleri ve doğmaları aşan ortak bir dilin oluşmasına yol açar. Bu uluslararası insan hakları hukuk ilkelerinin otoritesinin dünya çapında kabul görmesi için gereklidir (Erdoğan, 2007, 29-13).

İnsan hakları kavramının gelişmesine bakıldığında Ortaçağ'da insan hakları adına iki olgu olan hıristiyanlık ve feodal düzenin önemli olduğu görülmektedir (Gülmez, 2000, 24). Bu çağlardaki antlaşmaların en önemli örneğini, hiç kuşkusuz 1215 tarihli İngiliz büyük şartı (Magna Charta Libertatum) oluşturmaktadır. Bu şartta, kişinin can ve mal güvenliğine sahip olduğu belirtilmiştir ve insanları kralın keyfî uygulamalarına karşı korumuş somut bir belgedir ve ideoloji içermez (Korkusuz, 1998,15; Hazır, 2004, 85; Özman, 1967, 5). İngiliz hak ve özgürlük belgesinden ikincisi Petition Of Rights (1628) dir. Magna Carta'da görülen kişi güvenliğine ilişkin temel hakları tekrarlamaktadır. Üçüncü hak ve özgürlük belgesi ise 1689 yılında yasaların üstünlüğünü savunan, Bill of Rights (Haklar Bildirisi) dir. Bill of Rights; parlamentonun izni ve onayı olmaksızın vergi koymakı, barış zamanında kral adına asker toplamayı yasaya aykırı kabul etmiştir. Kişilere adil yargılanma hakkı getirmiştir (Korkusuz, 1998,15; Hazır, 2004, 85; Özman, 1967, 5).

Amerika'da ilk hak ve özgürlük belgesi olan 1776 Virginia Haklar Bildirisi insanların eşit, özgür ve bağımsız olduğundan, bahseder. İkinci hak ve özgürlük belgesi 'Amerikan Haklar Bildirgesi' (1776)dir. Amerikan Haklar Bildirgesiyle Amerika bağımsız olmuştur. Bu bildirgede kişi hak ve özgürlükleri liste halinde yayınlanarak güvence altına alınmıştır (Erdoğan, 2003, 183).

Fransız insan ve yurttaş hakları bildirgesi, Fransız ihtilali sonrasında bütün dünyada yankı bulan ve etkileyen hukuk metnidir. Eşitlik, mülkiyet, güvenlik, direnme, örgütlenme, kamu hizmetlerinde eşitlik, kanunsuz suç ve ceza olmama haklarının güvenceye alınması, kuvvetler ayrılığı ilkesi, vergide eşitlik, arama, kamu görevlilerini kontrol edilebilirliği, haklarının güvenceye

alınması bildirgede yer alan konuların önemli olanlarıdır (Erdoğan, 2003,183).

Nihayet 1942 tarihinde Almanya, İtalya ve Japonya'ya karşı savaşan devletler Washington'da "Birleşmiş Milletler Bildirisi" adı altında bir bildiri yayınlamışlardır(Korkusuz, 1998, 43). İnsan Hakları Evrensel bildirgesi yaptırım uygulamak için yasal dayanaktan yoksundur yani ülkeler için bağlayıcılığı yoktur. Ülkemizde de bildirge 1949 yılında kabul edilmiş olup 1961 ve 1982 yıllarındaki anayasalarda etkisi görülmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 30 maddeden oluşmaktadır. Bildirge iki grup insan hakkını kapsamaktadır. Bunlar birinci grup olan kişisel haklar ve siyasal özgürlükler (ilk 20 madde) ile ikinci grup haklar olan ekonomik, toplumsal ve kültürel haklardır (Kapani, 1987, 61, Korkusuz, 1998, 49; Erdoğan, 2003, 184).

İnsan haklarıyla ilgili evrensel nitelikteki belgeler yanında, bölgesel insan hakları belgeleri de vardır. Bunların başında İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi ve ona bağlı Protokoller, Avrupa Sosyal Yasası, Amerika Kıtası İnsan Hakları Sözleşmesi ve Afrika İnsan ve Halkların Hakları Sözleşmesi sayılabilir. İnsan haklarının korunmasına ilişkin bölgesel düzenlemeler içinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel bir önemi vardır (Erdoğan, 2003, 188).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Evrensel Bildiri) olarak bilinen metnin aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 12 devlet tarafından 1950 yılında konsey ülkelerince kabul edilerek Roma'da imzalanmış, 1952 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşme ile güvence altına alınan haklar sadece kişisel ve siyasal haklardan oluşmaktadır. Toplumsal ve ekonomik haklar sözleşmede yer almamaktadır. Bu eksiklik sonradan kabul edilen ek protokollerle giderilmeye çalışılmıştır. Evrensel bildirinin başka bir farkı ise hak ve özgürlüklerin tanımlamaları daha geniş yapılmış ve sınırları belirtilmiştir. Ayrıca bu sözleşme insan hakları ihlalleri açısından insan hakları mahkemesi ile etkili bir koruma sağlamıştır (Kapani, 1987; Beydoğan, 2003).

Türkiye'de İnsan Haklarının Gelişimi

Ülkemizde insan hakları daha Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 19. yüzyılın başlarında hukuki belgelerde yer almaya başlamış, Cumhuriyet döneminde de gitgide güçlenerek sürmüştür. 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde

başlayan insan haklarının tanınması yönündeki hareketler, günümüze kadar, üç büyük dönüşüme yol açarak ulaşmıştır. Birinci dönüşüm ya da birinci aşama, 1876 Anayasası ile başlar ve 1920'lere kadar sürer. İkinci dönüşüm, ulus devletin kuruluşu ile başlayıp, 1960 yılına kadar uzanan zaman diliminde gerçekleşmiştir. İkinci dönüşümün insan hakları yönünden önemi, "doğal haklar" anlayışının kabul edilmesidir. Üçüncü dönüşüm, 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesi ile başlar ve günümüze kadar uzanır (Uygun,1996, 12).

Osmanlı İmparatorluğu'nda hak ve özgürlüklerden söz eden ilk belge 1808 yılında padişahla feodal beyler arasında yapılmış olan Sened-i İttifak'tır. 1839'da ise yenilikçi Padişah II Mahmut, tarihimizde Anayasa niteliğinde ilk belge sayılan ve "Tanzimat Fermanı" olarak da anılan Gülhane Hattı Hümayunu'nu ilan etmiştir (www.hiih.org). 1876 yılında ise tarihimizin ilk yazılı anayasası olan Kanun-u Esasi ilan edilmiştir. İnsan hakları yönünden birinci meşrutiyet olan 1876 Anayasası'nın insan hakları yönünden önemi; Osmanlı Devleti'nde ilk kez, insanların devlete karşı ileri sürebilecekleri hakları bulunduğunun kabul edilmiş olmasıdır; fakat bu hakları kullanabilmek için hak ve özgürlüklerin yeterli güvencesi yoktu (Uygun,1996, 14).

Cumhuriyet döneminde TBMM tarafından kabul edilen 1921 Anayasası, olağanüstü dönem anayasası niteliğinde kısa bir metin olduğu için, hak ve özgürlüklere ilişkin hükümler içermemektedir. Yine bu dönemde Kanun-u Esaside yürürlükte olduğundan çift anayasalı dönem olup yine bu dönem de insan hakları açısından güvencesiz bir dönem olmuştur. Ancak bu anayasada kişi hak ve özgürlüklerine yer verilmemiştir (Gülmez,2000, 30). 1924 Anayasasının hazırlanışında, 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin etkileri vardır. İnsan hakları için yine bir güvence mekanizması yoktur. Çok partili olan bu dönem 27 Mayıs 1960 darbesi ile son bulur (Uygun,1996, 20).

1961 Anayasası, temel hak ve hürriyetlere, 1924 Anayasasına oranla hem daha geniş hem de daha güvenli bir yer vermiş; özgürlükler, çok daha ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. 1961 Anayasasında sosyal hakların uzun bir liste halinde düzenlendiği görülmektedir. 1961 anayasası temel hak ve özgürlükleri yalnızca saymakla yetinmemiş; hak ve özgürlükleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayıcı etkiye sahip birer anayasa kuralı olarak düzenlemiş ve ek

güvencelerle güçlendirilmiştir. 1961 anayasası, özgürlüğün kaynağını doğal hukuka dayandırmaktadır. Bu hakların bir kısmı klasik haklar gibi, kişiyi devlete karşı korumakta, devlete ise karışmama görevi yüklemektedir. Ancak, sosyal hakların büyük bir kısmı bakımından durum farklıdır. Devletin görevi karışmamak değil, aksine karışmak, olumlu müdahalelerde bulunmaktır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, Yüksek Hakimler Kurulu ve idarenin yargı denetimi gibi kuruluşlar oluşturulmuştur. Öte yandan, 1961 Anayasası daha sonraları "üçüncü kuşak haklar" olarak uluslararası ölçekte karşımıza çıkacak olan "gelişme ve çevre hakları"nın ilk belirtilerine de yer vermektedir. 12 Eylül 1980'e gelindiğinde ise demokrasi tekrar sekteye uğramıştır (Korkusuz, 1998). 1980 yılındaki darbe ile siyasi partiler kapatılmış yöneticileri siyasi haklardan yoksun bırakılarak tutuklanmıştır. 1982 Anayasası 28 şubat darbesi etkileri ile hazırlandığından insan hakları sicili özellikle düşünce özgürlüğü açısından olumsuz olmuştur (Erdoğan, 2007, 115)

Polis ve İnsan Hakları

İnsan hakları çoğunlukla devlet ile bireyler arasındaki ilişkiler ile ilgilenir. İnsan hakları devlet gücünün bireyler üzerindeki uygulamalarını kontrol eder ve düzenler (Taylor, 2000). Toplumlarda bireylerin özgürlüğü ön plandadır ve hiçbir keyfi nedenle kısıtlanamaz. Böyle özgür toplumlarda polis bir denge unsuru olarak görülür. Özgür insanların polisten beklentileri büyüktür. Gerçekten de polis, bir taraftan insan haklarına saygınlığı sağlama, halkı ve devleti korumak amacıyla hükümet tarafından kendisine verilen yasal yetkiyi kullanan kişidir. Özgür olmayan toplumlarda, otoritenin hizmetinde güçlü bir polis teşkilatı vardır. Polis de her türlü keyfi davranışı ve bunun sonucu olarak da işkenceyi, insanlık dışı ve aşağılatıcı muamele yapmayı ve kaba kuvveti göreviymiş gibi yapar. Polis, gücünü, bazen demokratik ülkelerde bile özgürlükleri kısıtlamak için kullanır. Bunu toplumu, ülkeyi ve devleti korumak için yaptığını belirterek halktan davranışının onaylanmasını ister. Vatandaşların çoğunluğu polisin otoriter davranışını hizmetin gereğiymiş gibi algılar. Suçun olduğu yerde polis de olmalıdır. Polisi yetiştirirken dikkat edilecek noktalardan biri; polisin suçları engellerken insan hakları açısından kişilerin özgürlüklerini kısıtlamaması gerektiği diğeri ise polis olacak kişilerin seçiminde iyi bir ahlakı olan eğitilmiş kişilerden seçilmesi gerekmektedir.

Polisler görevleri esnasında kendilerine verilen yetki ve otoriteyi kullanırken bilinçli kullanmalıdırlar. Otorite, polise kanunlarla verilen ve kabul görmüş güçtür. Polis gücünü kanunlardan almadan uyguluyorsa bu kaba güçtür. Bu nedenle polisin yetkisini kötüye kullanmaması için yetkilerinde sınırlandırma yapılmalıdır. Örneğin, polis, suç işlediğinden şüphe edilen bir kimsenin özgürlüğünü kısıtlama veya kamu düzenini korumak için kuvvet kullanma hakkına yasal olarak sahiptir. Bu tamamen polisin inisiyatifindedir. İşte bu nedenle polisin, üstlerinin verdiği kanunsuz emirleri, kaba gücü veya orantısız güç kullanımını engellemek ve yetkilerine sınırlandırmalar getirmek için ülkeler insan haklarını korumak adına uluslararası evrensel bildirisi, polis hakkındaki bildiri (Ek V) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi bir takım metinler imzalamıştır (Arblaster, 1984). Polis memurları bu metinlerle suç işleyenlerin ve teröristlerin daha fazla korunduğuna inanırlar. Halbuki insan hakları, bireyleri devlet gücünün kötüye kullanılmasına karşı korunması içindir. O halde insan hakları ihlali sadece devlet adına davranma yetkisi verilmiş kişiler tarafından yapılabilecek hasar kategorisidir. Bir suçlu ya da teröristin böyle bir sorumluluğu yoktur (Taylor, 2000).

Toplumda batıl inançlar, dinler, gelenekler, ahlaki normlar, saygınlık gibi faktörler, kanunlardan önce etkili olabilmektedir. Bu nedenle polisin davranışı, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel durumlara bağlı olarak değişiklikler göstermektedir. Suçların önlenmesinde, toplumun aile, okul ve toplumun sosyal ekonomik yapısı gibi etkenler polisin görevini yapmasını büyük ölçüde kolaylaştıracağı gibi, bunun tam aksine güçleştirebilmektedir. Bazı ülkelerde suçların önlenmesinde polisin davranışı ne kadar şiddetli, dehşet verici olursa suçun o kadar az işleneceği felsefesi yatar. Bu nedenle insanlık dışı davranışlardan işkence bu tip ülkelerde yaygındır. Polis kurumları, insan haklarına saygılı davranılan ülkelerde suçu engellerken, kendisine güvenilen ve saygınlığı olan kurumlardır. Bu ülkelerde polis, saygınlığını artırmak için acil ve gerekli durumlarda sosyal görevler de yapar. Ayrıca insan haklarına saygılı ülkelerde suçlar önleyici polislikle üç kademede önlenir. Birinci kademe suç tehlikesinin azaltılmasına yöneliktir. Örneğin; birbirine düşman olan iki grup arasında tekrar bir olayın olmaması için polis tedbirler alır. İkinci kademe polisin fiziksel varlığıdır. Örneğin; devriye gibi. Üçüncü kademe suç işleyenleri arayıp yakalama, yargıya çıkarma gibi görevlerdir (Alderson, 1989).

Polisle ilgili sorunların büyük bir kısmı devletin inşasında polise verilen takdir yetkilerinin artışından kaynaklanır. Bu sorunların çözümünde ise egemenliği ele geçiren her rejim kendine sadık polis ister. Birçok ülkede polis zaman içinde daha çok özerklik kazanmış ve yasal dokunulmazlık da verilmiştir. Örneğin amire soruşturma açılması için üst makamlardan izin alınması gerekmektedir. İşte bu noktada polisin hesap verebilirliği önem kazanmaktadır (Ergut, 2004). Birçok rejimde buna imkân verilmezken demokratik toplumlarda halka hesap verme polisin görevlerinden biridir. Bu nedenle, demokrasinin uygulandığı ülkelerde polis halka hesap verebilir.

Türkiye'de insan haklarının durumu incelenirken, uluslararası sözleşmelerin etkisini de gözden uzak tutmamak gerekir. Türkiye, insan hakları ile ilgili çok sayıda uluslararası sözleşmeyi imzalayarak, bu sözleşmeleri ülke yasaları gibi uygulamayı kabul etmiştir. Türkiye'nin katıldığı bazı uluslararası sözleşmeler ve katılma yılları şöyledir: İşkencenin ve insanlık dışı ya da küçültücü ceza ya da davranışların önlenmesi Avrupa Sözleşmesi (1988), işkence ve başka zalimce, insanlık dışı ve küçültücü ceza ya da davranışlara karşı sözleşme (1988) dir. Polis için önemli olan uluslararası antlaşmalardan biri de "Yasaların Uygulanmasından Sorumlu Olanlar İçin Birleşmiş Milletler Davranış Kuralları"dır. Bu kurallar aşağıda verilmiştir (Arblaster, 1984).

1-Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar; her zaman, yasaların kendilerine yüklediği görevleri, mesleklerinin gerekli kıldığı yüksek bir sorumluluk duygusu içinde, topluma hizmet ederek ve herkesi yasa dışı eylemlere karşı koruyarak yerine getirmek durumundadırlar.

2-Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar, görevlerini yerine getirirken, İnsan onur'una saygılı olmak ve onu korumak ve herkesin temel haklarını savunmak ve korumak durumundadırlar.

3-Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar ancak, kesin zorunluluk halinde ve görevlerinin yerine getirilmesi için gereken ölçüde, kuvvete başvurabilirler.

4-Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar, ellerinde bulunan gizli bilgileri, görevlerinin yerine getirilmesi veya adaletin ihtiyaç duyduğu durumlar zorunlu kılmadıkça, saklı tutmak zorundadırlar.

5-Yasaların uygulanmasından sorumlu olan hiç bir kişi, işkence yapmak veya diğer herhangi bir ceza vermek veya zalimane, insanlık dışı veya alçaltıcı muamele yapmak gibi davranışlarda bulunamaz, bunları teşvik edemez ve bunlara karşı hoşgörü gösteremez. Ayrıca işkenceyi veya diğer zalimane, insanlık dışı ve alçaltıcı ceza ve muameleleri haklı göstermek için üstlerinden emir aldığını veya savaş halini veya yakın bir savaş tehlikesini, milli güvenliğin tehdit edildiğini, ülkedeki siyasi istikrarsızlığı veya diğer herhangi bir olağanüstü durumu, ileri süremez.

6-Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar, kendilerine teslim edilen kişilerin tam bir sağlık içinde olmalarını sağlamak ve özellikle de gereken her defasında, durumun zorunlu kıldığı tıbbi bakım önlemlerini, vakit geçirmeden

almakla yükümlüdürler.

7-Kanunların uygulanmasından sorumlu olanlar, hiçbir rüşvet eylemine girişmemelidirler. Ayrıca, bu tür eylemlere şiddetle karşı çıkmalı ve onu bastırmalıdır.

8-Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar, yasalara ve bu kuralara saygılı olmak zorundadırlar. Bunlar, aynı zamanda, yasaların ve bu kuralların çiğnenmesini önlemek ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanarak, bu eylemlere şiddetle karşı koymak durumundadırlar. Yasaların uygulanmasından sorumlu olanlar, ciddi bir nedene dayanarak, bu kurallardan birinin ihlal edildiği veya ihlal edilmek üzere olduğu kanısına varırlarsa, durumu üstlerine veya ihtiyaç halinde, diğer makamlara veya yetkili kontrol veya başvuru mercilerine bildirirler.

Bunlardan polis için önemli olan Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin polis hakkındaki bildirisi aşağıdaki maddeleri içermektedir (Arblaster, 1984).

1 - Her polis, kanunla kendisine verilmiş görevleri, vatandaşlarını ve toplumu, şiddet, mülke zarar verme ve kanunla tanımlanmış diğer haksızlıklara karşı koruyarak, yerine getirmekle yükümlüdür,

2 - Her polis, birlik içinde, tarafsız ve onurlu bir şekilde davranmak zorundadır. Özellikle her türlü rüşvet olayından kaçınmak ve tam bir kararlılık içinde ona karşı çıkmak zorundadır.

3 - Yargılamadan adam öldürmek, işkence ve diğer insanlık dışı veya alçaltıcı ceza veya muameleye tabi tutmak, durum ve şartlar ne olursa olsun, yasaktır. Her polis, bu eylemleri içeren emir veya direktifleri uygulamamakla yükümlüdür.

4 - Bir polis, hiyerarşik üstü tarafından, nizamî olarak verilmiş meşru emirleri, yerine getirmekle yükümlüdür; bununla birlikte yasaya aykırı olduğunu bildiği veya bilmesi gerektiği herhangi bir emri yerine getirmekten kaçınacaktır.

5 - Kanunların çiğnenmesine karşı koyma, her polisin görevidir. Eğer bu eylemler, hemen ağır veya tamiri mümkün olmayacak zararlara yol açma niteliğinde ise, bu takdirde polis, vakit geçirmeden, kendi imkanları ölçüsünde, bunları önlemeye çalışacaktır.

6 - Eğer, hemen ağır veya tamiri kabil olmayacak bir zarar tehlikesi söz konusu değilse, polis, üstlerine haber vererek, bu şiddet hareketlerini veya bunların tekrarını önlemeye çalışacaktır.

7 - Yasa dışı bir emri yerine getirmeyi reddeden bir polise hiç bir ceza veya disiplin cezası verilemez.

8 - Yasadışı bir eylemde bulunduğu şüphesi olmadan, sırf ırkı veya dini veya siyasi inançları nedeniyle aranan tutuklu olan veya yargılanan kişilerin, aranmasına, yakalanmasına, göz altında tutulmasına veya nakline katılmayı reddetmek, polisin görevlerindedir.

9 - Her polis, kendi eylemlerinden ve yasa dışı olarak verdiği eylem ve ihmal emirlerinden, kişisel olarak sorumludur.

10-Hiyerarşik düzen, açıkça belirtilmelidir. Bir polisin eylem ve ihmalden sorumlu olan üste ulaşmak, her zaman, mümkün olmalıdır.

11- Polisin faaliyetleri sonucu ortaya çıkan zararlara karşı, yasal başvuru yolları, mevzuatla güvence altına alınmalıdır.

12-Polis, görevlerini yaptığı sırada, kararlılıkla ve kanunla zorunlu kılınmış veya müsaade edilmiş bir görevi yerine getirmek için makul olandan fazla bir kuvvet kullanmadan hareket etmek zorundadır.

13- Polislere, silahlarını kullanacakları durumlar ve tarzlar hakkında, açık ve kesin talimat vermek gerekir.

14- Durumu tıbbi bakımı gerektiren bir kimsenin muhafazası görevinde bulunan bir polis, durumu sağlık görevlilerine bildirir ve gerektiğinde, bu kişinin hayatını ve sağlığını koruyucu önlemler alır. Kendisi, doktorların ve

yetkili diğer sağlık personelinin, söz konusu kişinin tıbbi gözetim altında tutulması gereğini bildirmeleri halinde, buna uymak zorundadır.

15- Görevlerinin gereği veya kanun hükümleri, başka türlü hareket edebileceğini emretmemiş ise, bir polis, görevi dolayısıyla sahip olduğu gizli nitelikteki bilgilerin gizliliğini korumak zorundadır.

16- Bu bildiri hükümlerine uyan her polis, içinde görev yaptığı toplumun maddi, manevi aktif desteğine hak kazanır.

Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletlerin polisle ilgili aldığı kararlar incelenirse her iki kararın birinci maddeleri şiddet eylemlerinden ve mala verilecek zararlardan halkı korumada polisin görevli olduğu belirtilmektedir. Birleşmiş Milletlerin kararlarından ikinci maddesi ile Avrupa Konseyinin üçüncü maddeleri insan hakları ile ilgili kararlardır. Birleşmiş Milletlerin kararlarından üçüncü madde ile Avrupa Konseyinin on ikinci maddeleri orantılı güç kullanımı ile ilgili kararlardır. Birleşmiş Milletlerin kararlarından dördüncü maddesi ile Avrupa Konseyinin on beşinci maddeleri gizli bilgilerin ilgili birimlerin dışında açıklanmaması ile ilgili kararlardır. Birleşmiş Milletlerin kararlarından beşinci madde işkence ile ilgili iken Avrupa Konseyi kararlarında işkenceye insan hakları ile ilgili olan üçüncü madde içinde yer verilmiştir. Birleşmiş Milletlerin kararlarından altıncı madde ile Avrupa konseyinin on dördüncü maddesi, muhafaza edilmesi gereken kişilerin sağlık durumları ile ilgili kararlardır. Birleşmiş Milletlerin kararlarının yedinci maddesi ile Avrupa Konseyinin ikinci maddesi rüşvetle ilgili kararlardır. Birleşmiş Milletlerin kararlarının sekizinci maddesi ile Avrupa Konseyinin dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on ve on üçüncü maddeleri verilen emirlerin kurallarına uygun olarak yapılması ve kanunsuz emirleri yapılmama ile ilgili kararlardır (Ek II ve III).

İşkence ve Kötü Muamele.

İşkence; iktidarın ifadesi, devletin otorite ve diktatörce hükmetme isteği anlamına da gelmektedir. Bu anlamda işkence devletin hükmetme gücünü kullanarak bireyi zor durumda bırakarak istediği şekilde davranmasını sağlamasıdır. Bu nedenle Ortaçağ'da engizisyon mahkemelerinde işkence güvenli bir itiraf ettirme yöntemi olarak görülmüştür (Scott, 1995).

Başlangıçta işkence, insanların düşmanlarıyla ve hayvanlarla sınırlı iken bir başlangıç yapıldı ve sonraki adımda ise işkence teknikleri geliştirildi. Bugün hoş görülenin yarın onaylanacak olması kuralı, birçok konuda olduğu gibi, işkencede de geçerli oldu. Herhangi bir eziyet biçiminin hoş görülmesi ve

onaylanması ile bu eziyet biçimi işkence olarak değil bir cezalandırma biçimi ya da ceza işlemi gibi kabul edildi. Bu gelişim çağlar boyunca devam ederek günümüze kadar ulaştı (Scott,1995).

Devletlerin iç hukuk sistemlerinin hemen tümünde işkence yasağı bulunmaktadır. İşkence ve insanlık dışı aşağılayıcı muamele yasağının anayasa düzeyinde kabul edilmesi, bu gibi yasak davranışları bir üye devletin yapmayacağı anlamına gelmemektedir. İşkence, acımasız, insanlık dışı veya küçük düşürücü muamele veya cezanın ağır ve kasıt içeren şeklidir. Kendisinden veya üçüncü bir kişiden bilgi veya itiraf elde etmek, kendisinin veya üçüncü bir kişinin işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir suç için cezalandırmak veya kendisini veya üçüncü kişiyi sindirmek veya baskı altında tutmak amacıyla veya her türlü ayırmacılığa dayalı nedenlerle bir kişiye kasıtlı olarak ister fiziksel, ister ruhsal olarak şiddetli acı verilmesi veya eziyet yapılması eylemi işkencedir. Bu tanımdan, işkence teşkil eden üç ana unsur çıkartılabilir: Şiddetli ruhsal acı veya eziyet uygulanması, acının kasıtlı ve bilinçli olarak uygulanması sindirmek gibi belirli bir amacın olması gösterilir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) kullandığı işkence tanımına göre, işkencenin bir diğer özelliği de kasıt içeren bir insanlık dışı muamele türü olmasıdır (Reidy, 2002).

AİHM, işkence ile diğer kötü muamele türleri arasındaki ayrımın "yapılan eziyetin yoğunluğundaki fark" temelinde yapılması gerektiğini belirtmiştir. Yapılan eziyetin şiddeti fiziksel ve ruhsal etkileri veya yoğunluğu; süre, mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu, muamelenin uygulanış şekli ve yöntemi kıstas alınarak değerlendirilebilir. Yeterli yoğunluk ve amaç unsuru taşımaması nedeniyle işkence addedilmeyen kötü muamele insanlık dışı veya küçük düşürücü davranış olarak sınıflandırılacaktır. İnsanlık dışı muamele kavramı, uygulandığı ortama göre gerekçesi bulunmayan ve kasti olarak şiddetli fiziksel veya ruhsal eziyet veren muameleyi kapsar. Küçük düşürücü muamele ise, mağdurlarda korku, anksiyete ve aşağılık duygusu yaratan ve onları küçük düşürecek veya alçaltacak nitelikte olan muameledir (Reidy, 2002).

Alıkoymada, alıkonulan kişilere kötü muamele yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesinde hareket noktası, alıkonulan kişiye kaba kuvvet uygulanıp uygulanmadığının saptanmasıdır. Kaba kuvvete başvurulduğunun en bariz

göstergesi fiziksel yara izleri ve psikolojik travmaya ilişkin gözlemlerdir. Tutuklama ve sorgulama, özellikle alıkoyma sürecinin ilk aşamalarında, alıkoymayı uygulayan yetkililer, alıkonulan kişinin kendi seçeceği üçüncü bir tarafa durumunu bildirme hakkı, avukata erişebilme hakkı, kendi seçeceği bir hekim tarafından tıbbi muayeneye tabi tutulmayı talep etme hakkı, alıkonulan kişiye kimlerin erişebildiği ve belli bir zaman diliminde kişinin nerede olduğu gibi bilgileri alıkonulan her kişi için doğru olarak açıklayabilmelidir. Bununla mücadele edebilmek için, özgürlüklerinden yoksun tutulan kişilerin usulüne uygun olarak kaydının yapılması, ne zaman, nerede ve kimin tarafından gözaltına alındığı veya bir yerden başka bir yere sevk edilip edilmediği gibi durumlar ve bir kamera ile tutuklanan ve sorgulanan kişilerin tüm anları kaydedilmeli ve insanlık dışı muamele uygulanması halinde, sorumlulardan hesap sorulması gibi davranışlar sayılabilir (Reidy, 2002).

Ülkemizde karakolların çoğunda tutuklanan ve sorgulanan kişilerin karakola gelişi ile birlikte kamera ile ve yazılı kayıt altına alınmakta daha sonra sağlık kontrolüne gönderilerek yakınlarına haber verilmekte ve avukat sağlanması ile ilgili işlemler rutin olarak yapılması sağlanmaktadır. Fakat tüm bu işlemler yine de kötü muamele ve işkence yapmamayı garanti altına almamaktadır. Kötü muamele ve işkence kontrol altındaki alanlardan kontrolsüz açık alanlara kayabilmektedir.

Avrupa Ülkelerinde Polis Eğitimi

Avrupa'da sınırların kalkması insanların engelsiz yolculuk yapmalarını sağlamıştır. Fakat bu serbestlik aynı zamanda suçluların da işine yaramaktadır. Polis teşkilatları sınırları aşan bu tür suçlarla mücadele ederken ve güvenliği bozan hususlarda karşı koyarken diğer polislerle de işbirliği yapmaları gerektiğinden polis kurumları arasında organizasyon, görev alanları gibi konularda ayrılıkların olması polisin görev yapmasını zorlaştırmaktadır. Bu ayrılıkların sebepleri (ağırlıklı olarak) tarihi ve coğrafik durum, kanunların ve Anayasanın farklılığı ile verilen eğitimlerin farklı özelliklerinde yatmaktadır Avrupa'daki polislerin bugünkü duruma gelebilmeleri yaklaşık iki yüz yıl içinde oluşmuştur. Polislik Fransa'da, XVII. yy.'ın sonunda, İngiltere'de ise XIX.yy'da gelişir. Batıda siyasal iktidara bağlı, merkeziyetçi ve askeri disiplini örnek alan Fransız polis sistemi ile toplumdan çıkan ve halka yakın bir yaklaşımı içeren

İngiliz polis sistemi iki ayrı model oluşturmaktadır. Fransa'nındaki komşu Avrupa ülkelerinde İngiltere'ninki ise Kuzey Amerika'da etkili olmuştur (Gleizal vd, 2000; Kratz ve Semerak, 2006). Ülkemiz polisi merkeziyetçi ve siyasal iktidara bağlı oluşu ile Fransız polis sistemine benzemektedir. Fakat demokrasinin bir gereği olarak halka yakın bir polisin istenmesi İngiliz polis sisteminin önemini daha da artırmaktadır.

Fransa

Bu ülkede orta kademe emniyet hizmetinin eğitimi onbir ay sürer, sekiz ayı kuramsal, kalan üç aylık son bölüm ise uygulamalıdır. Kriminal polisin yüksek derece emniyet hizmeti adayları 16 ay dönüşümlü olarak teorik ve pratik eğitim dönemleriyle görevlerine hazırlanırlar. Karakol polisinin yüksek derece emniyet hizmeti adayları için eğitim 18 ay devam eder ve teorik ile pratik bölümlerden oluşur. Son üç ay somut olarak üstlenilecek göreve hazırlık dönemini oluşturur. Üst derece emniyet hizmetinde çalışacak adayların eğitimi için toplam süre 2 yıldır. Kuramsal eğitimden sonra emniyet hizmetinin değişik şubelerinde sorumluluk almaya başlarlar. Eğitimlerde organizasyon tekniği, polis halkla ilişkiler, adli polislik, idari polislik, Avrupa ve idare hukuku, güvenlik ve şehir yönetimi, bilgisayar, personel ve bütçe işleri derslerine büyük önem verilir. Ayrıca uzaktan öğretim imkânı da sunulur. Milli polis için bölgesel düzeyde sunulan bütün kurslar yıllık programı kapsamaktadır; burada polislikle ilgili pedagojik metotlar verilir. Bütün polis memurlarına üç yıl içerisinde en azından bir haftalık bir kursa devam fırsatının verilmesine çalışılır (Karaman, 2002).

İngiltere

Memur, (bir polis kuruluşunda belli dalda çalıştırılmak üzere) işe alınır ve 104 hafta süreyle temel eğitim gördükten sonra staj yaptırılır ve 2 haftalığına kuramsal dersler için tekrar bu merkeze geri gelir. Eğitim süresi iki bölümden oluşur. Birinci bölüm bölge polis okulları ve danışman polis memurları ile kendi eğitim merkezleri de olmak üzere 32 haftadır. Bu haftadan sonra danışman polis memurları gözetiminde göreve başlar. Bu yöntem "sandviç yöntemi" olarak isimlendirilir. Eğitimin ikinci kısmını oluşturan 72 haftalık kurs kendi eğitim merkezlerinde uygulama ile geçer. 90 hafta sonunda imtihan yapılır. Bu imtihandan başarılı olanlar tek başına göreve çıkabilirler (Karaman, 2002).

Belçika

Bu ülkede eğitim 4 eyalette 5 adet enstitü ile yapılmaktadır. Temel eğitim 10 ay sürer; arkasından 4 aylık staj yapılır. Daha sonra polis memuru olarak tayin olunur. Terfiler (2-10) yıl dolmasından sonra liyakat esasına göre yapılır. Müfettiş olmak için kurslardan mezun olmak ve sınavları geçmek gerekir. Komiser ve komiser yardımcılığı diploması almak için lise mezunu olmak ve enstitülerde iki yıllık bir eğitimden sonra içişleri bakanlığındaki bir sınavda başarılı olmak gerekir. Jandarma ve adli polis amir geçişleri sınavsız mümkündür. Adli polislerin eğitimi bir yıl sürer (Kratz ve Semerak, 2006).

Danimarka

Kopenhag'daki polis okulunda polis memurları için kuramsal temel eğitim üzerine devam eden terfi öğretileri ve uzmanlık eğitimleri yapılmaktadır. Kopenhag dışındaki eğitim merkezlerinde tekâmül ve uzmanlık öğretilerindeki talebi tamamlamaya (karşılılamaya) çalışırlar. Bu merkezlerin bir kısmı devamlı değildir, ancak ihtiyaç halinde faaliyete geçerler. Terfi işlemleri hemen hemen Almanya'dakine benzemektedir. Uzmanlık eğitimleri uygulamadaki polis hizmetinin ihtiyaçlarına göre yapılmaktadır. Polis memurlarının temel eğitimi tam maaş ödenerek üç yıllık süre içinde yapılır. Bu üç yılın ilk 8 ayı Kopenhag polis okulundaki öğretim, uygulamalı polis hizmeti için 11 ay, yazılı ve sözlü mezuniyet sınavı ile biten polis okulundaki eğitim için 8 ay ve uygulamalı polis hizmetiyle görevlendirme 6-8 ay eğitim yapılır. 3. hizmet yılına kadar Kopenhag'daki bir trafik veya çevik kuvvet birliğinde görevlendirme yapılır. Polis okulunda dersler; vatandaşlık bilgisi, polis hukuku, ceza hukuku, trafik bilgisi, araştırma inceleme ve rapor tanzimi, psikoloji, dilbilgisi, daktilo, şoförlük eğitimi, savunma (judo) ve beden eğitimi Polis memurları 63 yaşını, amir sınıfı ise 67 yaşını doldurduktan zaman emekli olurlar (Kratz ve Semerak, 2006).

Almanya

Aday eğitim için girişte üç yıl sürecek orta dereceli polis hizmetine alınır; daha sonra uygulamalar yaparak ve meslek içi kurs ve tahsilleri bitirerek daha yüksek ve üst kademelerdeki hizmetlere yükselebilir. Eğitim üç bölümden oluşur. Birinci bölümde temel eğitim dersleri ve polislik dersleri verilir. İkinci bölüm birinci bölüme göre daha detaylı hazırlık eğitimi olmaktadır. Bu bölümler sonunda 7 ve 6 ay süren pratik eğitimi verilir. Yüksek okul

mezunlarından da sınırlı sayıda kişi mesleki eğitim gördükten sonra üst kademe emniyet hizmetlerine alınırlar. Daha sonra branş olarak emniyet sevk-idare akademisin de 12 aylık bir özel kurs görürler. Burada ağırlıklı olarak polisle ilgili dersler alınır. Giriş şartları ile eğitim genelde aynı olduğu için polis memurları bir başka eyalete veya konfederasyona geçebilir (www.isbpmyo.edu.tr/ , Karaman).

Finlandiya

Seçim ve beş aylık temel eğitim, merkez polis okulunda yapılır. Bu eğitim sırasında polislere görev bilgisi, hukuk, kriminalistik, trafik, okul eğitimi, psikoloji, spor, savunma, silâh bilgisi, daktilografi, ilk yardım, sivil savunma gibi dersler verilir. Kuramsal eğitimden sonra bir yıl uygulama yapılır. Daha sonra altı aylık kuramsal program takip eder ve dönemin başarılı bitirilmesiyle ilk terfi derecesi elde edilir. Aday birkaç yıl pratik yaptıktan sonra orta kademe emniyet hizmetinin son memuriyetine terfi imkânı bulur. Yüksek kademe ve üst sınıf hizmet adaylarının eğitimi, Polis Enstitüsünde yapılır. Yüksek kademe hizmete yükselme, orta kademenin başarılması 16 aylık eğitimin başarıyla bitirilmesine bağlıdır. Üst derece hizmete yükselmek için yüksek kademe hizmeti başarmak ve Polis Enstitüsü'nde ve illerdeki dört aylık eğitimi başarı ile bitirmek veya hukuk tahsili tamamlamak gerekir (Kratz ve Semerak, 2006).

Yunanistan

Eğitim, polis akademisinde yapılır. Polis Akademisi şu bölümlere ayrılmıştır: Polis okulu, amir okulu, üst derece amir okulu, yabancı diller okulu ve eğiticiler okulu

Teorik ve pratik temel eğitim 10 ay sürer. Başarı ile bitirenler polis memuru olarak atanırlar. Bu mezunlar en az 8 yıl polis memuru olarak görev yapmakla yükümlüdürler. Daha sonraki polis eğitimi 10 ay sürer. Bu eğitimi alabilmek için amirlerin tavsiyesini alması iki yıllık polis memuru olması, 35 yaşını aşmamış olması ve sınavı kazanması gerekir. Amir olabilmek için yine amirlerin tavsiyesi ile 3 yıl içerisinde 3 defa onar ay süreli eğitim alması gerekir. Böylece aday amirliğe terfi eder. Mezunlar, eğitimlerinden sonra 10 yıl emniyet hizmeti görmekle yükümlüdürler. Üst amir olmak için de 5 ay eğitim alması gerekir. Yabancı diller okulunda çeşitli seviyelerdeki kişiler için öğretim programları vardır. Süre 5 ay kadardır. Eğiticiler okulunda polis memurları 9–12 aylık kurslarla öğretici olarak hazırlanırlar. Yunan polis memurları; yaş

haddine erişince, 35 sene hizmetten sonra veya hizmete uygunsuzluğun ortaya çıkmasıyla hizmetten ayrılırlar (Kratz ve Semerak, 2006).

Hollanda

18 aylık temel eğitim polis okullarında yapılır. 18 ay içinde beş aylık pratik eğitim de vardır. Üç bölüm halinde temel eğitim verilir. Birinci bölümde 2 ay kuramsal eğitim ve on gün staj yapılır. İkinci ve üçüncü bölümlerde 6 ay okul ve 2 ay staj eğitimi verilir. Birinci bölümde kendini halk yerine koyma (empati) eğitimi verilir. Polis olabilmek için, en az yaş 18, ortaöğretim mezuniyeti, en az boy: 1.72 cm (Kadınlarda 1.62 cm) olması gerekir (Karaman, 2002).

Norveç

Temel eğitim iki yıl sürer. İlk olarak üç aylık temel kurs sonra bir polis bölgesinde bir yıl uygulama ve ikinci kez dokuz aylık temel kurs ile sözlü ve yazılı sınavla eğitim sona erer. İdareci olmak için dokuz haftalık kurslara devam etmek gerekir ayrıca idarecilikle ilgili seminerlere de katılmak zorunludur. Her polis memuru sekiz yıllık bir hizmet süresinden sonra 12 haftalık kursa katılmak zorundadır. Bu kursların sonunda ekonomik suçlarla mücadele, yabancıların kontrolü, yangınların kontrolü, yayınların araştırılması, uyuşturucularla mücadele ve polis köpekleri servislerinden birinde görev alır. Polis olmak için askerlik hizmeti yapmış olmak, 21–30 yaş arasında olmak, bedensel veya ruhsal olarak sağlıklı olmak, lise veya orta derece eğitim mezunu olmak gerekir. Polis memurlarında emeklilik yaş sınırı 60' tır (Kratz ve Semerak, 2006).

Avusturya

Polis mesleğini isteyen ve 15 yaşında olan gençlere 3 yıl eğitim verilerek polis memuru adayı olmaları sağlanır. Üç yıllık eğitimden sonra polis adayı, eğer 18 yaşını doldurmuşsa geçici olarak karakola atanır. 6 ay süre ile karakol eğitimi görülür ve arkasından hizmet sınavı alır. Güvenlik müdürlükleri hizmet eğitimi 13 aylık bir teorik kuramsal bilgi ve 3 aylık bir pratikten oluşur. 4 yıllık hizmet süresinin dolmasından ve sınavın başarılması ile memurun kesin yeri belli olur. Kriminal polisi olabilmek için 5 yıllık hizmet süresini doldurmuş olmak gerekir. Bu sürenin dolmasından sonra aday sınava alınır. Sınavı başaran aday 11 hafta pratik eğitime alınır. Daha sonra bir hizmet sınavı ile göreve başlar (Kratz ve Semerak, 2006).

Portekiz

Polis okulundaki temel eğitim bir yıl sürer; genel eğitim, hukuk, teknik, beden eğitimi ve savunma gibi alanları kapsar. Bundan sonra özel kurslar, gelişim kursları ile yükselmeler sağlanır. İki yıl şef olarak görev yaptıktan sonra bir yıllık komiserlik kursunu başarı ile bitirmiş olanlar yüksek ve üst derece emniyet hizmeti adaylarının eğitildiği okula alınırlar. Polis olabilmek için 21–28 yaş aralığında olmak, bedensel, ruhsal olarak sağlıklı olmak. 9 sınıftan mezun olmak ve en az boy erkeklerde 1.65 cm, kadınlarda 1.60 cm. olması gerekir. Kriminal polis eğitimi içerik olarak hukuk, kriminal bilimler, teknik, taktik, beden eğitimi alanlarını kapsar. Ajan adayları ve müfettiş adayları aynı eğitimi alır. Temel eğitim dönemleri 6' şar ay devam ettikten sonra bir yıllık bir uygulama yapılır (Kratz ve Semerak, 2006).

İsveç

Temel eğitim yaklaşık 3 yıla kadar olup 3 bölüme ayrılmıştır. Temel kurs 40 hafta sürer; arkasından 16 aylık uygulama hizmeti gelir. Daha sonra tekrar verilen kurs 4 ay sürer. Komiserlik eğitimi 15 hafta sürer. Hukuk tahsili şart olan polis şefliği eğitimi iki aylık temel kursun ardından 26 haftalık uygulama dönemini, daha sonra 4 aylık bir başka kursu ve 5 yıl sonra üç aylık şef kursunu kapsamaktadır. Ayrıca polislik hizmetine bağlı olarak sayısız uzmanlık kursları düzenlenmektedir. Polis olabilmek için bedensel, ruhsal ve karakter uygunluk, lise mezuniyeti, en az 19 yaş, şoför ehliyetli olmak gerekir (Kratz ve Semerak, 2006).

İsviçre

Kantonlardaki polis birliklerinin eğitimi dokuz ila on beş ay sürer. Bu eğitim uzmanlık ve genel eğitim şeklinde olup spor ve atış konularını kapsamaktadır. Kuramsal dersler bittikten sonra adaylara polis karakolunda pratik hizmet yaptırılır. Polis memurları belli bir hizmetten sonra beş aylık bir branş kursu verilir. Özellikle İsviçre Polis Enstitüsü önemli 30 dan fazla kursu organize etmektedir. Son yıllarda polis yöneticilerinin eğitimlerine özel önem verilmiştir. Öğretim kadrosu konfederasyon, kanton ve şehirlerdeki polislerden ve yurtdışından gelen diğer uzman kadrolardan oluşmuştur. İsviçre'de polis olabilmek için şartlar değişiklik göstermekle birlikte 20-30 yaş arasında olmak, meslek için gerekli eğitimi almış olmak, erkekler için İsviçre askeri acemilik okulundan mezun olmak, en az boy 1.68 cm olmak, sağlık yönünden iyi

olmak, ruhsal ve bedensel uygun olmak gelir. Bu şartları yerine getiren adaylara acemilik sınavı ve mülakat ile güvenlik soruşturması ve sağlık taraması yapılır (Kratz ve Semerak, 2006).

Avrupa ülkelerinin polis eğitimi incelendiğinde Türkiye’de polisin farklılığının uygulamada olduğu görülmektedir. Avrupa ülkelerinde genelde uzun süreli uygulama yapılırken Türkiye’de kısa sürelidir. Avrupa ülkelerinde eğitimin ortasında veya sonunda bizden daha uzun olan uygulama eğitimi verilmektedir. Avrupa ülkelerindeki polis eğitimi kurs ve üniversite eğitimi olup amir yetiştirilmemektedir. Ülkemizde de polis eğitimi üniversite ve kurs eğitimidir. Avrupa ülkelerinde belli şartları yerine getiren adaylar kurs şeklindeki bir eğitime tabi tutulmakta daha sonra da kadroya gönderilmekte burada uygulama yaptırılmakta ve eğitim için tekrar geri çağırılmaktadır. Bu kursların süresi bazı ülkelerde üç yılı bulabilmektedir. Diğer önemli bir fark ise Avrupa ülkelerinde branş eğitiminin verilmesidir. Türkiye’de polis eğitiminde branş eğitimi verilmemektedir. Branşlaşma kadroda kurslarla olmaktadır. Ayrıca Avrupa ülkelerinden bazılarında adli ve idari yani olay öncesi ve sonrası polis ayrı yetiştirilmektedir. Diğer bir farklılık ise çoğu ülkede amir ayrıca yetiştirilmemekte polis memurlarının kıdem ve aldığı kurslara göre yükselme sağlanarak amir yapılmaktadır. Türkiye’de ise birkaç Avrupa ülkesi gibi amir sınıfı ayrı yetiştirilmektedir.

Türkiye’de Polis Eğitimi Kurumları

Polisin eğitilmesi amacıyla açılan ilk polis okulu Selanik’te 1907 yılında açılan Selanik Polis Mektebidir. Avrupa devletlerinin isteği ile bölgede görev yapan her rütbeden polis amir ve memurları polis okuluna alınarak eğitildi. Selanik’te açılan ilk polis okulundan sonra İstanbul’da açılan polis okulunun da başarıya ulaşmasıyla ülkenin çeşitli yerlerinde polis okulları açılmaya başlandı.

Meşrutiyetin ilanıyla birlikte polis teşkilatının yeniden yapılandırılması için faaliyete geçen meşrutiyet yönetiminin hükümetleri Avrupa’nın dayatmasıyla da olsa önce Selanik Polis Okulunu sonra da sırasıyla Beyrut ve Bağdat polis okullarını tekrar açtılar. Bunların ardından Adana, Erzurum, Bağdat’ta ve 1918 yılında da Trabzon’da Polis Okulu açıldı. Fakat Birinci Dünya Savaşından dolayı insan kaynağı ve ekonomik nedenler sebebiyle

Erzurum Polis Okulu 1917 yılında kapatıldı (Birinci,1999).

1907 yılında açılan ilk polis okulunun ardından açılan ve kapatılan polis okullarıyla birlikte cumhuriyet dönemine kadar polis okullarında genel olarak okutulan dersler şunlardır. Ceza kanunu, ceza tatbikatı, nizam, sıhhat bilgisi ve ilk yardım, meslek eğitimi, karakol görevleri ve yazı işleri, güzel yazı, parmak izi ve fotoğraf, telgraf ve telefon, kroki, haritacılık, tarih ve coğrafya, tabanca atış eğitimi ve uygulaması, motorlu nakliye araçlarının sevk ve idaresi ve beden eğitimi dersleridir. Geçen zamanla gelişmelere paralel olarak yapılanmasında değişimler meydana gelmeye başlayan Polis Teşkilatı 1896 "Polis Nizamnamesi" ile Avrupa benzeri polisiye yapılanmaya geçti. Fakat esas değişim 1907 ve 1913 tarihli "Polis Nizamnamesi" ile oldu. 1913 polis nizamnamesine göre değişim idari ve eğitim kısımlarından meydana geldi. Polis Okullarının kadrosu; bir müdür, bir dâhiliye müdürü, kanun öğretmeni, dahiliye komiserleri, bir doktor ile yazıcı ve muhasebeciden oluşmaktaydı (Birinci,1999).

1923'ten itibaren 1937 tarihinde yayınlanan Emniyet Teşkilatı Kanunuyla oluşturulan eğitim kurumlarının faaliyete geçmesine kadar geçen süre içinde Polis Okullarında okutulan dersler şunlardır: Ceza kanunu, ceza tatbikatı, sağlık bilgisi, ilk yardım, meslek terbiyesi, karakol hizmeti, yazı işleri, parmak izi, fotoğraf, telgraf, telefon, kroki, topografya, tabanca atışı, teorisi ve tatbikatı, motorlu araçlar, yanaşık düzen eğitimi, eskrim ve diğer spor dersleridir (Birinci,1999).

1937 yılı Ağustos ayında çıkarılan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 19'uncu maddesiyle "Ankara Polis Enstitüsü"nü kurulmasına karar verildi. Polis Enstitüsü, ilk, orta ve yüksek eğitim sınıfları olmak üzere üç kısımdan oluşuyordu. İlk kısım polis memuru yetiştirmek, orta kısım polis komiser yetiştirmek, yüksek kısım da emniyet amiri yetiştirmek üzere yapılandırılmıştı. 1938 yılında 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu ile lise derecesinde öğrenci yetiştirmek üzere Polis Kolejinin kuruluşu yapıldı. Yatılı olan Polis Kolejinde devlet liseleri müfredat programları uygulanmaktadır (Birinci,1999).

1970 ve sonrasında polis okullarına ihtiyaca göre çok sayıda memur alınmasına karşılık onların eğitimini sağlayacak kapasitede okul olmadığından sonradan eğitime alınmak kaydıyla eğitimsiz ve aday memur olarak göreve

başlamışlardır. Daha sonra açılan Eğitim Dairesi Başkanlığı'na bağlı polis eğitim merkezlerinde verilen 2-3 ay gibi kısa kurslarla bu memurların eğitimi sağlanmaya çalışılmıştır (Birinci,1999).

1980 yılı sonrasında 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 19'uncu maddesi uyarınca kurulan Polis Okulları, teşkilata ilk defa alınacak olan polis memuru adaylarının fiili göreve başlamadan önce mesleki öğrenimlerini tamamladıkları eğitim kurumları haline dönüştürüldü. Eğitim süreleri 2–3 aydan 9 aya çıkarıldı. Bu sürenin 4 aylık bölümü temel eğitim, 5 aylık diğer bölümü ise branş eğitimine ayrıldı (Birinci,1999).

PMYO'ları açılıncaya kadar polis okullarında polis aday adayı olabilmek için; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, en az lise veya dengi okul mezunu olmak, on sekiz yaşını tamamlamış ve yirmi yedi yaşından gün almamış olmak, askerlik hizmetini yapmış olmak, bayanlar için 1,65 santimetre, erkekler için 1,67 santimetreden kısa boylu olmamak, sağlık yönünden sağlam olmak, sarhoşluk ve kumarbazlık gibi fena hallerle tanınmış olmamak gerekmektedir. Bu şartları taşıyanlar il emniyet müdürlüğüne müracaat ederler. İl Değerlendirme ve Seçme Kurulunca değerlendirilmeleri yapılır. Bilgi, belge ve tahkikat sonuçlarına göre "Polis Okulu Öğrenci Adayı Olur" veya "Polis Okulu Öğrenci Adayı Olamaz" şeklinde değerlendirilir. Adaylığa hak kazananlar daha sonra sınava alınır. Sınavlar, sırasıyla mülakat, beden eğitimi ve yazılı olmak üzere üç kademeli olarak yapılır. Sınavların mülakat veya beden eğitimi kademesinde başarısız olan adaylar yazılı sınava alınmazlar. Polis aday adayının polisliğe elverişli olup olmadığının belirlendiği beden eğitimi sınavından, başarılı olmak için 100 üzerinden en az 70 puan almak zorunludur. Yazılı sınav, test olarak yeterlik ve yarışma sınavı şeklinde yapılır. Sınavda adaya konuları ve ağırlık dereceleri genel yetenek ve zeka için (35), Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi için (10), temel yurttaşlık bilgisi için(15), Türkiye coğrafyası için (5), Türk kültür ve medeniyeti için (5), Türkçe kompozisyon için (10) ve Matematik için (20) belirtilen konularda yüz soru sorularak yapılır (PMYO Giriş Yönetmeliği, 2001).

09 Mayıs 2001 tarih ve 24397 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Polis Akademisi Başkanlığı üniversite konumuna getirilmiş, bünyesinde dört yıllık Güvenlik Bilimleri Fakültesi, lisansüstü eğitim veren Güvenlik Bilimleri Enstitüsü ve iki

yıllık Polis Meslek Yüksek Okulları kurulmuştur. Polis Meslek Yüksek Okullarına ÖSYM tarafından yapılan sınavda belirli bir puanın üzerinde alanlardan EGM'ce yapılacak mülakat ve tekrar ÖSYM'ce yapılan sınavda başarılı olanlar alınır.

Polis eğitim kurumları olarak Polis Koleji, Polis Eğitim Merkezleri, Polis Akademisi ve akademiye bağlı Enstitü ile Polis Meslek Yüksek Okulları vardır.

Polis Koleji

Polis Koleji, Emniyet Teşkilatına orta ve üst kademedede amir yetiştiren Polis Akademisinin veya Emniyet Teşkilatının ihtiyaç duyduğu branşlarda fakülte ve yüksekokulların öğrenci kaynağını sağlamak amacıyla kurulmuş, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı parasız yatılı, resmi üniformalı bir eğitim-öğretim kurumudur. 15.06.1938 tarihinde Anıttepe'deki Polis Enstitüsü binasında kurulmuştur. Polis Kolejinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarından bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan resmi okullar ile yabancı dil ağırlıklı lise öğretim programına uygun olarak bakanlıkça hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan haftalık ders çizelgesi uygulanır. Polis Koleji Sınıf Geçme Yönetmeliği'ne göre Polis Koleji'nde sosyal, yabancı dil ve fen bilimleri alanlarında sınıf açılabilir (www.poliskoleji.k12.tr)

Polis Meslek Eğitim Merkezi (POMEM)

Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlükleri; Emniyet Teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarını yetiştirmek üzere 4 yıllık fakülte mezunlarından aranan niteliklere sahip olup yapılacak sınavlarda başarılı olan adaylara, 6 aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimi veren eğitim-öğretim kurumlarıdır (www.egm.gow.tr).

Polis Meslek Yüksek Okulları

Günümüzde (2009) 27 PMYO'yu açılmış olup eğitim-öğretim yönetmeliğinde (2001) amaçları şöyledir.

Polis Meslek Yüksekokullarının amacı yönetmelikte öğrencilere Atatürk ilkeleri doğrultusunda Atatürk Milliyetçiliği, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti ilkelerine bağlı hizmet bilinci ile mesleki değerlerinin kazandırılması, milli kültürümüz, örf, adetlerimize bağlı şekil ve özellikleri ile evrensel kültür içinde korunarak geliştirmek ve öğrencilere milli birlik ile beraberliği güçlendirici ruh ve irade gücü kazandırmak, polis olmanın şeref, gurur ve şuurunda olan, polis üniformasının gerektirdiği saygınlığı taşıyabilen, beden, zihin, ahlak ve duygu

bakımından dengeli, sağlıklı, çağdaş, bilimsel ve teknolojik düzeyde eğitim ve öğretim gören polis memurları yetiştirmek olarak belirtilmiştir

PMYO eğitim-öğretim yönetmeliğinde belirtilen niteliklerde polis yetiştirmek iyi bir eğitimle başarılabilir. Nitelik, bir şeye temel özelliğini veren en önemli yönüdür. Çağdaş polisliğin gerektirdiği nitelikleri belirlemede iş tanımları büyük ölçüde yardımcı olmaktadır. İş tanımları polisliğin gerektirdiği nitelikleri belirlemede şu ölçütleri kullanmaktadır: Sorunlara hızlı ve etkili bir şekilde yaklaşım, girişimcilik, doğru karar verebilme, sorunları çözme yeteneği ve hayal gücü, güç kullanmada sağduyu sahibi olma, soğukkanlı ve temkinli davranma, insanların kötülük yapabileceğini düşünerek daha dengeli bir yaklaşım sürdürmedir. 1972 yılında yapılan geniş çaplı bir anket çalışmasında çağdaş poliste en çok aranan nitelikler şunlardır: Sağduyu sahibi olmak, meslek bilgisi sahibi olmak, iyi ve yeterli bir eğitim almış olmak, dürüst, güvenilir ve zeki olmak, iyi görünümlü olmak, bedence güçlü, dayanıklı, göz ve elini eşgüdümle kullanabilen, disipline uyan, yönergeleri uygulayan, insanların duygularını anlayabilen, sabırlı, sorumluluk duygusu güçlü, dikkatli, insanlara saygılı kimseler olmaları gerekir (Fındıklı,1992; www.msxlabs.org).

Her türlü eğitim faaliyetlerinde ve etkinliklerde; öğrencilere mesleki davranış alışkanlıkları kazandırmak ve sınıflarda, laboratuvarlarda, uygun görülen diğer tesislerde, laboratuvar, uygulama çalışmaları, inceleme gezileri, araştırma ve seminer yaptırmak suretiyle uygulamak ayrıca ders konularında yer almayan ve öğrencilerin öğrenmesinde fayda umulan konularda konferans, seminer, sempozyum, panel ve diğer eğitim etkinlikleri yapılır.

Polis Meslek Yüksekokulları giriş yönetmeliğine göre alınacak öğrencilere iki yıllık ön lisans eğitimi verilir. Öğrenciler yüksek okula yatılı olarak devam etmek zorundadırlar. Yüksek okullarda okutulacak dersler ve eğitim-öğretim müfredatı, mesleki ihtiyaç ve gelişmelere göre Akademi Eğitim Öğretim Yüksek Kurulu tarafından düzenlenir. Programlar; sınıf, laboratuvar ve uygulama çalışmaları ile öğrencilere inceleme gezileri yaptırılarak gerçekleştirilir (Eğitim-Öğretim Yönetmeliği, 2001).

Öğrenciler, eğitim-öğretimin herhangi bir aşamasında yüksekokul müdürlüğüne yazılı başvuruları ile yüksekokuldan ayrılma isteklerini bildirerek ayrılabilirler. Ayrıca; öğrenimlerini belirtilen süre içerisinde

tamamlayamayanların, giriş ile ilgili nitelikleri taşımadıkları öğrenimleri sırasında anlaşılanların, yüksek okuldaki eğitim-öğretim süresi içinde, disiplin yönetmeliğinde sayılan suçlardan dolayı disiplin notu 60'tan aşağı düşen ve yüksekokulla ilişkisinin kesilmesine karar verilenlerin, sağlık kurulları tarafından verilecek raporlara dayalı olarak, öğrenci olarak devamına imkan kalmadığı belirlenenlerin ve memur olma niteliğini kaybedenlerin yüksekokuldan ilişkileri kesilir. Yüksekokullarda ön lisans eğitimi yapanlar her öğretim yılı karşılığında iki yıl süreyle mecburi hizmetle yükümlüdürler (Eğitim-Öğretim Yönetmeliği, 2001). Polis Meslek Yüksek Okullarında okutulan dersler çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Polis Meslek Yüksek Okullarında Okutulan Derslerin Sınıflara Göre Dağılımı

S.N.	DERSİN ADI	1. SINIF	2. SINIF
1	Hukuk Başlangıcı	2	
2	Önleyici Polis Hizmetleri ve Polis Taktikleri		2
3	Toplum Psikolojisi		2
4	Gelişim Psikolojisi	2	
5	Davranış Bilimleri		1
6	Devlet Yapısı ve Nitelikleri	2	
7	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	
8	Yabancı Dil	2	2
9	Ceza Hukuku (Genel)	2	
10	Ceza Hukuku (Özel)		2
11	Temel Trafik Bilgileri		2
12	İnsan Hakları Kamu Hürriyetleri	1	1
13	Beden Eğitimi	2	2
14	Yakın Savunma	2	2
15	Silah Bilgisi ve Atış	2	2
16	Emniyet Teşkilatı (Polis Meslek Hukuku)	2	
17	Polisin Görev, Yetkileri ve Meslek Etiği		2
18	Mesleki Teknik Yazışma ve Bilgisayar		2
19	Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku		2
20	Türk Dili	2	
21	Disiplin Hukuku	2	
22	Devlet Güvenliği ve Haberalma	2	
23	Suç Organizasyonu ve Kovuşturma Usulü		2
24	Medeni Hukuk (Kişi Hukuku)		2
25	Halkla İlişkiler	1	
TOPLAM		28	28

Polis meslek yüksek okulu giriş koşulları. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim, ticaret ve turizm öğretimine bağlı okullardan mezun olmak ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından polis olunacak yıl içinde yapılacak üniversiteye

giriş sınavlarında puan türlerinin (sayısal, sözel, eşit ağırlık veya yabancı dil) en az birinden 195 ve daha yukarı ham puan almış olmak, kadınlar için 1.65 cm, erkekler için 1.67 cm'den kısa boylu olmamak, şartları aranır (Giriş Yönetmeliği, 2001).

Polis Akademisi

Polis akademisi, 3201 sayılı emniyet teşkilatı Kanununun 18. maddesi gereğince orta ve üst kademe yöneticilerini yetiştirmek üzere, Polis Enstitüsü adı altında bir yıllık meslek içi yüksek okul olarak 06 Kasım 1937 yılında kurulmuştur.

Polis Enstitüsü'ndeki eğitim Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Kararlarıyla 1940 yılında iki yıllık, 1962 yılında üç yıllık yüksek okullar içerisine alınmış olup 1980 yılından itibaren öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. 06 Aralık 1984 tarihinde 3087 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Polis Akademisi adını alıp 4 yıllık lisans düzeyinde eğitim-öğretim veren bir yükseköğretim kurumu haline getirilmiştir. Polis Akademisi; 25 Nisan 2001 tarih ve 4652 sayılı kanunla, Polis Üniversitesi anlayışıyla yeniden yapılandırılmıştır. Polis Akademisi'nin amacı; bilimsel özerkliğe sahip, bünyesinde fakülte, enstitü ve meslek yüksekokulları bulunan bir yüksek öğretim kurumu olarak Emniyet Teşkilatı'nın memur, amir ve yönetici ihtiyacını karşılamak, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim-öğretim yapma, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmaktır. Bünyesinde eğitim hizmeti veren Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Meslek Yüksek Okulları, Fakülte ve Yüksek Okullar bölümü ile üniversite statüsüne kavuşturulmuştur. 2002 Yılında kuruluşu tamamlanan Güvenlik Bilimleri Enstitüsünde, 18.03.2002 tarihli yüksek öğretim kurulu yürütme kurulunca onanmış ve anabilim dalları kurulmuştur (www.pa.edu.tr). Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Akademisi Başkanlığı'nın Fakülte ve Yüksek Okulları'ndaki öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak ve bunun yanında güvenlik bilimleri alanında uzman personel yetiştirmeyi amaçlamaktadır (www.pa.edu.tr).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, veri toplama aracının geliştirilmesi, geçerlik, güvenirlik çalışmaları ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada kullanılan “Polis Meslek Yüksek Okulları Etkililiğinin Mezunların Nitelikleri Bağlamında Değerlendirilmesi Anketi” amir ve polis memuru görüşlerinin var olduğu şekliyle betimlenmesi ve ilişkilendirilmesini amaçlamıştır. Araştırmada tarama modeli uygulanmıştır.

Araştırma Evreni

Ülkemizde büyük bir çalışan grubuna sahip olan Emniyet Örgütü, emniyet hizmetleri sınıfı yüzsek sen bin çalışana sahiptir. Çalışan sayısının büyük olması sorunları da beraberinde getirmektedir. Bunların başında polis memurlarının eğitimi gelmektedir. Bu araştırmanın evreninin belirlenmesinde günümüzde güvenlik sorunlarının çokça yaşandığı büyük illerin olmasına dikkat edilmiştir. Ankara, İzmir gibi illerin anket uygulamalarına istekli gözükmediği belirtildiği için araştırma evreni olarak İstanbul tercih edilmiştir. Araştırma evreni, İstanbul'daki PMYO mezunu on üç bin polis memuru ve bin yüz rütbeli personelden oluşmaktadır. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne yapılan müracaatla izin alınmış ve anket uygulanmıştır. Ayrıca İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden yazılı olarak amir ve memurların ilçelere ve birimlere göre çalışan sayısı istenmiş fakat yanıt olumsuz olmuştur. Çizelge 3 ve 4'te verildiği gibi toplam personel sayısı ve İstanbul ilinde çalışan PMYO mezunu polis memurlarının mezun oldukları okullara göre sayıları alınabilmektedir.

Anket İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Eğitim Şube Müdürlüğüne verilerek uygulanması sağlanmıştır. Eğitim Şube Müdürlüğüne elde anketle karakol ve şubelere gidilmesine, işin aksaması açısından istekli olmadıkları; bu nedenle tüm birimlere, polis birimleri arasındaki haberleşmeyi sağlayan internet ağı olan polnet üzerinden bir defada ulaştıracaklarını belirtilmiştir.

Çizelge 3. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Kadrosunda Görevli Personelin Dağılımı

UNVANI	GENEL MEVCUT
Emniyet müdürü	1
2.Sınıf Emniyet Müdürü	23
3.Sınıf Emniyet Müdürü	76
4.Sınıf Emniyet Müdürü	80
Emniyet Amiri	259
Başkomiser	305
Komiser	337
Komiser Yardımcısı	364
Polis Memuru	30378
TOPLAM	31823

Çizelge 4. Polis Meslek Yüksek Okulları Mezunlarının İstanbul İlindeki Dağılımı

OKULUN ADI	SAYI
1 Aksaray Polis Meslek Yüksek Okulu	1039
2 Balıkesir Polis Meslek Yüksek Okulu	842
3 Bayburt Polis Meslek Yüksek Okulu	152
4 Erzincan Polis Meslek Yüksek Okulu	345
5 Hatay Polis Meslek Yüksek Okulu	450
6 İstanbul Etiler Polis Meslek Yüksek Okulu	110
7 Kayseri Polis Meslek Yüksek Okulu	599
8 Niğde Polis Meslek Yüksek Okulu	735
9 Rüştü Unsal Polis Meslek Yüksek Okulu	949
10 Trabzon Polis Meslek Yüksek Okulu	463
11 Yozgat Polis Meslek Yüksek Okulu	499
12 A.Gaffar Okkan Polis Meslek Yüksek Okulu	839
13 A. S. Mermerci. Polis Meslek Yüksek Okulu	1109
14 Aydın Polis Meslek Yüksek Okulu	198
15 Elazığ Z. Açar Polis Meslek Yüksek Okulu	407
16 Erzurum Polis Meslek Yüksek Okulu	384
17 Gaziantep Polis Meslek Yüksek Okulu	457
18 İzmir Bornova Polis Meslek Yüksek Okulu	47
19 Kastamonu Polis Meslek Yüksek Okulu	207
20 Kemal Serhatlı Polis Meslek Yüksek Okulu	505
21 Konya Ereğli Polis Meslek Yüksek Okulu	146
22 Malatya Polis Meslek Yüksek Okulu	459
23 Nazilli Polis Meslek Yüksek Okulu	543
24 Samsun 19 Mayıs Polis Meslek Yüksek Okulu	835
25 Siirt Polis Meslek Yüksek Okulu	74
26 Şükrü Balcı Polis Meslek Yüksek Okulu	671
TOPLAM	13064

Bu nedenle bir örnekleme yoluna gitmek yerine araştırma evreni için tamsayım yapmak yani araştırma evreninin tümüne ulaşmak amaçlanmıştır. Anket Eğitim Şube Müdürlüğünce Polnet yolu ile 13000 memur ve 1100 amire ulaştırılarak uygulanmıştır. Fakat çeşitli nedenlerle Çizelge 5'de görüldüğü gibi 1552 polis memuru ve 237 rütbeli personelden geri dönüş olmuştur. Dönen anket oranı % 10'dan fazladır. Dönen ve uygun şekilde doldurulmuş anketler değerlendirmeye alınmıştır. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden dönen ve geçerli olan anket sayısı Çizelge 5'te verilmiştir. Dönen anketlerden 1333 polis memurunun ve 210 rütbeli personelin anketi geçerli sayılmıştır. Polis memurlarının 26 PMYO' dan dönen anketlerin okullara göre dağılım yüzdeleri; Aksaray (% 7,6), Balıkesir (% 5,4), Bayburt (% 1,2), Hatay (% 2,6), Kayseri (% 5,9), İstanbul Etiler (% 1,1), Niğde (% 4,1), Rüştü Ünsal (% 6,0), Trabzon (% 3,1), Yozgat (% 3,2), Diyarbakır (% 7,3), Adana (% 3,6), İstanbul ASM (% 12,4), Aydın (% 1,7), Elazığ (% 2,2), Erzincan (% 2,2), Erzurum (% 2,4), Gaziantep (% 2,5), İzmir Bornova (% 0,5), Kastamonu (% 0,8), Konya Ereğli (% 0,9), Malatya (% 3,0), Nazilli (% 2,5), Samsun (% 7,9), Siirt (% 0,6), İstanbul Ş. Balcı (% 6,1), Bilinmeyen (% 3,2) şeklindedir.

Polis memurlarının geçerli anket sayısının % 10,2 amirlerinin ise % 19 olduğu görülmektedir. Balcı (2007, s.101), 50.000'e kadar olan evrenler için örneklem sayısı olarak 1044'ü % 3 toleransla yeterli olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 5. İstanbul Emniyet Müdürlüğünden Dönen ve Geçerli Olan Anket Sayısı

	Toplam Mevcut	Dönen Anket	Geçerli Anket Sayısı	%
Amir	1100	237	210	19.0
Memur	13000	1552	1333	10.2

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada, PMYO mezunların niteliklerinin değerlendirilmesi konusunda polis memuru ve amirlerinin görüşlerini belirlemek üzere "Polis Meslek Yüksek Okulları Mezunları Yeterlik Anketi" kullanılmıştır.

Anket hazırlanırken öncelikle konuyla ilgili Türkçe ve İngilizce kaynaklar taranmıştır. Ulaşılabilen kaynaklarda, PMYO'ların etkililiğinin değerlendirilmesini konu edinen ampirik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Literatürde PMYO'larının etkililiği olgusunu konu edinen çalışmaların olmadığı görülmüştür. Polis yetiştiren okullarla ilgili yeterli çalışmalara ise çok az rastlanmıştır. Literatür incelemesi ve tez danışmanı ile yapılan görüşmeler sonucunda üç bölümden oluşan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Anketin geliştirilmesi aşamasında kapsam, anlaşılabilirlik ve uygulanabilirlik bakımından değerlendirilmek üzere görüşlerinden yararlanılan öğretim elemanlarının unvanları ve isimleri şöyledir: Prof. Dr. Nejla Kurul, Prof. Dr. Yüksel Kavak, Prof. Dr. Kasım Karakütük, Prof. Dr. Işıl Ünal, Prof. Dr. Ali Balcı, Prof. Dr. İlayet Pehlivan Aydın, Doç. Dr. H.Hüseyin Aksoy, Arş. Gör. Güven Özdem, Arş. Gör. Dr. Kürşad Yılmaz, Arş. Gör. Mustafa Erdem, Arş. Gör. Abdurrahman Ilgan ve Arş. Gör. Murat Taşdan.

Hazırlanan anketle Polis Akademisine, izin için müracaat edilmiştir. Fakat ilk iki müracaata çeşitli nedenlerle olumsuz yanıt alınmıştır. (06.9.2006 tarih; 2065-3858 sayı ve 03.10.2006 tarih; 2334-4330 sayı). Yapılan üçüncü müracaatta olumlu yanıt alınarak (02.04.2007 tarih; 725-1505 sayı) anket Eğitim Daire Başkanlığına gönderilmiştir. Burada da anket incelenip izin alındıktan sonra anketin uygulanacağı ilin seçimi yapılmıştır.

Anketin birinci bölümünde polis memurlarının sosyal ve ekonomik özelliklerine ilişkin 12 soru vardır. Bu sorular cinsiyet, mezun olunan PMYO, aile geliri, kardeş sayısı, okuduğu lise, çalıştığı şube, hobileri yaptığı etkinlikler, anne babanın mesleği ve geliri ile ilgilidir.

İkinci bölümde Polis Akademisine sunulan ve seçilerek uygun görülen maddelerden 25 yargı ve görüş maddesi, beşli likert ölçeğine uygun biçimde düzenlenmiştir. Yanıtlar, hiç katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kısmen katılıyorum (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5), seçeneklerinden oluşmuştur. Ankette en düşük puan "1" ve en yüksek puan "5" olarak belirlenmiştir. Örneğin "Polislik insan haklarını koruyan bir meslektir" ifadesine, "tamamen katılıyorum (5)" seçeneğini işaretleyen polis memurunun polisliğin insan haklarını koruyan bir meslek olduğunu düşündüğü kabul edilmiştir. Puanlar yükseldikçe polislerin ilgili maddeye yaklaşımlarının arttığı kabul edilmektedir.

Üçüncü bölümde polislik mesleğine ilişkin yeterlik ifadeleri vardır. Bu bölümde öğrencilerin okulda öğretilen konuları bilme düzeyi ve öğrendiklerini uygulayabilme düzeylerini ölçmeye yarayan 50 yeterlik ifadesi, beşli likert ölçeğine uygun biçimde düzenlenmiştir. Okulda öğretilen konuları bilme düzeylerini ölçmeye yarayan 50 yeterlik ifadesi, likert tipi beşli dereceleme ölçeğine uygun biçimde yanıtlar; Hiç (1) , Az (2), Orta (3), Çok (4), Tam (5) seçeneklerinden oluşmuştur. Öğrendiklerini uygulayabilme düzeylerini ölçmeye yarayan 50 yeterlik ifadesi ise likert tipi beşli dereceleme ölçeğine uygun biçimde hiç denilecek düzeyde (1), oldukça yetersiz (2), yeterli (3), oldukça yeterli (4), çok yeterli (5), seçeneklerinin yanında "uygulama fırsatım olmadı" ifadesi konulmuştur. Ankette en düşük puan "1" ve en yüksek puan "5" olarak belirlenmiştir. Örneğin " saldırganları etkisiz hale getirebilme" ifadesine, "tamamen katılıyorum (5)" seçeneğini işaretleyen polis memurunun saldırganları etkisiz hale getirebilmeyi tam olarak öğrenmiş olduğunu düşündüğü kabul edilmiştir.

Aritmetik ortalama (\bar{x}) alınırken 1 ile 1.49 arası 1; 1.50 ile 2.49 arası 2; 2.50 ile 3.49 arası 3; 3.50 ile 4.49 arası 4; 4.50 ile 5.00 arası 5 kabul edilmiştir (Arıcı, 2004).

Yeterliğin bilme ve uygulayabilme ile ilgili kısmında verilen cevaplarda puanlar arttıkça ilgili yeterlik ifadesini daha fazla öğrendiği ve uygulayabildiği kabul edilmiştir.

Çalışmada benimsenen ve yeterliklere yol gösteren temel ilkeler için meslek yeterlikleri iki boyutta toplanabilir. Bunlar; genel kültür ve meslek gereklerini yapabilme yeterlikleridir.

Genel kültür; polisin, mesleki rollerini yerine getirirken bunları daha etkin kılmasına yardımcı olan disiplinler arası deneyim ve birikimlerini kapsayan bir boyuttur. Bu disiplinlerin başında insan hakları gelmektedir. Polisin mesleki rollerini yerine getirebilme yeterlikleri, "belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumları uygulayabilme durumu" olarak tanımlanmıştır. Polislikte özel alanlar; bomba, terör gibi alanlardır. Belirlenen yeterlikler, değişmez nitelikler olarak görülmemektedir.

Yeterlik kavramı; "bir işi veya görevi yapabilme gücü" olarak tanımlanmıştır (MEB, 2002). Yeterlik belirleme ilkeleri ölçülebilirlik, genellik,

bütünlük, tekrarlanabilirlik ve işlevsellik olarak beş başlık altında verilmiştir. Ölçülebilirlik; her yeterliliğin işlem sürecinde gözlenebilmesi ya da süreç sonunda ortaya çıkan karar, hizmet ya da ürünün nitelik ve uygunluğunun belirlenebilmesi biçiminde alınmasıdır. Genellik, yeterliklerin alanlar için ortak olmasına dikkat edilmesidir. Bütünlük, yeterliklerin kendi içlerinde bir bütün oluşturmalarına özen gösterilmesidir. Bunların her birinin belirli bir başlangıcı ve sonu vardır. Tekrarlanabilirlik, her bir yeterliliğin polis tarafından sık veya seyrek, ama mutlaka tekrarlanabilir özellikte olmasına dikkat edilmesidir. İşlevsellik, her yeterliliğin yapılması ile ya bir ürün ya bir süreç ya da bir karar ortaya çıkmasıdır (MEB, 2002). Bu bağlamda polis memurlarına sorulacak yeterlik soruları oluşturulurken "özel alan bilgisi ve genel kültür boyutları bir kenara bırakılacak olursa, ana görev olarak neleri yapmalıdır? Hangi ana yeterliklere sahip olmalıdır?" sorusuna cevap alınacak şekilde hazırlanmıştır. Bu soruları cevaplarken Türk Standartları Enstitüsü'nce (TSE) hazırlanan asayiş, bomba, çevik kuvvet, eğitim, güvenlik, kaçakçılık, olay yeri inceleme, önleyici hizmet, terör ve pasaport standartları göz önünde bulundurulmuştur.

Asayiş, bomba, çevik kuvvet, eğitim, güvenlik, kaçakçılık, olay yeri inceleme, önleyici hizmet, terör ve pasaport polislerinin TSE' den standartları alınıp genel bilgi ve beceriler kısmı incelenerek polisler için ortak bilgi ve beceriler bulunmuş, bu bilgi ve becerilerin PMY Okullarında okutulan hangi derslerde verildiği saptanmıştır. Daha sonra buna göre yeterlik ifadeleri oluşturulmuştur. Yeterlik ifadeleri beden eğitimi ve yakın savunma, mesleki teknik yazışma, bilgisayar, polis taktikleri, halkla ilişkiler, silah bilgisi ve atış, toplumsal psikoloji, önleyici polis hizmetleri, devlet güvenliği ve haber alma, insan hakları ve kamu hürriyetleri derslerinden TSE polis standartları ortak bilgi ve beceriler doğrultusunda seçilerek alınmıştır. TSE Standartlarından seçilen bu genel bilgi ve beceriler aşağıda verilmiştir.

- Araç, gereç ve donanım bilgisine sahip olmak,
- Atış teknikleri ve silah bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Bilgisayar kullanma bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Eşkal tarif etme bilgisi ve becerisine sahip olmak,
- İnsan hakları bilgisi ve becerisine sahip olmak,
- İnsan psikolojisi bilgi ve becerisine sahip olmak,

- Kayıt tutma bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Kelepçe kullanma bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Mesleğe ilişkin mevzuat bilgisi ve becerisine sahip olmak,
- Meslekî teknolojik gelişmeleri takip etmek,
- Meslekî terim bilgisine sahip olmak,
- Savunma teknikleri bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Suçlu psikolojisi bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Suçlu sevk bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Taşıt kullanma bilgi ve becerisine (sürücü belgesi) sahip olmak,
- Toplum psikolojisi bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Yazışma teknikleri bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Yöresel farklılıklar bilgi ve becerisine sahip olmak,
- Zor kullanma yöntem ve teknikleri bilgi ve becerisine sahip olmak.

Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Veri toplama çalışmalarında kullanılan anketin yapı geçerliliği faktör analizi tekniği ile incelenmiş olup sonuçlar Çizelge 6 ve 7’de verilmiştir. Faktör analizi tekniği ile anketteki maddelerin bir veya daha fazla yapıyı ölçüp ölçmediğine bakılmıştır.

Anketin birinci bölümünde yer alan beşli likert ölçekli sorulara ilişkin veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığını değerlendirmek üzere Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) tekniği kullanılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) tekniğine göre $KMO \leq 0.50$ için veri kümesinin faktörlenemeyeceği; $1.00 \leq KMO \leq 0.90$ arasının “mükemmel”, $0.90 \leq KMO \leq 0.80$ arasının “iyi”, $0.80 \leq KMO \leq 0.70$ arasının “orta”, $0.70 \leq KMO \leq 0.60$ arasının “zayıf”, $0.60 \leq KMO \leq 0.50$ ise “kötü” olduğu kabul edilmiştir (Field, 2000).

Polislik mesleğine ilişkin yargı ve görüş ifade ölçeğinin güvenilirlik analiz çalışması evren üzerinden yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin dört faktörlü çıktığı görülmüştür. Dört faktör üzerinden yapılan analizde dik döndürme (varimax) tekniği uygulanmış maddelerin belirli faktörler altında toplanması istenmiştir. Analiz sonucunda faktör yük değerlerinin 0.30 ’un üzerinde değerler verdiği görülmüştür. Fakat faktör analizi sonucunda aşağıdaki maddelerin madde toplam korelasyonlarının çok düşük çıktığı

görülmüş ve ölçekten çıkartılmıştır.

M18 “Polis okullarında verilen eğitim ile öğrencilerin polislik mesleğine hazırlanmadığını düşünüyorum” (.08),

M19 “Polisliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum” (-.19),

M20 “Polis mesleğindeki katı disiplin arkadaşlık ilişkilerine zarar verdiği için kendimi mutsuz hissediyorum” (.01),

M21 “Polisliği başka iş bulamadığım için tercih ettim” (-.18),

M22 “Polislikte başarıların gerektiği gibi değerlendirilmemesi değersiz olduğumu hissettiriyor.” (-.10) ve

M25 “Polislik mesleğine dört yıllık lisans mezunlarının alınmasının çalışma kalitesini olumlu yönde etkileyeceğine inanmıyorum.” (.08)

Çizelge 6. Polislik Mesleğine İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin Faktör ve Madde Analiz Sonuçları

Maddeler	1. faktör Yük değerleri	2. faktör Yük değerleri	3. faktör Yük değerleri	Madde toplam korelasyonları
(m15) Polislik mesleğinde kültür ve düşünce farklılıkları hoşgörü ile karşılanır	,799			,628
(m14) Polislik mesleğinde toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde hizmet sunulur	,777			,605
(m13) Polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir	,720			,657
(m12) Polislik mesleği bana başkalarına yardım etmeyi hatırlatıyor	,697			,654
(m11) Polislik mesleği farklılıkları hoş görür	,679			,579
(m6) Polislik mesleğinin insan haklarının teminatı olduğunu düşünüyorum.	,550			,583
(m2)Bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim		,852		,521
(m3)Benim için en uygun mesleğin polislik olduğuna inanıyorum		,847		,512
(m9)Polisliğin toplumdaki itibarı bu mesleği seçmemde etkili oldu		,573		,361
(m5)Polislikteki katı disiplin anlayışı beni meslekten soğutmaz		,563		,398
(m1) Polislik, insan haklarını koruyan bir meslektir.			,772	,290
(m10) Polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor			,685	,458
(m7) Polis, halkın güven ve desteğini almak için yaptığı faaliyetlerin zorunlu ve yararlı olduğunu halka anlatmalıdır.			,641	,221
	I. Faktör	II. Faktör	III. Faktör	Toplam
	Açık. Top. Var.	Açık. Top. Var.	Açık. Top. Var. =	Alpha=.84
	= %36	= %13	%8	
	Alpha=.86	Alpha=.74	Alpha=.59	

Altı madde ölçekten çıkartılarak yapılan faktör analizinde ölçek yine

dört faktörlü çıkmıştır. Dört faktör üzerinden yapılan faktör analizi sonucunda madde 8'in üç faktörde de yüksek yük değerine sahip olduğu görülmüş ve bu madde ölçekten çıkartılmıştır. Tekrar yapılan faktör analizi sonucunda ölçek üç faktöre düşmüştür. Üç faktör üzerinden yapılan analiz sonucunda madde 23'ün üç faktörde de yüksek yük değerine sahip olduğu görülmüştür. Madde 23 ölçekten çıkartılmış ve yeniden yapılan faktör analizlerinde sırayla madde 16, madde 17, madde 16, madde 24'ün yüksek yük değerine sahip olduğu; madde 4'ün ise düşük yük değerine sahip olduğu görülmüş ve ölçekten çıkartılmıştır.

Toplam 12 madde ölçekten çıkartıldıktan sonra kalan 13 madde üzerinden yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin açıkladığı toplam varyansın % 57 olduğu görülmüştür. Kalan maddelerin ise .55 ile .85 arasında faktör yük değerlerine sahip olduğu görülmüştür.

13 madde üzerinden güvenirlik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda standardize edilmiş cronbach alpha kat sayısı .84 olarak bulunmuştur. Maddelerin toplam korelasyonları ise .22 ile .66 arasında değişmiştir.

Birinci faktör "Mesleğin Niteliklerine İlişkin Boyutu", ikinci faktör "Aidiyete İlişkin Boyutu", üçüncü faktör ise "İnsan Haklarına İlişkin Boyutu" oluşturmuştur

Polislik mesleğine ilişkin yeterlik ifadelerinin güvenirlik ve geçerlik analizi evren üzerinden yapılmıştır. 50 madde üzerinden yapılan faktör analizi sonucunda ölçek dokuz faktörlü çıkmıştır. Dokuz faktör üzerinde yapılan analizde dik döndürme (varimax) tekniği uygulanmış maddelerin belirli faktörler altında toplanması istenmiştir. Analiz sonucunda maddelerin faktör yük değerlerinin .30'un üzerinde olduğu; bununla birlikte bazı maddelerin binişik olduğu görülmüştür. Yani bazı maddeler iki faktörde de yüksek yük değeri vermiştir. Buna göre aşağıdaki maddeler iki faktörde de yüksek yük değeri verdiği için ölçekten çıkarılmıştır.

B37 Polisin fiziki ve şahsi güvenliğini koruyabilme

B43 Nezarethanede dikkat edilecek hususları temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme

B36 Olay yerine giden ilk ekibin görevlerini yapabilme

B11 İnternet kullanabilme

B29 Patlayıcı maddeleri tanıyabilme

B20 Nezarethaneye konulanlarda dikkat edilmesi gereken hususları yapabileme

Yukarıdaki maddeler ölçekten çıkartılmış ve her bir madde ölçekten çıkartıldıktan sonra tekrar faktör analizi yapılmıştır. 44 madde üzerinden yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin açıkladığı toplam varyansın % 68 olduğu görülmüştür. Kalan maddelerin 0.41 ile 0.82 arasında faktör yük değerlerine sahip olduğu görülmüştür.

Çizelge 7. Polislik Mesleğine İlişkin Yeterlik İfadelerinin Faktör ve Madde Analiz Sonuçları

MADDELER	Faktör yük değerleri	Madde toplam korelasyonları
1.faktör		
46) Gözaltı işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	,825	,636
48) El koyma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	,816	,631
50) Sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme	,802	,639
47) İfade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	,801	,641
45)Yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	,796	,629
49) Silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme	,750	,621
44) Arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	,734	,617
2.faktör		
10) Tutanakları yazabilme	,774	,574
8) Dilekçe yazabilme	,754	,581
9) Defter tutabilme	,727	,599
5) Mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme	,719	,512
6) Mesleki raporları hazırlayabilme	,694	,540
7) Telsiz kullanabilme	,571	,535
3.faktör		
27) Silah bakımı yapabilme	,749	,597
28) Silah emniyet kurallarını uygulayabilme	,727	,580
26) Temel atış tekniklerini yapabilme	,675	,445
30) Poligon kurallarını uygulayabilme	,654	,609
25) Kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme	,596	,625
4.faktör		
39) istihbarata karşı koyabilme	,777	,668
38) İstihbarat yapabilme	,764	,655
40) Terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme	,702	,660
41) Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebilme	,603	,693
42) Toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme	,502	,695

Çizelge 7. Polislik Mesleğine İlişkin Yeterlik İfadelerinin Faktör ve Madde Analiz Sonuçları (Devamı)

5.faktör		
34) Önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama	,742	,687
33) Önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması	,709	,694
35) Önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme	,692	,709
32) Propaganda tekniklerini kullanabilme	,627	,643
31) Toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme	,539	,668
6.faktör		
3) Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme	,771	,410
2) Blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme	,758	,529
1) Saldırganları etkisiz hale getirebilme	,714	,504
4) Süratli koşabilme	,608	,518
7.faktör		
17) Yasadışı olaylarda karşı koyabilme	,753	,626
18) Yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme	,735	,659
16) Kelepçe kullanabilme	,592	,602
19) Silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme	,538	,609
21) Jopu kurallarına göre kullanabilme	,409	,658
8.faktör		
14) Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme	,820	,371
15) Sunum hazırlayabilme	,782	,433
12) Word ve Excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme	,650	,469
13) Polnet kullanabilme	,630	,466
9.faktör		
23) Empati kurabilme	,755	,605
24) Toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme	,726	,579
22) Bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme	,726	,627
1.faktör açıkladığı varyans=%38 alpha=.94		
2.faktör açıkladığı varyans=%8 alpha=.88		
3.faktör açıkladığı varyans=%5 alpha=.85		
4.faktör açıkladığı varyans=%4 alpha=.90		
5.faktör açıkladığı varyans=%4 alpha=.90		
6.faktör açıkladığı varyans=%3 alpha=.81		
7.faktör açıkladığı varyans=%3 alpha=.82		
8.faktör açıkladığı varyans=%2 alpha=.81		
9.faktör açıkladığı varyans=%2 alpha=.85		
Faktörlerin açıkladığı toplam varyans= % 69		
Toplam Alpha=.97		

Daha sonra 44 madde üzerinden güvenilirlik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda standardize edilmiş cronbach alpha kat sayısı .97 olarak bulunmuştur. Maddelerin toplam korelasyonları ise 0.37 ile 0.71 arasında

değişmiştir.

Birinci faktör insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konuları boyutu,
 İkinci faktör mesleki teknik yazışma dersi konuları boyutu,
 Üçüncü faktör silah bilgisi ve atış dersi konuları boyutu,
 Dördüncü faktör devlet güvenliği ve haber alma dersi konuları boyutu,
 Beşinci faktör önleyici polis hizmetleri dersi konuları boyutu,
 Altıncı faktör beden eğitimi ve yakın savunma dersi konuları boyutu,
 Yedinci faktör polis taktikleri dersi konuları boyutu,
 Sekizinci faktör bilgisayar dersi konuları boyutu,
 Dokuzuncu faktörün ise halkla ilişkiler dersi konuları boyutu olduğu görülmüştür.

Maddelerin “extraction” değerleri düşük olmadığından hiçbiri çıkarılmamıştır. Yapılan faktör analiz extraction madde analiz sonuçları .439 ile .845 arasında değişmektedir. Madde – toplam korelasyonu ise .3914 ile .7597 arasında değiştiği görülmektedir. Bu 9 boyutta yer alan maddelerin açıkladığı varyans % 71’dir. Daha sonra ölçeğin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Cronbach-Alpha güvenilirlik katsayısı ise .97’dir. Buna göre, bu dokuz boyutta yer alan polislik mesleğine ilişkin yeterlik anket maddelerinin ayırt edicilikleri tüm yapılan çalışmalar ve ölçmeler sonucunda ulaşılan değerler nedeniyle geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Verilerin Çözümlemesi

Polis Meslek Yüksek Okulu etkililiğinin mezunların nitelikleri bağlamında değerlendirilmesi amacıyla elde edilen veriler, amaç doğrultusunda değerlendirilmiş, elde edilen bulgulara yönelik çizelgeler oluşturulmuştur. Araştırmada ankete dayalı olarak toplanan veriler, SPSS (11.5) istatistik paket programı yardımı ile çözümlenmiştir.

Araştırmanın alt amaçları arasında yer alan polis memurlarının “polislik mesleğine ilişkin görüşleri” frekans ve yüzde dağılımları ile betimlenmiştir. Yine, Polis amirlerinin PMYO mezunlarının mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri frekans ve yüzde dağılımları ile betimlenmiştir. PMYO mezunlarının, kendi okullarında kazandırılan mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Son olarak PMYO mezunlarının bilgiyi uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri ile amirlerin PMYO mezunlarının

okullarda edinilen bilgiyi uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında bir farklılık olup olmadığına t- testi ve anova testi ile bakılmıştır.

Araştırmanın alt amaçları incelenirken aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Her bir boyutta madde ortalamaları, büyüklüklerine göre sıra numarası ile belirtilmiştir. Böylelikle, polis memur ve amirlerinin “en fazla katıldıkları ifadeler” ile “en az katıldıkları ifadeler” belirlenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu başlık altında, araştırmaya katılan polis memurları ve amirlerinden anket aracılığıyla toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorum yer almaktadır. Analizlere dayalı bulgular ve yorum araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak verilmektedir. Öncelikle PMYO mezunu polis memurlarının kişisel bilgilerine ilişkin bulgulara ve yoruma yer verilmektedir. Sonra polis memurlarının polislik mesleğine ilişkin yeterlik ifadelerini bilme ve uygulayabilme boyutuna göre bulgulara ve yoruma yer verilmektedir. Bunu polis memurlarının polislik mesleğine ilişkin yeterlik ifadelerine ilişkin bulgular ve yorum izlemektedir. Daha sonra polis amirlerinin polis memurlarının yeterlik ifadelerini uygulamalarına ilişkin bulgular ve yorum yer almaktadır. Son olarak polis memurlarının bilgiyi uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri ile amirlerin polis memurlarının yeterlik ifadelerini uygulayabilme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular ve yorum yer almaktadır. Bu bölümde yer alan tüm bulgular ve yorum araştırmacı tarafından geliştirilen "Polis Meslek Yüksek Okulları Etkililiğinin Mezunların Nitelikleri Bağlamında Değerlendirilmesi" anketiyle elde edilen verilere dayanılarak gerçekleştirilmiştir.

Polis Memurlarının Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında araştırmaya katılan polis memurlarının kişisel bilgilerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Çizelge 8'de polis memurlarının cinsiyetine ilişkin bilgilerin dağılımları yer almaktadır.

Çizelge 8. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Ankete katılanlar	Frekans	Yüzde
Kadın	138	10,4
Erkek	1195	89,6
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Çizelge 8'e göre ankete katılan polis memurlarının 138'i kadındır. Bu sayı toplam ankete katılanların % 10,4 'ünü oluşturmaktadır. Erkekler 1195 kişi ile ankete katılanların % 89.6'sını oluşturmaktadır. Ankete katılan polis memuru sayısı 1333 olduğuna göre büyük çoğunluğun erkek olduğu görülmektedir.

Polis memurlarının kıdeme göre dağılımı Çizelge 9'da verilmiştir. Ankete katılan polis memurlarından bir yıllık polis memurlarının oranı (f=597, % 44.8) en fazla olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre memurların polis okullarından mezun olduklarında büyük çoğunluğunun İstanbul'a atandıkları söylenebilir.

Çizelge 9. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Dağılımı

Kıdem	f	%
Bir yıl	597	44,8
İki yıl	344	25,8
Üç yıl	218	16,4
Dört yıl	115	8,6
Beş yıl	59	4,4
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Kıdem yılının artması ile birlikte yüzde oranlarının gittikçe düştüğü görülmektedir. Bu oran beş yıllıklarda en aza (f=59, % 4.4) inmektedir. Bunun nedenlerinin başında İstanbul'un ekonomik olarak memurun geçim düzeyinin üstünde olması nedeni ile daha uygun illere tayin istemesi söylenebilir. Diğer bir neden ise İstanbul'un en büyük nüfusa sahip olması dolayısıyla en fazla suç işlenmesi, polislik açısından şehrin çalışma şartlarının ağırlaşmasına neden olduğu, bundan dolayı da suç oranı az olan küçük illere tayin istendiği söylenebilir.

Polis memurlarının ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre dağılımı Çizelge 10'da verilmiştir. Polis memurlarının ailelerinin gelir düzeyine bakıldığında en büyük oranın (f=488, % 36.6) ile 1001–1500 YTL aralığında olduğu görülmektedir. Bunu az bir farkla (f=470, % 35.3) 501–1000 YTL gelir düzeyi takip etmektedir. Bu bulgulardan % 80'e yakın polis memuru ailesinin aylık gelirinin 1500 YTL den düşük olduğu görülmektedir.

Çizelge 10. Polis Memurlarının Ailelerinin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Dağılımı

Aile Aylık Gelir Düzeyi (YTL)	f	%
0-500	154	11,6
501-1000	470	35,3
1001-1500	488	36,6
1501-2000	117	8,8
2001-3000	60	4,5
3001-3500	6	0,5
3501-4000	16	1,2
Cevap vermeyen	22	1,5
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Aylık geliri 1500 YTL den yüksek olan ailelerin oranı % 20 civarındadır. Polis memurlarının diğer % 80'lik kısmının ekonomik düzeylerinin yetersiz olması, kendi başlarına iş kurma imkânlarının olmaması ve polisliğin daha güvenceli devlet memurluğu olması gibi nedenlerle tercih ettikleri yorumu yapılabilir.

Polis memurlarının kardeş sayılarına ilişkin dağılımı Çizelge 11'de verilmiştir.

Çizelge 11. Polis Memurlarının Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı

Kardeş sayısı	f	%
Bir	238	17,9
İki	310	23,3
Üç	257	19,3
Dört	172	11,8
Beş	102	5,7
Altı ve üzeri	160	10,0
Cevap vermeyen	226	12,0
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis memurlarının kardeş sayılarına ilişkin çizelgeye bakıldığında önemli bir kısmının (f=310, % 23.3) iki kardeşli olduğu görülmektedir. Toplama bakıldığında polis memurlarının % 60'sinin üç kardeşe kadar oldukları % 32,6'sın ise dört ve daha fazla kardeşli olduğu görülmektedir. Kardeş sayısı arttıkça polis memuru olma oranının düştüğü görülmektedir.

Polis memurlarının çocukluğunu geçirdiği yere ilişkin dağılımı Çizelge 12'de verilmiştir. Çizelgeden polis memurlarının büyük bir çoğunluğunun (f=624, % 46.8) çocukluğunu il merkezinde geçirdiği görülmektedir. Bunu

(f=429, % 32.3) İlçe merkezi takip etmektedir. Ankete katılan polis memurlarının yaklaşık % 80'inin çocukluğunu il ve ilçede geçirdiği görülmektedir.

Çizelge 12. Polis Memurlarının Çocukluğunu Geçirdiği Yere Göre Dağılımı

Çocukluğun Geçirildiği Yer	f	%
İl merkezi	624	46,8
İlçe merkezi	429	32,2
Belde	99	7,4
Köy	171	12,8
Cevap vermeyen	10	0,8
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Bunun nedenleri arasında belde ve köylerde polis olmak için gerekli olan lise eğitimi alamama ve polislik için gerekli olan bilgi ve belgeye ulaşamama gelmektedir. Köylerde polis olmak için gerekli olan bilgi ve belgelere ulaşabilmek için polisle ilgili birimlerin olmaması, gazete, internet gibi haber kaynaklarının kısıtlı olması bu kesimi dezavantajlı duruma düşürmektedir.

Polis memurlarının mezun olunan liseye ilişkin dağılımı Çizelge 13'de verilmiştir. Çizelgeye bakıldığında polis memurlarının yarıdan fazlasının (f= 860, % 64,5) devlet lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Bunu süper lise (f=247, % 18,5) takip etmektedir. Meslek liseleri ise üçüncü sırada yer almaktadır (f=159, % 11,9). Bu bulguların nedenleri başında polis seçimlerinde oluşturulan giriş şartları gelmektedir. Polis seçiminde yapılan sınavlarda sağlık lisesi, imam hatip lisesi gibi lise mezunlarının alınmaması kazanan genel lise mezunlarının oranını artırmıştır.

Çizelge 13. Polis Memurlarının Mezun Olunan Liseye Göre Dağılımı

Mezun olunan lise	f	%
Devlet lisesi	860	64,5
Özel lise	24	1,8
Süper lise	247	18,5
Meslek lisesi	159	11,9
Diğer	43	3,3
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Süper liselerin ikinci çoğunluk olmasının nedeni; bu liselere öğrencilerin sınavla alınması bu okulların başarısını yükselmekte, dolayısı ile polis imtihanlarında başarılı olmalarına neden olmaktadır. Daha başarılı olan fen

liselerinden girişin hemen hemen hiç olmaması bu öğrencilerin diğer üniversiteleri tercih ettiklerini göstermektedir. Diğer bir neden ise imtihanlarda sorulan sorularla ilgilidir. İmtihan sorularının % 50'sinin sözel % 40'ının sayısal ve % 10'unun yabancı dilden olması polislik mesleğine daha çok genel ve süper lise mezunlarının girmesine neden olmaktadır.

Polis memurlarının mezun olunan lise yerine ilişkin dağılımı Çizelge 14'de verilmiştir. Çizelgeye bakıldığında liseye yerine ilişkin dağılımda ilk sırada (f=700, % 52.5) il merkezi gelmektedir. Bunu ilçe merkezi takip etmektedir (f=541, % 40.6). Bunun nedenlerinin başında il ve ilçe merkezlerinde polis olmakla ilgili bilgi ve belgeye daha kolay ulaşılabilmesi gelmektedir.

Çizelge 14. Polis Memurlarının Mezun Olunan Lise Yerine Göre Dağılımı

Lise yeri	f	%
İl merkezi	700	52,5
İlçe merkezi	541	40,6
Belde köy	55	4,1
Cevap vermeyen	37	2,8
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis alımları ile ilgili yayınlarda internet ve gazeteler kullanılmakta bazı polis birimlerine ise ilanlar asılmaktadır. Bu imkânların belde ve köylerde az olması buralardan müracaatların az olmasına neden olmuş olabilir. Ayrıca köy ve belde nüfuslarının il ve ilçelere göre az olması bu bölgelerden girme oranlarının da az olmasına neden olmaktadır.

Polis memurlarının gazete okuma durumlarına ilişkin dağılımları Çizelge 15'de verilmiştir.

Çizelge 15. Polis Memurlarının Gazete Okuma Durumlarına Göre Dağılımları

Gazete okuma	f	%
Hayır	73	5,5
Evet	814	61,0
Bazen	428	32,1
Cevap vermeyen	18	1,4
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis memurlarının gazete okuyup okumamasına ilişkin dağılım Çizelge 15'den incelendiğinde büyük bir çoğunluğun (f=814, % 61.1) gazete okuduğu görülmektedir. Bunu "bazen" (f=428, % 32.1) gazete okurum takip etmektedir.

Polis memurlarının hobilerine ilişkin dağılımı Çizelge 16'da verilmiştir. Çizelge incelendiğinde polis memurlarının düzenli olarak yaptıkları hobilerine ilişkin dağılımda önemli bir kısmının (f=528, % 39.6) yaptığı hobi "tavla oynamak" olduğu görülmektedir. Bunu "gezi" takip etmektedir (f=430, % 32.3).

Çizelge 16. Polis Memurlarının Hobilerine Göre Dağılımı (N=1333)

Hobi	f	%
Ata binme	45	3,4
Satranç	226	17,0
Tavla	528	39,6
Yürüyüş	173	13,0
Tenis yüzme	194	14,6
Gezi	430	32,3
Okuma	356	26,7
Resim, koro, dans	58	4,4
Diğer	348	26,1

Polis memurlarının son bir yılda yaptıkları etkinliklerin sıklığına ilişkin dağılımları Çizelge 17'de verilmiştir. Polis memurlarının son bir yılda yaptıkları etkinliklerin sıklığına ilişkin dağılımın toplamı incelendiğinde polis memurlarının önemli bir kısmının yaptığı etkinliğin (f=707, % 53) "arkadaş etkinliği" olduğu görülmektedir. Bunu "maça gitme" (f=622, % 46.7) ve "sinemaya gitme" takip etmektedir. "hiç" yapılmayan etkinlik ise (f=940, % 70.5) "operaya gitme"dir. Daha sonra "tiyatroya gitme" (f=660, % 49.5) ve "toplu etkinlik" (f=523, % 39.2) gelmektedir.

Yılda "bir kez" yapılan etkinlik olarak en fazla müzik konserine gitme gelmektedir. Yine yılda "bir kez" yapılan etkinlikler olarak "sinema, tiyatroya gitme ve toplu etkinlik" birbirlerine yakın oldukları için ikinci sırada alınabilir. Yılda "iki kez" yapılan etkinlik olarak "sinemaya gitme" (f=208, % 15.6) gelmektedir. Bunu "müzik konserine gitme" takip (f=192, % 14.4) etmektedir. Yılda "üç kez" yapılan etkinlik "maça ve sinemaya gitme"dir.

"Sinemaya gitme" etkinliği seçeneklerden "dört ve daha fazla gitmenin" en fazla olduğu (f=451, % 33.8) görülmektedir. Bunu "hiç" gitmeme (f=259, % 19,4) takip etmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte internetten, CD veya DVD'den seyredebilme imkânlarının artması ile birlikte sinemaya gitme

oranını azaltmıştır. Polis memurlarının da bu durumdan etkilendikleri söylenebilir.

“Tiyatroya gitme” yi (f=660, % 49.5) polis memurlarının önemli bir kısmı “hiç” seçeneğini işaretledikleri için gitmedikleri söylenebilir. Bunu “bir kez” (f=196, % 14.6) seçeneği takip etmektedir. Bu bulgulara göre polis memurlarının tiyatroya az gittikleri söylenebilir. Bunun nedenleri arasında tiyatronun sadece büyük şehirlerde olması ve diğer yerlerde de yeterince bulunmaması ve ulaşım güçlüğündendir.

Çizelge 17. Polis Memurlarının Son Bir Yılda Yaptıkları Etkinliklerin Sıklığına Göre Dağılımları

	bir kez	%	iki kez	%	üç kez	%	Dört ve daha fazla	%
Sinemaya gitme	195	14,6	208	15,6	130	9,8	451	33,8
Tiyatroya gitme	196	14,7	140	10,5	52	3,9	74	5,6
Operaya gitme	39	2,9	31	2,3	9	0,7	28	2,1
Maça gitme	114	8,6	132	9,9	119	8,9	622	46,7
Konsere gitme	222	16,7	192	14,4	103	7,7	194	14,6
Toplu Etkinlik	198	14,9	146	11,0	67	5,0	188	14,1
Arkadaş etkinliği	118	8,9	146	11,0	115	8,6	707	53,0
Diğer Etkinlik	3	0,2	10	0,8	2	0,2	13	1,0

Çizelge 17 incelendiğinde polis memurlarının önemli bir kısmınca (f=940, % 70.5) işaretlenen “hiç” seçeneği ile “operaya gitme” etkinliği belirtilmiştir. Birim amirleri bu tip toplu etkinliklere katılmaya öncülük edebilirler.

Çizelge 17 incelendiğinde “maça gitme” polis memurlarının önemli bir kısmınca (f=622, % 46.7) “dört ve daha fazla” gittikleri görülmektedir. Bunu “hiç” gitmeyenler ikinci olarak (f=201, % 15.1) takip etmektedir. Bu bulgulara göre yarıya yakın bir kesimin maça gittikleri söylenebilir. Bunun nedenlerinin

başında maçların gerek televizyon gerek basın tarafından sürekli gündemde tutulması bu etkinliğin yaygınlaşmasına neden olmuş olabilir.

Polis memurlarının son bir yılda yaptıkları etkinliklerin sıklığına ilişkin dağılım incelendiğinde “konsere gitme” polis memurlarının önemli bir kısmınca (f=405, % 30.4) “hiç” seçeneği işaretlendiğinden konsere çok az gittikleri söylenebilir. Konserlerin ülkemizde yeterince yaygın olmaması az katılmalarına neden olmuş olabilir.

Çizelge 17 incelendiğinde “toplu etkinlik” polis memurlarının önemli bir kısmınca (f=523, % 39.2) “hiç” seçeneği işaretlendiğinden yapmadıkları söylenebilir. Toplu etkinlik, mesai arkadaşları ile birlikte herhangi bir dernek veya kuruluşun sosyal veya kültürel etkinliklerine katılmadır. Bu bulgudan polisler için “toplu etkinlik” organizasyonlarının tertip edilmediği söylenebilir. Örneğin Sosyal İşler Daire Başkanlığına bağlı polis evlerinde eğlence, spor gibi faaliyetler düzenleyerek polis memurlarının katılmalarının sağlanabilir. Özellikle de birim amirleri bu tip toplu etkinliklerde öncülük edebilirler.

“Arkadaş etkinliği” (f=707, % 53,0) seçeneklerden “dört ve daha fazla” en fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu bulguya göre polis memurlarının yarısına yakın bir kısmının arkadaş etkinliklerine katıldıkları söylenebilir.

Çizelge 17 incelendiğinde “diğer etkinlikler” büyük bir çoğunlukla (f=1300, % 97.5) “boş” bırakılmıştır. Sinema, tiyatro, opera ve maça gitme, müzik dinleme, toplu etkinlik ve arkadaş etkinliklerinin dışında bir etkinliklerinin olmadığını göstermektedir. Bu bulgulara göre polis memurlarının zamanlarının büyük çoğunu görev başında geçirmelerinin etkinliklere katılmalarını azalttığı söylenebilir. Diğer bir neden de bir etkinliği yapabilme veya katılabilmenin ekonomik zorlukları da gelmektedir. PMYO'larda öğrencilerin sanata, kültürel ve toplumsal duyarlılıkları geliştiren etkinliklere yer verilmesi büyük önem taşımaktadır.

Polis memurlarının annelerinin eğitimine ilişkin dağılımları Çizelge 18'de verilmiştir.

Polis memurlarının annelerinin eğitimi incelendiğinde önemli bir kısmının ilkokul (f=609, % 45,7) mezunu olduğu görülmektedir. Bunu okur yazar olmayanlar (f=218, % 16,9) takip etmektedir. Lise mezunu olan anneler % 9 civarlarındadır.

Çizelge 18. Polis Memurlarının Annelerinin Eğitimine Göre Dağılımları

Anne eğitimi	f	%
Okur yazar değil	218	16,4
Okur yazar	199	14,9
İlkokul mezunu	609	45,7
İlköğretim 8 yıllık	128	9,6
Meslek lisesi	23	1,7
Genel lise	87	6,5
Anadolu fen özel lise	1	0,1
Yüksekokul (Açık öğretim)	13	1,0
Fakülte mezunu	17	1,3
Doktora	1	0,1
Cevap vermeyen	37	2,7
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis memurlarının babalarının eğitimine ilişkin dağılımları çizelge 19'da verilmiştir. Polis memurlarının babalarının eğitimi incelendiğinde önemli bir kısmının ilkokul (f=481, % 36.1) mezunu olduğu görülmektedir. Bunu genel lise (f=203, % 15.2) takip etmektedir. Lise mezunu olan babaların oranı % 23 civarlarındadır.

Çizelge 19. Polis Memurlarının Babalarının Eğitimine Göre Dağılımları

Baba eğitimi	f	%
Okuryazar değil	34	2,6
Okuryazar	130	9,8
İlkokul mezunu	481	36,1
İlköğretim 8 yıllık	177	13,3
Meslek lisesi	97	7,3
Genel lise	203	15,2
Anadolu fen özel lise	6	0,5
Yüksekokul (Açık öğretim)	86	6,5
Fakülte mezunu	71	5,0
Master	1	0,1
Doktora	1	0,1
Cevap vermeyen	46	3,5
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis memurlarının annelerinin mesleğine ilişkin dağılımları Çizelge 20'de verilmiştir. Polis memurlarının annelerinin mesleği incelendiğinde önemli

bir kısmının evde çalıştıkları yani ev kadını (f=836, % 62,7) oldukları görülmektedir. Bunu işsizler (f=266, % 20) takip etmektedir.

Çizelge 20. Polis Memurlarının Annelerinin Mesleğine Göre Dağılımları

Anne mesleği	f	%
Akademisyen	13	1,0
Evde çalışıyor	836	62,7
İşsiz	266	20,0
Ücretli işçi	17	1,3
Ücretli ofis çalışanı	7	0,5
Ücretli orta düzey yönetici	3	0,2
Küçük memur	27	2,0
Polis	8	0,6
Subay astsubay	2	0,2
Üst düzey memur	19	1,4
Küçük esnaf işyeri sahibi	5	0,4
Kendi işi -serbest meslek	4	0,3
Çiftçi	59	4,4
Cevap vermeyen	67	5,0
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis memurlarının baba mesleğine ilişkin dağılımı Çizelge 21'de verilmiştir.

Çizelge 21. Polis Memurlarının Babalarının Mesleğine Göre Dağılım

Baba mesleği	f	%
Akademisyen	7	0,5
Evde çalışıyor	28	2,1
İşsiz	93	7,0
Ücretli işçi	230	17,3
Ücretli ofis çalışanı	25	1,9
Ücretli orta düzey yönetici	15	1,1
Küçük memur	201	15,1
Polis	72	5,4
Subay astsubay	17	1,3
Üst düzey memur	107	8,0
Küçük esnaf işyeri sahibi	107	8,0
Kendi işi -serbest meslek	79	5,9
Çiftçi	261	19,6
Cevap vermeyen	91	6,8
<i>Toplam</i>	1333	100,0

Polis memurlarının baba mesleği incelendiğinde önemli bir kısmının meslek olarak çiftçi (f=261, % 19.6) oldukları görülmektedir. Bu bulgudan polis memurlarının çoğunlukla köy kökenli oldukları söylenebilir. Bunu ücretli işçi (f=230, % 17.3) ve küçük memur (f=201, % 15.1) takip etmektedir.

Polislik Mesleği İle İlgili Yargı ve Görüşlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında polislik mesleğinin niteliklerine, aidiyet ve insan hakları boyutuna ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

Polislik Mesleğinin Niteliklerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Mesleğin niteliklerine ilişkin boyutu oluşturan ifadelerin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı ile ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 22'de verilmiştir.

Çizelge 22. Mesleğin Niteliklerine İlişkin Boyutu Oluşturan İfadelerin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yargı ve görüş ifadeleri	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Polislik mesleğinin insan haklarının teminatı olduğunu düşünüyorum.	48	3,7	164	12,5	520	39,6	190	14,5	392	29,7
2 Polislik mesleği farklılıkları hoş görür.	82	6,2	177	13,4	518	39,3	190	14,4	352	26,7
3 Polislik mesleği bana başkalarına yardım etmeyi hatırlatıyor.	35	2,7	91	6,9	479	36,4	234	17,8	478	36,2
4 Polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir.	33	2,5	96	7,3	472	35,7	225	17,0	496	37,5
5 Polislik mesleğinde toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde hizmet sunulur	128	9,7	152	11,5	382	28,8	179	13,5	484	36,5
6 Polislik mesleğinde kültür ve düşünce farklılıkları hoşgörüsü ile karşılanır	66	5,0	143	10,8	441	33,3	220	16,6	455	34,3
Toplam	392	4,96	823	10,4	2812	35,5	1238	15,6	392	4,96

Çizelge 22'den görüleceği üzere polis mesleğinin nitelikleri boyutuna ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç katılmıyorum, katılmıyorum, kısmen katılıyorum, katılıyorum, tamamen katılıyorum” dan oluşan seçeneklerin toplamlarının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 35,5 ile “kısmen katılıyorum” olduğu görülmektedir. Bunu % 15,6 “katılıyorum” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 4,9 ile “hiç katılmıyorum” seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurları % 56,1 “kısmen katılıyorum” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Polis memurları bu konuları sırayla % 90, % 84,2, % 80,4 “kısmen katılıyorum” ve üzeri düzeyde katıldıkları görüşünü bildirmişlerdir.

Mesleğin nitelikleri boyutuna ilişkin ifadelerin ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 23'te verilmiştir. Çizelge 23'de görüldüğü gibi, polis mesleğinin niteliklerine ilişkin boyutun toplamına bakıldığında ortalamanın ($\bar{x}=3,61$) “katılıyorum” düzeyde olduğu görülmektedir. Mesleğinin niteliklerine ilişkin boyutta polis memurları en fazla katıldıkları yargı ve görüş olarak “polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir. ($\bar{x} = 3,79$)”i belirtmişlerdir.

Çizelge 23. Mesleğin Nitelikleri Boyutuna İlişkin İfadelerin Ortalama ve Sıra Değerlerinin Dağılımı

No		N	\bar{x}	SS	Sıra
1	Polislik mesleğinin insan haklarının teminatı olduğunu düşünüyorum.	1333	3,54	1,13	5
2	Polislik mesleği farklılıkları hoş görür.	1333	3,41	1,18	6
3.	Polislik mesleği bana başkalarına yardım etmeyi hatırlatıyor.	1333	3,78	1,08	2
4.	Polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir.	1333	3,79	1,09	1
5.	Polislik mesleğinde toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde hizmet	1333	3,55	1,33	4
6.	Polislik mesleğinde kültür ve düşünce farklılıkları hoşgörü ile karşılanır	1333	3,64	1,19	3
	Toplam	1333	3,61	1,16	

Polis memurları “Polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir.” görüşüne “katılıyorum” düzeyinde katılmışlardır. Polis memurları bu konuyu % 90,2 “kısmen katılıyorum” ve üzeri düzeyde katıldıklarını bildirmişlerdir. Bu konuyu sırasıyla “Polislik mesleği bana başkalarına yardım

etmeyi hatırlatıyor ($\bar{x} = 3,78$)” ve “Polislik mesleğinde kültür ve düşünce farklılıkları hoşgörü ile karşılanır ($\bar{x} = 3,64$)” konuları izlemektedir. Bu boyuttaki yargı ve görüş ifadelerinden en az katıldıkları ise “Polislik mesleği farklılıkları hoş görür. ($\bar{x} = 3,64$)” ifadesidir.

Fidan’ın (2003), 122 meslek yüksek okulu öğrencisi ile yaptığı araştırmada öğrencilerden % 86,1 ‘sı polisin kendini halkla ilişkiler alanında geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bir yıllık polis memurları okudukları polis okullarında gördükleri toplum destekli polis konularını henüz unutmamış olmaları çok yıllık olan polis memurlarına göre farklı düşünmelerine neden olmuş olabilir. Kıdemli polis memurları görev esnasında yaşadıkları olumsuzluklardan dolayı halkın güven ve desteğini almak için yaptığı faaliyetlerin zorunlu ve yararlı olduğunu halka anlatmanın bir anlam ifade etmeyeceği görüşünü benimsemiş olabilirler. En az katılan yargı ve görüş ifadesi ise “Polislik mesleği farklılıkları hoş görür” ifadesidir.

Polis memurlarının cinsiyetine göre mesleğin nitelikleri boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadelerinin t- testi sonuçları Çizelge 24’de verilmiştir. Çizelge 24’den görüldüğü gibi mesleğin niteliklere ilişkin boyutu oluşturan 4 yeterli ifadesinin t-testi sonuçlarına bakıldığında [$t_{(1331)}=2,702$; $p>.05$] kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Çizelge 24. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Mesleğin Nitelikleri Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin t- Testi Sonuçları

Yargı ve görüş boyutu	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Mesleğin niteliklerine ilişkin boyut	Kadın	138	20,58	5,45	1331	-2,702	,007
	Erkek	1195	21,87	5,32			

Erkekler ($\bar{x} = 21,87$), kadınlara ($\bar{x} = 20,58$) göre mesleğin nitelikleri boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadelerine daha fazla katılmaktadırlar.

Polis memurlarının kıdemine göre mesleğin nitelikleri boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadelerinin anova testi sonuçları Çizelge 25’te verilmiştir. Çizelge 25 incelendiğinde polis memurlarının kıdeme göre mesleğin nitelikleri

boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadeleri [$F(4,1328)=1,416$; $p<.05$], kıdem gruplarına göre anlamlı farklılık görülmektedir.

Çizelge 25. Polis Memurlarının Kıdemine Göre Mesleğin Nitelikleri Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin Anova Testi Sonuçları

Madde	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Mesleğin niteliklerine ilişkin boyut	1 yıl	597	22,35	5,30	730,26 37398,51 38128,77	4 1328 1332	182,56 28,162	6,483	,000	1-3 1-4 2-3
	2 yıl	344	21,9	5,17						
	3 yıl	218	20,63	5,53						
	4 yıl	115	20,48	5,01						
	5 yıl	59	20,91	5,71						
	Toplam	1333	21,74	5,35						

Bir yıllık polis memurları ile üç ve dört yıllık; iki yıllık polis memurları ile üç yıllık polis memurları arasında mesleğin nitelikleri boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadelerine katılmaları arasında farklılık vardır. Bir başka ifade ile bir ve iki yıllık polis memurları üç ve dört yıllık polis memurlarına göre mesleğe daha olumlu baktıkları söylenebilir. Bunun nedeni, göreve yeni başlamış olmaları, ekonomik olarak başkalarına bağımlılıktan kurtularak maaşa bağlanmaları ve hayatın sorumluluklarını tam olarak hissetmemeleri bu şekilde düşünmelerine neden olmuş olabilir.

Diğer bir neden ise polis memuru olabilmek için lise mezunu olmak gerekmektedir. Polisliğe girerken yapılan imtihanlarda meslek liselerine nazaran genel lise mezunları daha fazla başarılı olmaktadır. Genel lise mezunlarının bir mesleği olmaması, başka meslekleri tanımaması bu şekilde düşünmelerine neden olmuş olabilir. Mesleği zamanla daha iyi tanıdığına kendine, becerilerine, uyup uymadığı, beklentilerini karşılayıp karşılamaması yani iş doyumunu sağlayıp sağlayamaması belirginleşmesi polis memurlarının birbirlerinden farklı düşünmelerine neden olmuş olabilir.

Polislik Mesleğinin Aidiyet Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Polis memurlarının meslek aidiyetine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 26'da verilmiştir. Çizelge 26'da görüleceği üzere polis meslek aidiyetine ilişkin seçeneklerin toplam yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 32,9 ile "kısmen katılıyorum" olduğu

görülmektedir. Bunu % 23,5 “katılmıyorum” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 9,17 ile “katılıyorum” seçeneği olmuştur

Çizelge 26. Mesleğin Aidiyet Boyutunu Oluşturan İfadelerin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı

	Yargı ve görüş ifadeleri	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
		1	Bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim.	166	12,6	306	23,2	469	35,5	127	9,6
2	Benim için en uygun mesleğin polislik olduğuna inanıyorum	193	14,6	342	25,9	464	35,2	120	9,1	201	15,2
3	Polisliğin toplumdaki itibarı bu mesleği seçmemde etkili oldu	368	27,8	337	25,5	362	27,3	106	8,0	151	11,4
4	Polislikteki katı disiplin anlayışı beni meslekten soğutmaz.	286	21,6	260	19,6	446	33,7	132	10,0	201	15,1
	Toplam	1013	19,1	1245	23,5	1741	32,9	485	9,17	806	15,2

Ankete katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 57,2 “kısmen katılıyorum” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Bu sonuçlardan polis memurlarının % 42,8’lik bir kısmının mesleği benimsemediği söylenebilir. Bu değer anketi yanıtlayanların yarısına yakındır. Polis memurları bu ifadelere sırası ile % 64,3 , % 59,5 , % 46,7 , % 57,2 ile “kısmen katılmıyorum” ve üzeri düzeyde katılmışlardır.

Çizelge 27’de mesleğin aidiyet boyutunu oluşturan ifadelerin ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı verilmiştir. Çizelge 27’den polis mesleğin aidiyetine ilişkin boyutun toplamına bakıldığında ortalamanın ($\bar{x} = 2,77$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu sonuç polis memurlarının yaklaşık yarısına yakınının (% 42,8) boyutta bulunan yargı ve görüş ifadelerine katılmadıklarını göstermektedir. Mesleğinin aidiyetine ilişkin boyutta polis memurları kendilerini en fazla katıldıkları yargı ve görüş olarak “Bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim ($\bar{x} = 2,99$)”i belirtmişlerdir ve bu görüşe ankete katılanlar “kısmen katılıyorum” düzeyinde

katılmışlardır.

Çizelge 27. Mesleğin Aidiyet Boyutunu Oluşturan İfadelerin Ortalama ve Sıra Değerlerinin Dağılımı

No		N	\bar{x}	SS	Sıra
1	Bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim.	1333	2,99	1,25	1
2	Benim için en uygun mesleğin polislik olduğuna inanıyorum.	1333	2,84	1,22	2
3.	Polislikteki katı disiplin anlayışı beni meslekten soğutmaz.	1333	2,77	1,30	3
4.	Polisliğin toplumdaki itibarı bu mesleği seçmemde etkili oldu.	1333	2,49	1,28	4
	Toplam		2,77	1,26	

Üstel'in (2005) yaptığı araştırmaya katılan emniyet mensuplarının dörtte üçünden fazlası işinde kendini mutlu hissetmemektedir. Ayrıca, emniyet mensuplarının yarıdan çoğu yeniden bir işe başlıyor olsa bazı sorunlara rağmen yine emniyet teşkilatında görev yapacağını belirtmektedir. Yani Emniyet Teşkilatı mensuplarının yarısından fazlası (% 56,7) bütün zorluklara rağmen görevine ve kurumuna bağlılık duymaktadır.

Polis memurları "Benim için en uygun mesleğin polislik olduğuna inanıyorum. ($\bar{x} = 2,84$)" ve "Polislikteki katı disiplin anlayışı beni meslekten soğutmaz. ($\bar{x} = 2,77$)" görüşüne "kısmen katılıyorum" düzeyinde katılmışlardır. Bu boyuttaki yargı ve görüş ifadelerinden en az katıldıkları "Polisliğin toplumdaki itibarı bu mesleği seçmemde etkili oldu. ($\bar{x} = 2,49$)" ifadesine ise "katılmıyorum" düzeyinde katılmışlardır.

Polis Memurlarının cinsiyetine göre mesleğin aidiyet boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadelerinin t- testi sonuçları Çizelge 28'de verilmiştir.

Çizelge 28. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Mesleğin Aidiyet Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin t- Testi Sonuçları

Yargı ve görüş boyutu	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Mesleğe ilişkin aidiyet boyutu	Kadın	138	11,05	3,72	1331	-,203	0,839
	Erkek	1195	11,12	3,79			

Çizelge 28'de görüldüğü gibi mesleğin aidiyet boyutuna ilişkin yeterli ifadelerinin t-testi sonuçlarına bakıldığında [$t_{(1331)}=0,203$; $p>.05$] kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile aidiyet boyutuna ilişkin ifadelerde kadınlarla erkekler aynı düşünmektedirler.

Polis memurlarının kıdemine göre mesleğin aidiyet boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadelerinin anova testi sonuçları Çizelge 29'da verilmiştir. Çizelge 29 incelendiğinde polis memurlarının mesleğin aidiyet boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadeleri düzeyinde [$F(4,1328)=1,416$; $p<.05$], kıdem gruplarına göre bir yıllık memurlarla üç yıllık memurlar arasında anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 29. Polis Memurlarının Kıdemine Göre Mesleğin Aidiyet Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin Anova Testi Sonuçları

Boyut	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Mesleğe ilişkin aidiyet boyutu	1 yıl	597	11,50	3,77	272,921	4	68,230	4,814	,001	1-3
	2 yıl	344	11,17	3,90	18823,12					
	3 yıl	218	10,32	3,42	9					
	4 yıl	115	10,79	3,86	19096,05					
	5 yıl	59	10,35	3,82	1					
	Toplam	1333	11,11	3,78						

Farkın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD sonuçları incelendiğinde bir yıllık ($\bar{x} = 11,50$) polis memurlarının, üç yıllık ($\bar{x} = 10,32$) polis memurlarına göre mesleğin aidiyet boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadeleri ile ilgili olarak farklı görüşe sahip oldukları görülmektedir. Ortalamalardan anlaşılacağı üzere bir yıllık polis memurları, üç yıllık polis memurlarına göre aidiyet boyutuna ilişkin ifadelerle daha fazla katılmaktadır.

Polislik Mesleğinin İnsan Hakları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Mesleğin insan hakları boyutunu oluşturan ifadelerin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 30'da verilmiştir. Çizelge 30'da görüleceği üzere insan hakları boyutuna ilişkin seçeneklerin toplamalarının yüzdelerine

bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 44,0 ile "tamamen katılıyorum" olduğu görülmektedir. Bunu % 33,2 "kısmen katılıyorum" seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 2,3 ile "hiç katılmıyorum" seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurları (% 91,1) "kısmen katılıyorum" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir.

Çizelge 30. Mesleğin İnsan Hakları Boyutunu Oluşturan İfadelerin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı

Yargı ve görüş ifadeleri	Hiç katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	1 Polislik, insan haklarını koruyan bir meslektir.	32	2,4	120	9,0	574	43,3	151	11,4	449
2 Polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor.	28	2,1	81	6,1	325	24,5	185	13,9	708	53,4
3 Polis, halkın güven ve desteğini almak için yaptığı faaliyetlerin zorunlu ve yararlı olduğunu halka anlatmalıdır.	35	2,6	54	4,1	423	31,9	219	16,5	596	44,9
Toplam	95	2,3	255	6,4	1322	33,2	555	13,9	1753	44

Mesleğin insan hakları boyutunu oluşturan ifadelerin ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 31'de verilmiştir.

Çizelge 31'de insan haklarına ilişkin boyutun toplam ortalamasına ($\bar{x} = 3,90$) bakıldığında "çok katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Çizelge 31'de görüldüğü gibi, insan haklarına ilişkin boyutta polis memurlarının en fazla katıldıkları yargı ve görüş olarak "Polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor." ($\bar{x} = 4,10$) "olduğunu belirtmişlerdir. Polis memurları bu görüşe "katılıyorum" düzeyde katılmışlardır.

Çizelge 31. Mesleğin İnsan Hakları Boyutunu Oluşturan İfadelerin Ortalama ve Sıra Değerlerinin Dağılımı

No	Yargı ve görüş ifadeleri	N	X	SS	Sıra
1	Polislik, insan haklarını koruyan bir meslektir.	1333	3,65	1,10	3
2	Polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor.	1333	4,10	1,09	1
3	Polis, halkın güven ve desteğini almak için yaptığı faaliyetlerin zorunlu ve yararlı olduğunu halka anlatmalıdır.	1333	3,96	1,07	2
Toplam			3,90	1,08	

Polis memurları ikinci olarak katıldıkları “Polis, halkın güven ve desteğini almak için yaptığı faaliyetlerin zorunlu ve yararlı olduğunu halka anlatmalıdır. ($\bar{x} = 3,96$) ” görüşüne “katılıyorum” düzeyde katılmışlardır. Bu boyuttaki yargı ve görüş ifadelerinden en az katıldıkları ise “Polislik, insan haklarını koruyan bir meslektir. ($\bar{x} = 3,65$)” ifadesidir. Polis memurları bu ifadeye “katılıyorum” düzeyinde katılmışlardır. Polis memurları bu ifadelere sırası ile % 91,8 , % 93,3 , % 88,6 ile “kısmen katılmıyorum” ve üzeri düzeyde katılmışlardır.

Polis memurlarının cinsiyete göre mesleğin insan hakları boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadeleri t-testi sonuçları Çizelge 32’de verilmiştir. Çizelge 32’ de görüldüğü gibi insan haklarına ilişkin boyutu oluşturan 3 yeterli ifadesinin t-testi sonuçlarına bakıldığında [$t_{(1331)}=1,346$; $p>.05$] kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Çizelge 32. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Mesleğin İnsan Haklarına İlişkin Boyutun Yargı Görüş ifadeleri t- Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
İnsan hakları boyutu	Kadın	138	11,45	2,41	1331	1,346	0,179
	Erkek	1195	11,75	2,55			

Diğer bir ifade ile insan haklarına ilişkin boyuta ait ifadelerde kadınlarla erkekler benzer düşünmektedirler.

Polis memurlarının kıdeme göre mesleğin insan hakları boyutuna ilişkin

yargı ve görüş ifadelerinin anova testi sonuçları Çizelge 33'de verilmiştir. Çizelge 33 incelendiğinde polis memurlarının insan haklarına ilişkin yargı ve görüş ifadeleri düzeyinde [$F(4,1328)=3,890$; $p<.05$], kıdem gruplarına göre bir yıllık memurlarla dört yıllık memurlar arasında anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 33. Polis Memurlarının Kıdemine Göre Mesleğin İnsan Hakları Boyutuna İlişkin Yargı ve Görüş İfadelerinin Anova Testi Sonuçları

Boyut	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
İnsan hakları boyutu	1 yıl	597	11,98	2,39	99,538 8495,588 8595,126	4 1328 1332	5,982	3,890	,004	1-4
	2 yıl	344	11,68	2,58						
	3 yıl	218	11,49	2,66						
	4 yıl	115	11,17	2,71						
	5 yıl	59	11,25	2,60						
	Toplam	1333	11,72	2,54						

Farkın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD sonuçları incelendiğinde bir yıllık ($\bar{x} = 11,98$) polis memurlarının dört yıllık ($\bar{x} = 11,17$) polis memurlarından mesleğin insan hakları boyutuna ilişkin yargı ve görüş ifadeleri ile ilgili olarak farklı görüşe sahip oldukları görülmektedir. Ortalamalardan anlaşılacağı gibi bir yıllık polis memurları dört yıllık polis memurlarına göre insan haklarına ilişkin ifadelerle daha fazla katılmaktadırlar.

Polis Memurlarının Yeterliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında; beden eğitimi ve yakın savunma, mesleki teknik yazışma, bilgisayar, polis taktikleri, halkla ilişkiler, silah bilgisi ve atış, önleyici polis hizmetleri, devlet güvenliği ve haber alma, insan hakları ve kamu hürriyetleri dersleri boyutlarına ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Ders Boyutu

Polis memurlarının beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 34 'te verilmiştir. Çizelge 34' te görüleceği gibi beden eğitimi ve yakın savunma dersine ilişkin yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları bilme düzeyine

ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımının hiç, az, orta, çok, tam' dan oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 37,1 ile "orta" olduğu görülmektedir. Bunu % 23,4 "çok" seçeneği takip etmektedir.

Çizelge 34. Polis Memurlarının Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Maddeler	\bar{x}	Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Saldırganları etkisiz hale getirebilme	3,22	2	65	5,0	234	17,9	534	40,8	294	22,3	183	14,0
Blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme	3,18	3	66	5,1	237	18,2	544	41,8	298	22,8	157	12,1
Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme	3,11	4	106	8,2	281	21,6	447	34,4	280	21,6	184	14,2
Süratli koşabilme	3,46	1	58	4,5	197	15,2	408	31,5	347	26,8	286	22,1
Toplam	3,24		295	5,7	949	18,2	1933	37,1	3565	23,4	810	15,6

En az işaretlenen seçenek ise % 5,7 ile "hiç" seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurları seçeneklerden % 76,1 "orta" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 23,9' luk bir kesimin az ve hiç seviyede işaretlemiştir. Beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunun geneline bakıldığında ($\bar{x} = 3,24$) ortalamının "orta" düzeyde olduğu görülmektedir. Çizelge 34'de görüldüğü gibi, beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunda, polis memurları en fazla öğrendikleri konu olarak "süratli koşabilme" ($\bar{x} = 3,46$)'yi belirtmişlerdir. Polis memurları "süratli koşabilme" ifadesine "orta" düzeyde katılmışlardır. Polis memurları bu konuyu % 80,4 "orta" ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu konuyu sırasıyla "saldırganları etkisiz hale getirebilme" ($\bar{x} = 3,22$) ve "blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme" ($\bar{x} = 3,18$) konuları izlemektedir. Bu boyuttaki ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise "kasları güçlendirici egzersiz yapabilme" ($\bar{x} = 3,18$) konusudur. Polis memurları bu konuları sırayla % 77,2, % 76,8, % 70,2

“orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Polis memurları PMY okullarında en iyi öğrendikleri konu olarak “süratli koşabilme” nin çıkması okulların fiziki imkân olarak koşuya uygun olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü koşmak için boş bir arazi yeterli olabilmektedir. Fakat hava şartlarının kötü olması durumunda kapalı alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Birçok polis okulu böyle bir spor alanına sahip değildir. Bu nedenle, beden eğitimi ve yakın savunma dersinin yeterli öğretilmesi okulun fiziki yeterlikleriyle de orantılıdır.

EGM’ nün (2005) yaptığı araştırmada öğrencilerden okulunun fiziksel şartlarını yeterli bulanların oranı % 61 yetersiz bulanların oranı ise % 39 dur. Bu sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile tutarlıdır. Yakın savunma dersinin konusu olan “saldırganları etkisiz hale getirebilme, blok, denge bozma ve atak” tekniklerini yapabilme spor salonu minder gibi imkânlar gerektirdiğinden ancak bunlara sahip olan okullar bu konuları daha iyi işleyebilmekte ve uygulayabilmektedir. Özellikle “kasları güçlendirici egzersiz yapabilme” tamamen aletli spora girdiğinden spor aletleri kompleksi olan okullarda yapılabilmektedir. Birçok okulun binasının başka kurumlardan alınarak okula dönüştürüldüğü düşünülürse bu sonuç normal karşılanmalıdır. İstanbul ve Aksaray’daki okulları saymazsak polis yetiştirilmek için özel olarak yapılan bina hemen hemen yok gibidir. Ayrıca bu derslerin fiziksel imkânsızlıklar yanında okullarda beden eğitimi derslerinin öğretim görevlisi olup olmaması ve onların da alanında yeterli olup olmamasının da etkisi vardır. Yine EGM’nin (2005) yaptığı araştırmada polis memurları okullardaki beden eğitimi öğretim görevlisini alanında yeterli olarak görenlerin oranı % 74, yakın savunma ders hocasını yeterli görenlerin oranı ise % 80’dir. EGM’ nin araştırmasında polis memurları bu derslerin mesleğe hazırlamadaki etkisini beden eğitimini % 79, yakın savunmayı ise % 72 olarak belirtmişlerdir. Polis memurlarının dörtte biri bu derslerin meslek hayatına hazırlanmada etkili olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 35’te beden eğitimi ve yakın savunma dersinin yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları bilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre t- testi dağılımı verilmiştir.

Çizelge 35’te görüldüğü gibi beden eğitimi ve yakın savunma dersine ilişkin birinci boyutu oluşturan 4 yeterlik ifadesinin t testi sonuçlarına

bakıldığında [$t_{(1331)}=0,268$; $p>.05$] kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Çizelge 35. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Yeterlikler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Beden eğitimi ve yakın savunma dersi konuları bilme düzeyi boyutu	Kadın	138	13,93	4,97	1331	,268	0,789
	Erkek	1195	13,83	4,04			

Polis memurlarının kıdeme göre beden eğitimi ve yakın savunma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları bilme düzeyine ilişkin anova değerlerinin dağılımı Çizelge 36'da verilmiştir. Çizelge 36 incelendiğinde polis memurlarının beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin yargı ve görüş ifadeleri düzeyinde [$F(4,1328)=1,416$; $p<.05$], kıdem gruplarına göre anlamlı farklılık görülmemiştir.

Çizelge 36. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

	kıdem	n	\bar{x}	ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	fark
Beden eğitimi ve yakın savunma dersi konuları bilme düzeyi boyutu	Bir yıl	597	14,12	4,07	97,29 22816,40 22913,70	4 1328 1332	24,325 17,181	1,416	,226	
	2yıl	344	13,74	3,98						
	3yıl	218	13,41	4,37						
	4yıl	115	13,66	4,06						
	5yıl	59	13,58	4,95						
	Toplam	1333	13,84	4,14						

Beden eğitimi ve yakın savunma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı çizelge 37'de verilmiştir.

Çizelge 37'de görüleceği üzere polis mesleğine ilişkin beden eğitimi ve yakın savunma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımının "hiç

denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 35 ile “yeterli” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 21,3 “oldukça yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 7,2 ile “hiç” denilecek düzeyde seçeneği olmuştur.

Memurların % 7,7’ lik bir kısmı ise “uygulama fırsatının olmadığı” belirtmiştir. Ankete katılan polis memurları % 75,7’si “yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunun geneline bakıldığında ($\bar{x} = 3,45$) ortalamanın “yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir.

Çizelge 37. Polis Memurlarının Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzdeleri

Yeterlikler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatı olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Saldırganları etkisiz hale getirebilme	3,57	2	59	4,8	191	15,8	443	36,6	269	22,2	246	20,6	101
Blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme	3,50	3	79	6,6	205	17,2	444	37,3	258	21,7	202	17,2	118
Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme	3,16	4	162	13,0	244	19,7	430	34,7	210	16,9	191	15,7	63
Süratli koşabilme	3,60	1	80	6,6	173	14,3	382	31,6	296	24,4	303	23,1	75
Toplam	3,45		380	7,7	813	16,7	1699	35,0	1033	21,3	942	19,4	357

Çizelge 37’de görüldüğü gibi, beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunda, polis memurları “ süratli koşabilme ($\bar{x} = 3,60$) “ konusunu en fazla uyguladıklarını ifade etmektedirler. Bu konuyu % 81,2 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir.

Bu konuyu sırasıyla “ saldırganları etkisiz hale getirebilme ($\bar{x} = 3,57$)” ve “blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme ($\bar{x} = 3,50$)” konuları izlemektedir. Bu boyuttaki uygulayabildikleri ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise “kasları güçlendirici egzersiz yapabilme ($\bar{x} = 3,16$)” konusudur. Polis memurları bu konuları sırayla % 79,1, % 76,0, % 67

“yeterli” ve üzeri düzeyde uygulayabildikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgularda PMY Okullarında beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzey sıralaması aynı çıkmıştır. “Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme” konusu % 31,2 “oldukça yetersiz” ve “hiç” denecek düzeyde çıkmasının nedeni memur olduktan sonra hemen hemen hiç uygulamasının yapılmamasıdır. Polisin fiziksel güce genellikle çevik kuvvette ihtiyaç olmakta ve bu birimlerde yeni mezun genç polis memurları tayin edilerek sorun çözülmektedir. Çevik kuvvette birkaç yıl çalışan polis memuru başka birimlere geçmektedir. Saldırganları etkisiz hale getirebilme ile blok, denge bozma ve atak tekniklerinin uygulaması daha çok asayiş polisinde kullanılmaktadır.

Polis memurlarının cinsiyete göre beden eğitimi ve yakın savunma dersi konuları uygulayabilme boyutuna ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 38’ de verilmiştir. Çizelge 38’de cinsiyet değişkenine göre memurlarının beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutuna ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=0,955$; $p>.05$] görülmemektedir. Kadınlarla erkeklerin arasında hem konuyu bilme hem de uygulayabilmede farklılığın olmadığı görülmektedir.

Çizelge 38. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Boyutuna İlişkin t -Testi Sonuçları

Yeterlilikler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme boyutu	Kadın	138	12,7302	3,21382	1331	0,955	,340
	Erkek	1195	13,0307	3,52997			

Polis memurlarının kıdeme göre beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 39’da verilmiştir.

Çizelge 39 incelendiğinde polis memurlarının beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları incelendiğinde [$F(4,1328)=2,071$; $p>.05$], kıdemler arasında anlamlı farklılığın

olmadığı görülmektedir. Polis memurlarının kıdemleri arasında hem bilme hem de uygulayabilmede farklılık yoktur.

Çizelge 39. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme boyutu	1 yıl	597	13,26	3,61	101,082 16203,189 16304,272	4 1328 1332	25,271 12,201	2,071	,082	-
	2 yıl	344	12,66	3,26						
	3 yıl	218	13,01	3,34						
	4 yıl	115	12,85	3,53						
	5 yıl	59	12,47	3,91						
	Toplam	1333	12,99	3,49						

Amirlerin, polis memurlarının beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 40'ta verilmiştir.

Çizelge 40. Amirlerin, Polis Memurlarının Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersini Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{X}	Sıra	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemeleme fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Saldırganları etkisiz hale getirebilme	3,00	2	21	10,9	43	22,5	83	43,4	32	16,7	12	6,5	10
Blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme	2,94	3	24	13,4	66	36,8	57	31,8	27	15,3	5	2,7	22
Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme	2,88	4	43	24,7	56	32,1	47	27,0	21	12,0	7	4,2	28
Süratli koşabilme	3,22	1	16	8,7	45	24,7	66	36,2	44	24,4	11	6,0	19
Toplam	3,01		104	14,4	210	29,0	253	34,6	124	16,9	35	4,7	79

Çizelge 40'ta görüleceği üzere polislik mesleğine ilişkin yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımının "hiç, yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli" den oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 34,6 ile "kısmen

yeterli” olduğu görülmektedir. Bunu % 29 “az yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 4,7 ile “çok yeterli” seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis amirleri seçeneklerden % 21,6 “çok yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 78’lik bir kesim “kısmen yeterli, az ve hiç yeterli değil” seviyede işaretlemiştir. Beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunun toplamına bakıldığında ($\bar{x}=3,01$) ortalamanın “kısmen yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir. Yine Çizelge 40’da görüldüğü gibi, beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunda, amirler “süratli koşabilme ($\bar{x}=3,22$)” konusunu en fazla gözlemlediklerini ifade etmektedirler.

Bu konuyu amirler, polis memurlarının % 30,1’nin “oldukça yeterli” ve “çok yeterli” düzeyde uygulamalarını gözlemlediklerini bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “saldırganları etkisiz hale getirebilme ($\bar{x}=3,00$)” ve “blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme ($\bar{x}=2,94$)” konuları izlemektedir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri ders konusu ise “kasları güçlendirici egzersiz yapabilme ($\bar{x}=2,88$)” konusudur. Amirler bu konuları sırayla % 22,9, % 17,7, % 16 “oldukça yeterli” ve “çok yeterli” düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Amirlerin bulguları, polis meslek yüksek okullarında en fazla yapılabilen spor olarak koşunun çıkması okulların fiziki imkân olarak koşuya uygun olmasından kaynaklanmaktadır.

Beden eğitimi ve yakın savunma dersinin konularını uygulayabilme; amirlerin gözlemlerindeki sıralama ile memurların konuları uygulayabilme sıralaması aynıdır. Her iki grupta en fazla uygulanan beden eğitimi ve yakın savunma konusunun “süratli koşabilme” olduğunu belirtmiştir. Her iki grup da en az uygulanan beden eğitimi ve yakın savunma konusunun “kasları güçlendirici egzersiz yapabilme” konusu olduğunu belirtmiştir.

Amirlerin, rütbelere göre beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 41’de verilmiştir.

Çizelge 41 incelendiğinde amirlerin beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları incelendiğinde [$F(3,198)=1,407$; $p>.05$], rütbelere arasında anlamlı farklılığın olmadığı söylenebilir.

Çizelge 41. Amirlerin Rütbelerine Göre Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbel	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Beden eğitimi ve yakın savunma dersi konularını uygulayabilme boyutu	Kom yrd	38	11,41	3,70	91,090 4271,533 4362,623	3 198 201	30,363 21,573	1,407	0,24	--
	Kom	61	11,72	5,72						
	Baş kom	69	12,98	4,32						
	Em Amiri	34	11,52	3,98						
	Toplam	202	12,06	4,65						

Mesleki Teknik Yazışma Ders Boyutu

Polislik mesleğine ilişkin mesleki teknik yazışma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları bilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 42’de verilmiştir.

Çizelge 42. Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı

Yeterlikler	Sıra	\bar{x}	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme	4	3,08	84	6,4	310	23,8	472	36,2	286	21,9	151	11,7
Mesleki raporları hazırlayabile	6	2,95	111	8,5	347	26,7	471	36,2	238	18,3	133	10,2
Telsiz kullanabilme	5	3,03	181	13,9	300	23,1	342	26,3	241	18,5	236	18,2
Dilekçe yazabilme	1	3,31	68	5,2	240	18,3	455	34,8	296	22,6	249	19,1
Defter tutabilme	2	3,18	132	10,1	264	20,2	391	29,9	272	20,9	247	18,9
Tutanakları yazabilme	3	3,17	93	7,1	295	22,6	428	32,8	264	20,2	224	17,3
Toplam		3,13	669	8,3	1756	22,4	2559	32,7	1597	20,3	1240	15,8

Çizelge 42’de görüleceği üzere mesleki teknik yazışma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları bilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde

değerlerinin dağılımının “hiç, az, orta, çok, tam” dan oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 51,2 ile “hiç” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 32,7 “orta” seçeneği takip etmektedir.

En az işaretlenen seçenek ise % 15,8 ile “tam” seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 68,8 “orta” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Polis memurlarından % 30,7’lik bir kısım “az ve hiç” seviyede bildiklerini belirtmişlerdir.

Mesleki teknik yazışma dersi boyutunun geneline bakıldığında ($\bar{x} = 3,13$) ortalamanın “orta” düzeyde olduğu görülmektedir. Mesleki teknik yazışma dersi polis memuru açısından önemlidir. Çünkü zanlının adliyeye sevki yazışmalarla olmaktadır. Hakimler polis memurlarının tuttuğu tutanaklardaki bilgilerle karar vermektedir. Eksik veya yanlış yapılan yazışma adliyeye sevk edilen zanlının mağdur olmasına neden olabilmektedir.

Çizelge 42’de görüldüğü gibi, mesleki teknik yazışma dersi bilme boyutunda, polis memurları “dilekçe yazabilme ($\bar{x} = 3,31$)” konusunu en fazla öğrendiklerini ifade etmektedirler. Bu konuyu % 76,4 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “defter tutabilme ($\bar{x} = 3,18$)” ve “tutanakları yazabilme ($\bar{x} = 3,17$)” konuları izlemektedir. Polis memurları bu konuları sırayla % 69,6 ve % 70,2, “orta” ve üzeri düzeyde öğrendiklerini bildirmişlerdir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “mesleki raporları hazırlayabilme ($\bar{x} = 2,95$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 64,7 ile “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu bulgularda polis meslek yüksek okullarında en fazla yapılabilen yazışma türünün “dilekçe yazabilme” olması bu konunun lise müfredatında da olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer konular ise mesleki ders olarak ilk defa görülmektedir.

EGM’ nün (2005) yaptığı araştırmada PMYO mezunu polis memurları polis meslek yüksek okullarında okutulan mesleki teknik yazışma dersinin mesleğe hazırlamada etkisini % 67’lik bir kesim olumlu olarak belirtmiştir. Ankete katılanların % 39’luk bir kısmının ise bu dersin mesleğe hazırlanmada etkili olmadığı görüşünü belirtmiştir. “mesleki raporların hazırlanması” ve

“telsiz kullanabilme” nin son maddeler olması bu konuların okullarda yeterince öğretilmediğini göstermektedir. PMYO’ da “telsiz kullanabilme” ile ilgili bir uygulamalı ders yoktur. Bu sorunun çözümü için okullarda gerçeğe yakın örnek karakollar kurulmalı ve öğrencilere bu yerlerde uygulama yaptırılmalıdır.

Çizelge 43’te mesleki teknik yazışma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları bilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre t-testi dağılımı verilmiştir.

Çizelge 43. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-testi Sonuçları

Yeterlikler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Mesleki yazışma kurallarını bilme	Kadın	138	19,4490	5,71998	1331	1,502	0,133
	Erkek	1195	18,6722	5,75626			

Çizelge 43’te görüldüğü üzere mesleki teknik yazışma dersinin t-testi sonuçlarına incelendiğinde deffer tutabilme [$t_{(1331)}=1,502p>.05$] konusunda kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık yoktur.

Polis memurlarının kıdeme göre mesleki teknik yazışma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları çizelge 44’te verilmiştir.

Çizelge 44. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Mesleki yazışma kurallarını bilme	1 yıl	597	19,43	5,87	591,21 43528,51 44119,73	4 1328 1332	147,8 32,7	4,509	,001	2-1
	2 yıl	344	17,87	5,68						
	3 yıl	218	18,56	5,48						
	4 yıl	115	18,19	5,51						
	5 yıl	59	18,69	5,74						
	Toplam	1333	18,75	5,75						

Çizelge 44’te polis memurlarının mesleki teknik yazışma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi incelendiğinde [$F(4,1328)=4,509$; $p.<.05$], kıdemler arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Bir yıllık polis memurları ile iki yıllık polis memurları arasında mesleki teknik yazışma

dersi konularını uygulayabilme konusunda farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Bir yıllık polis memurları ($\bar{x} = 19,43$) ortalamadan da anlaşılacağı gibi iki yıllık polis memurlarına ($\bar{x} = 17,87$) göre mesleki teknik yazışma dersi konularını bilmede daha başarılı olduklarını belirtmektedirler. Bu durum bir yıllık mezunların okuldan yeni mezun olmaları nedeni ile bilgilerinin daha güncel ve unutulmamış olmasından kaynaklanmış olabilir.

Mesleki teknik yazışma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımı Çizelge 45'te verilmiştir.

Çizelge 45. Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Maddeler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme	3,61	5	51	4,2	163	13,5	412	34,2	338	28,1	283	20,0	55
Mesleki raporları hazırlayabilme	3,55	6	53	4,2	186	15,0	439	35,5	308	24,9	248	20,4	72
Telsiz kullanabilme	3,95	1	49	3,9	134	10,8	288	23,3	284	23,2	479	38,8	81
Dilekçe yazabilme	3,95	2	26	2,0	120	9,5	316	25,0	336	26,9	462	36,6	54
Defter tutabilme	3,88	4	46	3,6	120	9,5	329	26,2	328	26,4	430	34,3	62
Tutanakları yazabilme	3,93	3	39	3,0	95	7,5	342	27,1	336	26,8	449	35,6	56
Toplam	3,81		264	2,8	818	10,9	2126	28,5	1930	25,8	2351	31,4	380

Çizelge 45 'te görüldüğü gibi polislik mesleğine ilişkin mesleki teknik yazışma dersi yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımının "hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli" den oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 31,4 ile "çok yeterli" seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 28,5 ile "yeterli" seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 2,8 ile "hiç denilecek düzeyde" seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 85,7'ü "yeterli" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 13,7'lik bir

kısım “yetersiz ve oldukça yetersiz” seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. % 3,8 ‘lik bir kısım ise “uygulama fırsatının olmadığını” belirtmiştir. Mesleki teknik yazışma dersi boyutu uygulamasının geneline bakıldığında ($\bar{x} = 3,81$) ortalamanın “çok” düzeyde olduğu görülmektedir.

Çizelge 45’te görüldüğü gibi, mesleki teknik yazışma dersi uygulama boyutunda, polis memurları “telsiz kullanabilme ($\bar{x} = 3,95$)“ konusunu en fazla uygulayabildiklerini ifade etmektedirler.

Bu konuyu % 85,1 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “dilekçe yazabilme ($\bar{x} = 3,95$)” ve “tutanakları yazabilme ($\bar{x} = 3,93$)” konuları izlemektedir. Bu boyutta uygulayabildikleri ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise “mesleki raporları hazırlayabilme ($\bar{x} = 3,55$)” konusudur. Polis memurları bu konuları sırayla % 88,2 , % 89,3 , % 86,6 “yeterli” ve üzeri düzeyde uygulayabildikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Mesleki teknik yazışma dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmuştur. Telsiz kullanabilme konuları okullarda hemen hemen pratik olarak öğretilmezken kullanılması kolay olduğundan uygulayabilmede birinci sırada yer almıştır. Diğer bir nokta ise telsiz kullanımı polisliğin her branşında varken yazışmalar daha çok büro memurlarınca yapılmaktadır. Örneğin koruma bürosunda çalışan memur sadece kişisel yazışmalarda bulunabilir.

Polis memurlarının cinsiyete göre mesleki teknik yazışma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 46’da verilmiştir.

Çizelge 46. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Yeterlikler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Mesleki yazışma kurallarını bilme	Kadın	138	23,48	5,38	1331	1,311	,190
	Erkek	1195	22,82	5,63			

Çizelge 46’da mesleki teknik yazışma dersi yeterlik ifadelerinin

uygulayabilme [$t_{(1331)}1,311p>.05$], düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde kadınlarla erkekler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Polis memurlarının kıdemlerine göre mesleki teknik yazışma dersi konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 47’de verilmiştir. Çizelge 47’de polis memurlarının mesleki teknik yazışma dersi konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi incelendiğinde [$F(4,1328)=0,534$; $p>.05$], kıdemler arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Çizelge 47. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Mesleki yazışma kurallarını bilme	1 yıl	597	22,81	5,692	67,38 41874,93 41942,31	4 1328 1332	16,845 31,532	,534	,711	--
	2 yıl	344	23,24	5,612						
	3 yıl	218	22,85	5,511						
	4 yıl	115	22,59	5,340						
	5 yıl	59	22,47	5,748						
	Toplam	1333	22,89	5,611						

Kıdemler arasında bilme boyutunda farklılık varken uygulayabilme boyutunda fark olmadığı görülmektedir.

Amirlerin, polis memurlarının mesleki teknik yazışma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı çizelge 48 ’de verilmiştir. Çizelge 48’ den de görüleceği üzere amirlerin mesleki teknik yazışma dersine ilişkin yeterlik ifadelerinin polis memurlarının uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek düzeylerinin toplamının yüzdelerine bakıldığında polis memurlarınca en fazla işaretlenen seçeneğin % 31,2 ile “kısmen yeterli” olduğu görülmektedir. Bunu % 27,9 “az yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 6,9 ile “çok yeterli” seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis amirleri seçeneklerden % 24,7 “oldukça yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. %

75,3'lik bir kesim “kısmen yeterli” ,“az” ve “hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Amirlerin mesleki teknik yazışma dersi boyutunun geneline bakıldığında ($\bar{x}=2,77$) ortalamının “kısmen yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir.

Çizelge 48. Amirlerin, Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemlene fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme	2,56	5	40	20,2	57	28,7	64	32,3	30	15,1	7	3,7	2
Mesleki raporları hazırlayabilme	2,53	6	41	20,8	68	34,5	49	24,8	31	15,7	8	4,2	3
Telsiz kullanabilme	2,83	3	38	19,8	49	25,6	54	28,2	38	19,8	12	6,6	10
Dilekçe yazabilme	2,95	2	20	10,0	49	24,5	74	37,0	40	20,0	18	9	1
Defter tutabilme	3,00	1	21	10,1	50	25,3	65	32,9	41	20,8	20	10,4	4
Tutanakları yazabilme	2,80	4	28	14,2	57	28,9	64	32,4	31	15,7	17	8,8	3
Toplam	2,77		188	15,9	330	27,9	370	31,2	211	17,8	82	6,9	23

Çizelge 48 'de görüldüğü gibi, mesleki teknik yazışma dersi boyutunda, amirler “defter tutabilme“ ($\bar{x} = 3,00$) konusunu en fazla gözlemlediklerini ifade etmektedirler. Bu konuyu polis memurları % 63,8 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıklarını bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “dilekçe yazabilme“ ($\bar{x} = 2,95$)” ve “telsiz kullanabilme“ ($\bar{x} = 2,83$)” konuları izlemektedir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri ders konusu ise “mesleki raporları hazırlayabilme“ ($\bar{x} = 2,53$) konusudur. Amirler, polis memurlarının bu konuları sırayla % 66, % 54,2, % 44,5 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uygulayabildiklerini bildirmişlerdir.

Mesleki teknik yazışma dersinin konularını; amirlerin uygulayabilme sıralaması ile memurların konuları uygulayabilme sıralaması aynı değildir.

Amirler PMYO mezunlarının en iyi uygulayabildikleri mesleki teknik yazışma dersi konusu olarak “defter tutabilme” yi belirtmişlerdir. PMYO mezunları ise en fazla uygulanan mesleki teknik yazışma dersi konusu olarak

“dilekçe yazabilme ve telsiz kullanabilme” yi belirtmiştir. Her iki grupta en az uygulama yapılabilen konunun “mesleki raporları hazırlayabilme” olduğunu belirtmiştir. Amirler, mesleki teknik yazışma dersinde polis memurlarının en iyi uygulama yaptıklarını belirttikleri ilk iki konuda, üç memurdan birini yetersiz bulmaktadırlar.

Amirlerin rütbelerine göre polis memurlarının mesleki teknik yazışma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 49’da verilmiştir. Çizelge 49 incelendiğinde polis memurlarının mesleki teknik yazışma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi incelendiğinde $[F(3,198)=2,559;p>.05]$, rütbelere arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Çizelge 49. Amirlerin Rütbelerine Göre Polis Memurlarının Mesleki Teknik Yazışma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Test Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Mesleki yazışma kurallarını bilme	Kom yrd	38	15,65	5,13	289,590 7469,538 7759,129	3 198 201	96,530 37,725	2,559	,056	--
	Kom	61	16,19	6,49						
	Baş kom	69	18,31	7,12						
	E Amiri	34	15,45	3,91						
	Toplam	202	16,69	6,213						

Bilgisayar Dersi Boyutu

Polis memurlarının bilgisayar dersi konularını bilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 50’de verilmiştir. Çizelge 50’den de görüleceği üzere bilgisayar dersi yeterlik ifadeleri okulda öğrenebilme düzeyine ilişkin boyutunun “hiç, az, orta, çok, tam”dan oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelerine bakıldığında polis memurlarınca en fazla işaretlenen seçeneğin % 31,7 ile “hiç” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 22,2 “orta” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 12 ile “çok” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurları % 46,5 “orta” ve üzeri seçenek düzeyini işaretlemiştir. Polis memurlarından % 53,5’lik bir kısım “az ve hiç” seviyede işaretlemiştir. Bu boyutun aritmetik

ortalamasının ($\bar{x} = 2,51$) “orta” düzeyde olduğu görülmektedir. Bu durum polis memurlarına bilgisayar dersinin okullarında yeterli ölçüde verilmediğini göstermektedir. Bilgisayar dersi boyutunda, polis memurları en fazla “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme ($\bar{x} = 3,09$)” konusunu “orta” düzeyde öğrendiklerini ifade etmektedirler.

Çizelge 50. Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlilikler	\bar{x}	Sıra Sıfırı	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme	3,09	1	148	11,3	303	23,1	385	29,4	227	17,3	246	18,9
Polnet kullanabilme	2,43	2	492	37,9	235	18,1	245	18,9	164	12,6	163	12,5
Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme	2,16	4	563	43,1	284	21,8	243	18,6	113	8,7	102	7,8
Sunum hazırlayabilme	2,36	3	452	34,8	304	23,4	286	22,0	126	9,7	131	10,1
Toplam	2,51		1655	31,7	1126	21,6	1159	22,2	630	12,0	642	12,3

Araştırmaya katılan polis memurlarının “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme” konusunda % 65,5 gibi bir bölümünün “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmesi “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme” konusunun yaklaşık dörtte birinin “az” öğrendiğini veya “hiç” öğrenemediğini göstermektedir. Bunu “polnet kullanabilme ($\bar{x} = 2,43$)” ifadesi izlemektedir. Polis memurları bu konuyu % 44, “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Polis memurları boyuttaki diğer ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “bilgisayar donanımlarını söküp takabilme ($\bar{x} = 2,16$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 41,8 “orta” ve üzeri seçenek düzeyinde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgulardan polis meslek yüksek okullarında en fazla “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme” nin öğrenildiği biçiminde yorumlanabilir. Bunun nedenlerinin başında okullarda bilgisayar sınıflarının bulunması ve bilgisayarlarla word ve excel kurslarının verilmesidir. Bu dersin uygulamalı olmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığı söylenebilir. Bir çeşit özel

kurum interneti olan polnet ise sadece şifresi olan memurların kullanmasına açık olduğundan öğrencilerin kullanmasına izin verilmemektedir. Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme teorik olarak işlenmektedir. Her öğrenciye bilgisayar söktürülüp toplattırılmamaktadır. Bir bilgisayar üzerinde sadece parçalar gösterilerek ders işlenmektedir. Bu konunun daha çok teorik olarak anlatılmasının öğrenmeyi azalttığı söylenebilir.

EGM 'nün (2005) araştırmasında PMYO'larda hedeflere ulaşamama nedenleri sıralanırken ilk olarak teorik eğitimden çok uygulamalı eğitim verilmesinin gerektiği belirtilmiştir. Yine bu çalışmada polis memurları, bilgisayar dersini öğrenememe nedenleri arasında bu dersin ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Polis memurlarının cinsiyete göre bilgisayar dersi konularını bilme düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 51'de verilmiştir.

Çizelge 51. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Bilgisayar Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Bilgisayar Dersi Konularını Bilme boyutu	Kadın	138	10,37	3,97	1331	,901	,368
	Erkek	1195	10,02	4,27			

Çizelge 51'de görüldüğü gibi bilgisayar dersi konularını bilme boyutu t-testi sonuçları incelendiğinde [$t_{(1331)}=0,901$; $p>.05$], kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık yoktur.

Polis memurlarının kıdemlerine göre bilgisayar dersi konuları bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 52'de verilmiştir.

Çizelge 52'de görüldüğü gibi bilgisayar dersi konularını bilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=1,163$; $p>.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Çizelge 52. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Bilgisayar Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Bilgisayar Dersi Konuları Bilme boyutu	1 yıl	597	10,17	4,4262	83,92 23952,76 24036,68	4 1328 1332	20,98 18,03	1,163	,325	--
	2 yıl	344	9,75	4,07						
	3 yıl	218	10,42	4,08						
	4 yıl	115	9,90	4,10						
	5 yıl	59	9,61	4,26						
Toplam	1333	10,06	4,24							

Polis memurlarının bilgisayar dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 53'te verilmiştir.

Çizelge 53. Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{X}	Sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme	3,73	1	78	6,1	141	11,1	348	27,4	285	22,6	416	32,8	47
Polnet kullanabilme	3,61	2	148	12,0	159	12,9	285	23,2	272	22,4	363	29,5	87
Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme	2,89	4	333	26,9	272	21,9	273	22,0	163	13,4	196	15,8	81
Sunum hazırlayabilme	3,08	3	278	23,2	216	18,0	328	27,4	180	15,3	193	16,1	106
Toplam	3,32		837	17,0	788	15,9	1234	25	900	18,1	1168	23,5	321

Çizelge 53'ten de görüleceği üzere bilgisayar dersi konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımının "hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli" den oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 25 ile "yeterli" seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 23,5 "yeterli" seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 15,9 ile "oldukça yetersiz" seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 66,6 "yeterli" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 32,9'luk bir kesimin ise "yetersiz ve oldukça yetersiz" seviyede

işaretlemiştir.

Polis memurları bilgisayar dersi boyutunu ($\bar{x} = 3,32$) “yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Polis memurları “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme ($\bar{x} = 3,73$)” konusunu en fazla uygulayabildiklerini ifade etmektedirler. Polis memurları konuyu % 82,6 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir. Bunu “polnet kullanabilme ($\bar{x} = 3,61$)” konusu izlemektedir. Polis memurları bu boyutta ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise “bilgisayar donanımlarını söküp takabilme ($\bar{x} = 3,08$)” konusudur. Polis memurları bu konuları sırayla % 74,8, % 50,9 “yeterli” ve üzeri seçenek düzeyinde uygulayabildikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Polis memurlarının bilgisayar dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmamıştır.

Polis memurlarının cinsiyete göre bilgisayar dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 54’te verilmiştir.

Çizelge 54. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Bilgisayar Dersi Konularını uygulayabilme boyutu	Kadın	138	13,5861	4,14633	1331	,700	,484
	Erkek	1195	13,2921	4,72709			

Çizelge 54’te görüldüğü gibi bilgisayar dersi t-testi sonuçlarına incelendiğinde [$t_{(1331)}=0,700$; $p>.05$], kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık yoktur.

Polis memurlarının cinsiyetleri arasında bilgisayar dersini bilme ve uygulama boyutlarında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir..

Polis memurlarının kıdemlerine göre bilgisayar dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 55’te verilmiştir.

Çizelge 55. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig. P	Gruplar arası fark
Bilgisayar Dersi Konularını uygulayabilme boyutu	1 yıl	597	13,37	4,80	114,04 28932,33 29046,38	4 1328 1332	28,512 21,786	1,309	,265	--
	2 yıl	344	13,27	4,55						
	3 yıl	218	13,62	4,41						
	4 yıl	115	13,29	4,76						
	5 yıl	59	12,07	4,63						
	Toplam	1333	13,32	4,66						

Çizelge 55'te görüldüğü gibi bilgisayar dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,132)=1,309$; $p>.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Polis memurlarının bilgisayar dersini bilme ve uygulama boyutlarında kıdemlerinin arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Amirlerin, polis memurlarının bilgisayar dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 56'da verilmiştir.

Çizelge 56. Amirlerin Polis Memurlarının Bilgisayar Dersini Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Ortalama, Yüzde ve Sıra Dağılımı

Yeterlikler	\bar{X}	Sıra	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemlene fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme	3,32	1	11	5,8	34	18,0	80	42,5	43	22,8	20	10,3	13
Polnet kullanabilme	3,24	2	21	11,4	45	24,4	51	27,7	49	26,6	18	9,9	17
Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme	2,59	4	65	37,3	56	32,1	37	21,2	12	6,8	4	2,6	28
Sunum hazırlayabilme	2,70	3	53	30,1	57	32,3	47	26,7	13	7,3	6	3,6	26
Toplam	2,96		150	21,1	192	26,7	215	29,5	117	15,8	48	6,4	84

Çizelge 56'dan da görüleceği üzere amirlerin bilgisayar dersi boyutuna

ilişkin yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelerine bakıldığında polis memurlarınca en fazla işaretlenen seçeneğin % 29,5 ile “kısmen yeterli” olduğu görülmektedir. Bunu % 26,7 “az yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 6,4 ile “çok yeterli” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis amirleri seçeneklerden % 22,2’si “oldukça yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 77,3'lük bir kısım ” kısmen yeterli, az ve hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Buradan amirlerin yaklaşık iki polis memurundan birini “oldukça yetersiz ve hiç denecek düzeyde” uygulama yapabildiklerini belirttikleri söylenebilir. Amirler, polis memurlarının bilgisayar dersi aritmetik ortalamasını ($\bar{x} = 2,96$) “kısmen yeterli” bulduklarını bildirmişlerdir.

Çizelge 56'da görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının bilgisayar dersi boyutunda, en fazla “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme ($\bar{x} = 3,32$)” konusunu “kısmen yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmektedir. Amirler bu konuyu polis memurlarının % 75,9 “kısmen yeterli” ve üzeri seçenek düzeyde uyguladıklarını bildirmişlerdir. Bunu “polnet kullanabilme ($\bar{x} = 3,24$)” konusu “kısmen yeterli” seviyede uygulayabildikleri görüşü izlemektedir. Amirlerin bu boyuttaki en az uyguladıklarını gözlemledikleri konularından ”bilgisayar donanımlarını söküp takabilme ($\bar{x} = 2,59$)” konusunu “yeterli” seviyede uygulayabildiklerini ifade etmiştir. Amirler bu konuyu polis memurlarının % 30,2 “kısmen yeterli” ve üzeri seçenek düzeyde uygulayabildiklerini bildirmişlerdir.

Bilgisayar dersi konularının amirlerin gözlemlerindeki uygulayabilme sıralaması ile memurların uygulayabilme sıralaması aynıdır. Amirler, polis memurlarının en fazla uygulamasını yaptıkları bilgisayar dersi konusu olarak ile “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme” yi belirtmişlerdir. Her iki grup da en az uygulama yapılabilen konunun ”bilgisayar donanımlarını söküp takabilme” olduğunu belirtmiştir.

Amirler, bilgisayar dersinde polis memurlarının en iyi uygulama yaptıklarını belirttikleri ilk konu olan “İnternet kullanabilme” yi oldukça yeterli

bulmaktadırlar. Amirler “bilgisayar donanımlarını söküp takabilme” konusunda polis memurlarını yeterli bulmaktadırlar.

Amirlerin, rütbelere göre polis memurlarının bilgisayar dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 57’de verilmiştir.

Çizelge 57’de görüldüğü gibi polis memurları bilgisayar dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(3,198)=0,401$; $p>.05$], amirlerin rütbeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Çizelge 57. Amirlerin Rütbelere Göre Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., p	Gruplar arası fark
Bilgisayar Dersi Konuları uygulayabilme boyutu	Kom yrd	38	11,27	5,04	28,784 4742,956 4771,740	3 198 201	9,595 23,954	,401	,753	--
	Kom	61	11,65	4,89						
	Baş kom	69	12,17	4,43						
	E Amiri	34	12,29	5,58						
	Toplam	202	11,86	4,87						

Polis Taktikleri Ders Boyutu

Polis taktikleri ders boyutunda, yeterlik ifadelerinin okulda öğretilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 58’de verilmiştir. Çizelge 58’den de görüleceği üzere polis taktikleri dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğrenebilme düzeyine ilişkin boyutunun “hiç, az, orta, çok, tam” dan oluşan seçenek düzeyleri toplamının yüzdelerine bakıldığında polis memurlarınca en fazla işaretlenen seçeneğin % 33,9 ile “orta” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 21 “çok” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 7,3 ile “hiç” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurları % 75,5 “orta” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Polis memurlarından % 24,5’ lik bir kesim ise “az ve hiç” seviyede seçenekleri işaretlemiştir. Bu boyutun geneline bakıldığında ($\bar{X} = 3,3$) ortalamanın “orta” düzeyde olduğu görülmektedir.

Polis taktikleri dersi suç oranının artmasını önlemede, suçluları yakalamanın yanı sıra suçun oluşmasını önlemede önem arz etmektedir. Günümüzde Avrupa ülkelerinde toplum destekli polislik ile vatandaşla iletişim

kurulmakta, suç işlenmeden önlem alınmaktadır. Yani suçu fiziki tedbirlerin yanında psikolojik tedbirlerle de önlemeye çalışılmaktadır. Örneğin suç işlenmesi yüksek olan bölgelerde sık devriye gezme suçun işlenmesi açısından caydırıcı olmaktadır. Polis taktikleri dersi boyutunda, polis memurları en fazla “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme ($\bar{x} = 3,70$)” konusunu “çok” düzeyde öğrendiklerini ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan polis memurlarının “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” konusunda % 86 gibi bir bölümünün “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmesi “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” konusunun yeterli ölçüde öğrenildiğini göstermektedir.

Çizelge 58. Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerlerinin Dağılımı

Yeterlilikler	\bar{x}	Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kelepçe kullanabilme	3,52	2	56	4,3	187	14,4	409	31,4	322	24,7	329	25,2
Yasadışı olaylarda karşı koyabilme	2,98	6	156	12,0	280	21,6	461	35,5	227	17,5	174	13,4
Yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme	3,00	5	137	10,5	286	22,0	483	37,2	217	16,7	177	13,6
Silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme	3,70	1	36	2,8	146	11,2	375	28,6	360	27,5	392	29,9
Nezarethaneye konulanlarda dikkat edilmesi gereken hususları yapabilme	3,16	4	136	10,4	241	18,4	445	34,0	238	18,2	248	19,0
Jopu kurallarına göre kullanabilme	3,44	3	52	4,0	192	14,7	481	36,8	286	21,9	296	22,6
Toplam	3,30		573	7,3	1332	17	2654	33,9	1650	21	1616	20,6

Bunu sırasıyla “kelepçe kullanabilme ($\bar{x} = 3,52$)” ve “jopu kurallarına göre kullanabilme ($\bar{x} = 3,44$)” konuları izlemektedir. Polis memurları bu konuları sırayla % 81,3, % 80,3 “orta” ve üzeri seçenek düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “yasadışı olaylarda karşı koyabilme ($\bar{x} = 2,98$)”

konusudur. Polis memurları bu konuyu % 66,4 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu bulgular polis meslek yüksek okullarında en fazla “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” nin öğrenildiği biçimde yorumlanabilir. Bunun nedenlerinin başında hem kendi canını hem de başkalarının canını korumak için silahın sorumluluğunu bilmenin önemi gelmektedir. Birçok polis memuru, silah kullanımında yasal dayanakları uygulama esnasında başarılı olamadıklarından dolayı yasal takibe uğramakta, zaman zaman suçlu bulunarak cezalandırılmakta ya da meslekten uzaklaştırılmaktadır. Polisin olaylarda orantısız güç kullanmaması gerekmektedir. Yani elinde bıçak olan bir suçluya mecbur kalmadıkça silahla ateş edemez. Ateş etmek zorunda kaldığında ise kurallarına uyararak ateş etmelidir. Önce uyarılmalı daha sonra suçlunun ölümcül olmayan bir yerine ateş etmelidir. Bunlar yetersiz kaldığında ancak ölümcül bir noktaya ateş edebilir. Polis memuru bu sıralamaya uymadığı takdirde suçlu bulunmaktadır. Bu nedenle silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme polis açısından önem arz etmektedir.

EGM ‘nin (2005) araştırmasında polis memurlarının büyük çoğunluğu (% 78) polis taktikleri dersinin meslek hayatına hazırlanmada etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Yani polis memurlarının dörtte üçü bu dersi meslek hayatına hazırlanmada yeterli bulmaktadırlar.

Çizelge 59’da okulda öğretilen polis taktikleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Çizelge 59. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Onleyici Polis Hizmetleri ve Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyi boyutu	Kadın	138	20,1165	4,82299	1331	,647	,518
	Erkek	1195	19,8077	5,36135			

Çizelge 59’ da görüldüğü gibi polis taktikleri dersi bilme boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)} = ,647$; $p > .05$], görülmemektedir.

Polis memurlarının polis taktikleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 60 'ta verilmiştir.

Çizelge 60' ta polis taktikleri dersi konularını bilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=1,163$; $p<.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 20,73$) polis memurlarının iki ($\bar{x} = 19,04$) ve üç ($\bar{x} = 19,05$) yıllık polis memurlarına göre polis taktikleri dersini daha fazla öğrendikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 60. Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Önleyici polis hizmetleri ve polis taktikleri dersi boyutu	1 yıl	597	20,73	5,36	876,22 36642,83 37519,06	4 1328 1332	219,05 27,59	7,939	,000	1-2 1-3
	2 yıl	344	19,04	4,91						
	3 yıl	218	19,05	5,34						
	4 yıl	115	19,36	5,10						
	5 yıl	59	19,23	5,94						
	Toplam	1333	19,83	5,30						

Polis taktikleri dersi yeterlik ifadeleri uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve sıra değerleri dağılımı Çizelge 61'de verilmiştir.

Çizelge 61'den de görüleceği üzere polis taktikleri dersi boyutunun okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının "hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli" den oluşan seçeneklerin toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 32,6 ile "çok yeterli" seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 28,8 "yeterli" seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 3,8 ile "hiç denilecek düzeyde" seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 85,9 "yeterli" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir.

Polis memurlarından % 13,9 lük bir bölümü ise "yetersiz ve oldukça yetersiz" seviyede işaretlemiştir. Polis memurları polis taktikleri dersi boyutunu ($\bar{x} = 4,00$) "oldukça yeterli" seviyede uygulayabildiklerini

belirtmişlerdir

Çizelge 61’de görüldüğü gibi, polis taktikleri dersi boyutunda, polis memurları en fazla “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme ($\bar{x} = 4,20$)” konusunu uyguladıklarını ifade etmektedirler. Polis memurları konuyu % 91,2 “yeterli” ve üzeri seçenek düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “kelepçe kullanabilme ($\bar{x} = 4,12$)” ve “copu kurallarına göre kullanabilme ($\bar{x} = 4,03$)” konuları izlemektedir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise “yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme ($\bar{x} = 3,84$)” konusudur. Polis memurları bu konuları sırayla % 88,4, % 87,1, % 81,4 “yeterli” ve üzeri düzeyde uygulayabildikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Çizelge 61. Polis Taktikleri Dersi Yeterlik İfadelerini Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde, Ortalama ve Sıra Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Kelepçe kullanabilme	4,12	2	28	2,3	105	8,9	286	24,6	265	22,6	488	41,6	128
Yasadışı olaylarda karşı koyabilme	3,86	5	59	5,1	135	11,8	366	32,5	270	23,7	306	26,9	164
Yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme	3,84	6	56	4,9	152	13,4	376	33,6	260	23,0	283	25,1	183
Silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme	4,20	1	27	2,6	74	6,2	278	23,6	305	25,9	491	41,7	142
Nezarethaneye konulanlarda dikkat edilmesi gereken hususları yapabilme	3,95	4	61	5,6	127	11,2	321	28,4	292	25,8	328	29,0	184
Jopu kurallarına göre kullanabilme	4,03	3	37	3,4	109	9,5	341	29,9	297	26,0	356	31,2	177
Toplam	4,00		268	3,2	702	10,1	1968	28,8	1689	24,5	2252	32,6	978

Bu bulgularla polis meslek yüksek okullarında polis taktikleri dersi

konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmuştur. Polis memurları konuları bilme düzeyinde “yasadışı olaylarda karşı koyabilme” yi sonuncu madde olarak seçerken uygulayabilme düzeyi olarak “yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme” yi sonuncu seçmişlerdir.

Çizelge 62’de polis memurlarının cinsiyetine göre polis taktikleri dersi yeterli ifadelerinin okulda öğrendiklerini uygulayabilme düzeyine ilişkin t-testi değerleri verilmiştir.

Çizelge 62. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Önleyici Polis Hizmetleri ve Polis Taktikleri Dersi Konularını uygulayabilme Düzeyi boyutu	Kadın	138	20,8332	5,26504	1331	1,885	,060
	Erkek	1195	19,9823	4,99120			

Çizelge 62’de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre polis taktikleri dersi yeterli ifadelerini uygulayabilme düzeyine ilişkin [$t_{(1331)} = 1,885; p > .05$] boyutta anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Çizelge 63. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., p	Gruplar arası fark
Önleyici polis hizmetleri ve polis taktikleri dersi boyutu	1 yıl	597	20,31	5,072	185,27 33447,00 33632,27	4 1328 1332	46,318 25,186	1,839	,119	--
	2 yıl	344	20,10	4,897						
	3 yıl	218	19,43	4,924						
	4 yıl	115	20,35	5,071						
	5 yıl	59	19,13	5,391						
	Toplam	1333	20,07	5,024						

Polis memurlarının kıdemlerine göre polis taktikleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 63’te verilmiştir.

Çizelge 63'te polis taktikleri dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında; [F(4,1328)=1,839; p>.05] polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Amirlerin, polis memurlarının polis taktikleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 64'de verilmiştir. Çizelge 64'ten de görüleceği üzere polis taktikleri dersi boyutuna ilişkin yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” dan oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 31,5 ile “kısmen yeterli” olduğu görülmektedir. Bunu % 26,5 “az yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 11,4 ile “çok yeterli” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis amirlerinin seçeneklerden % 29,2 “oldukça yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir.

Çizelge 64. Amirlerin, Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemlene fırsatım olmadı	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Kelepçe kullanabilme	3,19	2	16	8,2	49	25,6	61	31,6	40	20,7	27	13,9	9
Yasadışı olaylarda karşı koyabilme	3,14	4	26	14,5	46	25,8	59	32,9	29	16,2	19	10,6	20
Yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme	3,14	3	30	17,5	47	27,7	53	30,9	24	14,0	17	9,9	26
Silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme	3,01	5	26	13,3	45	23,3	62	31,7	41	21,0	21	10,7	6
Nezarethaneye konulanlarda dikkat edilmesi gereken hususları yapabilme													
Jopu kurallarına göre kullanabilme	3,32	1	16	9,2	53	30,8	53	30,6	30	17,3	21	12,1	26
Toplam	3,16	114	12,5	240	26,3	288	31,5	164	17,8	105	11,4	87	

Amirler yaklaşık üç polis memurundan birini “oldukça yeterli” ve üstü düzeyde yeterli bulmaktadır. % 70,8’lik bir kesim “kısmen yeterli, az ve hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında ($\bar{x} = 3,16$) amirler polis memurlarını “kısmen yeterli” seviyede bulmuşlardır.

Çizelge 64’te de görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının polis taktikleri dersi boyutunda, en fazla “copu kurallarına göre kullanabilme ($\bar{x} = 3,32$)” konusunu “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmektedir. Bu konuyu polis memurlarının % 60 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıklarını gözlemlediklerini bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “kelepçe kullanabilme ($\bar{x} = 3,19$)” ve “yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme ($\bar{x} = 3,14$)” konularını “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildikleri görüşü izlemektedir. Amirlerin bu boyuttaki diğer ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme ($\bar{x} = 3,01$)” konusunu “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini ifade etmiştir. Amirler bu konuları sırayla % 66,2, % 54,8 , % 63,4 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Polis taktikleri dersi boyutunda amirlerin gözlemlerindeki sıralama ile memurların konuları uygulayabilme sıralaması farklıdır. PMYO mezunları en iyi öğrendikleri ve uyguladıkları konu olarak “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” yi belirtirken amirler PMYO mezunlarının en iyi uygulayabildikleri konu olarak “copu kurallarına göre kullanabilme” yi belirtmiştir. PMYO mezunları en az uyguladıkları konu olarak “yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme” yi belirtirken amirler PMYO mezunlarının en az “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” konusunda uygulama yapabildiklerini belirtmiştir.

Amirler, polis taktikleri dersinde polis memurlarının en iyi uygulama yaptıkları konu olan “copu kurallarına göre kullanabilme”yi “oldukça yeterli” bulmaktadırlar. Polis memurları en az uygulayabildikleri konu olarak “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme”yi “oldukça yeterli” bulmaktadırlar.

Amirlerin, rütbelerine göre polis memurlarının polis taktikleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 65’te verilmiştir.

Çizelge 65'te amirlerin, polis memurlarının polis taktikleri dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(3,198)=1,023$; $p>.05$], amirlerin rütbeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Çizelge 65. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının Polis Taktikleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Bilgisayar Dersi Konuları uygulayabilme boyutu	Kom yrd	38	15,73	5,36	106,827 6890,521 6997,348	3 198 201	35,609 34,801	1,023	,383	-
	Kom	61	15,53	6,55						
	Baş kom	69	16,73	6,06						
	E Amiri	34	14,67	4,75						
	Toplam	202	15,83	5,90						

Halkla ilişkiler Ders Boyutu

Polislik mesleğine ilişkin halkla ilişkiler dersi boyutunda, yeterlik ifadelerinin okulda öğretilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımı Çizelge 66'da verilmiştir.

Çizelge 66. Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri Dağılımı

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme	3,48 00	3	52	4,0	184	14,2	440	33,8	336	25,8	288	22,2
Empati kurabilme	3,63	1	48	3,7	137	10,5	410	31,5	358	27,6	348	26,7
Toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme	3,48 08	2	73	5,6	175	13,4	416	31,9	332	25,5	308	23,6
Toplam	3,53		173	4,4	496	12,7	1266	32,4	1026	26,2	944	24,1

Çizelge 66'da görüleceği üzere polislik mesleğine ilişkin halkla ilişkiler dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilme düzeyine ilişkin boyutunun "hiç, az, orta, çok, tam" dan oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en

fazla işaretlenen seçeneğin % 32,4 ile “orta” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 26,2 “çok” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 4,4 ile “hiç” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurlarınca % 82,7 “orta” ve üzeri seçenek düzeyi işaretlemiştir. Polis memurlarınca % 17,3 luk bir kesimin “az ve hiç” seviyede işaretlemiştir. Halkla ilişkiler dersi boyutunun geneline bakıldığında ($\bar{x} = 3,53$) ortalamanın “çok” düzeyde olduğu görülmektedir.

Halkla ilişkiler boyutunda, polis memurları en fazla “empati kurabilme” ($\bar{x} = 3,63$) konusunu “çok” düzeyde öğrendiklerini ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan polis memurlarının “empati kurabilme” konusunda % 85,7 gibi bir bölümünün “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmesi “empati kurabilme” konusunun yaklaşık dört polis memurundan üçünün çok iyi öğrendiğini göstermektedir. Bunu “toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme” ($\bar{x} = 3,48$)” konusu takip etmektedir. Polis memurları bu konuyu % 81 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” ($\bar{x} = 3,48$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 81,8 “orta” ve üzeri seçenek düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgulardan hareket ederek polis meslek yüksek okullarında bu boyutta en fazla “empati kurabilme” nin öğrenildiği söylenebilir. Empati psikolojik bir kavramdır. Karşıdaki kişinin duygusu ile düşünmedir. Yani duygudaşıktır. Fakat polis memuru bazen duygusaldan çok akılcı düşünmek zorundadır. Verilen emri kurallarına göre yapmak durumundadır. Görevi kurallarına göre yaparken gerek zanlı ve mağdurlara gerekse olayın taraflarına zarar vermeden insani ihtiyaçların elverdiğince giderilmesine çalışmalıdır. Ancak insani ihtiyaçlar açısından empati yapılmalıdır. Hakimin kararını değiştirecek şekilde suçlu veya mağduru etkileyecek duygusal bir davranış hatalıdır. Örneğin suçlunun içinde bulunduğu durumu düşünerek onun daha az ceza alması için görevinde kuralların dışına çıkması empati ile açıklanamaz.

EGM ‘nin (2005) araştırmasında polis memurlarının büyük çoğunluğu

(% 76) halkla ilişkiler dersinin meslek hayatına hazırlanmada olumlu etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Yani polis memurlarının dörtte üçü bu dersi meslek hayatına hazırlanmada yeterli bulmaktadırlar.

Çizelge 67 'de okulda öğretilen halkla ilişkiler dersi konularını cinsiyete göre bilme düzeyine ilişkin t-testi dağılımı verilmiştir. Çizelge 67'de halkla ilişkiler dersi konularını bilme boyutunda t-testi sonuçlarına bakıldığında [$t_{(1331)}=2,077$; $p<.05$], kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık vardır. Halkla ilişkiler dersi konularını kadınların ($\bar{x} = 11,08$) erkeklere ($\bar{x} = 10,53$) göre daha fazla bildiklerini düşündükleri ileri sürülebilir.

Çizelge 67. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	P
Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme boyutu	Kadın	138	11,0816	2,77219	1331	2,077	,038
	Erkek	1195	10,5353	2,94226			

Polis memurlarının kıdemlerine göre halkla ilişkiler dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 68'de verilmiştir.

Çizelge 68. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Önleyici polis hizmetleri ve polis taktikleri dersi boyutu	1 yıl	597	11,17	2,87	371,27 11054,82 11426,10	4 1328 1332	92,819 8,324	11,15	,000	1-2 1-3 1-4 1-5
	2 yıl	344	10,14	2,81						
	3 yıl	218	10,16	2,97						
	4 yıl	115	10,16	2,91						
	5 yıl	59	9,77	3,01						
	Toplam	1333	10,59	2,92						

Çizelge 68'den halkla ilişkiler dersi konularını bilmede anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=0,00$; $p<.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalardan bir yıllık ($\bar{x} = 11,17$) polis memurlarının, iki ($\bar{x} = 10,14$), üç ($\bar{x} = 10,16$), dört ve beş ($\bar{x} = 9,77$) yıllık

polis memurlarına göre halkla ilişkiler dersi konularını okulda daha fazla öğrendiklerini görüyoruz.

Polislik mesleğine ilişkin halkla ilişkiler dersi yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 69’da verilmiştir.

Çizelge 69’dan da görüleceği üzere halkla ilişkiler dersi boyutunun okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 36,4 ile “çok yeterli” seçeneği olduğu görülmektedir.

Çizelge 69. Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme	4,01	1	23	1,7	61	4,7	330	25,7	393	30,6	475	37,3	34
Empati kurabilme	4,01	2	24	1,8	67	5,2	342	26,7	359	28,0	487	38,3	38
Toplum destekli polisin önemini kavrayabilme	3,93	3	36	2,8	89	7,0	347	27,6	351	27,9	432	34,7	60
Toplam	3,96		83	2,1	217	5,6	1019	26,7	1103	28,8	1394	36,4	132

Bunu % 28,8 “oldukça yeterli” seçeneği takip etmektedir. Polis memurlarınca en az işaretlenen seçenek ise % 2,1 ile “hiç denecek düzeyde” seçeneği olmuştur. Polis memurlarının % 92,3’ü “yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Araştırmaya katılan polis memurlarından % 7,7’lik bir kesim ise “yetersiz ve oldukça yetersiz” seviyede işaretlemiştir. Polis memurları halkla ilişkiler dersi boyutunu ($\bar{x} = 3,96$) “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Halkla ilişkiler boyutunda, polis memurları en fazla “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme ($\bar{x} = 4,01$)”

konusunu “oldukça yeterli” düzeyde uygulayabildiklerini ifade etmektedirler.

Araştırmaya katılan polis memurlarının “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” konusunda % 93,3 gibi bir bölümünün “yeterli” ve üzeri düzeyde görüş bildirmesi “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” konusunun yaklaşık dört polis memurundan üçünün çok iyi öğrendiğini göstermektedir. Polis memurlarınca en az işaretlenen seçenek ise “toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme ($\bar{x} = 3,93$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 89,9 “yeterli” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgularla polis meslek yüksek okullarında halkla ilişkiler dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmuştur. Polis memurları konuları bilme düzeyinde “empati kurabilme”yi ilk madde olarak seçerlerken uygulayabilme düzeyinde “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme”yi ilk madde olarak seçmişlerdir. Diğer bir deyişle “empati kurabilme”yi “çok” düzeyde öğrendiklerini ve uygulamada “oldukça yeterli” düzeyde yapabildiklerini belirtirken “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” konusunu “orta” düzeyde öğrendiklerini fakat “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 70’te polis memurlarının halkla ilişkiler dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğrendiklerini uygulayabilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir. Çizelge 70’te halkla ilişkiler dersinin uygulama ile ilgili t-testi sonuçlarına bakıldığında [$t_{(1331)}=2,679$; $p<.05$], kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 70. Polis Memurlarının Cinsiyetine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konuları Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	P
Halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme boyutu	Kadın	138	12,5724	2,58247	1331	2,679	,007
	Erkek	1195	11,8965	2,83063			

Bu konuda kadınlar ($\bar{x} = 12,57$) erkeklere ($\bar{x} = 11,89$) göre halkla ilişkiler dersini daha fazla uygulayabilme düzeyine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Halkla ilişkiler dersi ile ilgili t-testi sonuçlarına bakıldığında kadın ve erkekler arasında hem bilme hem de uygulamada farklılık vardır.

Polis memurlarının kıdemlerine göre halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 71’de verilmiştir. Çizelge 71’de de görüldüğü gibi polis memurlarının halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi incelendiğinde $[F(4,1328)=0,02; p<.05]$ farklılık olduğu görülmektedir. Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 12,24$) polis memurları, beş ($\bar{x} = 11,35$) yıllık polis memurlarından halkla ilişkiler dersi konularını daha fazla uygulayabildiklerini belirtmektedirler.

Çizelge 71. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig. P	Gruplar arası fark
Halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme boyutu	1 yıl	597	12,24	2,75	91,66 10445,38 10537,04	4 1328 1332	22,917 7,865	2,914	,020	1-5
	2 yıl	344	11,81	2,81						
	3 yıl	218	11,74	2,80						
	4 yıl	115	11,73	2,81						
	5 yıl	59	11,35	3,17						
	Toplam	1333	11,96	2,81						

Halkla ilişkiler dersi konularını hem bilme hem de uygulayabilmede anova testi sonuçlarına bakıldığında polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Amirlerin, polis memurlarının halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 72’de verilmiştir. Çizelge 72’den de görüleceği üzere halkla ilişkiler dersi boyutuna ilişkin yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 36,2 ile “kısmen yeterli” olduğu görülmektedir. Bunu % 25 “az yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 7,9 ile “çok yeterli” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis amirlerinin % 29,5’i “oldukça yeterli” ve üzeri seçenek düzeyini

işaretlemiştir. Amirler yaklaşık üç polis memurundan birini “oldukça yeterli “ ve üstü düzeyde yeterli bulmaktadır. Polis memurlarının % 70,5 lik bir kısmı “kısmen yeterli, az ve hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında ($\bar{x} = 3,03$) amirler polis memurlarını “kısmen yeterli” bulmaktadır.

Çizelge 72’de görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının halkla ilişkiler dersi boyutunda, en fazla “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme ($X = 3,14$)“ konusunu “kısmen yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmektedir. Bu konuyu polis memurlarının % 74,5 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıklarını gözlemlediklerini bildirmişlerdir.

Çizelge 72. Amirlerin, Polis Memurlarının Halkla İlişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlilikler	\bar{x}	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözleme fırsatı olmadı	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme	3,14	1	14	7,0	37	18,5	79	39,5	51	25,5	19	9,5	2
Empati kurabilme	2,96	3	21	10,7	48	24,4	77	39,4	35	17,8	15	7,6	6
Toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme	2,99	2	17	8,9	61	32,2	57	30,5	41	21,6	13	6,8	9
Toplam	3,03	52	8,8	146	25	213	36,2	127	21,6	47	7,9	17	

Bu boyutu “toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme ($\bar{x} = 2,99$)” konusu takip etmekte ve “kısmen yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmektedirler. Amirlerin bu boyuttaki diğer ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri “empati kurabilme ($\bar{x} = 2,96$)” konusunu “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini ifade etmiştir. Amirler bu konuları sırayla % 58,5, % 64,6, “kısmen yeterli” ve üzeri seçenek düzeyinde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir

Halkla ilişkiler dersinin konularını uygulayabilmede; amirlerin gözlemlerindeki sıralama ile memurların sıralaması farklıdır. PMYO mezunları

ve amirler halkla ilişkiler boyutunda en iyi öğrendikleri ve uyguladıkları konu olarak bir “sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” yi belirtirken PMYO mezunları en az uyguladıkları konu olarak “toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme” konusunu; amirler ise PMYO mezunlarının “empati kurabilme” yi en az yapabildiklerini belirtmiştir.

Amirlerin, rütbelerine göre polis memurlarının halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 73'te verilmiştir.

Çizelge 73'ten amirlerin polis memurlarının halkla ilişkiler dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında $[F(3,198)=0,324; p>.05]$ amirlerin rütbeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Çizelge 73. Amirlerin, Rütbelerine Göre Polis Memurlarının Halkla ilişkiler Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Amirlerin Polis Memurlarının Bilgisayar Dersi Konuları Uygulayabilme boyutu	Kom yrd	38	8,4999	2,68879	32,774 1854,794 1887,568	3 198 201	10,925 9,368	1,166	,324	--
	Kom	61	9,1966	2,98782						
	Baş kom	69	9,5507	3,44507						
	E Amiri	34	8,7353	2,72262						
	E Amiri Toplam	202	9,1088	3,06446						

Silah Bilgisi ve Atış Dersi Boyutu

Polislik mesleğine ilişkin silah bilgisi ve atış dersi boyutu yeterli ifadelerinin okulda öğretilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 74'te verilmiştir. Çizelge 74'ten de görüleceği üzere polislik mesleğine ilişkin silah bilgisi ve atış dersi yeterli ifadelerinin okulda öğrenebilme düzeyine ilişkin boyutun “hiç, az, orta, çok, tam” dan oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin %34,4 ile “tam” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 26,7 “çok” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 2,1 ile “hiç” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurlarınca % 88,1 “orta” ve üzeri

seçeneği işaretlemiştir. % 11,9'luk bir kısım “az ve hiç” seviyede işaretlemiştir.

Bu boyutun aritmetik ortalamasına bakıldığında ($\bar{x} = 3,81$) “orta” seviyede öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 74. Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme	3,70	5	27	2,1	155	11,9	393	30,2	327	25,2	398	30,6
Temel atış tekniklerini yapabilme	3,78	4	18	1,4	123	9,5	378	29,2	380	29,3	397	30,6
Silah bakımı yapabilme	3,82	3	40	3,1	118	9,1	346	26,6	327	25,1	471	36,1
Silah emniyet kurallarını uygulayabilme	3,93	1	23	1,8	112	8,6	303	23,3	359	27,6	505	38,7
Poligon kurallarını uygulayabilme	3,83	2	29	2,2	127	9,8	338	26,0	342	26,3	466	35,7
Toplam	3,81		137	2,12	635	9,78	1758	27	1735	26,7	2237	34,4

Silah bilgisi ve atış dersi boyutunda, polis memurları en fazla “silah emniyet kurallarını uygulayabilme ($\bar{x} = 3,93$)” konusunu “çok” düzeyde öğrendiklerini ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan polis memurlarının “internet kullanabilme” konusunda % 89,7 gibi bir bölümünün “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmesi “silah emniyet kurallarını uygulayabilme” konusunun on memurdan birinin “az” öğrendiğini veya “hiç” öğrenemediğini göstermektedir. Bunu sırasıyla “poligon kurallarını uygulayabilme ($\bar{x} = 3,83$)” ve “silah bakımı yapabilme ($\bar{x} = 3,82$)” konuları izlemektedir. Polis memurları bu konuları sırayla % 88,1, % 87,9 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme ($\bar{x} = 3,70$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 86 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu boyutun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 3,81$) ise “çok” düzeyde ve polis memurlarınca iyi

öğrenildiğini göstermektedir.

Bu bulgular polis meslek yüksek okullarında en fazla öğrenilen silah bilgisi ve atış dersi olarak “silah emniyet kurallarını uygulayabilme” nin öğrenildiği biçiminde yorumlanabilir. Fakat bu dersin konularının aritmetik ortalamalarına bakıldığında birbirlerine çok yakın olduğu görülmektedir. Yani polis memurlarının bu dersin konularını diğer derslerden daha iyi öğrendikleri ileri sürülebilir. Bunun nedenlerinin başında okullarda atış poligonlarının olması gelmektedir. Atış poligonu olmayan okullar ise çevredeki askeri birimlerin atış poligonlarını kullanmaktadır. Ayrıca ders araçları olarak sadece silah gerektiğinden ve bu da kurumca kolayca temin edilebildiğinden ve sınıflarda silahın tanıtılması, söküp takılması gibi konular uygulayarak yapıldığından bu dersin başarısının yüksek olmasına neden olmaktadır. Okulların tamamına yakınında havalı tabanca atış poligonları bulunmaktadır. Havalı tabanca poligonları sayesinde öğrenciler nişan alma uygulamalarını yapabilmektedir.

EGM ‘nin (2005) araştırmasında polis memurlarının büyük çoğunluğu (% 82) silah bilgisi ve atış dersinin öğrencileri mesleğe hazırlamada etkili olduğu görüşündedirler.

Çizelge 75’te okulda öğretilen silah bilgisi ve atış dersi konularını bilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir. Çizelge 75’te de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre memurların silah bilgisi ve atış dersi boyutuna ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=0,643$; $p>.05$] görülmemektedir.

Çizelge 75. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	P
Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konuları Bilme boyut	Kadın	138	18,9041	4,39121	-,463	1331	0,643
	Erkek	1195	19,0951	4,61268			

Polis memurlarının kıdemlerine göre silah bilgisi ve atış dersi konuları bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 76’da verilmiştir. Çizelge 76’da görüldüğü gibi silah bilgisi ve atış dersi konularını bilmede anova testi

sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=6,181$; $p<.05$] polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 19,70$) polis memurları, iki ($\bar{x} = 18,73$), üç ($\bar{x} = 18,58$) ve beş ($\bar{x} = 17,46$) yıllık polis memurlarından silah bilgisi ve atış konularını okulda daha fazla öğrendiklerini belirtmektedirler.

Çizelge 76. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Silah bilgisi ve atış dersi boyutu	1 yıl	597	19,70	4,54	512,69 27538,06 28050,75	4 1328 1332	128,17 20,73	6,181	,000	1-2 1-3 1-5
	2 yıl	344	18,73	4,51						
	3 yıl	218	18,58	4,64						
	4 yıl	115	18,56	4,45						
	5 yıl	59	17,46	4,68						
	Toplam	1333	19,07	4,58						

Polislik mesleğine ilişkin silah bilgisi ve atış dersi yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 77’de verilmiştir.

Çizelge 77. Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatı olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme	4,04	5	49	4,2	102	8,7	315	27,1	282	24,2	413	35,8	154
Temel atış tekniklerini yapabilme	4,07	4	24	1,9	90	7,3	324	26,4	343	28,0	444	36,4	94
Silah bakımı yapabilme	4,12	3	11	0,8	82	6,5	297	23,5	320	25,3	550	43,9	53
Silah emniyet kurallarını uygulayabilme	4,22	1	16	1,2	66	5,2	235	18,5	335	26,3	617	48,8	47
Poligon kurallarını uygulayabilme	4,13	2	29	2,3	94	7,7	265	21,7	304	25,0	524	43,3	97
Topam	4,12		129	2,0	434	7,0	1436	23,4	1584	25,7	2548	41,3	445

Çizelge 77'den de görüleceği üzere silah bilgisi ve atış dersi boyutunun uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 41,3 ile “çok yeterli” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 25,7 ile “oldukça yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 2,0 ile “hiç denilecek” düzeyde seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 90,4 “yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 9,6'lık bir kesimin “yetersiz ve oldukça yetersiz” seviyede işaretlemiştir. Polis memurları silah bilgisi ve atış dersi boyutunu ($\bar{x} = 4,12$) “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Silah bilgisi ve atış dersi boyutunda, polis memurları “silah emniyet kurallarını uygulayabilme ($\bar{x} = 4,22$)” konusunu en fazla uygulayabildiklerini ifade etmektedirler. Bu konuyu % 93,4 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “poligon kurallarını uygulayabilme ($\bar{x} = 4,13$)” ve “silah bakımı yapabilme ($\bar{x} = 4,12$)” konuları izlemektedir. Bu boyuttaki öğrendiklerini uygulayabildikleri ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise “kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme ($\bar{x} = 4,04$)” konusudur. Polis memurları bu konuları sırayla % 89,7, % 92,4, % 86,8 “yeterli” ve üzeri düzeyde öğrendiklerini uygulayabildikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgularda silah bilgisi ve atış dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmamıştır. Okullarda uygulamalı olarak yapılan konularda polis memurlarının kadroda bu konuları uygulamada zorlanmadıkları ileri sürülebilir.

Polis memurlarının cinsiyete göre silah bilgisi ve atış dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 78'de verilmiştir. Çizelge 78'ten silah bilgisi ve atış dersinin t-testi sonuçlarına bakıldığında silah bilgisi ve atış dersi konularını uygulayabilme [$t_{(1331)}=1,217$; $p>.05$], konusunda kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık yoktur.

Silah bilgisi ve atış dersinin t-testi sonuçlarına bakıldığında silah bilgisi ve atış dersi konularını hem uygulayabilme ve hem de bilme boyutunda,

kadınlarla erkekler arasında anlamlı farklılık yoktur.

Çizelge 78. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Silah bilgisi ve atış dersi konularını uygulayabilme boyutu	Kadın	138	20,1305	4,66145	1331	-1,217	0,224
	Erkek	1195	20,6542	4,79819			

Polis memurlarının kıdemlerine göre silah bilgisi ve atış dersi konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 79’da verilmiştir. Çizelge 79’da silah bilgisi ve atış dersi konularını uygulayabilmede anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=4,102$; $p<.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalar incelendiğinde bir yıllık ($\bar{x} = 21,03$) polis memurları, üç ($\bar{x} = 19,64$) yıllık polis memurlarından silah bilgisi ve atış konularını uygulamada daha fazla başarabildiklerini belirtmektedirler. Silah bilgisi ve atış dersi konularını hem bilme hem de uygulayabilme anova testi sonuçlarına bakıldığında polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 79. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Silah bilgisi ve atış dersi uygulayabilme boyutu	1 yıl	597	21,03	4,58	372,25 30127,55 30499,80	4 1328 1332	93,063 22,686	4,102	,003	1-3
	2 yıl	344	20,53	5,15						
	3 yıl	218	19,64	4,75						
	4 yıl	115	20,82	4,41						
	5 yıl	59	19,63	4,82						
	Toplam	1333	20,60	4,78						

Amirlerin, polis memurlarının silah bilgisi ve atış dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 80’de verilmiştir. Çizelge 80’de de görüleceği üzere silah bilgisi ve atış dersi boyutuna ilişkin yeterli ifadeleri uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerleri dağılımının “hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli,

oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 32,4 ile “kısmen yeterli” olduğu görülmektedir. Bunu % 30,6 ile “oldukça yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 6,7 ile “hiç yeterli değil” seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis amirleri seçeneklerden % 41,2 “oldukça yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 58,8’lik bir kesim “kısmen yeterli, az ve hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Buradan amirlerin yaklaşık beş polis memurundan ikisini “az ve hiç yeterli” denecek düzeyde uygulama yapabildiklerini belirttikleri söylenebilir. Amirler, silah bilgisi ve atış dersi boyutunda aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 3,61$) ile polis memurlarını “oldukça yeterli” olarak görüş bildirmişlerdir.

Çizelge 80’de görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının silah bilgisi ve atış dersi boyutunda, en fazla “poligon kurallarını uygulayabilme ($\bar{x} = 3,82$)” konusunu “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmektedir. Bu konuyu polis memurlarının % 78,7 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıklarını gözlemlediklerini bildirmişlerdir. Bunu sırasıyla “temel atış tekniklerini yapabilme ($\bar{x} = 3,62$)” ve “kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme ($\bar{x} = 3,62$)” konuları “yeterli” seviyede uygulayabildikleri görüşü izlemektedir.

Çizelge 80. Amirlerin, Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemlene fırsatım olmadı	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme	3,61	3	17	10,6	31	19,3	57	35,6	42	26,2	13	8,3	40
Temel atış tekniklerini yapabilme	3,62	2	15	9,4	37	23,4	52	32,9	42	26,5	12	7,8	42
Silah bakımı yapabilme	3,55	4	10	5,5	32	17,6	57	31,4	59	32,8	23	12,7	19
Silah emniyet kurallarını uygulayabilme	3,47	5	10	5,3	34	18,0	54	28,7	67	35,6	23	12,4	12
Poligon kurallarını uygulayabilme	3,82	1	5	3,1	29	18,0	54	33,5	55	34,1	18	11,3	37
Toplam	3,61	57	6,7	163	19,2	274	32,4	265	30,9	89	10,3	150	

Amirlerin bu boyuttaki diğer ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri "silah emniyet kurallarını uygulayabilme ($\bar{X} = 3,47$)" konusunu "yeterli" seviyede uygulayabildiklerini ifade etmiştir. Amirler bu konuları sırayla % 66,9, % 69,9, % 76,5 "kısmen yeterli" ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir. Silah bilgisi ve atış dersinin konularını uygulayabilme; amirlerin gözlemlerindeki sıralama ile memurların konuları uygulayabilme sıralaması farklıdır. PMYO mezunları en iyi uygulayabildikleri silah bilgisi ve atış konusu olarak "silah emniyet kurallarını uygulayabilme" iken, amirler PMYO mezunlarının en iyi uygulayabildikleri silah bilgisi ve atış dersi konusu olarak "poligon kurallarını uygulayabilme" yi belirtmişlerdir.

Polis memurları "silah emniyet kurallarını uygulayabilme" yi birinci iyi uyguladıkları konu olarak seçerken, amirler bu konuyu memurların en az uygulayabildikleri konu olarak seçmiştir. Polis memurları en az uygulayabildikleri konu olarak "kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme" yi seçerken amirler, polis memurlarının "silah emniyet kurallarını uygulayabilme" yi en az uygulayabildikleri konu olarak belirtmişlerdir. Dikkat çeken diğer bir nokta ise amirlerin, seçenek olarak "gözlemeleme fırsatının olmadığı" şikkının % 20 gibi oranlarla diğer boyutlara göre yüksek olmasıdır. Bunun nedeni silahların sadece az olan belirli olaylarda kullanılıyor olması olabilir.

Amirlerin rütbelerine göre polis memurlarının silah bilgisi ve atış dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 81'de verilmiştir.

Çizelge 81. Amirlerin Rütbelerine Göre Polis Memurlarının Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Silah Bilgisi ve Atış Dersi Konularını uygulayabilme boyutu	Kom. Yrd.	38	16,67	5,59	257,91 6548,63 6806,55	3 198 201	85,973 33,074	2,599	,053	-
	Kom	61	17,79	6,39						
	Baş. kom	69	19,56	5,53						
	E. Amiri	34	17,20	5,09						
	Toplam	202	18,08	5,81						

Çizelge 81’de amirlerin silah bilgisi ve atış dersi konularını polis memurlarının uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında $[F(3,198)=2,599; p>.05]$ amirlerin rütbeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Önleyici Polis Hizmetleri Ders Boyutu

Polis mesleğine ilişkin önleyici polis hizmetleri dersi boyutunda, yeterlik ifadelerinin okulda öğretilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Çizelge 82’de verilmiştir.

Çizelge 82. Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme	3,35	2	77	6,0	191	14,8	481	37,2	285	22,0	258	20,0
Önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması	3,22	5	84	6,5	228	17,6	479	37,0	303	23,3	202	15,6
Önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama	3,24	3	83	6,4	217	16,9	500	38,9	300	23,3	187	14,5
Önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme	3,43	1	77	6,0	218	16,9	498	38,4	310	24,0	190	14,7
Propaganda tekniklerini kullanabilme	3,24	4	112	8,6	252	19,5	473	36,5	268	20,7	190	14,7
Toplam	3,29		433	6,7	1106	17,1	2431	37,6	1466	22,7	1027	15,9

Çizelge 82’den görüleceği üzere polis mesleğine ilişkin önleyici polis hizmetleri dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğrenebilme düzeyine ilişkin boyutunun “hiç, az, orta, çok, tam” dan oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 36,8 ile “orta” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 37,6 “orta” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 6,7 ile “hiç” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurlarınca % 76,2 “orta” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 23,8’lik bir kesimin “az” ve “hiç” seviyede işaretlemiştir. Bu boyutun aritmetik

ortalaması ($\bar{x} = 3,29$) olup polis memurları “orta” seviyede öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç önleyici polis hizmetleri dersinin okullarda yeterli ölçüde öğretilmediğini göstermektedir. Önleyici polis hizmetleri dersi boyutunda, polis memurları en fazla “önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme ($\bar{x} = 3,43$)” konusunu “orta” düzeyde öğrendiklerini ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan polis memurlarının toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme konusunda % 76,5 gibi bir bölümünün “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmesi toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme konusunun yaklaşık dört polis memurundan üçünün “orta” düzeyde öğrendiğini göstermektedir. Bu boyuttaki ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması ($\bar{x} = 3,22$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 76,7 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgular polis meslek yüksek okullarında en fazla “önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme” öğrenilebildiği söylenebilir. Bu boyutta daha az öğrendikleri konu olarak da “önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması” nı belirtmişlerdir. Polis insanlarla işi gereği kişi ve topluluklarla iletişim kurmak zorundadır. Birçok olay sadece iyi bir iletişimle çözülebilmektedir. Bugün Avrupa ülkelerinde polisin başarısının iyi bir iletişimden geçtiği bilinmektedir. Bu nedenle de toplum destekli polisliğe önem verilmektedir. Toplum destekli polislik, halkla iyi bir iletişim kurarak desteğini sağlamaktır. Bu sayede toplumda istenmeyen olay sayısında düşme olmakta ve suçluların yakalanması kolaylaşmaktadır. İyi bir iletişim sağlamanın yolu kişi ve toplum davranışlarını bilmeden geçmektedir. Bu nedenle toplumsal psikoloji dersinin önemi büyüktür.

EGM ‘nin (2005) araştırmasında polis memurlarının büyük çoğunluğu (%71) önleyici polis hizmetleri dersinin meslek hayatına hazırlanmada etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Yani polis memurlarının yaklaşık dörtte üçü bu dersi meslek hayatına hazırlanmada yeterli bulmaktadırlar.

Polis memurlarının cinsiyete göre önleyici polis hizmetleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 83’te verilmiştir.

Çizelge 83’te cinsiyet değişkenine göre memurlarının önleyici polis

hizmetleri dersi boyutuna ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=839$; $p>.05$] görülmemektedir.

Çizelge 83. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Önleyici Polis Hizmetleri Dersi bilme boyut	Kadın	138	15,8789	4,69634	-839	1331	0,401
	Erkek	1195	16,2346	4,71506			

Polis memurlarının önleyici polis hizmetleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 84'te verilmiştir.

Çizelge 84'te görüldüğü gibi önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=9,268$; $p<.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 17,01$) polis memurları, iki ($\bar{x} = 15,76$), üç ($\bar{x} = 15,29$) ve beş ($\bar{x} = 14,65$) yıllık polis memurlarından önleyici polis hizmetleri dersi konularını okulda daha fazla öğrendiklerini belirtmektedirler.

Çizelge 84. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Önleyici polis hizmetleri boyutu	1 yıl	597	17,01	4,76	803,347 28778,647 29581,994	4 1328 1332	200,83 7 21,671	9,268	,000	1-2 1-3 1-5
	2 yıl	344	15,76	4,31						
	3 yıl	218	15,29	4,93						
	4 yıl	115	15,76	4,35						
	5 yıl	59	14,65	4,93						
	Toplam	1333	16,19	4,71						

Önleyici polis hizmetleri dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve sıra değerleri dağılımı Çizelge 85'te verilmiştir. Çizelge 85'te görüleceği üzere önleyici polis hizmetleri dersi boyutunun okulda öğretilen konuları

uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den oluşan seçenek toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 33,5 ile “yeterli” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 27,0 oranında “oldukça yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 3,3 ile “hiç denecek” düzeyde seçeneği olmuştur. Araştırmanın toplamına bakıldığında polis memurları seçeneklerden % 84,2 “yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 15,8’ luk bir kısım “yetersiz ve oldukça yetersiz” seviyede işaretlemiştir. Polis memurları toplamda önleyici polis hizmetleri dersi boyutunu ($\bar{x} = 3,85$) “oldukça yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 85. Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olmadı	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme	3,95	1	35	2,9	116	9,9	344	29,4	339	28,9	336	28,9	143
Önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması	3,78	4	42	3,6	153	13,1	399	34,2	314	26,9	258	22,4	147
Önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama	3,77	5	36	3,0	145	12,2	419	35,4	323	27,2	260	21,9	130
Önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme	3,87	2	26	2,2	122	10,3	406	34,3	331	28,0	296	25,2	132
Propaganda tekniklerini kullanabilme	3,78	3	58	5,1	168	14,9	388	34,5	273	24,3	236	21,2	189
Toplam	3,83	197	3,3	704	10,7	1956	33,5	1580	27,0	1386	23,7	741	

Çizelge 85 'te görüldüğü gibi, önleyici polis hizmetleri dersi boyutunda, polis memurları en fazla “toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme ($\bar{x} = 3,95$)” konusunu uygulayabildiklerini ifade etmektedirler. Polis memurları konuyu % 87 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir. Bu boyutta

uygulayabildikleri ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise “önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama ($\bar{x} = 3,77$)” konusudur. Polis memurları bu konuyu % 84,6 “yeterli” ve üzeri düzeyde uygulayabildikleri görüşünü bildirmişlerdir. Bu bulgularla polis meslek yüksek okullarında önleyici polis hizmetleri dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık olduğu görülmektedir.

Polis memurlarının cinsiyete göre önleyici polis hizmetleri dersi konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Çizelge 86’da verilmiştir. Çizelge 86’dan cinsiyet değişkenine göre önleyici polis hizmetleri dersi uygulama boyutuna ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=0,937$; $p>.05$] görülmemektedir.

Çizelge 86. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Önleyici Polis Hizmetleri Dersi bilme boyut	Kadın	138	19,5757	6,23682	,937	1331	,349
	Erkek	1195	19,1253	5,23096			

Cinsiyet değişkenine göre önleyici polis hizmetleri dersi bilme ve uygulayabilme boyutlarına ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Yani kadın ve erkekler bilme ve uygulamaya aynı düzeyde katılmaktadırlar.

Polis memurlarının önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 87’de verilmiştir. Çizelge 87’den önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)= 3,592$; $p<.05$] polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Bir yıllık ($\bar{x} = 17,01$) polis memurları, iki ve ($\bar{x} = 19,31$) , üç ($\bar{x} = 18,00$) yıllık polis memurlarından önleyici polis hizmetleri dersi konularını okulda daha fazla uygulayabildiklerini belirtmektedirler. Önleyici polis hizmetleri boyutunun uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde bir yıllık polis memurları iki ve üç yıllık polis memurlarından boyutta bulunan ders konularını daha iyi

uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 87. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Önleyici polis hizmetleri boyutu	1 yıl	597	19,55	5,37	407,004 37618,495 38025,499	4 1328 1332	101,75 1 28,327	3,592	,006	1-3 1-2
	2 yıl	344	19,31	5,12						
	3 yıl	218	18,00	5,39						
	4 yıl	115	19,21	5,30						
	5 yıl	59	18,67	5,60						
	Toplam	1333	19,17	5,34						

Önleyici polis hizmetleri dersi konularını bilme ve uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Amirlerin, polis memurlarının önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 88'de verilmiştir.

Çizelge 88. Amirlerin Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yeterlikler	\bar{X}	Sıra	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözleme fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme	3,27	1	26	15,3	45	26,6	46	27,2	36	21,3	16	9,6	28
Önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması	3,14	2	25	14,1	46	25,9	57	32,2	37	20,9	12	6,9	21
Önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama	3,10	3	23	12,9	50	28,2	63	35,5	32	18,0	9	5,4	22
Önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme	2,93	5	32	17,6	48	26,5	67	37,0	23	12,7	11	6,2	18
Propaganda tekniklerini kullanabilme	3,08	4	33	20,7	59	37,1	38	23,8	22	13,8	7	4,6	35
Toplam	3,10		139	16,1	248	28,8	271	31,1	150	17,3	55	6,3	

Çizelge 88'den görüleceği üzere önleyici polis hizmetleri dersi boyutuna ilişkin yeterlik ifadelerinin uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli' dan oluşan seçenek toplamının yüzdelere bakıldığında amirlerce en fazla işaretlenen seçeneğin % 31,1 ile "kısmen yeterli" olduğu görülmektedir. Bunu % 28,8 "az" yeterli seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 6,3 ile "çok yeterli" seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis amirlerinin seçeneklerden % 23, "oldukça yeterli" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 76,4'lük bir kesim "kısmen yeterli, az ve hiç yeterli" seviyede işaretlemiştir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında ($\bar{x} = 3,10$) amirler polis memurlarını "kısmen yeterli" bulmaktadırlar.

Çizelge 88'den de görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının önleyici polis hizmetleri dersi boyutunda, en fazla "toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme ($\bar{x} = 3,27$)" konusunu "kısmen yeterli" seviyede uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Bu konuyu polis memurlarının % 57,9'u "kısmen yeterli" ve üzeri düzeyde uyguladıklarını gözlemlediklerini bildirmişlerdir. Amirlerin bu boyuttaki ders konularından polis memurlarının en az uyguladıklarını gözlemledikleri "önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme ($\bar{x} = 2,93$)" konusunu "kısmen yeterli" seviyede uygulayabildiklerini ifade etmişlerdir. Amirler, bu konuyu polis memurlarının % 50,8 "kısmen yeterli" ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Önleyici polis hizmetleri konularını uygulayabilmede; amirlerin gözlemlerindeki sıralama ile memurların sıralaması aynıdır. Polis memurları ve amirler halkla ilişkiler boyutunda en iyi öğrendikleri ve uyguladıkları konu olarak "bir sosyal hizmet mesleği olarak toplumsal olaylarda caydırıcı olabilmeyi belirtmişlerdir.

Amirlerin, rütbelere göre polis memurlarının önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 89'da verilmiştir. Çizelge 89' da önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328) = 0,345$; $p > 0,05$] amirlerin rütbeleri ile polis memurları arasında önleyici polis hizmetleri dersi konularını uygulayabilmede anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Çizelge 89. Amirlerin Rütbelere Göre Polis Memurlarının Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Devlet güvenliği ve haber alma dersinin konularını uygulayabilme boyutu	kmyrd	38	15,53	5,70	43,04 8242,23 8285,27	3 198 201	14,349 41,627	,345	,793	-
	kom	61	15,53	7,51						
	bas	69	15,99	6,40						
	E. amir	34	14,62	5,12						
	Toplam	202	15,53	6,42						

Devlet Güvenliği Ve Haber Alma Ders Boyutu

Polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin frekans yüzde ve ortalama değerlerinin dağılımı Çizelge 90'da verilmiştir.

Çizelge 90. Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri Dağılımı

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İstihbarat yapabilme	2,96	5	148	11,4	258	19,9	444	34,3	257	19,8	188	14,6
İstihbarata karşı koyabilme	3,03	4	163	12,6	285	22,1	441	34,2	239	18,5	163	12,6
Terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme	3,13	3	149	11,5	254	19,6	472	36,4	247	19,0	175	13,5
Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebilme	3,26	2	121	9,4	230	17,8	498	38,5	244	18,9	200	15,4
Toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme	3,36	1	83	6,4	230	17,8	464	35,9	286	22,1	229	17,8
Toplam	3,14	15	664	10,2	1257	19,4	2319	35,8	1273	19,6	955	14,76

Çizelge 90'da görüleceği üzere polislik mesleğine ilişkin devlet güvenliği ve haber alma dersi yeterlik ifadelerinin okulda öğrenebilme düzeyine ilişkin boyutunun "hiç, az, orta, çok, tam" dan oluşan seçenek

toplamlarının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 35,8 ile “orta” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 19,6 “ok” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 10,2 ile “hiç” seçeneği olmuştur. Araştırmaya katılan polis memurlarınca % 70,1 “orta” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Polis memurlarının % 29,9 luk bir kısmı “az ve hiç” seviyede işaretlemiştir. Bu boyutun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 3,14$) olup “orta” seviyede öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutuna polis memurları en fazla “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme ($\bar{x} = 3,36$)” ifadesi ile “ok” düzeyde katıldıkları grlmştur. Araştırmaya katılan polis memurlarının “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme” konusunda % 70,2 gibi bir bölümünün “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmiştir. Bu boyuttaki diğer ders konularından polis memurlarının en “az” öğrendikleri ders konusu ise “istihbarat yapabilme” konusudur. Polis memurları “istihbarat yapabilme ($\bar{x} = 2,82$)” ifadesine “orta” düzeyde katılmışlardır. Polis memurları bu konuyu % 78 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgular polis meslek yüksek okullarında devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutunda en fazla “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme” nin öğrenildiği biçiminde yorumlanabilir. Bunun nedenlerinin başında okullarda bu konunun evik kuvvet kursunda gösterilmesi gelmektedir. Yapılan tekrarlar sayesinde konunun pekişmesi sağlanmaktadır. Derslerin müfredatları hazırlanırken diğer ders müfredatları göz önünde bulundurulmadığından derslerde aynı konuların tekrarı söz konusudur. Bu durum öğrenme açısından yeterli olmakla beraber zaman kaybına neden olmaktadır.

Polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre t-testi dağılımı izelge 91’de verilmiştir.

Çizelge 91’de cinsiyet değişkenine göre memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutuna ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=0,57$; $p>.05$] görülmemektedir.

Çizelge 91. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutu	Kadın	138	15,6888	5,06	,571	1331	,568
	Erkek	1195	15,4363	4,90			

Polis memurlarının kıdeme göre devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 92’de verilmiştir. Çizelge 92’de devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)=8,822$; $p<.05$] polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Çizelge 92. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig. P	Gruplar arası fark
Devlet Güvenliği Ve Haber Alma Dersi Konuları Bilme boyutu	1 yıl	597	16,31	4,92	833,37 31362,18 32195,56	4 1328 1332	208,34 23,61	8,822	,000	1-2 1-3 1-5
	2 yıl	344	14,68	4,57						
	3 yıl	218	14,89	5,01						
	4 yıl	115	15,10	4,86						
	5 yıl	59	14,11	5,13						
	Toplam	1333	15,46	4,91						

Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 16,31$) polis memurları, iki ($\bar{x} = 14,68$) , üç ($\bar{x} = 14,89$) ve beş ($\bar{x} = 14,11$) yıllık polis memurlarına göre devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını okulda daha fazla öğrendiklerini belirtmektedirler.

Polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 93’te verilmiştir. Çizelge 93’te de görüleceği üzere devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutunun okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının “hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli” den

oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 34,1 ile “yeterli” düzeyde seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 24,1 “oldukça yeterli” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 5,5 ile “hiç denecek düzeyde” seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 81 “yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Polis memurları devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutunu ($\bar{x} = 3,82$) “oldukça yeterli” düzeyde uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi uygulamasını yeterli derecede yapabildiklerini göstermektedir. Çizelge 93’ten de anlaşılacağı üzere devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutunda, polis memurları kendilerini en fazla “yeterli” buldukları “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme ($\bar{x} = 3,91$)” konusu olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge 93. Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olamadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
İstihbarat yapabilme	3,81	4	63	5,5	156	13,7	359	31,7	287	25,3	266	23,8	177
İstihbarata karşı koyabilme	3,74	5	79	7,1	164	14,8	395	35,7	246	22,2	221	20,2	201
Terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme	3,88	2	68	6,2	162	14,8	366	33,5	263	24,1	231	21,4	217
Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebilme	3,80	3	44	3,8	140	12,1	424	36,7	276	23,8	271	23,6	153
Toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme	3,91	1	34	2,9	138	12,1	378	33,1	290	25,4	299	26,5	171
Toplam	3,82		288	5,1	760	13,5	1922	34,1	1362	24,1	1288	22,8	919

Memurların “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme “ ifadesine ($\bar{x} = 3,91$) “oldukça yeterli” düzeyde katıldığı görülmüş ve % 84,7 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü

bildirmişlerdir. Bu boyuttaki diğer öğrendiklerini uygulayabildikleri ders konularından en “az” uyguladıkları ders konusu ise “istihbarata karşı koyabilme” olduğunu belirtmişlerdir. Memurlar “istihbarata karşı koyabilme” ($\bar{x} = 3,74$) “yeterli” düzeyde katıldığı görülmüştür. Memurlar bu ifadeyi % 77,9 “yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir.

Bu bulgularla polis meslek yüksek okullarında devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmuştur. Polis memurları konuları bilme düzeyinde “istihbarata karşı koyabilme” konusunu sonuncu madde olarak seçerlerken uygulayabilme düzeyi olarak aynı konuyu birinci konu olarak seçmişlerdir.

Çizelge 94’te polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi yeterlik ifadeleri konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Çizelge 94. Polis Memurlarının Cinsiyete Göre Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Devlet güvenliği ve haber alma dersi konuları uygulayabilme boyutu	Kadın	138	20,1872	6,61572	2,359	1331	,018
	Erkek	1195	18,9716	5,62053			

Çizelge 94’te cinsiyet değişkenine göre memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutuna ilişkin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=2,35$; $p<.05$] görülmektedir. Kadınlar ($\bar{x} = 20,18$) erkeklere göre ($\bar{x} = 18,97$) devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulamada daha başarılı olduklarını belirtmektedirler.

Cinsiyet değişkenine göre memurların devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutuna ilişkin bilme ve uygulayabilme katılım düzeyleri arasında farklılık görülmektedir. Uygulayabilme boyutunda kadınlar kendilerini erkeklere göre daha başarılı bulurken bilme boyutunda bir farklılığın olmadığı

görülmektedir.

Polis memurlarının kıdeme göre devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 95'te verilmiştir. Çizelge 95'te devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [F(4,1328)= 2,513; p<.05] polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilmede anova testi sonuçlarına bakıldığında polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 16,31$) polis memurları, üç ($\bar{x} = 14,89$) yıllık polis memurlarından devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını okulda daha fazla uygulama yapabildiklerini belirtmektedirler

Çizelge 95. Polis Memurlarının Kıdeme Göre Devlet Güvenliği Ve Haber Alma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig.,P	Gruplar arası fark
Devlet güvenliği ve haber alma dersi konuları bilme boyutu	1 yıl	597	19,49	5,86	329,802 43568,08 43897,88	4 1328 1332	82,45 32,80	2,51	,040	1-3
	2 yıl	344	19,15	5,44						
	3 yıl	218	18,11	5,78						
	4 yıl	115	19,06	5,66						
	5 yıl	59	18,46	5,88						
	Toplam	1333	19,09	5,74						

Amirlerin, polis memurlarının önleyici polis hizmetleri ve polis taktikleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 96'da verilmiştir.

Çizelge 96'da görüleceği üzere devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutuna ilişkin yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli' dan oluşan seçenek toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 29,4 ile "kısmen yeterli" olduğu görülmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 8,0 ile

“çok yeterli” seçeneği olmuştur.

Çizelge 96. Amirlerin, Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Yeterlik İfadelerinin Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Ortalama ve Yüzde Dağılımı

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemleme fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Istihbarat yapabilme	2,83	5	40	22,7	53	30,1	56	31,8	19	10,7	8	4,7	22
Istihbarata karşı koyabilme	2,98	3	44	26,8	51	31,0	42	25,6	19	11,8	8	4,8	34
Terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme	3,18	2	39	25,0	51	32,6	42	26,9	8	5,1	16	10,4	42
Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebile	2,91	4	28	15,5	58	31,3	54	29,1	29	15,6	16	8,5	12
Toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme	3,41	1	17	10,1	41	24,4	61	36,3	29	17,3	20	11,9	29
Toplam	3,06		168	19,9	254	29,8	255	29,9	104	12,0	68	8,0	139

Araştırmaya katılan polis amirleri seçeneklerden % 20 oranında “oldukça yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 80’ lik bir kesim “kısmen yeterli, az ve hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında ($\bar{x} = 3,06$) amirler yaklaşık iki polis memurundan birini “kısmen yeterli” ve üstü düzeyde yeterli bulmaktadır.

Çizelge 96’da görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi boyutunda, en fazla “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme ($\bar{x} = 3,41$)” konusunu “yeterli” seviyede uygulayabildiklerini belirtmektedir. Bu konuyu polis memurlarının % 65,4 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uyguladıklarını gözlemlediklerini bildirmişlerdir. Amirlerin bu boyuttaki ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri “istihbarat yapabilme ($\bar{x} = 2,83$)” konusunu “yeterli” seviyede uygulayabildiklerini ifade etmiştir. Amirler bu konuyu % 47 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Devlet güvenliği ve haber alma dersinin konularını uygulayabilme; amirlerin gözlemlerindeki sıralama ile memurların konuları uygulayabilme sıralaması aynıdır.

Amirlerin, rütbelere göre polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 97'de verilmiştir.

Çizelge 97 'de görüldüğü gibi devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [F(4,1328)= 0,898; p>05] amirlerin rütbeleri arasında polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulamada anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Çizelge 97. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig. P	Gruplar arası fark
Devlet güvenliği ve haber alma dersinin konularını uygulayabilme boyutu	kmyrd	38	16,74	7,25	140,01 10289,01 10429,02	3 198 201	46,672 51,965	,898	,443	-
	kom	61	14,73	7,10						
	bas kom	69	16,16	7,59						
	E. amir	34	14,79	6,50						
	Toplam	202	15,61	7,203						

İnsan Hakları Ve Kamu Hürriyetleri Dersi Boyutu

Başbakanlığa bağlı İnsan Hakları Başkanlığı ile 81 il ve 850 ilçedeki İnsan Hakları Kuruluna yapılan insan hakları ihlal iddiası başvurularına ilişkin sayısal veriler, 2004 yılından itibaren kamuoyuna açıklanmaya başlamıştır. Bu başvurular, ihlâl iddiası niteliğinde olup, bu iddiaların doğru olup olmadığı ilgili kurumlar tarafından araştırılmaktadır. İnsan Hakları Başkanlığından elden alınan veriler, ülkemizdeki insan hakları sorunlarının nitelik ve boyutu hakkında genel anlamda bir fikir vermektedir. Başvuru yapılmayan iller hiçbir ihlalin olmadığı yerler anlamına gelmemektedir. Bu durum o illerde bulunan vatandaşların yeterince bilgilendirilmediğini göstermektedir.

Kurullarda görev yapan sivil toplum temsilcileri; insan hakları alanında faaliyet gösteren en az üç dernek veya vakıf, muhtar temsilcisi, yerel basın temsilcisi, okul-aile birliği temsilcisi, sendika temsilcileri, ticaret ve sanayi odası temsilcisi, tabip odası temsilcisi, baro temsilcisi, üniversite temsilcisi, TBMM'de grubu bulunan siyasi parti temsilcileri, il genel meclisi temsilcisi ve belediye başkanı veya temsilcisinden oluşur. Kurul başkanı olarak görev yapan mülki amir ile diğer üyelerin oylarının eşit olması ve başkanın veto hakkının bulunmaması, kurulların sivil niteliği ve kararlarının sağlığı açısından güvence altına alınmaktadır. Yaklaşık 15 kişiden oluşan bu kurullarda başkandan başka ve en fazla iki kamu görevlisi bulunmaktadır.

AB tarafından hazırlanan 2005 Türkiye İlerleme Raporu'nda il ve ilçelerdeki İnsan Hakları Kuruluna yapılan başvuruların gerekli sayıda olmaması nedeniyle "tanınırlık ve güvenilirlik" açısından yetersiz olarak görülmüştür. Kurullar, kendilerini halka daha çok tanıttıkça gittikçe artan sayıda başvuru olmaktadır. Bundan dolayı 2004 yılında kurullara toplam 847 başvuru yapılırken, 2005 yılı için bu sayı 1377'yi bulmuştur. 2006 yılında alınan başvuru sayısı 1590 olmuştur. Tabi ki toplam başvurularda görülen artış, sadece ihlallerdeki artış olmayıp İnsan Hakları Başkanlığı ve Kurulları tarafından yapılan tanıtım ve bilinçlendirme çalışmalarının sonucudur. Ayrıca hakların çiğnendiğine dair şikâyetlerin tamamı iddiadır. İlgili kurumlarca doğruluğu incelenmektedir.

Diğer yandan İnsan Hakları Başkanlığı'nın talimatı ile il ve ilçe kurulları bünyesinde komisyon kurulmakta, illerinde ve ilçelerinde bulunan emniyet ve jandarma nezarethanelerinde incelemeler yaparak, gerek nezarethanelerin fiziki şartlarının gerekse görevli personelin uygulamalarının insan hakları standartlarına uygun olup olmadığı ile ilgili raporlar hazırlamaktadırlar. Kurullar karakollardaki nezarethanelere, huzurevi ve çocuk yuvaları gibi sosyal içerikli yerlere önceden haber vermeden giderek denetimlerde bulunmuş, izlenimlerini bir raporla Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'na sunmuşlardır.

Şikâyette bulunan kişi sayısı ile ihlal edildiği iddiasında bulunulan hak çizelgesi Çizelge 98'de verilmiştir. AB'nin 2005 Türkiye İlerleme Raporu'nda ayrıca, il ve ilçe İnsan Hakları Başkanlık ile Kurullarına Ekim 2004- Mart 2005 tarihleri arasında yapılan başvuruların büyük bir çoğunluğunu işkence ve kötü muamele iddialarının oluşturduğu belirtmiştir.

Çizelge 98. Şikâyetle Bulunan Kişi Sayısı İle İhlal Edildiği İddiasında
Bulunulan Hak Çizelgesi

İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN HAK KONULARI	TOPLAM 2004	ORAN 2004	TOPLAM 2005	ORAN 2005	TOPLAM 2006	ORAN 2006
KİŞİ SAYISI	847	%	1377	%	1590	%
TOPLAM HAK KONUSU	1639	100,0	2179	100,0	2056	100,0
1) Sağlık ve Hasta Hakkı	158	9,64	211	9,68	261	12,7
2) Mülkiyet Hakkı	110	6,71	208	9,55	203	9,9
3) Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti	71	4,33	203	9,32	137	6,7
4) Ayrımcılık Yasağı	110	6,71	159	7,30	136	6,6
5) Adil Yargılanma Hakkı	131	7,99	147	6,75	146	7,1
6) Sosyal Güvenlik Hakkı	71	4,33	138	6,33	140	6,8
7) Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkı	121	7,38	135	6,20	92	4,5
8) Çevre Hakkı	41	2,50	119	5,46	116	5,6
9) Kötü Muamele Yasağı	-	-	118	5,42	112	5,2
10) Yaşam Hakkı	119	7,26	95	4,36	77	3,7
11) Dilekçe Hakkı	40	2,44	88	4,04	96	4,7
12) Eğitim ve Öğrenim Hakkı	52	3,17	75	3,44	52	2,5
13) Vatandaşlık Hakkı	78	4,76	59	2,71	23	1,1
14) Ailenin Korunması Hakkı	56	3,42	54	2,48	31	1,5
15) Engelli Hakları	21	1,28	50	2,29	25	1,2
16) Din ve Vicdan Hürriyeti	27	1,65	45	2,07	12	0,6
17) İşkence Yasağı	-	-	44	2,02	25	1,2
18) Yerleşme ve seyahat hakkı	28	1,71	44	2,02	36	1,8
19) Konut dokunulmazlığı	38	2,32	37	1,70	18	0,9
20) İfade Hürriyeti	41	2,50	35	1,61	13	0,6
21) Özel Hayatın Gizliliği	30	1,82	28	1,28	11	0,5
22) Haberleşme Hürriyeti	19	1,16	26	0,19	19	0,9
23) Zorla Çalıştırma Yasağı	12	0,73	14	0,64	10	0,5
24) Örgütlenme Hürriyeti	7	0,43	6	0,28	2	0,1
25) Bilim ve Sanat Hürriyeti	6	0,37	4	0,18	1	0,0
26) Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyet Hakkı	6	,37	4	0,18	6	0,3
27) Top.veGöst.Yür.Hakkı	8	0,49	3	0,14	1	0,0
28) İşkence ve kötü muamele yasağı	158	9,64	-	-	-	-
29) Diğer	121	4,89	112	2,36	255	12,8

Kaynak : İnsan Hakları Başkanlığı verilerinden derlenmiştir.

2004 yılında ihlâl iddialarında ilk dört sırayı; işkence ve kötü muamele yasağı (158), adil yargılanma hakkı (131), kişi hürriyeti ve güvenliği (121), yaşam hakkı (119) almıştır. 2004 yılında işkence ve kötü muamele birlikte değerlendirilirken 2005 yılında ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

2005 yılı verilerine göre ise ilk üç sırada; sağlık ve hasta hakkı (211), mülkiyet hakkı (208), çalışma ve sözleşme hürriyeti (203) yer almış, İşkence ve kötü muamele yasağı 162 adetle dördüncü sırada kalmıştır. İşkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin rakamlar ayrı ayrı sınıflandığında kötü muamele iddialarının 118 adetle 9. sırada, işkence iddialarının ise 44 adetle

17. sırada olduğu görülmektedir.

2006 yılı alınan verilere göre ise ilk dört sırada; sağlık ve hasta hakkı (261), mülkiyet hakkı (203), adil yargılanma hakkı (146), çalışma ve sözleşme hürriyetinin(137) yer aldığı görülmektedir. İşkence yasağı ise 25 başvuru ile 15. sırada yer almaktadır.

2006 yılında toplam başvuruların 847' den 1590'a çıkmasına rağmen, işkence ve kötü muamele yasağı ile ilgili şikâyetlerin (2004,158; 2005,162; 2006,137) gittikçe düşmesinin nedeni; Avrupa Birliği'nin denetimlerinin baskı oluşturması ve işkenceye sıfır tolerans politikasının uygulanmasıdır. 2005 ve 2006 yıllarında kötü muamele ile birlikte anılan işkence yasağına ilişkin yapılan başvurularda kötü muamele gerçekte daha düşüktür.

Kötü muamele yasağına ilişkin verilerin içinde, vatandaşların doktor, hemşire gibi kamu görevlileriyle yaşadıkları (hakaret, azarlama, ilgisizlik gibi) olaylar da vardır.

2005 ve 2006 yılı verilerinde sağlık ve hasta hakkının ilk sırada yer alması; hastanelerde yaşanan ilgisizlik, kötü tedavi, kuyruklar, hijyen sorunları, yanlış tedavi ve teknik imkansızlıklar gibi hususlardan kaynaklanmaktadır.

2005 ve 2006 verilerinde mülkiyet hakkıyla ilgili şikâyetlerin ikinci sırada yer almasının nedeni, tapu ve kadastro sorunları, kamulaştırma bedelleri ve ödenmesinde yaşanan sorunlardan kaynaklanmaktadır.

2006 yılı verilerinde üçüncü sıranın değiştiği görülmektedir. "Çalışma ve sözleşme hürriyeti"nin yerini "adil yargılanma hakkı"nın aldığı görülmektedir.

2006 verilerinde çalışma ve sözleşme hürriyetinin dördüncü sırada yer almasının nedeni, belediyeler ve özel şirketlerin işten eleman çıkarmaları, çalışma şartlarının ağırlığı gibi konular olabilir.

Şikâyet edilen kurum ve sayısı Çizelge 99'da verilmiştir. 2004 yılında 132 adetle ilk sırada, 2005 yılında 134 adetle 2. sırada yer alan ve 2006 yılında 63 başvuruyla 6. sıraya gerileyen Emniyet Kurumu ile ilgili şikâyetlerin daha çok işkence ve kötü muamele yasağı, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, adil yargılanma hakkı, dilekçe hakkı, özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı hakkının ihlali iddialarından kaynaklanan başvurulardan oluştuğu görülmektedir. 2005 yılı verilerine göre en fazla şikâyete konu olan kurum ise belediyeler olmuştur. Belediyelerde hak iddiası ile ilgili başvurular;

kamulaştırma işlemleri, belediye personellerinin özlük hakları, imar ve işyeri ruhsatı işlemleri, çevre kirliliği ve altyapı eksiklikleri gibi konuları kapsamaktadır.

Çizelge 99. Şikâyet Edilen Kurum ve Sayısı

KURUM ADI	2004	%	2005	%	2006	%
Emniyet	132	15,58	134	9,73	63	6,54
Adliye	85	10,04	119	8,64	78	8,09
Bakanlık	77	9,09	122	8,86	66	6,85
Belediye	68	8,03	167	12,13	107	11,11
Sağlık Kurumu	66	7,79	128	9,30	110	11,66
Eğitim ve Öğr. Kur.	63	7,44	107	7,77	41	4,25
Ceza ve Tutukevi	47	5,55	41	2,98	55	5,71
Jandarma	41	4,84	32	2,32	16	1,66
Valilik	37	4,37	128	9,30	111	13,52
Sosyal Hizmet Kur.	25	2,95	74	5,37	29	3,01
Kaymakamlık	22	2,60	57	4,14	39	4,04
Özel İdare	1	0,11	31	2,25	18	1,86
Diğer Kurumlar	183	21,61	237	17,21	209	21,70
TOPLAM	847	100	1377	100	963	100

Kaynak : İnsan Hakları Başkanlığı verilerinden derlenmiştir.

2006 yılında bu sıralama valilik, belediye ve sağlık kurumu olarak değişmiştir. Valilik ve bakanlığın son yıllarda ilk sıralara yükselmesinin nedeni şikâyet edilen resmi kurumların valiliklere bağlı olmasından kaynaklanmaktadır. Vatandaşlar hastaneyi valiliğe bağıymış gibi şikâyet etmektedir. EGM ile ilgili şikâyetlerin azalmasında PMYO’da verilen eğitimin de olumlu katkısı olmuştur.

Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin frekans yüzde ve ortalama değerlerinin dağılımı Çizelge 100’de verilmiştir. Çizelge 100’de görüleceği üzere polislik mesleğine ilişkin insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi yeterliklerin okulda öğrenebilme düzeyine ilişkin boyutunun “hiç, az, orta, çok, tam” dan oluşan seçenek toplam yüzdelerine bakıldığında polis memurlarınca en fazla işaretlenen seçeneğin % 31,9 ile “orta” seçeneği olduğu görülmektedir. Bunu % 26,8 “tam” seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 4 ile “hiç” seçeneği olmuştur.

Çizelge 100. Polis Memurlarının İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç		Az		Orta		Çok		Tam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,62	2	42	3,4	151	12,1	404	32,3	288	23,1	364	29,1
Yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,54	5	48	3,9	154	12,4	423	34,0	310	24,9	308	24,8
Gözaltı işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,57	4	52	4,2	148	11,9	394	31,7	329	26,5	318	25,7
İfade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,49	7	58	4,7	175	14,1	389	31,4	317	25,6	300	24,2
El koyma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,54	6	52	4,2	155	12,5	421	34,0	294	23,7	318	25,6
Silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme	3,71	1	42	3,4	120	9,7	361	29,1	344	27,7	374	30,1
Sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanılabilmeye	3,59	3	54	4,4	148	11,9	387	31,2	301	24,3	349	28,2
Toplam	3,58		348	4,02	1051	12	2779	31,9	2183	25,1	2331	26,8

Araştırmaya katılan polis memurlarınca % 83,8 “orta” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 26,2 lik bir kesimin “az ve hiç” seviyede işaretlemiştir. Bu boyutun aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 3,58$) olup “çok” seviyede katıldıklarını belirtmişlerdir. Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersinde, en fazla yeterli buldukları konu “silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme ($\bar{x} = 3,71$)” olmuştur. Polis memurları “silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme” ifadesine “çok” düzeyde katılmışlardır.

Polis memurları bu ifadeye % 86,9 gibi bir oranda “orta” ve üzeri düzeyde görüş bildirmişlerdir. Bu boyuttaki diğer ders konularından en az öğrendikleri ders konusu ise “ifade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme” konusudur.

Polis memurları “ifade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme ($\bar{x} = 3,50$)” ifadesine “orta” düzeyde katılmışlardır. Polis memurları bu ifadeye % 81,2 “orta” ve üzeri düzeyde öğrendikleri görüşünü bildirmişlerdir.

Polis meslek yüksek okullarında insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi bir ve ikinci sınıflarda haftada birer saat okutulmaktadır. Günümüzde insan hakları, demokratik ülkelerde vatandaşları devletin haksız uygulamalarından koruyan kurallardır. Devlet vatandaşı ile olan ilişkilerinde bu kuralları uygulamak zorundadır. Polis, vatandaşlara hizmet eden bir kurumdur. Bu nedenle vatandaşla görevi nedeni ile olan zorunlu ilişkilerde belirlenen kuralları uygulamak durumundadır. Polisin en önemli görevi suç ve suçlu miktarını en aza indirmektir.

Yakalanan şahıslar hakim önüne çıkarılıncaya kadar zanlıdır. Hakimin kararı ile suçlu veya suçsuz olurlar. İnsan hakları kurallarında ise hem mağdura, hem zanlıya hem de suçluya nerede nasıl davranılacağı hangi isteklerinin karşılanacağı, hangilerinin karşılanmayacağı belirtilmiştir. Bu kurallar evrensel olup insan onuru göz önünde bulundurulmuştur. Örneğin polis zanlının gerek yakalanması esnasında kişiye fiziki kuvvet uygularken veya silah kullanırken (ki polisin en fazla dikkat etmesi gereken konu), gerek yakalandıktan sonra ifade alınması esnasında gerekse hakim önüne çıkartılması esnasında polisin zanlıya nasıl davranacağı ayrıntılı olarak belirtilmiştir. İşte demokratik devletin vatandaşına göstermesi gereken bu davranış şekilleri polise insan hakları dersinde verilmektedir.

EGM (2005) yaptığı araştırmada insan hakları ve kamu hürriyetleri dersinin (polislerin % 78 gibi bir oranı) meslek hayatına hazırlamada genel olarak olumlu etkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca dersi veren öğretim görevlilerini de (% 75) genel olarak yeterli bulmuşlardır. Araştırmamızdan çıkan sonuçlar EGM’ nin sonuçlarını doğrular niteliktedir. Araştırmamızda insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutu aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 3,58$)

olup “çok” seviyede katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan polis memurları bu boyutu % 83,8 “orta” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Araştırmamızda beş polis memurundan biri bu dersin meslek hayatına hazırlanmada etkili olmadığını belirtmektedir.

Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin değerlerin cinsiyete göre dağılımı Çizelge 101’de verilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre insan hakları ve kamu hürriyetleri boyutuna ilişkin katılım düzeyleri yeterlikleri arasında anlamlı bir farklılık [$t_{(1331)}=1,257$; $p>.05$] görülmemektedir.

Çizelge 101. Polis Memurlarının Cinsiyete göre İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	sd	p
İnsan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını bilme boyutu	Kadın	138	25,7	6,53	1,25	1331	,209
	Erkek	1195	25,0	6,84			

Polis memurlarının kıdemlerine göre insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını bilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 102’de verilmiştir.

Çizelge 102. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Bilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
İnsan hakları ve kamu hürriyetleri konularını bilme boyutu	1 yıl	597	26,19	6,67	1450,15 60378,21 61828,37	4 1328 1332	362,53 45,46	7,974	,000	1-2 1-3 1-5
	2 yıl	344	24,36	6,43						
	3 yıl	218	23,78	6,75						
	4 yıl	115	25,00	7,21						
	5 yıl	59	23,42	8,08						
	Toplam	1333	25,10	6,81						

Çizelge 102’den insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını

bilmede anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(4,1328)= 0,00; p<.05$], polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalara bakıldığında insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını bir yıllık ($\bar{x} = 26,19$) polis memurları, iki ($\bar{x} = 24,36$) , üç ($\bar{x} = 23,78$), ve beş ($\bar{x} = 23,42$) yıllık polis memurlarından daha fazla öğrendiklerini belirtmektedirler.

Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans, yüzde, ortalama ve sıra değerlerinin dağılımı Çizelge 103'te verilmiştir. Çizelge 103'ten de görüleceği üzere insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutunun okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının "hiç denilecek düzeyde, oldukça yetersiz, yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli" den oluşan seçenek toplamının yüzdelere bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 38,6 ile "çok yeterli" düzeyde olduğu görülmektedir. Bunu % 26,8 "oldukça yeterli" seçeneği takip etmektedir.

En az işaretlenen seçenek ise % 2,5 ile "hiç denilecek düzeyde" seçeneği olmuştur. Ankete katılan polis memurlarınca seçeneklerden % 90,2 "yeterli" ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. Polis memurları insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutunu ($\bar{x} = 4,17$) "oldukça yeterli" düzeyde uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Çizelge 103'de görüldüğü gibi, insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutunda, polis memurları kendilerini en fazla "yeterli" buldukları " silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme" konusu olduğunu belirtmişlerdir. Memurların "silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme" ifadesine ($\bar{x} = 4,32$) "oldukça yeterli" düzeyde katıldığı görülmüş ve % 89,8 "yeterli" ve üzeri düzeyde uyguladıkları görüşünü bildirmişlerdir. Polis memurlarının boyuttaki ders konularından en az uyguladıkları ders konusu ise "arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme" olduğunu belirtmişlerdir.

Memurlar "arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme" ders konusuna ($\bar{x} = 3,45$) "yeterli" düzeyde katıldığı görülmüştür. Polis memurlarının "arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme" konusunu en az uygulayabilmesini belirtmesinin nedeni bu konunun yeterince uygulama yapılmaması ve arama adı altında bir dersin

olmamasıdır.

Çizelge 103. Polis Memurlarının İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri

Yeterlikler	\bar{x}	sıra	Hiç denilecek düzeyde		Oldukça yetersiz		Yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Uygulama fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	4,04	7	24	2,0	90	7,5	311	26,0	302	25,2	468	39,3	77
Yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	4,09	6	25	2,1	74	6,4	312	27,1	321	27,9	416	36,5	123
Gözaltı işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	4,14	5	26	2,2	74	6,4	292	25,6	324	28,4	423	37,4	137
İfade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	4,20	3	31	2,8	72	6,6	285	26,1	298	27,6	402	36,9	190
El koyma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	4,18	4	28	2,5	86	7,8	285	26,1	284	26,4	406	37,2	186
Silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme	4,32	1	31	2,9	76	7,1	217	20,4	282	22,8	454	42,8	214
Sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanılabilmeye	4,21	2	34	3,0	75	6,7	253	22,7	294	26,5	458	41,1	158
Toplam	4,17		199	2,5	547	6,9	1955	24,8	2105	26,8	3027	38,6	1085

Farklı derslerde farklı arama şekilleri verilmektedir. Örneğin şahıs araması, ev ve iş yeri araması sadece konu olarak birçok dersin müfredatında yer alırken, araç araması trafik dersinin müfredatında yoktur. Oysa trafik dersinde veya başlı başına arama adı altında bir ders oluşturularak tüm arama şekilleri verilmelidir.

Bu bulgularla polis meslek yüksek okullarında insan hakları ve kamu

hürriyetleri dersi konularını bilme düzeyi ile uygulayabilme düzeyi sıralamasında farklılık oluşmuştur. Polis memurları konuları bilme ve uygulayabilme düzeyinde “silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme” konusunu en fazla yeterli oldukları konu olarak belirtmişlerdir. En az yeterli oldukları konular olarak “ifade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme” iken uygulayabilme düzeyinde “arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme” olarak belirtmişlerdir.

Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilmede cinsiyete göre anlamlı farklılık olup olmadığını ortaya koyan t-testi sonuçları Çizelge 104’te verilmiştir. Çizelge 104’te görüldüğü üzere cinsiyet değişkenine göre memurların insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme [$t_{(1331)}=2,409$; $p<.05$], konularına ilişkin katılımları arasında anlamlı farklılık vardır. Cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{x}=30,74$) polis memurları insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını erkek ($\bar{x}=29,03$) polis memurlarına göre daha fazla uygulayabildiklerini belirtmektedirler.

Çizelge 104. İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Uygulama Boyutunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	P
İnsan hakları ve kamu hürriyetleri dersi uygulama boyutu	Kadın	138	30,7480	6,70535	1331	2,688	,007
	Erkek	1195	29,0379	7,11854			

Cinsiyet değişkenine göre memurların insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutuna ilişkin bilme ve uygulayabilme katılım düzeyleri arasında farklılık görülmektedir. Uygulayabilme boyutunda kadınlar kendilerini erkeklere göre daha başarılı bulurken, bilme boyutunda bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Polis memurlarının kıdemlerine göre insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları Çizelge 105’te verilmiştir.

Çizelge 105. Polis Memurlarının Kıdemlerine Göre İnsan Hakları Ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Kıdem	n	\bar{x}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme boyutu	1 yıl	597	29,81	7,30	621,36 66404,40 67025,77	4 1328 1332	155,34 50,00	3,107	,015	1-3
	2 yıl	344	29,31	6,81						
	3 yıl	218	28,02	6,64						
	4 yıl	115	28,50	7,18						
	5 yıl	59	28,38	7,42						
	Toplam	1333	29,21	7,09						

Çizelge 105'te polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilmede anova testi sonuçlarına bakıldığında $[F(4,1328)= 3,107; p<.05]$ polis memurlarının kıdemleri arasında anlamlı farklılık vardır. Ortalamalara bakıldığında bir yıllık ($\bar{x} = 29,81$) polis memurları, üç ($\bar{x} = 28,02$) yıllık polis memurlarına göre insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını daha fazla uygulayabildiklerini belirtmektedirler.

Amirlerin, polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımı Çizelge 106 'da verilmiştir. Çizelge 106'dan da görüleceği üzere insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutuna ilişkin yeterlik ifadelerinin okulda öğretilen konuları uygulayabilme düzeyine ilişkin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımının "hiç yeterli değil, az yeterli, kısmen yeterli, oldukça yeterli, çok yeterli, gözlemlene fırsatım olmadı" dan oluşan seçenek toplamının yüzdelerine bakıldığında en fazla işaretlenen seçeneğin % 33,7 ile "kısmen yeterli" olduğu görülmektedir. Bunu % 27,4 "oldukça yeterli" seçeneği takip etmektedir. En az işaretlenen seçenek ise % 6,8 ile "hiç yeterli değil" seçeneği olmuştur.

Çizelge 106. Amirlerin, Polis Memurlarının İnsan Hakları Ve Kamu Hürriyetleri Dersi Yeterlik İfadelerinin Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Görüşlerinin Frekans, Ortalama ve Yüzde Dağılımı

Yeterlikler	\bar{x}	Sıra	Hiç yeterli değil		Az yeterli		Kısmen yeterli		Oldukça yeterli		Çok yeterli		Gözlemleme fırsatım olmadı
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,39	6	13	6,8	35	18,4	59	34	53	27,8	30	13,0	9
Yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,34	7	16	8,4	30	15,7	68	35,7	48	25,5	28	14,7	9
Gözaltı işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,43	5	8	4,2	31	16,6	72	37,8	49	25,7	30	15,7	8
İfade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,49	3	15	8,2	26	14,5	64	35,2	48	26,2	29	15,9	16
El koyma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme	3,47	4	13	7,1	30	16,3	63	34,4	48	26,4	29	15,8	15
Silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme	3,55	2	15	8,6	31	17,8	53	30,4	49	28,3	26	14,9	23
Sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme	3,65	1	9	4,8	22	11,9	58	31,5	63	34,2	32	17,6	14
Toplam	3,47		89	6,8	205	15,8	437	33,7	358	27,4	204	15,7	94

Araştırmaya katılan polis amirlerinin seçeneklerden % 43,1 “oldukça yeterli” ve üzeri seçeneği işaretlemiştir. % 56,9’ lik bir kesim “kısmen yeterli, az ve hiç yeterli” seviyede işaretlemiştir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında ($\bar{x} = 3,47$) amirler “kısmen yeterli” düzeyde katılmışlardır. Çizelge 106 ’da görüldüğü gibi, amirler polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi boyutunda, en fazla “sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme ($\bar{x} = 3,65$)” konusunu oldukça yeterli seviyede

uygulayabildiklerini belirtmişlerdir. Amirlerin bu boyuttaki ders konularından en az uyguladıklarını gözlemledikleri ” yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme” ($\bar{x} = 3,34$) konusunu “kısmen yeterli” seviyede uygulayabildiklerini ifade etmiştir. Amirler bu konuyu polis memurlarının % 83 “kısmen yeterli” ve üzeri düzeyde uygulayabildiği görüşünü bildirmişlerdir.

Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersinin konularını uygulayabilmesi ile amirlerin gözlemlerindeki uygulama sıralaması farklıdır.

PMYO mezunları en iyi öğrendikleri ve uyguladıkları konu olarak “silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme ($\bar{x} = 4,32$)” olarak belirtirken amirler “sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullandırabilmeyi ($\bar{x} = 3,65$)” belirtmiştir. Amirlerin polis memurlarının en fazla uygulayabildikleri konu olarak “sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullandırabilme ($\bar{x} = 3,65$)” yi belirtmesinin nedeni karakolların sayısının fazla olması dolayısıyla amirin fazla olması bu konunun karakollarda en fazla gözlemlenebilir konu olmasına neden olmaktadır.

PMYO mezunları en az uyguladıkları konu olarak “arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilmeyi ($\bar{x} = 4,04$)” belirtirken amirler PMYO mezunlarının en az “yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme ($\bar{x} = 3,34$)” konusunda uygulama yapabildiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 107’de amirlerin, rütbelere göre polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme düzeyine ilişkin anova testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 107’den amirlerin polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulayabilme boyutu anova testi sonuçlarına bakıldığında [$F(3,198) = 0,431$; $p > .05$] amirlerin rütbeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

Çizelge 107. Amirlerin, Rütbelere Göre Polis Memurlarının İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Konularını Uygulayabilme Düzeyine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Yeterlik	Rütbe	n	\bar{X}	Ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig., P	Gruplar arası fark
Amirlerin Polis Memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını Uygulayabilme boyutu	Kom yrd	38	23,77	7,41	74,25 11359,51 11433,76	3 198 201	24,751 57,371	,431	,731	-
	Kom	61	24,77	8,02						
	Baş kom	69	24,81	7,87						
	E Amiri	34	23,32	6,12						
	Toplam	202	24,35	7,54						

Çizelge 108’de amirlerin ve polis memurlarının derslerin bilme ve uygulayabilme düzeylerine ilişkin sonuçlar birlikte verilmiştir.

Çizelge 108. Amirlerin ve Polis Memurlarının Derslerin Bilme ve Uygulayabilme Düzeylerine İlişkin Sonuçları

Dersler	Memur		Amir
	Bilme	Uygulayabilme	Uygulayabilme
Beden eğitimi ve yakın savunma	Orta	Oldukça yeterli	Kısmen yeterli
Mesleki teknik yazışma	Orta	Oldukça yeterli	Kısmen yeterli
Bilgisayar dersi	Orta	Yeterli	Kısmen yeterli
Polis taktikleri	Orta	Oldukça yeterli	Kısmen yeterli
Halkla ilişkiler	Çok	Oldukça yeterli	Kısmen yeterli
Silah bilgisi ve atış	Çok	Oldukça yeterli	Oldukça yeterli
Önleyici polis hizmetleri	Orta	Oldukça yeterli	Kısmen yeterli
Devlet güvenliği ve haberalma	Orta	Oldukça yeterli	Kısmen yeterli
İnsan hakları ve kamu hürriyetleri	Çok	Oldukça yeterli	Oldukça yeterli

Polis memuru ve amirlerin “Size göre polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için ders programları ve diğer etkinlikler bakımından neler yapılmalıdır? Lütfen yazınız” (açık uçlu) sorusuna verdikleri yanıtlar.

Bu araştırma çerçevesinde ankete katılan polis memurlarına

okullarındaki eğitimle ilgili gördükleri sorunların çözümüne yönelik olarak “Size göre polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için ders programları ve diğer etkinlikler bakımından neler yapılmalıdır. Lütfen yazınız” şeklinde açık uçlu soru sorulmuştur. Polis memurlarının soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

- a) Eğitim ve öğretime yönelik öneriler,
- b) Okul yönetimine yönelik öneriler,
- c) Öğretim elemanlarına yönelik öneriler,

PMYO'nun kurulması ile artan eğitim süresinin eğitimin kalitesine olumlu katkı yapacağı beklentisi vardı. Fakat PMYO mezunlarının büyük bir kısmını istihdam eden İstanbul Emniyet Müdürlüğü, mezunların yeterli eğitilmediği için tekrar eğitim vermek durumunda kaldığını belirtmektedir. Ortaya çıkan sorunlar giderilmeye çalışılmakla birlikte eğitimde belli bir standardın olmayışı, yönetim ve yönetici sorunları, eğitici personel sorunu, müfredat sorunları ve ders kitapları gibi sorunlar günümüzde bile devam etmektedir.

Polis eğitiminin sorunları konusunda yapılan araştırmalarda, polis eğitimini yeterli görenlerin oranı % 8.6 iken, yetersiz görenlerin oranı, % 91'dir. Ülkemizde polis eğitiminin sorunları bazı gelişmiş ülkelerin polisi ile karşılaştırıldığında daha açık ortaya çıkar. Örneğin, Japon polisinin suç sanıkları hakkında yaptığı tahkikatların % 97'si mahkemelerde mahkûmiyetle sonuçlanırken, ülkemizde ise bu oran, ancak % 53 dolayındadır. Ülkemizde polisin suç aydınlatma oranı % 80 olmasına rağmen, bunların gerekli ve yeterli şekilde sorgulanamaması sebebiyle mahkûmiyet oranı oldukça düşüktür. Bu durum polisin kişileri yeterli delilleri toplamadan tutukladığını göstermektedir ki bu da eğitimle doğrudan bağlantılıdır. Bu durum Japon polisinin ülkemiz polisine göre daha iyi eğitildiğini göstermektedir. Bu nedenle de Türkiye'de polisin yapmış olduğu idari işlemlere karşı açılan davaların yaklaşık % 80'i, idari mahkemelerde polisin aleyhine sonuçlanmaktadır (Fındıklı, 2000).

PMYO'larının birçoğunda kütüphane ve mesleki kaynak kitap sıkıntısı vardır. Kütüphanesi olanlarda ise kitap sayısı yetersizdir. Eğitim kurumlarında kaliteli bir eğitim için gerekli araç-gereçlerin bulunması şarttır. Eğitim eğitimsel materyal ile yapılabilir. Yeterli kaynağa sahip olmayan okullarda nitelikli bir

eğitim yapılamaz. Bir eğitim kurumunun en büyük zenginliği kütüphanesidir. Avrupa ülkelerinde polis eğitim merkezlerine gelen misafirlere ilk gezdirilen yerler, araştırma merkezleri ve kütüphanelerdir (Fındıklı, 2000).

PMYO'ların ders kitapları ve programları ayrı bir sorundur. Aynı konu birçok ders kitabında yer almış, bu nedenle de tekrar edilmiştir. Bu durum ders kitapları arasında bir koordinasyon olmadığını göstermektedir. Konuların tekrarı öğrenciyi sıkmakta, birçoğunu yeniden okumamaya itmektedir. Örneğin polisin el koyma, arama yetkisi gibi konular birçok ders kitabında yer almıştır. Eğer bu konular gerçekten polis için önemli ise başlı başına ayrı bir ders olarak konulmalıdır.

Ders kitaplarındaki diğer bir sorun ise konuların günün önemine göre sürekli yenileniyor olmamasıdır. Kitapların zamanı geldiğinde yenilenmemesi bilim ve teknolojik yeniliklerin kitaplara yansıtılmamasına neden olmaktadır. Oysa diğer üniversitelerde olduğu gibi kitaplar her yıl yenilenmeli, konular geliştirilerek basılmalıdır. Kitapların yenilenmeden üzeri yazılıp çizilmiş halde, kısaca yıpranmış bir durumda öğrenciye tekrar kullanılması eğitimi olumsuz etkilemektedir. Yani ekonomik açıdan kazanım olurken kitapların fiziksel etkileyciliği azaldığından öğrencinin daha az yetişmesine neden olmaktadır. Kitapların tekrar kullanılmasının yararı, zararından daha azdır. Kitaplara bir kullanım sınırı konulmalı ve bu süre sonunda muhakkak yenilenmelidir.

PMYO'larda öğrencilerin yetiştirilmesinde pratiğe az yer verilmesi eğitimin daha çok teorik olması da ayrı bir sorundur. Öğrencilere sadece birinci sınıftan ikinci sınıfa geçtikleri yaz tatilinde staj yapma imkânı tanınmaktadır. Bir ay kadar süren bu staj yetersizdir. Ayrıca öğrenci olmaları nedeni ile staj yaptıkları emniyet birimlerinde kendilerine gereken ilgi gösterilmemektedir. Emniyet müdürlüklerinde her öğrenci için dosya oluşturulmalı, pratiği verilecek konulara göre gelişimleri bu dosyalara (emniyet müdürlüklerinde eğitim açısından akademide kurs almış kişiler tarafından) işlenmelidir. Öğrencilerin gelişimleri notla değerlendirilmeli ve geçip kalmaya etki etmelidir.

Emniyet müdürlüklerindeki diğer bir sorun ise eğitime gereken önemin verilmemesidir. Kısa süreli de olsa staj için müdürlüklere giden öğrencilerle yeterli ölçüde ilgilenilmediğinden staj verimli olmamaktadır. (Nasıl olsa kadroda öğreneceği ve öğrenci olması bu nedenle sorumluluk verilememesi

nedeniyle) öğrencinin gerektiği şekilde yetiştirilmemesine neden olmaktadır. Bu durum tıpkı sürücü kurslarında öğrencilerin uygulamalı olarak yetiştirilmesi esnasında trafiğe K ehliyeti ile çıkmasına izin verilmesi gibi bir kanunsal düzenleme ile bazı durumlar için yetkilendirilerek çözülebilir. Yani bir eğitici tarafından belli konularda yetki verilmiş öğrenci adım adım izlenerek, öğrenene kadar tekrar yaptırılarak uygulama eğitimi tamamlanmış olur. Yine eğitim esnasında öğretilmesi gereken davranışlar tıpkı ehliyetinde olduğu gibi oluşturulan bir şablonla ölçülerek değerlendirilmeli ve nota dönüştürülmelidir.

PMYO'lada uygulamanın az olması maalesef ders kitaplarına da yansımıştır. Ders kitaplarındaki konular tamamen teorik anlatılmakta, uygulamalı eğitimi pekiştirecek olan görselliğe yer verilmemektedir. Konular sadece birkaç resimle geçiştirilmektedir. Oysa emniyet müdürlüklerinde olan imkânlar diğer bir çok bazı kurumlarınkinden fazladır. Bu imkânlar yeterince kullanılmamaktadır. Emniyet müdürlüğü bünyesinde foto film şubesi olduğu halde bu birimden ders kitaplarının hazırlanmasında yararlanılmamaktadır. Ders kitaplarında bulunan konuların çoğu hazırlanacak filmlerle desteklenebilir. Ders kitaplarındaki konulara uygun olarak hazırlanmış film hemen hemen hiç yoktur. Bazı durumlarda yurt dışında hazırlanmış filmlerden faydalanılmaktadır. Diğer bir husus ise bazı konuların ders esnasında uygulama yapılabilecekken bunun yapılmamasıdır. Örneğin polislik açısından parmak izi almak önemli iken ve ders esnasında uygulamalı olarak da gösterilip yaptırılacakken ders müfredatının uygulamaya dönük şekilde hazırlanmaması konunun teorik olarak verilmesine neden olmaktadır. Oysa müfredat programının başında emniyet müdürlükleri ile ortaklaşa anlatılabilecek konular belirlenmiş olmalı ve öğretim döneminin başında gerekli izinler alınarak uzmanların konuları uygulamalı olarak ders ortamında öğrenciye aktarımları sağlanmalıdır. Yani müfredat programları da adeta “nasıl olsa polis olunca deneye yanıla öğrenir” mantığıyla hazırlanmıştır. Fakat bu öğretme şekli en pahalı olandır. Eğer bu yöntem seçilecekse o zaman PMYO'ların varlığına da gerek yoktur. Ders kitaplarının yeterince eğitim materyalleri ile desteklenmemesi yeterince yetiştirilmemiş eğitimci ile birleştiğinde sonuç daha da vahim olmaktadır. Oysa eğitimcinin eğitim materyallerince desteklenmesi, gelişmesine, dolayısıyla sınavda başarısının artmasına neden olacaktır. Öğrenci alımında yapılan polis imtihanı fen sorularının az olması

nedeni ile daha çok sözelcilerin girmesine neden olmaktadır. Oysa polisliğin bazı branşları sayısalcı olmayı gerektirmektedir.

Müfredat programları ile ilgili diğer bir sorun ise derslerin tamamının iki dönemlik olmasıdır. Bu durum bazı derslerin anlatılması için fazla zaman israfına neden olmaktadır. Bazı dersler iki saatlik bir ders olarak bir dönemde anlatılabilecekken gereksiz yere iki dönemde birer saat yapılarak işlenmesi sağlanmıştır. Dersin uzun zamana yayılması dersin verimini düşürmektedir. Öğretim elemanı konuyu toparlamak için dersinin bir kısmını tekrara ayırmaktadır. Derslerin tek dönemlik yapılması ve dönemler arası not açısından birbirinden bağımsız olması öğrenci açısından daha iyi olacaktır. Çünkü öğrenci dersten kaldığı zaman bu onun yıl kaybetmesine neden olmaktadır. Oysa dönemlik derslerde sadece dönem kaybedildiğinden öğrencinin zaman açısından lehine olmaktadır.

PMYO'ların sorunlarından biri de mezunlarının yeterliklerini ölçmemesidir. Çünkü Polis Akademisi'nde bu okullardaki başarıyı (eğitim bilimlerinin temel ilkelerine dayalı) ölçme sistemi geliştirilmemiştir. Başarıyı ölçebilecek bir birim de yoktur. Bu nedenle de PMYO mezunları arasında kalite açısından farklılıklar da vardır. Okulların ortak bir denetim sistemi ile denetlenmesi ve bu alanda bir birliktelik sağlanması gerekir. Örneğin KPSS sistemine benzer bir sistem geliştirilerek yeterlikler nota dönüştürülmeli ve görev verilecek polis adayları açısından seçme yapılmalıdır. Seçilemeyenler özel güvenlik kurumlarında değerlendirilmelidir. Final imtihanları Akademi tarafından hazırlanmalı, tüm PMYO'larda uygulanmalı ve yine Akademi tarafından değerlendirilmelidir. Belli bir sınıfın başarısızlığı durumunda ders görevlisine bu durumun nedenleri sorulmalı, aksayan yönlerin hizmet içi kurslarla eksikliği giderilmeli, yine de sonuç alınamıyorsa bu öğretim elemanının derse girmemesi sağlanmalıdır.

Ölçme ve değerlendirmedeki diğer bir sorun da yurt içi ve yurt dışı üniversitelerinin kabul ettiği bir ölçme standardının olmayışıdır. Diğer üniversitelerde dersler dönemlik olup not sistemi harflerle belirtilmektedir. Oysa PMYO'larda dersler iki dönemlik ve not sistemi yüzlüktür. Başka bir üniversiteden alınan bir not diğer üniversitelerde aynen geçerken PMYO'nun ölçme sistemi sorun oluşturmaktadır.

Ülkemizde polis eğitiminin belli bir standardı yoktur. Yani öğrenciye

kazandırılmak istenen nitelikler açık olarak belirtilmemiştir. Niteliklerden var olanların ise ölçümü yapılmamaktadır. Bu durum her okul müdürünün kendine göre bir hedef belirlemesi ve bu doğrultuda okulundaki eğitime yön vermesi doğurmaktadır. Bu durumda polis eğitiminde kargaşaya yol açmaktadır. Örneğin herhangi bir okulun idarecisi disiplini hedef olarak seçerken bir başka okulun idarecisi öğretimi önemli görmekte, eğitimi ona göre yönlendirmektedir. Polis eğitiminden ne anlaşıldığı, ne beklendiği, ne tip bir polis yetiştirilmek istendiği belirsizdir. Bunun nedenlerinin başında, yetiştirilmek istenen polisin standardının olmayışı gelmektedir. Tamamı hazırlanmamakla birlikte Türk Standartları Enstitüsü polis standartlarını belirtirken hangi tür polisin ne tür niteliklere sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle emniyet teşkilatında hizmet kalitesinin yükseltilmesi için Dünya Bankası ile yürütülen "İstihdam ve Eğitim Projesi" kapsamında Türk Standartları Enstitüsü bünyesinde kurulan Meslek Standartları Hazırlık Grubu'nca hazırlanmasında, ulusal ihtiyaç ve imkânlarımız ön planda olmak üzere, milletlerarası standartlar ve ekonomik ilişkilerimiz bulunan yabancı ülkelerin standartlarındaki esaslar da göz önünde bulundurularak; yarar görülen hallerde ülkemiz şartları ile bağdaştırılmasına çalışılarak analiz belirleme çalışmaları yapılmış ve emniyet teşkilatında analizi yapılacak hizmet birimleri belirlenmiştir (TS 12766, 2003). Bu birimler; trafik, terör, asayiş, çevik kuvvet, kaçakçılık ve organize suçlar, teknik büro, bomba imha, güvenlik, kriminal, özel harekât, eğitim, istihbarat, silah mühimmat önleyici hizmet, balıkadam, bando, bilgi işlem, bütçe, çocuk, havacılık, lojistik, muhabere, personel, sivil havacılık güvenliği, yabancılar ve pasaport polisidir. TSE formatında standart oluşturulan branşların hizmet içi eğitimleri yapılarak yeniden yapılandırılması projesine başlanmış ve eğitim alan kişiler belgelendirilmiştir. Polis Meslek Standartlarına sahip olan hizmet alanlarının eğitim programları uzman bir kadro tarafından meslek standardı ile uyumlu hale getirilmelidir. Eğitim hizmetlerinin branş olması sağlanarak Eğitim Polisi Meslek Standartı'na uygun 'eğitim programı' oluşturularak Eğitim Daire Başkanlığınca polis memurlarına uygulanmış ve kursiyerler belgelendirilmiştir. Bu kapsamda aranılan niteliklere sahip insan ve insan gücünün yetiştirilmesinde uluslararası geçerliliği olan meslek standartları ve buna uygun hazırlanmış eğitim programları büyük önem taşımaktadır (Meral, 2003) Fakat standartlar incelendiğinde PMYO'da verilen eğitimin bu standartların hiç

birine uymadığı görülmektedir. Bomba polisinin standartları ile çevik kuvvet polisinin standartları aynı değildir. PMYO mezunlarının TSE’ce hazırlanan polis standartlarının belli müşterek nitelikleri karşılaması gerekir. Tüm branş standartları incelenerek ortak noktalar bulunmalı, PMYO’larının müfredat programları buna göre belirlenmelidir. PMYO'larda verilen eğitim daha çok önleyici hizmet polisliği standartlarına yakındır.

Önleyici hizmet polisliği, yasaların ve ilgili mevzuatın verdiği yetkiler çerçevesinde kamu düzeninin sağlanması amacıyla önleyici güvenlik tedbirlerini alma, suça el koyma, suç araştırması yapma, delilleri tespit ve muhafaza etme ve şüphelileri yakalama ile yetki ve sorumluluk alanındaki diğer görevlerin yerine getirilmesi ile ilgili meslek alanıdır. Önleyici hizmet polisliği mesleğinde çalışan polisin özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde uygulanan TSE standardı, önleyici hizmet polisinin, sınıflandırılmasına, sınıf özelliklerine, kullanılacak araç, gereç ve ekipmanın belirtilmesi ile bu becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesine dairdir. Önleyici hizmet, suçun oluşmasından önce alınacak güvenlik tedbirlerine ilişkin hizmetlerdir.

Polis; kamu düzenini, genel asayişini sağlamak, kişi hak ve özgürlüklerini korumak ve ilgili mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmekle görevli, bir genel kolluk teşkilâtı olan Emniyet Teşkilâtında çalışan silâhlı kişidir. Önleyici hizmet polisliği ise en az lise ve dengi okul mezunu olup ilgili mevzuatta öngörülen yaş ve diğer şartları taşıyan, halen ilgili branşta görev yapan, yasaların verdiği yetkiler çerçevesinde kamu düzeninin sağlanması amacıyla önleyici güvenlik tedbirleri alma, suça el koyma, suç araştırması yapma, delilleri tespit etme ve şüphelileri yakalamaya ilişkin her türlü iş ve işlemler ile sınıfındaki diğer özelliklere sahip kişilerdir. Önleyici hizmet polisinde, yetki ve sorumluluk alanı çerçevesinde aranan temel ve meslekî özellikler sıra ile genel bilgi ve beceriler, kişisel beceriler, iletişim becerileri ile özel görev bilgi ve beceriler olarak belirtilebilir (TS 12766, 2003).

Polis eğitimindeki niteliğin yükseltilmesi için polis memurlarının eğitim ve öğretimin sorunlarına yönelik önerileri Çizelge 109 'da verilmiştir.

Çizelge 109'daki öneriler incelendiğinde frekansı yüksek üç öneri dikkat çekmektedir. En fazla öneri olarak belirtilen konu derslerin uygulamalı olması (f=370), eğitim süresi azaltılmalı (f=46), yazışma dersleri arttırılmalı (f= 22)

konuları belirtilmiştir.

Çizelge 109. Polis Memurlarının PMYO Eğitim ve Öğretimine İlişkin Önerileri

Polis Memurlarının Eğitim ve Öğretime Yönelik Önerileri			
	f		F
Bilgisayar ve İngilizce ders saatlerinin artırılması	2	Yakın savunma ders saatleri artırılmalı	7
Eğitim araç gereçleri yeterli hale getirilmeli	2	Derslerin uygulamalı olması	370
Gereksiz dersler kaldırılmalı	4	Derslerin görsel olması	1
Meslek derslerinin daha iyi olması	10	Yazışma dersleri arttırılsın	22
Derslerin seçmeli olması	1	Ders kitaplarında tekrarlar var	2
Tutanak tutma konusuna ağırlık verilsin	15	Hukuk derslerine ağırlık verilsin	1
Medeni hukuk dersine ağırlık verilsin	1	İlkyardım dersleri olmalı	1
Beden eğitimi dersleri artırılmalı	5	Derslerin dönemlik olması	1
Silah eğitim dersi artırılmalı	1	Stres yönetimi dersi konulmalı	1
Toplum destekli polislik öğretilmeli	1	Telsiz eğitimi verilsin	1
Eğitim süresi azaltılmalı	46	Dersler görsel işlenmeli	2
Matematik – fen branşlı öğrenciler zorlanıyor	1	Okuldaki eğitimle meslekte yapılanlar arasında paralellik yok	1
Eğitim araç gereçleri yetersiz	2	Derslerin dönemlik olması	1
Dersler drama ile işlensin	3	İnsan hakları dersleri arttırılsın	3

Çiftçi'nin (2005) yirmi PMYO'dan mezun olmuş 7262 polis memuruna uygulanan araştırmada frekansı en yüksek (540) öneri "uygulamalı eğitimin artırılması" dır. PMYO'lardaki eğitimin hedefe ulaşamama nedenine ilişkin olarak ilk sırada uygulamanın yetersizliği gösterilmiştir. Yine 104 kişi beşinci neden olarak mesleki derslerin süresini yetersiz bulmuştur.

PMYO'larda eğiticiler için standart bir anlayış ve ayrıca yeterli öğretim elemanı da yoktur. Eğitici personel ihtiyacı genellikle başka okullardan temin edilmeye çalışılmaktadır. PMYO'larda eğitici personel ihtiyacı genel olarak meslek içinden karşılanmaktadır. Eğitici olarak görev yapan öğretim elemanlarının büyük bir bölümü, eğitim formasyonuna sahip değildir. Bu nedenle de bir öğretim elemanında bulunması gereken niteliklere sahip değildir. Bildiğini iyi anlatabilme yeteneğine sahip olamayan kişilerin buna bakılmaksızın eğitimci yapılmaları doğru bir uygulama değildir (Fındıklı, 2000). Diğer meslek liselerinde zorunlu okutulması gerekli olan İngilizce, beden eğitimi gibi derslerin öğretim elemanları kadrolu olarak alınmaktadır. Fakat

bazı okullarda dersler başka öğretim elemanlarına ücret alması için verildiğinden bu kadrolu öğretim elemanlarından tam olarak faydalanılamamaktadır.

Kanunları uygulamakla görevli bir polis eğitimcisinin rolü, öğrencilerin bilgilerini ve kanun uygulama becerilerini geliştirmek ve uygun yerlerde öğrencilerin tutum ve davranışlarını değerlendirmektir. İyi bir kanun uygulayıcı eğitimcisi, arkadaşça, hatalardan çok başarıların üzerinde duran, hevesli, deneyimli, kendine güvenen, bilgili, uygun bir dil kullanan, yaratıcı, düzenli, destekleyici, takdir eden, bireylere saygılı olmalı ve karşıdaki kişinin yararını gözeterek çalışmak, sadece bilgi alıp vermenin ötesinde kişisel iletişim kurmak, empati kurmak, başkalarının faaliyetlerini yönlendirmek, kontrol etmek ve planlamak, bir dinleyici topluluğu karşısında konuşabilmek, kesin olmayan/karışık bilgileri hoş görmek ve değerlendirmek gibi özelliklere sahip olmalıdır. İyi bir eğitimci olmak için öncelikle güçlü ve zayıf noktalarını belirlemek ve tercih ettiğiniz öğrenme metodunu belirlemektir (AGİT, 2003).

Ölçme ve değerlendirmede özellikle de not verme sürecinde eğitim bilimlerinin temel ilkeleri göz ardı edilmektedir. Bu nedenle öğrenci kendini polis memuru olmuş olarak hissetmektedir. Öğretim elemanlarının bu davranış şekli eğitim kalitesini olumsuz etkilemektedir. Öğretim elemanlarını böyle davranmaya iten bir başka etken daha önce kurs olarak eğitim yapılan polis okullarında çalışmış olmaları, polis okulu kültürünü PMYO'lara taşımalarıdır. Maalesef polis okullarında çalışan idareciler değiştirilmeden PMYO'larda görev yapmaya devam ettirilmeleri bu kültürün taşınmasında önemli etkindir. Ayrıca her eğitimci eğitimle ilgili kurstan geçirilmelidir. Çünkü eğitimci olmayanların öğretme teorileri, yöntemleri ve modellerini bilmemeleri tamamen kendi edindikleri tecrübeleri uygulamalarına neden olmaktadır.

Polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için polis memurlarının okul ile ilgili sorunlara yönelik önerileri Çizelge 110'da verilmiştir. Çizelge 110 incelendiğinde polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için polis memurlarının okula ilişkin frekansı yüksek ilk üç önerisi okulda serbestlik olsun (f= 26), sosyal faaliyetlerin artırılması (f= 25), branşlaşma olmalı(f= 16) olarak belirtilmiştir.

Çiftçi'nin (2005) 7262 PMYO mezunu ile yaptığı araştırmada 217 kişi PMYO 'nun bulunduğu ilin başarıya etkisinde sosyal faaliyetlerin yetersizliğini

ilk neden olarak belirtmiştir. Yine aynı araştırmada PMYO'larda başarıya ulaşamama nedenleri olarak sekizinci sırada branşlaşmanın olması gerektiği belirtilmiştir. İdarecilerin yetersizlik nedenleri olarak da (75 kişi) ikinci sırada aşırı baskı ve disiplini belirtmişlerdir.

Çizelge 110. Polis Memurlarının Okula İlişkin Önerileri

Polis Memurlarının Okula İlişkin Önerileri			
Askerlik problemi giderilmeli	3	Okul yatılı olmamalı	1
Disiplinin azaltılması	1	Okulda devrecilik kaldırılmalı	1
Mesleğe yönelik seminer verilmesi	3	Okulda serbestlik olsun	26
Kültüre önem verilmesi	1	Özlük haklarının iyileştirilmesi	6
Okullar sivillerden oluşsun	1	Branşlaşma olmalı	16
Önce staj yapılsın	1	İnsan haklarına saygılı polis yetiştirilmeli	1
Okullarda ders yerine gereksiz işlerde çalıştırılıyor	1	PMYO'lar kapatılıp, ihtiyaçlar üniversitelerden sağlanmalı	1
Polis – Halkla ilişkiler dersi arttırılsın	7	Amir memurdan olmalı	1
Sınıflar kalabalık	1	Sosyal faaliyetlerin arttırılması	25
POMEM'in kaldırılmalı	1	Psikolojik destek arttırılmalı	1

Polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için polis memurlarının öğretim elemanları ile ilgili sorunlara yönelik önerileri incelendiğinde “Ders verenlerin yetersiz olması” olduğu görülmektedir. Polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için polis memurlarının öğretim elemanlarına yönelik öneriler olarak altı kişi ders verenlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Polis eğitiminin bir başka önemli sorunu, yönetici personel sorunudur. Eğitim kurumlarını bu alanda yetiştirilmiş eğitim yöneticileri yönetmelidir. Halen bütün polis eğitim kurumlarındaki üst yöneticiler, birinci sınıf emniyet müdürleri olup birçoğu bu alanda yeterli eğitim almamıştır. Polis teşkilatının yöneticileri mesleki kariyerleri gereği zaman içinde terfi ederek hiç yeterli olmadıkları ve önemini kavramadıkları makamlara gelirler ama çoğu kez bu makamların sorumluluğunu kaldıramazlar (Fındıklı, 2000). İşte bu durum, ünlü yönetim bilimcisi Peter'in deyimiyle, "yetersizlik" prensibidir. Okul yönetimi ile karakol yönetimi çok farklı şeylerdir. Karakola göre yetiştirilmiş, anlayış kazandırılmış bir kişi ile okul idare edilemez. İyi karakol yöneticisi olmak demek, iyi okul yöneticisi olmak demek değildir. Okul yönetimi kendine özgü

kurallar ve teknik bilgiler gerektirdiğinden, bu kurumların mutlaka eğitim formasyonuna sahip yöneticilerce yönetilmesi gerekir. PMYO yöneticileri ihtiyacı genel olarak meslek içinden karşılanmaktadır. Ancak, halen yönetici olarak görev yapan personelin büyük bir bölümü, eğitim formasyonuna sahip olmadıkları gibi, eğitici bir personelde bulunması gereken niteliklerden de yoksun bulunmaktadır. Polis teşkilatında kişiler, "talim" ile değil, "tayin" ile eğitici yapılmaktadır. Eğitimle hiç ilgisi olmayan bir kimse, iki satır bir yazı ile bir anda "eğitimci" yapılmaktadır (Fındıklı, 2000). Kendi imkânları ile eğitimci eğitimi alan kişilerin belgeleri yeri geldiğinde göz önünde bulundurulmadığından hak ettikleri yere gelmeleri zorlaşmaktadır.

Diğer bir idari sorun ise okullar arasında idari yönden ayrınlığın olmamasıdır. İdarenin tamamen okul yönetimine terk edilmesidir. Bazı okulların idarelerinde kişi veya kişilerin farklı yorumları ile yönetmelik dışı uygulamalar olabilmektedir. Örneğin; bir okulda yönetmelikte belirtildiği biçimde öğrenciler için danışmanlık varken ve danışmanlık ücreti verilirken diğer bir okulda okul idaresi bunu uygulamamaktadır. Oysa böyle durumlarda rektörlüğün devreye girerek uygulamada birlik sağlanması ve keyfi uygulamalara son verilmesi gerekir.

Polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için amirlerin eğitim ve öğretime yönelik önerileri Çizelge 111'de verilmiştir.

Çizelge 111. Amirlerin Eğitim ve Öğretime İlişkin Önerileri

Amirlerin Eğitim ve Öğretime Yönelik Önerileri			
Dersler drama ile işlensin	2	Öğrenciye az ama öz bilgi verilsin	1
Bilgisayar dersi arttırılsın	5	Silah kullanmayı iyi bilmeli	4
Şoförlük eğitimi verilmeli	13	İngilizce dersinde pratik arttırılmalı	1
Yakın savunma dersleri arttırılsın	5	Müfredat güncel olmalı	1
Yazışma teknikleri dersi arttırılsın	12	Halkla ilişkiler dersi daha iyi verilmeli	1
Atış eğitimi simülatörlerle yapılmalı	1	Halkla ilişkiler dersi arttırılsın	1
PVSK iyi öğretilmeli	3	Halkla ilişkiler dersi daha iyi verilmeli	1
Suçlu taşıma, jop kullanma , kelepçe takma eğitimleri verilmeli	1	Toplumsal psikoloji dersi daha fazla verilmeli	1
Yabancı dil dersleri arttırılsın	1	Okullarda eğitim karakolları kurulsun	1
Dersler uygulamalı işlensin	24	Staj süresi arttırılsın	9
Atış eğitimi simülatörlerle yapılmalı	1	Etkisiz hale getirme zor kullanma konularında eğitim verilmeli	1

Çizelge 111'e göre polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için 210 amirden önerileri dolduran 98 amirin eğitim ve öğretime yönelik önerileri incelendiğinde, frekansı yüksek üç öneri “dersler uygulamalı işlensin (f= 24), şoförlük eğitimi verilmeli (f= 13) ve yazışma teknikleri dersi artırılsın (f= 12)” ifadeleri olduğu görülmektedir. Derslerin uygulamalı olması ve yazışma teknikleri dersi artırılması ile ilgili önerilerin polis memurlarının en fazla önerileri ile örtüşmektedir. Amirler polis memurlarından farklı olarak şoförlük eğitiminin verilmesini önermiştir.

Polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için amirlerin okula önerileri Çizelge 112'de verilmiştir.

Çizelge 112. Amirlerinin Okula İlişkin Önerileri

Amirlerin Okula Yönelik Önerileri			
Branşlaşma okulda yapılsın	1	Okullarda polis karakolları kurulmalı	1
Polisiye uygulamalarda Türkiye'nin lehine ya da aleyhine durumlarda otokontrol mekanizmasını kullanabilmeli	1	Kadrodaki güncel bilgiler öğrencilere konferanslarla aktarılsın	1
Üstlerine saygılı yetiştirilsin	1	Askerliği yapmış öğrenciler PMYO alınsın	5
Disiplin zayıf	12	Özgüven eksikliği var	3
Kendi birikimi, bilgisi olmayan bir işi yapmak için talimat bekleyen memur yetiştiriyor	1	Okullarda sinema tiyatro gibi kültürel faaliyetler arttırılsın	1
Polislik mesleğinin sorumluluğunu bilmiyor	2	Derse giren eğitimciler polis olmalı	1
Kendini ifade edemiyor	1	Polis uzmanlaşmalıdır	1
Polislikte rütbeler olmalı	1	Öğrenciye az ama öz bilgi verilsin	1
Nasıl olsa mezun oluruz mantığı yok edilmeli	1	Polis alımlarında fiziki yeterlik üst düzeyde tutulsun	1
Okul bitiminden sonra 1 yıl polis merkezlerinde staj yapsınlar, puan verilerek diğer birimlere dağıtılsın	1	NLP teknikleri konulmalı kendine güven böylece arttırılır	1
PMYO okulları kalitenin artırılması açısından donatılmalı	1	İlk ona Polis Akademisine geçme hakkı verilsin	1
Emniyet Teşkilatı tanıtılsın	1	Müfredat güncel olmalı	1
Seviye tespit sınavı yapıp memur yapılsın	1	PMYO 3 yıl olmalı	1
Avrupa Birliği politikaları Devlet politikaları haline getirilsin	1		

Çizelge 112 incelendiğinde polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için amirlerin okula yönelik önerileri “disiplin zayıf (f= 12), PMYO'ya askerliği yapmış öğrenciler alınsın (f= 5) ve özgüven eksikliği var (f= 3)” olarak

belirtilmiştir. Amirlerin okula yönelik önerileri ile polis memurlarının okula yönelik önerileri arasında fark olduğu görülmektedir. Amirler disiplinin artırılmasını isterken polis memurlarının disiplinin azaltılmasını önerdiği görülmektedir. Ayrıca amirler polis memurlarından farklı olarak öz güven eksikliğini belirtmişlerdir.

Polis eğitiminin niteliğinin yükseltilmesi için amirlerin öğretim elemanlarına yönelik önerileri incelendiğinde “öğretim görevlileri yeterli değil (f=10)” önerisi olduğu görülmektedir. Amirleri ile polis memurlarının öğretim elemanlarına yönelik eleştirisinin aynı olduğu görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına bağlı olarak varılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

SONUÇLAR

Polis Memurlarının Sosyo-ekonomik Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Polis memurlarının sosyo-ekonomik düzeyleri incelendiğinde polis memurlarının yarıya yakınının bir yıllık memurlardan oluştuğu, toplumun orta gelir kesiminden geldikleri görülmekte, büyük çoğunluğunun ailelerinin aylık gelirinin 500 ila1500 TL arasında olduğu görülmektedir. Toplumun üst gelir ve alt gelir kesimlerinden memurların azlığı dikkat çekmektedir. Ankete katılan polis memurlarının yarıya yakını iki ve üç kardeşlidir. Tek çocuklu ailelerin polislik mesleğini daha az tercih ettikleri görülmektedir. Çok çocuklu ailelerin polislik mesleğini daha fazla seçmelerinin nedenlerinden biri de anne ve babanın tüm çocuklarının ekonomik özgürlüklerini tek başlarına sağlamaya yeterli olamamalarındandır. Polis memurlarının az bir kısmı çocukluğunu il ve ilçe dışında geçirmiştir. Polis memurlarının yarıdan fazlası genel lise mezunudur ve mezun olunan lisenin bulunduğu yerin çok azı belde ve köydedir. Polis memuru olabilmek için imam hatip, sağlık meslek lisesi gibi bazı meslek lisesi mezunlarının alınmaması genel lise oranını artırmaktadır. Yarıya yakını hobi olarak tavla oynamakta ve yarıdan fazlası gazete okumaktadır. Polis memurlarının entelektüel hobileri yapmadıkları görülmektedir. Ankete katılan polis memurlarının yarısı yaptıkları kişisel etkinlik olarak “arkadaş etkinliği”, büyük çoğunluğu ise hiç yapılmayan etkinlik olarak “operaya gitmeyi” belirtmiştir. Polis memurlarının kendilerine ait etkinliklerinin olmadıkları veya buna yönlendirilmedikleri görülmektedir. Polis memurlarının anne ve babaların eğitimine bakıldığında, babaların çok azı lise mezunudur. Anne ve babalarının yarıya yakınının ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Polis memurlarının anne babaların eğitim seviyesi yüksek olanların polisliği az tercih etmelerinin nedenlerinden biri, diğer meslekleri

tanımları, ulaşma yollarını daha fazla bilebilmelerindedir. Fakat polislik mesleğini tercihte sonlara bırakmaları düşündürücüdür. Anne ve baba mesleğine bakıldığında polis memurları annelerinin çok azının iş sahibi olduğu, babalarının ise yarıya yakının işçi veya çiftçi olduğu görülmektedir.

Polislik Mesleğine İlişkin Sonuçlar

Polis memurlarının, polislik mesleğinin nitelikleri boyutunda en fazla katıldıkları yargı ve görüş ifadesi olarak “polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir” olarak belirtmişlerdir. Polis memurlarının en az katıldıkları yargı ve görüş ifadesi ise “polislik mesleği farklılıkları hoş görür” ifadesidir. Polis memurlarının “polislik mesleği farklılıkları hoş görür” ifadesine az katılması farklılıklardan hoşlanmadığını ve tüm ders konularının işlenirken insan hakları ile ilişkilendirilmediğini de göstermektedir.

Polis memurlarının polislik mesleğinin aidiyet boyutunda en fazla katıldıkları yargı ve görüş ifadesi olarak “bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim” ifadesidir. Polisliğin diğer mesleklere göre sosyal imkânları ve ekonomik olarak iyi olması ayrıca mağdur kişilere sadece polisler verilen yetkilerle yardım ediliyor olması iş doyumunu arttırdığından polislik mesleğinin tercih edilmesini arttırdığı söylenebilir.

Polis memurlarının polislik mesleğinin insan hakları boyutunda en fazla katıldıkları yargı ve görüş ifadesi olarak “polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor.” ifadesidir. Bu ifade ile polis memurlarının insan haklarını ilgilendiren olaylarda insanın saygınlığından önce meslek saygınlığını düşündükleri söylenebilir. İnsan haklarının öznesinin insan olduğu, bu nedenle öncelikle insan saygınlığının korunması gerektiğini eğitim süresince yeterince uygulamadıkları ifade edilebilir.

Amirlerin ve Polis Memurlarının Ders Konuları Bilme ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ile İlgili Sonuçlar

Polis memurları dersleri öğrenebilme düzeyleri olarak “silah bilgisi ve atış”, “halkla ilişkiler”, “insan hakları ve kamu hürriyetleri” derslerini “çok” düzeyde “mesleki teknik yazışma”, bilgisayar”, “polis taktikleri”, “beden eğitimi ve yakın savunma”, “önleyici polis hizmetleri” ve “devlet güvenliği ve haber alma” derslerini ise “orta” düzeyde öğrendiklerini belirtmişlerdir. “Orta” düzeyde öğrenilen derslerin müfredatlarında sorun olduğu ve öğrenmeyi

arttırıcı yöntem ve tekniklerden faydalanılmadığı veya dersleri alanında uzman kişilerin vermediği anlaşılmaktadır.

Polis memurları derslerin uygulamalarını “bilgisayar” dersini “yeterli”, “beden eğitimi ve yakın savunma”, “mesleki teknik yazışma”, “polis taktikleri”, “halkla ilişkiler”, “silah bilgisi ve atış”, önleyici polis hizmetleri”, “insan hakları ve kamu hürriyetleri” ve “devlet güvenliği ve haberalma” derslerini “oldukça yeterli” seviyede olduğunu belirtmiştir. “Bilgisayar” dersi uygulaması bazı derslere göre daha kolaydır. Bilgisayar dersi işlenirken yeterli bilgisayar laboratuvarından ve alanında uzman bilgisayar öğreticilerinden faydalanılmadığı anlaşılmaktadır.

Polis memurlarının bilme ile uygulama ifadeleri arasında farklılık olması derste öğretilenlerle uygulama arasında bağlantı olmadığını da düşündürmektedir.

Amirlerin, polis memurlarının uygulamaları ile ilgili görüşlerine bakıldığında; “silah bilgisi” ve “insan hakları ve kamu hürriyetleri” derslerini “oldukça yeterli” seviyede, “mesleki teknik yazışma”, bilgisayar”, “polis taktikleri”, “halkla ilişkiler”, “önleyici polis hizmetleri” ve “devlet güvenliği ve haber alma”, “beden eğitimi ve yakın savunma” derslerinde ise “kısmen yeterli” seviyede olduklarını belirtmektedirler.

Amirler ile memurların “silah bilgisi ve atış”, “insan hakları ve kamu hürriyetleri” dersleri ile ilgili görüşleri benzer; “mesleki teknik yazışma”, “bilgisayar”, “polis taktikleri”, “halkla ilişkiler”, “önleyici polis hizmetleri” ve “devlet güvenliği ve haber alma” derslerinin uygulamasında farklı görüşte olduğu görülmektedir.

Amirler ile memurların benzer ve “oldukça yeterli” görüşte oldukları “silah bilgisi ve atış” dersi her yıl yapılan atış eğitimleri ile denetlenmekte ve “insan hakları ve kamu hürriyetleri” dersinin uygulamaları ise basın ve insan hakları kuruluşlarınca sürekli gözlem altında tutulmakta ve polisin kurallara uygun davranması sağlanmaktadır. Polislerin “kısmen yeterli” seviyede olduklarını belirttikleri “mesleki teknik yazışma”, bilgisayar”, “polis taktikleri”, “halkla ilişkiler”, “önleyici polis hizmetleri” ve “devlet güvenliği ve haber alma”, “beden eğitimi ve yakın savunma” derslerinde ise belirlenen kişilerin katıldığı kurslar dışında her hangi bir iyileştirici bir yaptırım ve denetim yoktur. Görevinde başarılı bir polis için eğitim ve denetim önemlidir.

Beden Eğitimi ve Yakın Savunma Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Polis görevini yaparken bazen fiziksel güce ihtiyaç duymaktadır. Görevinde başarılı olabilmek için fiziksel olarak üstün olmak durumundadır. Bu nedenle polis eğitiminde beden eğitimi ve yakın savunma dersinin önemi büyüktür.

Polis memurlarının beden eğitimi ve yakın savunma ders konularını bilmesi ve uygulayabilme boyutunda; “saldırganları etkisiz hale getirebilme”, “blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme”, “kasları güçlendirici egzersiz yapabilme” ve “süratli koşabilme” maddelerinden en fazla bildiklerini düşündükleri yeterlik ifadesi olarak “süratli koşabilme”yi belirtirken, uygulamada da “süratli koşabilme”yi belirtmektedirler.

Beden eğitimi ve yakın savunma dersi uygulamasını amirler “kısmen yeterli”, polis memurları ise “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler.

Beden eğitimi ve yakın savunma dersi boyutunda, amirler, polis memurlarını “süratli koşabilme” konusunu en fazla gözlemlediklerini ifade etmektedirler. Beden eğitimi ve yakın savunma dersi konusunda polis memurları ile amirler aynı düşünmektedir.

Mesleki Teknik Yazışma Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Mesleki teknik yazışma dersi örgütlerde yazılı iletişim beceri ve kalitesini arttırmak, öğrencilerin sözlü ve yazılı iletişim yeteneklerini geliştirmek, mesleki konularla ilgili yazışma ilkelerini ve iletişim tekniklerini karşılaştırıp uygun olanını uygulayabilmek amacıyla verilmektedir.

Mesleki teknik yazışma dersi ile mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme, mesleki raporları hazırlayabilme, telsiz kullanabilme, tutanakları yazabilme, defter tutabilme, dilekçe yazabilme konuları verilmektedir.

Polis memurlarının mesleki teknik yazışma dersi konularından “dilekçe yazabilme” konusunu en fazla, “telsiz kullanabilme” konusunu ise en az uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Amirler, mesleki teknik yazışma dersi konusunda uygulamada en fazla “defter tutabilme” yi belirtmişlerdir.

Polis memurlarının mesleki teknik yazışma ders uygulamasını amirler

“kısmen yeterli”, polis memurları ise “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler. Memurlarla amirlerin düşünceleri arasında farklılık olduğu görülmektedir.

Bilgisayar Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Bu ders ile öğrencilerin bilgisayarın sahip olduğu temel donanımlar, windows işletim sistemi ve kelime işlem süreci hakkında temel bilgiler verilmesi, ayrıca internet kullanımına giriş, e-posta işlemleri, bilgi ağı kullanımı ve basit web sayfası hazırlama gibi programlamanın genel ilkeleri ve kavramlarının anlaşılması için öğrencilerin ihtiyacı olan temel bilgilerin verilmesi amaçlanmıştır.

Polis memurları polis meslek yüksek okullarında bilgisayar ders konusu olarak okutulan “polnet kullanabilme”, “word ve excel gibi bilgisayar programları kullanabilme”, “bilgisayar donanımlarını söküp takabilme”, “sunum hazırlayabilme” konularından en fazla “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme” öğrenildiği ve uygulandığını belirtmektedirler. Amirler de polis memurları ile benzer düşünmekte uygulamada bilgisayar ders konusu olarak en fazla “word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme” yi belirtmişlerdir.

Amirlerle polis memurları arasında bilgisayar dersi konularını uygulamada farklılık bulunmamaktadır.

Polis memurlarının bilgisayar dersi uygulamasını amirler “kısmen yeterli”, polis memurları ise “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler.

Polis Taktikleri Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Polis taktikleri dersinin amacı görevleri esnasında karşılaşılabilecekleri, fiziksel kuvvet ve silah kullanma gerektirebilecek uygulamaları planlama ve gerçekleştirme konusunda gerekli bilgi, tecrübe ve davranış değerleriyle donatarak topluma daha kaliteli hizmet sunabilmektir.

Polis memurlarının polis taktikleri dersinde “kelepçe kullanabilme”, “yasadışı olaylarda karşı koyabilme”, “yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme”, “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme”, “nezarethaneye konulanlarda dikkat edilmesi gereken hususları yapabilme”, “jopu kurallarına göre kullanabilme” konularından “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” konusunu en fazla öğrendiklerini,

uygulamada ise en fazla “silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme” konusu olduğunu belirtmektedirler.

Amirler, polis taktikleri dersi konusu olarak en fazla “jopu kurallarına göre kullanabilme”yi belirtmişlerdir.

Polis memurlarının polis taktikleri dersinin uygulamasını amirler “kısmen yeterli”, polis memurları ise “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler.

Halkla İlişkiler Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Kanunlarla kendisine verilen yetkileri kullanarak görevini yerine getirmeye ve aynı zamanda halka hizmet vermeye çalışan polis, halkla sürekli iletişim içerisinde bulunmaktadır. Toplumun polisten beklentilerinin değişmesi, iletişim teknolojisindeki süratli gelişim, halkla ilişkilerde polisi daha sorumlu davranmaya itmektedir. Büyük ve çeşitlilik arz eden toplumlarda iletişimde dengenin sağlanması, halkla ilişkilerin önemini arttırmakta ve halkla ilişkiler alanında uzmanlaşmaya gereksinim duyulmaktadır.

Polis memurlarının polis meslek yüksek okullarında halkla ilişkiler dersinde okutulan “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme”, “empati kurabilme”, “toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme” konularından en fazla “empati kurabilme”nin öğrenildiği belirtilirken “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” yi günlük çalışma yaşamında uygulayabildiklerini belirtmişlerdir.

Amirler de polis memurları ile benzer düşünmekte, uygulamada halkla ilişkiler ders konusu olarak en fazla “bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme” yi belirtmişlerdir.

Amirlerle polis memurları arasında halkla ilişkiler dersi konularını uygulamada farklılık bulunmaktadır. Polis memurlarının halkla ilişkiler dersinin uygulamasını amirler “kısmen yeterli”, polis memurları ise “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler.

Silah Bilgisi ve Atış Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Silah, polislerin bir başka insana karşı savunma ve saldırı amaçlı kullandığı bir araçtır. İnsan haklarının geliştiği toplumlarda en başta sorgulanmaya başlanan şey devleti temsil eden güvenlik güçlerinin güç ve silah kullanımıdır. Polisin silah kullanımının yasal dayanaklarının neler olduğu,

nerede ve ne zaman hukuka uygun veya hukuk dışı olduğunun öğretilmesi bu dersin amaçları arasındadır.

Polis memurlarının silah bilgisi ve atış dersi “kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme”, “temel atış tekniklerini yapabilme”, “silah bakımı yapabilme”, “silah emniyet kurallarını uygulayabilme”, “poligon kurallarını uygulayabilme” konularından en fazla “silah emniyet kurallarını uygulayabilme” öğrenildiği ve uygulandığını belirtmektedirler.

Amirler polis memurlarının uygulamada silah bilgisi ve atış ders konusu olarak en fazla “poligon kurallarını uygulayabilme”yi diğer ders konularına göre daha iyi yapabildiklerini belirtmişlerdir.

Amirlerle polis memurları arasında, silah bilgisi ve atış dersi konularının uygulaması hususunda benzerlik bulunmamaktadır. Silah bilgisi ve atış dersinin uygulamasını amirler ve polis memurları “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler.

Önleyici Polis Hizmetleri Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Polisin suçu önleme hizmetlerinde başarılı olması vatandaşla işbirliğine girmesi ile başarılabilir. Suç önleme hizmetleri, suçun işlenmesinden önceki çalışmaları kapsar. Suç riskinin önceden sezilmesi ve bunu ortadan kaldırmak amacıyla gerekli girişimin başlatılması önleyici polis hizmetlerinin görevidir. Kamu düzeni ve asayişin sağlanmasının temel şartı suçların işlenmeden önce önlenmesidir. Bu nedenle kamu düzeni ve asayişin sağlanmasında önleyici polis hizmetleri dersinin önemi büyüktür.

Polis memurları; önleyici polis hizmetleri dersinde “toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme”, “önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması”, “önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama”, “önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme”, “propaganda tekniklerini kullanabilme” konularından “önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme” konusunu en fazla öğrendiklerini uygulamada ise en fazla “telsiz kullanabilme” konusu olduğunu belirtmektedirler.

Devlet Güvenliği ve Haber Alma Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi “istihbarat yapabilme, istihbarata karşı koyabilme”. “terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme”, suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebilme”, “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler

çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme” konularından en fazla “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme” öğrenildiği ve uygulandığını belirtmektedirler.

Amirler de polis memurları ile aynı düşünmekte uygulamada devlet güvenliği ve haber alma ders konusu olarak en fazla “toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme” yi belirtmişlerdir.

Amirlerle polis memurları arasında devlet güvenliği ve haber alma dersi konularını uygulamada farklılık bulunmamaktadır. Polis memurlarının devlet güvenliği ve haber alma dersi uygulamasını amirler “kısmen yeterli”, polis memurları ise “oldukça yeterli” seviyede yapabildiklerini düşünmektedirler. Memurlarla amirlerin düşünceleri arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri Dersi Boyutuna İlişkin Sonuçlar

İnsan hakları dersinde insan hakları kavramı, iç ve uluslararası hukuk bakımından insan haklarının tanınması, korunması ve geliştirilmesine ilişkin temel bilgiler verilmektedir.

Polis memurlarının insan hakları ve kamu hürriyetleri dersinde “arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme”, “yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme”, “gözaltı işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme”, “ifade alma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme”, “el koyma işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme”, “silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme”, “sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullandırabilme” konularından en fazla “silahı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullanabilme” nin öğrenildiği ve uygulandığını belirtmektedirler.

Amirler polis memurlarının uygulamada insan hakları ve kamu hürriyetleri ders konusu olarak en fazla “sanık haklarını temel hak ve hürriyetler çerçevesinde kullandırabilme” yi uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Amirlerle polis memurları arasında insan hakları ve kamu hürriyetleri dersi konularını uygulamada istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

ÖNERİLER

Polis memurlarının polislik mesleğine ilişkin tutumlarını cinsiyet, kıdem, yapılacak işin belirsizliği, beklentilerin karşılanması, iş zorluğu, ödül ve ceza politikaları, ücret, ast-üst ilişkisi, yükselme olanakları, kararlara katılım, iletişim, meslektaşlar arası ilişki, kurum içi demokrasi, iş doyumu gibi etkenler etkilemektedir. Bu etkenlerden yapılabileceklerin imkanlar dahilinde iyileştirilmesi polislik mesleğine ilişkin tutumlarda olumlu değişiklikler yapabilir.

Okullarda öğrencilerin kendilerini geliştirmede yardımcı olacak sosyal faaliyetler yeterli değildir. Okul yönetimleri sosyal faaliyetlerin artırılması için gereken çabayı sarf etmelidir.

Günümüzde Polis Akademisi'nin "mezun edilecek öğrencinin neyi bilmesi neyi uygulayabilmesi" ile ilgili olarak bir standart yoktur. Bir mezun standardı oluşturmalı ve her okulun başarı derecesi ölçülüp değerlendirilmelidir. Böylece eğitimde bir kurumsallaşma oluşturulabilir. Polis yetiştirmede yeterliklerin belirlenmesi, konu uzmanlarının detaylı bir araştırma ile bu yeterliklerin geliştirilerek yeniden ortaya çıkarılması ve uygulamaya konulmasıyla alanında yeterli polis yetiştirilmesinde önemli gelişmeler sağlayacaktır.

Birçok okul binası eğitim amaçlı yapılmadığından eğitimsel amaçların gerçekleştirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Okullar açılırken kurulacağı bölgeye getireceği ekonomik katkıdan çok, eğitimin niteliği göz önünde bulundurulmalıdır.

Polis eğitiminde başarılı olabilmek için uygun öğrenci seçilmelidir. Bugünkü polis adayı seçme işleminde yazılı sınav, mülakat ve sağlık kriterleri vardır. Adayların iletişim gücü, liderlik gibi becerileri değerlendirilmemektedir. Hoşgörülü, gelişmeye açık, öğrenmeye istekli, kültürlü, kendisini iyi ifade edebilen adayların seçilmesine özen gösterilmelidir.

PMYO eğitiminde planlı ve devamlılık gösteren bir sistem oluşturulmalıdır. PMYO'da demokratik bir okul kültürünün gelişmesine olanak tanınmalıdır. Bunun için başta okul yöneticilerinin demokratik tutumlara sahip olmalarına özen gösterilmelidir.

Ülkemizin Avrupa Birliği'ne üye olma girişimleri ile birlikte insan hakları ve hukukun üstünlüğü konuları daha önemli hale gelmiştir. Vatandaşlara insan

haklarına uyan hizmet için polis, psikoloji, demokrasi, sosyal psikoloji ve stres yönetimi alanlarında kendini yenilemek durumundadır. Bunu yapabilmek içinde kendisini yeni bilgi ve becerileri kazandırması gerekmektedir.

PMYO'da Öğretilen Ders Konularının Bilme Düzeylerini Arttırmak İçin;

Öğrenme, kişinin çevresi ile etkileşimi sonucu oluşan düşünce, duyuş ve davranış değişikliğidir. PMYO'larda verilen derslerden "beden eğitimi ve yakın savunma", "mesleki teknik yazışma", "bilgisayar dersi", "polis taktikleri", "önleyici polis hizmetleri" "devlet güvenliği ve haberalma" dersleri polis memurlarınca bilme düzeyi "orta" olarak ifade edilmiştir. Bu derslerin içeriği, kapsamı, öğretim yöntemleri ve değerlendirme süreci gözden geçirilmelidir.

Eğitim sürecine etki eden en önemli etmenlerden biri öğretim elemanlarıdır. Öğretim elemanlarının niteliğini yükseltmek için başta eğitme-öğretme yeterlik formasyonu olmak üzere çeşitli hizmet içi kursları açılarak öğretim elemanlarının bu kurslara katılımları sağlanmalıdır.

PMYO'da Öğretilen Ders Konularının Uygulama Düzeylerini Arttırmak İçin;

Okullarda uygulama etkinlikleri yeterli değildir. Batı ülkelerinde polis eğitiminde daha çok uygulamaya yer verilmektedir. PMYO'lar da ders konuları birinci yıl verilerek, ikinci yıl uygulamaya ayrılmalı veya bir dönem ders bir dönem uygulama şeklinde yürütülmelidir. Bu amaçla Emniyet Müdürlüklerinde uygulama birimleri oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akın, İlhan F.(1980). **Kamu Hukuku**. İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Alderson,J.(1989). **Avrupa Konseyi: İnsan Hakları ve Polis**. (Çev. İ. Kuntbay). Ankara: Türkiye Amme İdaresi Yayınları No.232.
- Arıcı, Hüsnü.(2004). **İstatistik Yöntemler ve Uygulamalar**, Ankara:Meteksan yayınları.
- Ateş, T.(1994). **Demokrasi**. Ankara: Ümit yayınları.
- Bahar (Kavgacı), H. İbrahim. (1998). **Poliste Demokrasi ve İnsan**
- Bakıcı, Sedat. (2007). **Kolluk Mevzuatı**. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Bal, M. A.(2003). **Modern Devlet ve Güvenlik**. İstanbul: IQ Kültür Sanat
- Balcı, A. (2007), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler**. Ankara: Pegem A yayıncılık
- Beetham, D ve Boyle, K. (1998). **Demokrasinin Temelleri**. (Çev. V.Bıçak) **Hakları**, Ankara: Ofset Fotomat Yayıncılık.
- Beydoğan,T.A.(2003).**Türk Hukukunda Siyasi İfade Hürriyeti**. Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Yayını.
- Birinci, Ali. (1999). **Türk Emniyet Teşkilatında İlkler**. Polis eğitimi genel Bilim dergisi, cilt 1 sayı 3.
- Büyükkaragöz, S. Kesici, Ş. (1998). **Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi**. Ankara: Ofset fotomat yayıları.
- Büyükkaragöz, S.(1995). **Yüksek Öğretim Programları ve Demokratik Tutumlar**. Ankara: Türk demokrasi vakfı yayınları.
- Çevik, H. H.(2006). **Devlet ve Polis, Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis**. Çağın Polisi dergisi, sayı 31.
- Çeçen, A. (2000). **İnsan Hakları**. Ankara: Savaş Yayınları.
- Çiftçi, İ. Çelik, D. Volkan ,Z.(2005). **Polis Meslek Yüksek Okullarında Verilen Eğitimi Değerlendirme Araştırması Raporu**. Ankara: EGM Eğitim Daire Başkanlığı yayını.
- Dawey, J. (2004). **Demokrasi ve Eğiti**. (Cev. T. Göbekçin). Ankara: Yeryüzü Yayınevi.
- Doğan, İ. (2001). **Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları** Ankara: .Pagem Yayınları.
- Doehring, K. (2002). **Genel devlet kuramı**. (Çev. A. Mumucu). İstanbul :

İnkılap Yayınevi.

- Doğrusoy, B. (1998). **Polis Akademisi'nde Öğrencilerin Yetiştirilmesi ve Mezunların İstihdamında Karşılaşılan Sorunlar**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Dursun, Z. ve Ürk, R. (2000). “ **Polisin Eğitim Sorunu**”. 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi. Sempozyumu. S.33. Ankara: EGM Yayınları.
- EGM (2003). **2004 Yılı Eğitim Planı**. Ankara: EGM Yayınları.
- EGM(2005). **PMYO Eğitim Süreci Değerlendirme Raporu**. Ankara: Eğitim Daire Başkanlığı Yayını.
- Erdoğan, M. (2006). **İnsan Hakları** ,Ankara: Matus Basımevi.
- Erdoğan, M. (2003). **Anayasal demokrasi**. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Erdoğan, M.(2007). **İnsan Hakları Temel Teorisi ve Hukuku**. Ankara: Orion Yayınevi.
- Eroğlu, C. (2000). **Anatüzeeye Giriş**. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Ergut, F.(2004). **Modern Devlet ve Polis**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Fındıklı, R. (1992). **İngiliz Polis Teşkilatı**. Ankara: Özkan Matbaası.
- Fındıklı, R. (2000). **Polisin Eğitim Sorunları**. 21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu. s.15. Ankara: EGM Yayınları.
- Fındıklı, R. (1992). **Çağdaş polislik değerler nitelikler roller. Polisin nitelikleri**. Türk idare dergisi, sayı 397.
- Fidan, Y. (2003). **Polis imajı ve kimliği (Fırat Üniversitesi Muş meslek yüksek okulu alan araştırması)** Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Kamu Yönetimi Lisansüstü uzmanlık programı. Ankara.
- Field, A. (2000) **Discovering Statistics Using SPSS for Windows**, UK: Sage Publications
- Galeri, A. (2002). **Devriye Polisi**. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Gleizal,J. Domenach,G. Journes,C.(2000). **Batı Demokrasilerinde Polis**. Ankara:Temiz Yayınları.
- Gözler, K.(2001). **Anayasa hukukuna giriş**. Bursa: Ekin Kitap evi.
- Göze, A. (1976). **Sosyal Devlet Sistemi**. İstanbul: Fakülteler matbası
- Gözübüyük, A. Şeref. (1998). **Yönetim Hukuku**. Ankara :Turhan Kitabevi Yayınları.
- Gözübüyük,Ş. (2003). **Anayasa Hukuku**. Ankara:Turhan Yayınları.

- Gözütok, D. (1995). **Öğretmenlerin demokratik tutumları**. Ankara:T.D.Vakfi yayınları.
- Gözler, K.(2001). **Anayasa Hukukuna Giriş**. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Göze, A. **Siyasal Düşünceler ve Yönetimleri**.
- Gülmez, M. (2000). **İnsan haklarının tarihsel gelişimi ve bugünkü ulaştığı nokta Farklı bakış tarzlarıyla insan hakları uygulamaları**, Emniyet Genel Müdürlüğü APK Başkanlığı. Ankara: EGM basım evi.
- Gülmez, M. (2001). **İnsan hakları ve Demokrasi eğitimi**. Ankara:
- Gündoğan, K. Koç, C. Özbudak, Ç. (2007). **Kolluk görev ve yetkileri mevzuatı**. Ankara: Kartal yayınları.
- Gülmez, M. (2001). **İnsan hakları ve Demokrasi eğitimi**. Ankara: Fotomat.
- Kalaycıoğlu, E. (2002). Bir siyasal yönetim biçimi olarak demokrasi. **Çağdaş Toplum Değerleri**. (s.131). İstanbul:cem yayınları.
- Hazır, H. (2004). **Anayasa hukuku**. Ankara: Alter yayınları.
- Kaboğlu, İ. Ö. (2000). **Anayasa ve Toplum**. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Karaman, Ö. (2002). **Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis**. Ankara: Seçkin Kitapevi.
- Kapani, Münci (1987). **İnsan Haklarının Uluslar Arası Boyutu**. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Kratz, G. Semerak, A. F. (2006). **Avrupa Ülkelerinde Polis Eğitimi :Batı Avrupa Polis teşkilatları** (Çev. M. Karaaslan). Ankara: EGM basım evi.
- Korkusuz, M. R. (1998). **Uluslar arası belgelerde ve Türk Anayasasında Temel Hak ve Özgürlükler**. İstanbul: Özrenk Matbası.
- Kubalı, H. N. (1969). **Anayasa Hukuku Dersleri**. İstanbul. Kutulmuş Matbaası.
- Kunter, N. Yenisey,F.(2000). **Yakalama ve İfade Alma**. İstanbul:Bete Yayınları.
- Maden, M. (2004). **Polislerin iş stresini etkileyen örgütsel stres faktörleri (Keçiören ilçe emniyet müdürlüğü örneği)**. Türkiye ve orta doğu amme idaresi enstitüsü kamu yönetimi yüksek lisans programı. Ankara:
- Meral, Uğur.(2003) . **Çağın polisi dergisi**. Türkiye emekli emniyet müdürleri sosyal yardımlaşma derneği yayını. sayı 22-57.
- MEB (2005). **Öğretmen Yeterlikleri**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi

- Mumcu A, (1994), **İnsan Hakları ve Kamu özgürlükleri**. Ankara: Savaş Yayınları.
- Özden, Y. (1999). **Eğitimde yeni değerler**. Ankara: Pagem yayıncılık.
- Özman, A. (1967). **İnsan Hakları ile İlgili Temel Metinler**. Ankara: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Sağlama ve Koruma Türk Grubu Yayınları.
- Özmen, F. (2001). **Demokratik Topumlarda Sucu Önleme Yaklaşımları**. Toplum Yönelimli Polislik. 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu. Ankara: EGM Yayınları.
- Özden, Y. (1999). **Eğitimde yeni değerler**. Ankara: Pagem yayıncılık.
- Uygun, O. (2003). **Demokrasinin Tarihsel Felsefi ve Ahlaki Boyutları**. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Uygun, O. (1996). **Türkiye'de Demokrasi ve İnsan Hakları**. TODAİ İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi El Kitabı Dizisi No:3
- Üstel, İ. Çuhacı, N. Uysal, Ö. (2005). **Emniyet hizmetleri sınıfı personelin rütbelere ve kıdeme göre hizmetçi eğitim planlaması sonuç raporu**. Ankara: ARGE danışmanlık.
- Schmith, M. (2001). **Modern demokrasi kuramları** (Çev. E. Göktaş). Ankara: vadi yayınları.
- Pıtırılı, A. (2000). **İnsan haklarının neresindeyiz, Farklı bakış tarzlarıyla insan hakları uygulamaları**. Emniyet Genel Müdürlüğü APK Başkanlığı. Ankara: EGM basım evi.
- Pınarcı, M. (2005). **Polis ve İnsan Hakları İhlalleri**. Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü kamu Yönetimi Lisans Üstü Uzmanlık Programı Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Pierson, C. (2000). **(The Modern State) Modern Devletler**. (Çev. H. Dilek) İstanbul: Çivi yayınları.
- Polat, Y. (2004). **Polis Görev ve yetkilerine Genel bir Bakış**. Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi, Gaziantep: Cilt: 2, Sayı: 1
- Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği**. Yayımlanan Resmi Gazete Tarihi Ve Sayısı: 29.08.2001 /24508
- Polis Meslek Yüksekokulları Eğitim-Öğretim Yönetmeliği** Resmi Gazete Yayımlanma Tarihi ve Sayısı: 15 Ekim 2001 - 24554
- Petrol iş dergisi (1993). **Demokrasi**. Petrol iş dergisi temmuz sayısı Eki

- Reidy, A. (2002). **İşkencenin yasaklanması. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. Maddesi'nin uygulanmasına ilişkin kılavuz.** Almanya: Avrupa Konseyi İnsan Hakları Genel Müdürlüğü yayınları. El Kitabı No. 6.
- Sancar, M. (2000). **“Devlet aklı” kısılcığında hukuk devleti** . İstanbul: İletişim Yayınları.
- Saygılı, N. ARI, S.(2003). **Etkin Devlet.** İstanbul: Pelin Ofset.
- Scott,G. (1995). **İşkencenin Tarihi.** (Çev. H. Koyukan) Ankara: Dost Kitap Evi.
- Sezer, A. Kirit E. Boyar O. (2003). **Hukuk devleti.** İstanbul: Toplumsal katılım ve gelişim vakfı yayınları.
- Sönmez, N. (2002). **Polis Okulları Yönetmeliği.** Ankara: Seçkin Yayınları.
- Şenel, A. (1986). **Siyasal Düşünceler Tarihi.** Ankara: Teori Yayınları.
- Şenel, A. (2004). **Siyasal Düşünceler Tarihi.** Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Tanilli,S.(1981). **Devlet ve demokrasi.** İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tanilli, S.(2001). **Devlet ve Demokrasi.** İstanbul: Adam Yayınları.
- Taylor,M. (2000). **Polis Uygulamalarında İnsan Hakları** ,Strasbourg: Council of Europe yayını.
- Touraine,A. (1997). **Demokrasi Nedir** (Çev. Kunal O)Ankara: YKY yayınları
- Touraine A, (2002). **Demokrasi Nedir** (Çev O. Kunal). Ankara: YKY Yayınları.
- TÜSİAD .(2006). **Türk demokrsisinde 130 yıl.** İstanbul :Tusiad. Yayın no 2006-12/424
- Türk Standart Enstitüsü, (2003). TS 12766 TSE Ankara:
- Ünal, Ş . **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** .Ankara :TBMM Kültür Sanat ve Tarih Kurulu.
- Yayla, A. (2001).**Demokrasiyi Koruma Kılavuzu.** Ankara: Liberte yayınları
- Yenisey, F. (1995). **İnsan Hakları açısından Arama, Elkoyma, Yakalama ve ifade alma.** Ankara: AÜ. SBF İnsan Hakları Merkezi Yayınları No:12.
- Yenisey, F. Nuhoğlu, A. Güzel, İ. (2004). **Kolluk yetkileri güvenlik ve hukuk** İstanbul: Nergiz Yayınları.
- Yenisey, F. Nuhoğlu, A. (2008).**Muhakeme Hukuku dalı Olarak Ceza Muhakemesi.** İstanbul: Beta Yayınları

Yeşil, R. (2004) .**İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminde Yöntem**, G.Ü.

Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 35-41.

Yılman, M. (2000). “ **Polisin Sosyalleşme Süreci**”. 21. Yüzyılda Polisin

Eğitimi Sempozyumu. Ankara: EGM Yayınları.

Würtenberger,T. (2008). **Kolluk Hukuku**. (Çev. Feridun Yenisey) Ankara:

İçişleri Bakanlığı Yayınları No. 642.

[www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi30/yeni/web/makaleler/Ozkan_GOK.](http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi30/yeni/web/makaleler/Ozkan_GOK.htm)

htm. Gök,Özkan 9.11. 2007.

www.decev.org.tr/once_demokrasi.htm 12.8. 2007

www.pa.edu.tr İndiriliş tarihi: 7. 8. 2007

www.egm.gov.tr İndiriliş tarihi: 7. 8. 2007

www.poliskoleji.k12.tr İndiriliş tarihi: 7. 8. 2007

www.cumhuriyetuniversitesi.edu.tr Aslan,Ö.CumhuriyetÜni.ÖğretimGör.

9.11. 2007

www.isbpmio.edu.tr/makale_al_01.aspRAMAZAN ERDOĞAN

www.hih.org İndiriliş tarihi: 7. 8. 2007

<http://www.msxlabs.org/forum/soru-cevap/235570-polis-nedir.html>

İndiriliş tarihi: 28.08.2009

EK 1**POLİS MESLEK YÜKSEK OKULU MEZUNLARI YETERLİK ANKETİ**

Değerli Meslektaşım;

Bu anket, “polis memurlarının mesleklerine ilişkin yargı görüş ve yeterlikleri”ni saptamak üzere yapılan araştırmaya veri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Yeterlik bu araştırmada bir kişiye belli bir rolü oynayabilme gücü kazandıran özelliklerin varlığı olarak tanımlanmıştır. Yeterli olmak, belli görevleri karşılayabilecek bilgi veya beceri yahut hem bilgi hem de beceri sahibi olmaktır.

Hazırlanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde polis memurlarının mesleğine ilişkin görüş ve yeterlikleri ile ilgili çeşitli ifadeler, üçüncü bölümde ise Polis Meslek Yüksek Okulları öğretim programlarının amaçları bağlamında mezunların bilgiyi edinme düzeyleri ile bilgiyi uygulayabilme düzeylerini belirtmeye yarayan ifadeler yer almaktadır. Sizden ankette yer alan ifadelere katılma düzeyinizi işaretlemeniz istenmektedir.

Anketi cevaplayarak katkıda bulunmuş olacağınız bu araştırmanın, polis eğitimindeki sorunlara ışık tutacağı ve gelecekte polis eğitim sisteminde yapılacak değişikliklerde dikkate alınacağı ümit edilmektedir.

Bu anketle toplanan veriler, birleştirilerek yalnızca bu bilimsel araştırma amaçları için kullanılacak, başka bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için anketi içten ve samimi olarak doldurmanız önemlidir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Sami Ünal

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi

Aksaray PMYO Öğretim Görevlisi

05055436318

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Lütfen durumunuza en uygun seçeneğin önündeki paranteze (X) işareti koyunuz.

1-Cinsiyetiniz: 1. Kadın() 2. Erkek()

2-Kıdeminiz: 1. Bir yıl () 2. İki yıl () 3.Üç yıl () 4. Dört yıl ()
5. Beş yıl ()

3-Hangi PMYO dan mezun oldunuz? Lütfen yazınız

4-Anne ve babanın yaklaşık aylık geliri 0 - 750ytl arası () 751-1500ytl () 1500 ytl ve üzeri ()

5-Kardeş sayısı:1. Bir () 2. İki () 3.Üç () 4.Dört () 5.Beş () 6. Altı ve üzeri ()

6-Çocukluğunuzu daha çok hangi tür yerleşim yerinde geçirdiniz?

1. () İl merkezi
2. () İlçe merkezi
3. () Belde
4. () Köy

7-Mezun olduğunuz lise türü aşağıdakilerden hangisidir?

1. () Genel Devlet Lisesi
2. () Özel Lise
3. () Süper(Y.Dil ağırlıklı), Anadolu, Fen Lisesi
4. () Meslek Lisesi
5. () Yabancı kolej/Yurt dışı
6. () Diğer. (Lütfen yazınız)

8- Kurumda hangi şube müdürlüğünde çalışmaktasınız?

1. () Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü
2. () Asayiş Şube Müdürlüğü
3. () Trafik Şube Müdürlüğü
4. () Özel Harekât Şube Müdürlüğü
5. () Diğer lütfen yazınız

9-Liseyi nerede tamamladınız.

1. () İl merkezi
2. () İlçe merkezi
3. () Belde/Köy

10. Düzenli olarak yapabildiğiniz hobileriniz neler? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

1. () Satranç/briç
2. () Tavla/okey vb.
3. () Doğa yürüyüşü, rafting vb.
4. () Ata binmek,
5. () Tenis, yüzme
6. () Geziler
7. () Okuma grubu
8. () Resim, koro, dans
9. () Diğer lütfen yazınız

11. Günlük gazete okur musunuz?

1. () Hayır
2. () Evet
3. () Bazen

12.Son bir yılda aşağıdaki etkinliklere ne sıklıkla katıldınız ?					
Son bir yılda	.Hiç	Bir Kez	İki kez	Üç kez	Dört ve daha fazla
1.Sinemaya gitmek	()	()	()	()	{ }
2.Tiyatro gitmek	()	()	()	()	()
3.Opera/Bale/Senfonî	()	()	()	()	()
4.Maç/Sportif etkinlik	()	()	()	()	()
5.Müzik konseri	()	()	()	()	()
6.Bölüm akademik personeli ile topluca etkinlik (yemek, spor, gezi vb.)	()	()	()	()	()
7.Arkadaşlarla birlikte ortak etkinlik (yemek, spor. gezi)	()	()	()	()	{ }

13.Anne ve babanızın eğitim durumu nedir?		
	Annemiz	Babanız
1.Okuryazar değil	()	()
2. Okur-yazar	()	()
3.İlkokul mezunu	()	()
4.İlköğretim (8 yıllık)	()	()
5.Meslek/Teknik Lise	()	()
6.Genel Lise	()	{ }
7.Anadolu/Fen/Özel	()	()
8.Yüksekokul/Açıköğr.	()	()
9.Fakülte mezunu	()	()
10.Master	()	()
11. Doktora	()	()

14.Anne ve babanızın mesleği nedir?	Annemiz	Babanız
1.Akademisyen	()	()
2.Evde çalışıyor	()	()
3.İşsiz	()	()
4.Ücretli işçi (başkasının yanında işçi. usta, tezgahdar vb.)	()	()
5.Ücretli ofis çalışanı (banka, sigorta, pazarlama, muhasebe bürosu vb.)	()	()
6.Ücretli orta düzey yönetici (başkasının yanında mühendis, şef vb.)	()	()
7.Küçük memur (Bekçi, odacı, sekreter, hemşire, memur vb.)	()	()
8.Polis	()	{ }
9. Subay, Astsubay	()	()
10.Ust düzey memur (Öğretmen, doktor, müdür/amir vb.)	()	()
11. Küçük esnaf- İşyeri sahibi	()	()
12. Kendi işi- Serbest meslek (Büro sahibi, mali müş., noter, doktor, eczacı, avukat, mühendis vb.)	()	()
13.Çiftçi	()	()

BÖLÜM II

POLİS MESLEĞİNE İLİŞKİN YARGI VE GÖRÜŞ İFADELERİ

Anketin bu bölümünde, polis memurlarının polislik mesleği hakkındaki yargılarına ilişkin çeşitli ifadeler yer almıştır. Bu ifadeler arasında doğru ya da yanlış ifade yoktur. Önemli olan sizin bu ifadelere katılma düzeyinizdir. İfadelere katılma düzeyinizi karşılardaki katılma ölçeğinde size uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyarak belirtiniz. Anketin amacına ulaşması için lütfen tüm soruları cevaplayınız.

Madde No	YARGI ve GÖRÜŞLER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.	Polislik, insan haklarını koruyan bir meslektir.					
2.	Bütün zorluklarına rağmen yine polis olmayı tercih ederim.					
3.	Benim için en uygun mesleğin polislik olduğuna inanıyorum.					
4.	Mesleğimde insanlara zor kullanmak zorunda kalmam beni üzüyor.					
5.	Polislikteki katı disiplin anlayışı beni meslekten soğutmaz.					
6.	Polislik mesleğinin insan haklarının teminatı olduğunu düşünüyorum.					
7.	Polis, halkın güven ve desteğini almak için yaptığı faaliyetlerin zorunlu ve yararlı olduğunu halka anlatmalıdır.					
8.	Polislik mesleği iş başında öğrenilen bir meslektir.					
9.	Polisliğin toplumdaki itibarı bu mesleği seçmemde etkili oldu.					
10.	Polislik mesleğinin insan hakları ihlali ile ilgili basında çıkan haberler nedeniyle yıpranması beni çok üzüyor.					
11.	Polislik mesleği farklılıkları hoş görür.					
12.	Polislik mesleği bana başkalarına yardım etmeyi hatırlatıyor.					
13.	Polislik mesleği halkla uyumlu bir iletişim kurma mesleğidir.					
14.	Polislik mesleğinde toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde hizmet sunulur					
15.	Polislik mesleğinde kültür ve düşünce farklılıkları hoşgörü ile karşılanır					
16.	Polislik mesleğinin ekonomik açıdan yeterli olmayışı beni üzüyor.					
17.	Polislik fiziksel güce dayalı bir meslektir.					
18.	Polis okullarında verilen eğitim ile öğrencilerin polislik mesleğine hazırlanmadığını düşünüyorum.					
19.	Polisliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum					
20.	Polis mesleğindeki katı disiplin arkadaşlık ilişkilerine zarar verdiği için kendimi mutsuz hissediyorum.					
21.	Polisliği başka iş bulamadığım için tercih ettim.					
22.	Polislikte başarıların gerektiği gibi değerlendirilmemesi değersiz olduğumu hissettiriyor.					
23.	Polislik, halkı kanunlar, kurallar ve yasaklar hakkında bilgilendiren bir meslektir.					
24.	Polisliğin bir sosyal hizmet mesleği olduğunu düşünüyorum.					
25.	Polislik mesleğine dört yıllık lisans mezunlarının alınmasının çalışma kalitesini olumlu yönde etkileyeceğine inanmıyorum.					

BÖLÜM III

POLİSLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN YETERLİK İFADELERİ

Acıklama: Bu bölümde, sizden polis meslek yüksek okulunda, derslerden öğrendiğiniz bilgi ve beceri düzeyiniz ile polis memuru olduğunuzda bu bilgi ve beceriyi uygulayabilme düzeyiniz konusunda değerlendirmeler yapmanız istenmektedir. Bunu yaparken polis memurlarını temsil edecek, ideal bir polis memuru düşüünüz. Sizden istenen, mesleğin gerektirdiği **bilgiyi (bilme) edinme düzeyiniz ve görevdeyken bu bilgiyi uygulayabilme düzeyinizi** karşılardaki ölçekte size uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyarak belirtmenizdir.

YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Okulda öğretilen konuları bilme düzeyiniz					Aşağıda polis meslek yüksek okullarında okutulan derslerin konularından alınmış yeterlik ifadeleri vardır. İfadelerde belirtilen konularda sahip olduğunuz bilgi düzeyi için anketin sol kısmındaki seçeneklerden birini; belirtilen ifadeyi uygulayabilme beceriniz için de sağ taraftaki seçeneklerden size uygun birine (X) işareti koyunuz..	Öğrendiklerinizi uygulayabilme düzeyiniz										
Hiç	Az	Orta	Çok	Tam	YETERLİLİKLER					Hiç denilecek düzeyde	Oldukça yetersiz	Yeterli	Oldukça yeterli	Çok yeterli	Uygulama fırsatı olmadı	
					1) Saldırganları etkisiz hale getirebilme											
					2) Blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme											
					3) Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme											
					4) Süratli koşabilme											
					5) Mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme											
					6) Mesleki raporları hazırlayabilme											
					7) Telsiz kullanabilme											
					8) Dilekçe yazabilme											
					9) Defter tutabilme											
					10) Tutanakları yazabilme											
					11) İnternet kullanabilme											
					12) Word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme											
					13) Polnet kullanabilme											
					14) Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme											
					15) Sunum hazırlayabilme											
					16) Kelepçe kullanabilme											
					17) Yasadışı olaylarda karşı koyabilme											
					18) Yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme											
					19) Silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme											

Okulda öğretilen konuları bilme düzeyiniz					Aşağıda polis meslek yüksek okullarında okutulan derslerin konularından alınmış yeterlik ifadeleri vardır. İfadelerde belirtilen konularda sahip olduğunuz bilgi düzeyi için anketin sol kısmındaki seçeneklerden birini; belirtilen ifadeyi uygulayabilme beceriniz için de sağ taraftaki seçeneklerden size uygun birine (X) işareti koyunuz.	Öğrendiklerinizi uygulayabilme düzeyiniz					
Hiç	Az	Orta	Çok	Tam	YETERLİKLER						
					Hiç denilecek düzeyde	Oldukça yetersiz	Yeterli	Oldukça yeterli	Çok yeterli	Uygula ma fırsatım olmadı	
					20) Nezarethaneye konulanlarda dikkat edilmesi gereken hususları yapabilme						
					21) Jopu kurallarına göre kullanabilme						
					22) Bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme						
					23) Empati kurabilme						
					24) Toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme						
					25) Kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme						
					26) Temel atış tekniklerini yapabilme						
					27) Silah bakımı yapabilme						
					28) Silah emniyet kurallarını uygulayabilme						
					29) Patlayıcı maddeleri tanıyabilme						
					30) Poligon kurallarını uygulayabilme						
					31) Toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme						
					32) Propaganda tekniklerini kullanabilme						
					33) Önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması						
					34) Önleyici polisliğin aşaması olan sorun						
					35) Önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme						
					36) Olay yerine giden ilk ekibin görevlerini yapabilme						
					37) Polisin fiziki ve şahsi güvenliğini koruyabilme						
					38) İstihbarat yapabilme						
					39) istihbarata karşı koyabilme						
					40) Terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme						
					41) Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebilme						
					42) Toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme						
					43) Nezarethanede dikkat edilecek hususları temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme						

POLİS MEMURU YETERLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım;

Bu anket, polis memurlarının mesleklerine ilişkin yeterliklerini tespit etmek üzere yapılan araştırmaya veri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Söz konusu araştırma ile Polis Meslek Yüksek Okullarında (PMYO) yetiştirilen polis memurlarının mesleğine ilişkin yeterlikleri bilinmek istenmektedir. Yeterlik bu araştırmada bir kişiye belli bir rolü oynayabilme gücü kazandıran özelliklerin varlığı olarak tanımlanmıştır. Yeterli olmak, belli görevleri karşılayabilecek bilgi veya beceri yahut hem bilgi hem de beceri sahibi olmaktır.

Hazırlanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise, memurların yeterlik düzeylerini belirtmeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Bu amaçla sizden ankette polis memurunun yeterliliğini belirten ifadelere, ölçekte size uygun gelen seçeneği işaretlemeniz istenmektedir. Anketi cevaplayarak katkıda bulunmuş olacağınız bu araştırmanın, polis eğitimindeki sorunlara ışık tutacağı ve gelecekte eğitim sistemimizde yapılacak değişikliklerde dikkate alınacağı ümit edilmektedir.

Bu anketle toplanan veriler, birleştirilerek yalnızca bu bilimsel araştırma amaçları için kullanılacak, başka bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için anketi içten ve samimi olarak doldurmanız önemlidir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Sami Ünal

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora öğrencisi

Aksaray PMYO Öğretim Görevlisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Lütfen durumunuza en uygun seçeneğin önündeki parantezin içine (X) işareti koyunuz.

1-Cinsiyetiniz; I. Kadın () II. Erkek()

2- Rütbeniz: I. Komiser yard () II. Komiser () III. Baş komiser () IV. Emniyet Amiri()

V. 3. Sınıf E. Müdürü() VI. 2. Sınıf E. Müdürü() VII. 1. Sınıf E. Müdürü()

3-Kurumda hangi şube müdürlüğünde görev yapmaktasınız?

- I. () Çevik kuvvet Şube Müdürlüğü
- II. () Asayiş Şube Müdürlüğü
- III. () Trafik Şube Müdürlüğü
- IV. () Özel Harekât Şube Müdürlüğü
- V. () Diğer lütfen yazınız

BÖLÜM II YETERLİK ÖLÇEĞİ

Bu bölümde, Polis Meslek Yüksek Okulu mezunlarının yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik ifadeler vardır. Bu ifadelerle bir polis memurunun göstermekte olduğu yeterlikler konusunda değerlendirmeler yapmanız istenmektedir. Bu amaçla sizden polis meslek yüksek okulları (PMYO) mezunlarının okullarında edindikleri **yeterlikleri gösterebilme düzeylerini** düşünerek, size uygun gelen seçeneğe (X) koyarak işaretlemeniz istenmektedir.

YETERLİKLER	Yeterlikleri Gösterebilme Düzeyleri					
	Hiç yeterli değil	Az yeterli	Kısmen yeterli	Oldukça yeterli	Çok yeterli	Gözlemleme fırsatım olmadı
1) Saldırganları etkisiz hale getirebilme						
2) Blok, denge bozma ve atak tekniklerini yapabilme						
3) Kasları güçlendirici egzersiz yapabilme						
4) Süratli koşabilme						
5) Mesleki yazışma kurallarını uygulayabilme						
6) Mesleki raporları hazırlayabilme						
7) Telsiz kullanabilme						
8) Dilekçe yazabilme						
9) Defter tutabilme						
10) Tutanakları yazabilme						
11) İnternet kullanabilme						
12) Word ve excel gibi bilgisayar programlarını kullanabilme						
13) Polnet kullanabilme						
14) Bilgisayar donanımlarını söküp takabilme						
15) Sunum hazırlayabilme						
16) Kelepçe kullanabilme						
17) Yasadışı olaylarda karşı koyabilme						
18) Yasadışı olaylarda polise karşı uygulanan eylem taktiklerini önleyebilme						
19) Silah kullanmanın yasal dayanaklarını bilme						
21) Jopu kurallarına göre kullanabilme						

<p>Aşağıda polis meslek yüksek okullarında okutulan derslerin konularından alınmış yeterlik ifadeleri vardır. Birlikte çalıştığınız polis meslek yüksek okulu mezunlarını düşünerek sağ taraftaki seçeneklerden size uygun birine (X) işareti koyunuz.</p>	Yeterlikleri Gösterebilme Düzeyleri					
YETERLİKLER	Hiç yeterli değil	Az yeterli	Kısmen yeterli	Oldukça yeterli	Çok yeterli	Gözlemleme fırsatım olmadı
22) Bir sosyal hizmet mesleği olarak halkla iletişim kurabilme						
23) Empati kurabilme						
24) Toplum destekli polisliğin önemini kavrayabilme						
25) Kalaşnikof, MP5, tabanca gibi silahları kullanabilme						
26) Temel atış tekniklerini yapabilme						
27) Silah bakımı yapabilme						
28) Silah emniyet kurallarını uygulayabilme						
29) Patlayıcı maddeleri tanıyabilme						
30) Poligon kurallarını uygulayabilme						
31) Toplumsal olaylarda caydırıcı olabilme						
32) Propaganda tekniklerini kullanabilme						
33) Önleyici polisliğin aşaması olan verilerin toplanması						
34) Önleyici polisliğin aşaması olan sorun saptama						
35) Önleyici polisliğin aşaması olan çözüm bulabilme						
36) Olay yerine giden ilk ekibin görevlerini yapabilme						
37) Polisin fiziki ve şahsi güvenliğini koruyabilme						
38) İstihbarat yapabilme						
39) İstihbarata karşı koyabilme						
40) Terör örgütlerinin illegal faaliyetlerini fark edebilme						
41) Suçun soruşturma ve kovuşturma aşamalarını gerçekleştirebilme						
42) Toplumsal olaylarda temel hak ve hürriyetler çerçevesinde en az kuvvet kullanabilme						
43) Nezarethanede dikkat edilecek hususları temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme						
44) Arama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme						
45) Yakalama işlemlerini temel hak ve hürriyetler çerçevesinde yürütebilme						

